

Temat dnia

Kolej na nowe otwarcie kolei

W piątej edycji naszej akcji „Supermiasta i Superregiony” chcemy porozmawiać o czymś, z czym każdy z nas ma do czynienia: o pociągach, torach, dworcach ▶ 6-7

Reportaż

Bezbronny jak ratownik

Tylko w ostatnich tygodniach w Polsce doszło do kilku ataków na ratowników medycznych ▶ 18-19

TYLKO ZDROWIE

Jak chronić się przed wirusem RSV? ▶ 20

FOT. BORIS STREUBEL/UEFA VIA GETTY IMAGES

Sport

KROK OD BARCELONY

Podpis na kontrakcie złożyć ma w poniedziałek, po przejściu badań lekarskich. Barcelona potrzebuje Wojciecha Szczęsnego, który staje być może na progu najbardziej fascynujących miesięcy w sportowym życiu. I to w momencie, gdy godził się z losem piłkarskiego emeryta.

▶ 24

„Lex Kamilek” w praktyce

Paraliz zamiast pomocy

Kuratorka oświaty: – Zapędziliśmy się z tą ustawą w kozi róg. Ukręciliśmy bicz na siebie. Może intencje były dobre, ale wyszło, jak wyszło.

Olga Szpunar

– Mam traktować każdego jak przestępcę? Ludzie wpadli w panikę. Koleżanka po fachu ma segregatory wypchane różnymi zgodami. Zebrała od rodziców pisemne oświadczenia, że nauczyciel wuefu może dotknąć ich dziecko podczas asekuracji przy wykonywaniu ćwiczeń – opowiada Magdalena Mazur, dyrektorka Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 12 w Krakowie. Przyznaje, że coś takiego nie przyszłoby jej do głowy. Nie zbiera też zaświadczeń o niekaralności

od rodziców, którzy pomagają szkole w opiece nad dziećmi: jadą na basen, chodzą z klasą do kina czy jeżdżą na wycieczki. – Przecież nie zostają z uczniami sam na sam. Zawsze jest jakiś nauczyciel – zauważa. Tymczasem stanowisko MEN w tej sprawie jest jednoznaczne.

Absurd goni absurd

Od września obowiązuje ustawa „lex Kamilek”, czyli nowelizacja kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Została przyjęta w lutym, po tym gdy ośmioletni Kamil z Częstochowy zmarł pobity przez swojego ojczyma.

Wszystkie placówki, w których przebywają dzieci, miały opracować i wdrożyć własne standardy ochrony małoletnich. Już w kwietniu pisaliśmy, że danie im w tym zakresie wolnej ręki może prowadzić do absurdów.

W nowelizacji znajduje się istniejący już wcześniej wymóg weryfikacji karalności przyjmowanych

do pracy nauczycieli, nie ma w niej jednak jasno określonych form kontaktu nauczyciel – uczeń.

– A co z przyjętym przez szkołę zakazem spania z uczniami w jednym pokoju? Co, jak jedziemy do schroniska, w którym jest wspólna sala? Pytań jest wiele, a nauczyciele są sparaliżowani strachem – opowiadał nam nauczyciel z VIII LO w Krakowie, Tomasz Włoczkowski.

Muszą i nie muszą

Niejasności jest więcej. Część wynika nie z przyjętych przez konkretne szkoły standardów, lecz wprost z ustawy. Ta nakazuje dyrektorom szkół żądania zaświadczenia o niekaralności od wszystkich osób stykających się z uczniami. Pisaliśmy, że z tego tytułu część szkół odwołuje wycieczki, na które do tej pory jako opiekunowie jeździli rodzice. Czy słusznie?

Resort edukacji odpowiada: „W przypadku rodziców będących opiekunami na wycieczce należy traktować tych rodziców jako osoby dopuszczone do działalności oświatowej i uzyskać informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego i Rejestru Sprawców Prześstępstw na Tle Seksualnym”.

– To nie jest jasna odpowiedź i nie pomaga dyrektorom rozwiązać ich dylematów. Rodzice są u boku nauczyciela podczas wycieczek. A basen? W szkołach w wyjazdach na basen nauczycielom pomagają rodzice. Po pływaniu na przykład suszą dzieciom włosy. Dotykają je. Ale nie są z nimi sam na sam, bo nauczyciel jest obok i patrzy. Czy w takim wypadku powinno się żądać od rodziców zaświadczenia o niekaralności, czy nie? – pyta dyrektorka SP nr 2 Jolanta Gajęcka.

Choć zapytane przez nas MEN odpowiada jasno, że w przypadku wyjazdu rodziców na basen zaświadczenie o niekaralności jest wymagane, małopolska kurator oświaty

Gabriela Olszowska opowiada, że praktyka wygląda różnie. – Jedne szkoły je zbierają, drugie nie zbierają. Każdy interpretuje prawo, jak chce. A czy piosenkarka, która przyjeżdża do szkoły na gościnne występy, też ma mieć takie zaświadczenie? – zastanawia się.

Może będą zmiany

Gajęcka: – Zapędziliśmy się z tą ustawą w kozi róg. Ukręciliśmy bicz na siebie. Może intencje były dobre, ale wyszło, jak wyszło. Po pierwsze – zamiast kazać szkołom tworzyć własne standardy, trzeba było opracować wspólne, ale takie, które byłby jasne dla wszystkich i nie pozostawiały pola do interpretacji. Obecne przepisy nie są jasne, co rodzi pole do własnych interpretacji.

Już na początku września ministra edukacji Barbara Nowacka zapowiedziała, że ustawa może ulec zmianie. Kuratorzy mają zacząć kontrole w szkołach pod kątem tego, jak funkcjonują w nich standardy ochrony małoletnich.

Małopolska kurator oświaty: – Nie radzimy sobie z zapisami tej ustawy. Zbieramy teraz wszystkie uwagi krytyczne, skierujemy je do MEN. ●

Nowelizacja kodeksu została przyjęta po tym, gdy ośmioletni Kamil z Częstochowy zmarł pobity przez swojego ojczyma

Wydaje Wyborcza Sp. z o.o. nr indeksu 348198

Wojciech
Maziarski

Gangrena przemocy postępuje

Nacjonalistyczna bojówka napadła w sobotę w Żyrardowie na imigrancki hostel. To już nie dzwonek, lecz potężny dzwon alarmowy, wzywający służby do szybkiego i zdecydowanego działania.

Pod rządami PiS państwo rozpostarło parasol nad środowiskami nacjonalistycznymi i faszystowskimi. Nie przypadkiem dwaj znani ekstremiści – Jacek Międlar i Piotr Rybak – wzniesli w 2017 r. na YouTube toast za Zbigniewa Ziobrę, traktując go jako swojego dobroczyńcę i protektora.

Sam znam nieopisany w mediach przypadek napaści na rodzinę ze Szwajcarii, która, bawiąc w pisowskiej Polsce na wycieczce, rozmawiała po niemiecku na balkonie na warszawskiej Starówce. Pech chciał, że działo się to akurat 11 listopada i rozmowę usłyszeli szlajający się po mieście „patrioci” z Marszu Niepodległości. Wdarli się do budynku, wylamali drzwi i zaatakowali Szwajcarów. Policja zebrała zeznania, spisała protokół – i na tym koniec. Turycy deklarowali, że są gotowi przedłużyć pobyt w Polsce, by pomóc w identyfikacji sprawców. Ich oferta nie spotkała się z zainteresowaniem. A gdy gospodarz, u którego

bawili szwajcarscy goście, poprosił o pomoc oficera policji, z którym przyjaźnił się od lat, usłyszał, że powinien tę sprawę odpuścić, bo i tak nic nie wskóra. Sorry, taki mamy klimat. Incydent w Żyrardowie pokazuje, że to już prawdziwa katastrofa klimatyczna. Podobne „patrole obywatelskie” skrzykują się przez internet także w innych miastach. Rozzuchwaleni latami bezkarności ekstremiści nie boją się organów ścigania ani wymiaru sprawiedliwości i próbują zaprowadzać w Polsce swoje porządki. Zupełnie jak w Niemczech weimarskich, gdzie na ulicach grasowały faszystowskie bojówki.

I właśnie Niemcy lat 20. XX wieku pokazują, co może się dziać dalej, jeśli służby nie zareagują stanowczo i skutecznie – w odpowiedzi na bandytyzm skrajnej prawicy, z którym państwo sobie nie radzi, po przeciwnej stronie sceny też może się zrodzić pokusa utworzenia swoich bojówek do „samobrony”. Odpowiedni potencjał drzemie w takich radykalnych ugrupowaniach, jak choćby Antifa. Gangrena przemocy w kraju zainfekowanym nią rozlewa się i stopniowo ogarnia cały organizm. A przeciętni obywatele, mając tego serdecznie dość, zaczynają głosować na wodza, zbawcę, który obiecuje zaprowadzić porządek.

Szefowa żyrardowskiej policji Edyta Marczevska mówi, że jej funkcjonariusze prowadzą działania operacyjne i ustalają, czy „w trakcie nielegalnego zgromadzenia doszło do złamania prawa”. Miejmy nadzieję, że ustalą to szybko i postawią sprawców przed sądem. A ten ukarze ich równie szybko i surowo. Dla przykładu. ●

Pod rządami PiS państwo rozpostarło parasol nad środowiskami nacjonalistycznymi i faszystowskimi

Pod rządami PiS państwo rozpostarło parasol nad środowiskami nacjonalistycznymi i faszystowskimi

Andrzej rysuje

Cytat dnia

Ptaka może śpiewać w Kabulu, ale dziewczyna nie może robić tego publicznie, bo tak zakazali talibowie. W Afganistanie koty mają więcej praw niż kobiety

MERYL STREEP

słynna aktorka w siedzibie ONZ w Nowym Jorku

Liczba dnia

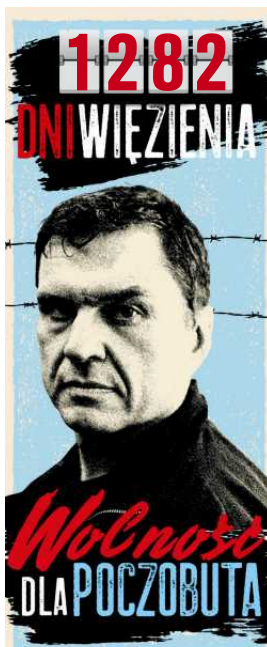
719

MLD ZŁ

Tyle w drugim kwartale tego roku wydali Polacy na zakup usług i towarów za granicą.

To o 13,8 proc. więcej niż w tym samym okresie przed rokiem.

Więcej ► Wyborcza.biz

Jutro „Wolna Sobota”

Seks i samotność

„Gdyby koledzy poszli ze mną na dziwki, napili się, nadal byłbym kapłanem”.

Artur Nowak rozmawia z księżmi o życiu z celibatem

Bilans Millera

Kiedy mój syn umarł, odczułem ciekawość, czy ja go jeszcze kiedyś spotkam
Mówi Ewie Kalecie Leszek Miller

WWW.NEKROLOGI.WYBORCZA.PL/34339310

Panu
Wiesławowi Prugarowi,
Członkowi Zarządu ORLEN S.A.

składamy głębokie wyrazy współczucia
z powodu śmierci

Taty

Zarząd i Pracownicy ORLEN S.A.

WWW.NEKROLOGI.WYBORCZA.PL/34339312

Najszczerze kondolencje
dla Pana
Wiesława Prugara,
Członka Zarządu ORLEN S.A.

z powodu śmierci

Taty

składa
Rada Nadzorcza ORLEN S.A.

WWW.NEKROLOGI.WYBORCZA.PL/34339177

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Grzegorza Tuderka
wieloletniego Prezesa Zarządu Budimex SA,
który swoją wizją i zaangażowaniem na trwałe wpisał się w historię naszej firmy.

Rodzinie oraz Bliskim
składamy
wyrazy współczucia i żalu.

Rada Nadzorcza, Zarząd oraz pracownicy Budimex SA

ODESZLI.pl
STWÓRZ MIEJSCE PAMIĘCI
Dziel się wspomnieniami o bliskich, których już z nami nie ma

PATEK PHILIPPE
GENEVE

DAJ POCZĄTEK NOWEJ TRADYCJI

ZEGAREK PATEK PHILIPPE NIE NALEŻY TYLKO DO CIEBIE.

DBASZ O NIEGO DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ.

CALATRAVA REF. 5226G

W. KRUK
1 8 4 0

Europejski Boutiques · Hotel Raffles Europejski Warsaw
Krakowskie Przedmieście 13 · 00-071 Warszawa
Tel. +48 783 458 150 · wkruk.pl

Nike

Nagroda Literacka

Kto zdobędzie Nagrodę Literacką
„Nike” 2024?

UROCZYSTA GALA NIEDZIELA

6 października, godz. 20.00

Tegorocznymi nominowanymi:
**Marzanna B. Kielar, Urszula Koziół,
Małgorzata Lebda, Cezary Łazarewicz,
Piotr Paziński, Andrzej Sosnowski,
Michał Witkowski**

REKLAMA

Mecenas strategiczny:

Mecenas:

Fundator nagrody głównej:

Partner Wydarzenia:

Współproducent gali:

• PiS przełożył partyjny kongres na 12 października
FOT. DAWID ZUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

ludniowo-zachodniej Polsce i fakt, iż wielu naszych parlamentarzystów, działaczy i sympatyków jest osobiście zaangażowanych w usuwanie katastrofalnych skutków powodzi, kongres PiS zostaje przełożony – napisał na platformie X rzecznik partii Rafał Bochenek. Przy okazji wskazał winnego: „Gdyby nie nieodpowiedzialność rządu Tuska, tak tragicznych skutków powodzi – śmierć ludzi, zniszczone miejscowości – można by uniknąć”.

Podczas kongresu partia powołała komitet wykonawczy z szefem Mariuszem Błaszczakiem. Do komitetu wejdzie 20 polityków różnych środowisk, tak, by frakcje miały w nim swoją reprezentację. Ma działać jak sztab w czasie kampanii: reagować, proponować, wymyślać. Dopracowane jest też połączenie z Suwerenną Polską. Jeszcze w tym tygodniu Jarosław Kaczyński z Patrykiem Jakim dopinali ostatnie szczegóły. Politycy Suwerennej Polski chcą być wśród wiceprezesów PiS. Do tego grona dołączyć ma Jaki i Zbigniew Ziobro.

Ale to dopiero za dwa tygodnie, teraz PiS przerzuca się na temat powodzi. Jeszcze w czwartek Jarosław Kaczyński spotka się z klubem parlamentarnym PiS, by rozmawiać o pomocy powodziom. W planach jest wsparcie powodziom, zakup osuszaczy. Już wcześniej PiS informował, że przekazał 250 tys. zł powodziom przez Caritas, a wierzuszka partii wystąpiła na tle zebranych darów dla zalanego Łądku Zdroju na Dolnym Śląsku.

PiS z plakatem Tuska

Równoległe PiS atakuje rząd. W sieci są już filmiki z oskarżeniami Tuska i insynuacjami, że służby nie podają prawdziwych informacji. Lektor mówi: „Wciąż nie wiemy ile osób straciło życie, ile osób zostało rannych i ile jest zaginionych”. Policja oficjalnie informuje o siedmiu ofiarach powodzi. Z filmu wynika też, że wszystkim winna jest jedna osoba – Donald Tusk.

Politycy PiS, którzy wychodzili z sali plenarnej Sejmu w czasie informacji rządu, chętnie komentują informację premiera i jego ministrów. Europosel Piotr Müller pisze, że „zamiast rzeczowej informacji o powodzi, jej skutkach i przyczynach, w Sejmie mieliśmy do czynienia z teatrem politycznym w wykonaniu premiera”.

Posel PiS Przemysław Czarnek z ironią: – Chcę raz jeszcze wyrazić wielki podziw dla Koalicji 13 grudnia, dlatego, że wczoraj zmobilizowani do maksimum do północy próbowali zagadać sprawę.

PiS sięgnął też po rekwiizyty. Politycy tej partii organizują konferencję, na sztalugach stawiają plakat z jednym bohaterem Donaldem Tuskiem. I oskarżeniem, że już 11 września premier wiedział o powodzi, a nie zareagował. ●

Zamiast kongresu PiS, klub z Kaczyńskim i pomoc powodziom

Po krytyce ostatniego protestu przeciw władzy Donalda Tuska, PiS przekłada partyjny kongres. Na pierwszy plan wybija pomoc dla powodziom i oskarżanie premiera.

Agata Kondzińska

Partia Jarosława Kaczyńskiego zaplanowała partyjne wydarzenie na najbliższy weekend. Miały być personalne roszady, powołanie komitetu wykonawczego i fuzja z Suwerenną Polską. Papiery przygotowane, zaproszenia wysłane. Jednak w środę niektórzy współpracownicy Kaczyńskiego zaczęli mówić o przeniesieniu kongresu, na którym partia zajmuje się głównie sobą. Kaczyński zwołał spotkanie prezydium komitetu politycznego, tzw. PKP, czyli grono najbliższych i zaufanych, by zdecydować co z sobotnim wydarzeniem.

W Sejmie Tusk i jego ministrowie raportowali o swoich decyzjach podjętych w ostatnich dniach, gdy żywioł niszczył miasta i wsie. – Przekładamy – zdecydował PiS. W partii wielu ma w pamięci protest sprzed ministerstwa sprawiedliwości w ostatni weekend. Gdy politycy poprzedniej władzy nawoływali „stop-patowladzy”, na południu kraju już rozgrywał się powodziowy dramat.

W Sejmie Tusk wytknął sobotni protest posłom PiS. Mówił: – Chcę wam przypomnieć, że wy jesteście ostatnimi, którzy mogą mówić, że ktoś się spóźnił z akcją pomocy do powodzi. Bo wtedy, kiedy ludzie tam na miejscu pomagali, i mówię nie o mnie, bo to moja robota i nie mam tu nic do rzeczy, ale ci ludzie, którzy tam na miejscu pomagali powodziom w sobotę, w telewizji oglądali was na wiecu politycznym.

Na czas, gdy PiS z działaczami miał obradować w Przysusze i na nowo układać partię, premier Donald Tusk zapowiedział posiedzenie rządu w sprawie zmian budżetowych. Rząd ma poprzesuwać pieniądze na pomoc poszkodowanym w powodzi. – W sobotę czeka nas spotkanie zarówno formalne, posiedzenie rządu ws. zmian w budżecie, na przyszły rok. Jeśli komuś ta informacja sprawia przykrość, to jest mi też bardzo przykro, ale działamy w takich warunkach – mówił we wtorek Tusk, w jawnej dla mediów części posiedzenia rządu. Zapo-

wiedział też, że w sobotę poprosi o kolejne meldunki od ministrów. – Tak czy inaczej spotykamy się w godzinach południowych – poinformował.

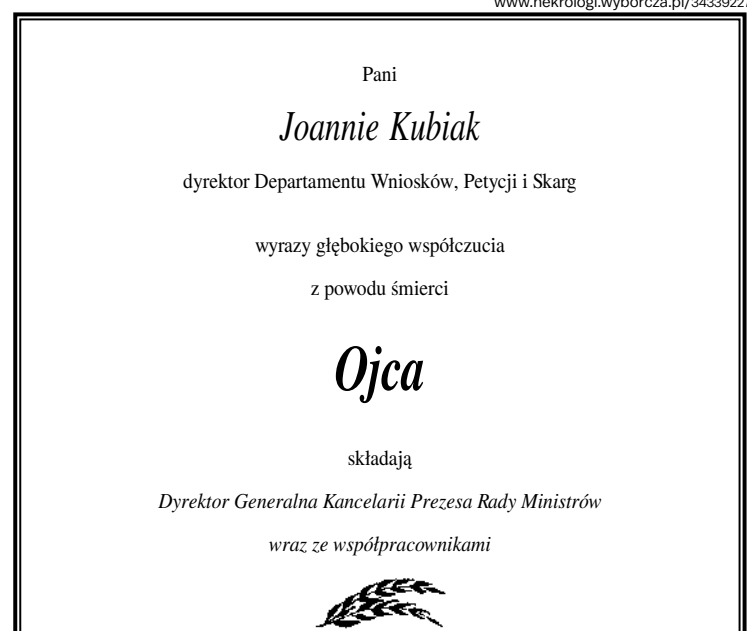
Nasz rozmówca z PiS: – Tusk robi rząd przeciw nieprzypadkowo w sobotę, wiadomo, o co chodzi.

Plan na kongres

PiS przełożył kongres na 12 października. – Z uwagi na sytuację popowodziową w po-

PiS sięgnął też po rekwiizyty. Politycy tej partii organizują konferencję, na sztalugach stawiają plakat z jednym bohaterem Donaldem Tuskiem. I oskarżeniem, że już 11 września premier wiedział o powodzi, a nie zareagował

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339227

Co z ekstradycją Majtczaka?

Szef MSZ Radosław Sikorski rozmawiał ze swoim odpowiednikiem w rządzie Zjednoczonych Emiratów Arabskich w sprawie ekstradycji sprawcy tragicznego wypadku na autostradzie A1.

**Wojciech Czuchnowski
Marcin Pietraszewski**

„Władze Emiratów temat ekstradycji Sebastiana M. będą miały pod osobistym nadzorem. To ważny krok w walce z piractwem drogowym” – napisał w nocy ze środy na czwartek czasu polskiego Sikorski, który z jest w USA na forum ONZ. Do wpisu na portalu X, minister załączył film. Mówi w nim, że zakończył właśnie spotkanie z szefem dyplomacji ZEA Abdullahem ibn Zajidem al-Nahajjanem.

Druga interwencja Sikorskiego

„Podniosłem kwestię – w której wspieramy ministra sprawiedliwości Adama Bodnara – doprowadzenia do postawienia przed polskim wymiarem sprawiedliwości podejrzanego o piractwo drogowe, w którym zginęła niewinna polska rodzina. Uzyskałem od Zjednoczonych Emiratów Arabskich zapewnienie, że dopilnowane zostaną wszystkie procedury, że sprawdzona zostanie cała dokumentacja, że oczywiście decyzja należy do sądu, ale że władze Emiratów będą tę kwestię miały pod osobistym nadzorem, tak by nie zaważyła ona na stosunkach z tym zaprzyjaźnionym krajem” – mówił polski minister.

Według źródeł „Wyborczej” to już druga interwencja Sikorskiego

w tej sprawie. Pierwsza – w kwietniu tego roku – miała charakter nieoficjalny.

– Jeżeli teraz Sikorski informuje o tym oficjalnym trybie, to znaczy, że ta kwestia weszła na kluczowy poziom relacji z ZEA – tłumaczy nam polski dyplomata. Jak dodaje, w wystąpieniu Sikorskiego zwraca uwagę zdanie, że obie strony nie chcą „by ta kwestia zaważyła na ich wzajemnych stosunkach”. – Inne, równie ważne znaczenie ujawnienia, że doszło do takiej rozmowy, jest takie, że od tego momentu obaj ministrowie podjęli pewne publiczne zobowiązanie, od którego zależy ich wiarygodność.

Majtczak od roku w Dubaju

Interwencja Sikorskiego może bardzo pomóc w przyspieszeniu procedury wydania Polsce Sebastiana Majtczaka, łódzkiego biznesmena i kierowcy BMW, który 16 września 2023 r. spowodował tragiczny wypadek pod Piotrkowem. W wypadku zginęła trzyosobowa rodzina z Myszkowa. W chwili uderzenia w jej samochód Majtczak jechał 253 km/h. Wcześniej w sieci chwalił się regularnym przekraczaniem prędkości i jazdą nawet 300 km/h. po publicznych drogach.

Zaraz po wypadku sprawca nie został zatrzymany, wyjechał do Niemiec a potem do Dubaju. Tam został zatrzymany, ale lokalny sąd uznał, że nie trzeba go aresztować do czasu podjęcia decyzji o ekstradycji. Procedura trwa już prawie rok. Według nieoficjalnych źródeł Majtczak uzyskał w ZEA status rezydenta i zwrócono mu kaucję. Nigdy nie wykazał skruchy z powodu wypadku i śmierci niewinnych ludzi, a jego rodzina pozwała do sądu media piszące o tej sprawie.

Śledztwo przeniesione

W sprawie wypadku prowadzono trzy śledztwa. Prokuratura w Piotrkowie Trybunalskim zajmowała się wypadkiem na A1. W tym wątku do ZEA trafił wniosek o ekstradycję Sebastiana Majtczaka. Z kolei w Płocku śledczy badali, czy w trakcie postępowania dotyczącego wypadku składano fałszywe zeznania. Prokuratura w Warszawie badała zaś, czy na początkowym etapie policjanci i prokuratorzy zajmujący się kierowcą bmw działali zgodnie ze sztuką.

Prokuratura Krajowa po analizie akt tych trzech postępowań uznała, że w każdym z nich trzeba uzupełnić materiał dowodowy, i zdecydowała o przeniesieniu ich na Śląsk. Teraz zajmie się nimi Prokuratura Okręgowa w Katowicach.

– Nadzorowanie śledztw przez jedną jednostkę organizacyjną zapewni optymalny ich tok oraz pozwoli na poczynienie rzetelnych i kompletnych ustaleń faktycznych – wyjaśnił prokurator Michał Binkiewicz, rzecznik prasowy Prokuratury Regionalnej w Katowicach.

Ta decyzja oznacza, że to śledczy z Katowic będą się starali o ekstradycję Majtczaka. A jeśli im się to uda, przedstawią mu zarzuty. Katowiccy prokuratorzy ocenią też, czy na początku tej sprawy doszło do nieprawidłowości w działaniu organów ścigania. ●

Śledczy z Katowic będą się starali o ekstradycję Majtczaka. Jeśli im się to uda, przedstawią mu zarzuty

REKLAMA

Kraj/3437452

UNIVERSAL ASCENSION 24
GONG
21.11.2024 WARSZAWA HYBRDY 23.11.2024 POZNAŃ CK ZAMEK
22.11.2024 BYDGOSZCZ KUŹNIA 24.11.2024 KATOWICE RIALTO

DSL* **DIRE STRAITS** World Tour LEGACY
23.11.2024 Warszawa Arena Ursynów
24.11.2024 Wrocław Hala Orbita
26.11.2024 Kraków ICE
27.11.2024 Poznań Sala Ziemi

tangerine dream
from virgin to quantum years 2024
04.12.2024 Poznań Sala Ziemi 06.12.2024 Kraków ICE
05.12.2024 Warszawa Progresja 07.12.2024 Szczecin Filharmonia

KRUDER & DORFMEISTER PLAY
THE K&D SESSIONS™
LIVE 07.02.2025 GDAŃSK, STARY MANEŻ
08.02.2025 WARSZAWA, PALLADIUM

PINK FLOYD LIVE HISTORY
26.03.2025 Katowice MCK
27.03.2025 Gdańsk Filharmonia Bałtycka
28.03.2025 Poznań Sala Ziemi
29.03.2025 Bydgoszcz SISU Arena
30.03.2025 Łódź Wytwornia

THE WATCH PLAYS **Genesis**
PREMIERES
FOX TROT & SELLING ENGLAND BY THE POUND
A Genesis Experience
07.05.2025 KATOWICE RIALTO | 08.05.2025 ŁÓDŹ MONOPOLIS
09.05.2025 WARSZAWA HYBRDY
10.05.2025 BYDGOSZCZ KUŹNIA | 11.05.2025 POZNAŃ 2 PROGI

Kraj/3439022

CZY KTOŚ POMOŻE URATOWAĆ STARĄ USZATKĘ?

Pilnie potrzebna jest pomoc dla zwierzęcia, które po wielu latach pracy dla ludzi, zostało sprzedane na mięso. Na ratunek czeka Uszatka – stara ośliczka, którą kupił handlarz zwierzętami rzeźnymi. Nie wiem dokładnie, ile ta bidulka ma lat, ale widać, że miała ciężkie życie. Jest spracowana i wyniszczona.

Patrzyłam, jak Uszatka grzebała kopytkiem prosząc, by ją puścić. Nie szarpała się, nie wrywała. Było widać w jej oczach smutek i rozpacz, ale nie próbowała uciekać. Stare zwierzęta, które były wykorzystywane przez ludzi, wiedzą kto jest panem. Latami upokarzane, bite za każde nieposłuszeństwo, stają się bezwolne.

Podeszłam do Uszatki, wyjęłam z kieszeni cukierki dla koni. Najpierw nieufnie wachała sprawdzając, czy może się poczęstować, a potem łapczywie chwyciła wargami wszystkie i szybko się odsunęła jakby się obawiała, że je zabiorę albo ją uderzę...

Kochani, bardzo proszę o wsparcie dla Uszatki. To spokojna ośliczka, która dlatego, że się zestarzała i okulała, została skazana na ubój. Z handlarzem rozmawiałam, chce za Uszatkę 2400 zł i mam czas tylko do poniedziałku na jej spłatę. Jeśli się nie uda, Uszatka pojedzie na rzeź.

Pomóż jej, przekaz darowiznę na konto:

Numer konta 05 1020 4900 0000 8202 3349 1785

Fundacja KONIKI MONIKI, Zawada Nowa 22, 26-720 Policzna

www.konikimoniki.org.pl tel: 570 666 540 Monika

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/3439060

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/3439059

W Sądzie Rejonowym w Żaganii pod numerem I. Ns. 50/22 toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po **Marku Januszu Matuszaku**, synu Waldemara i Bronistawy, ostatnio zamieszkałym w Żaganii, zmarłym w dniu 07 marca 2016 r. Sąd wzywa spadkobierców Marka Matuszaka aby w terminie trzech miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia zgłosili i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.

Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Wydział II Cywilny w sprawie II Ns 259/20 z wniosku Idea Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku i Bank Millennium S.A. w Warszawie o stwierdzenie nabycia spadku po Janinie Helenie Karabijewskiej-Gajewskiej z domu Boguckiej, urodzonej 10 maja 1949 r. w Policach, córce Józefa i Heleny, zmarłej 29 września 2017 r. w Policach, zamieszkałej w Policach przy ul. Piłsudskiego 40/4 wzywa wszystkich spadkobierców, aby w terminie 3 miesięcy od opublikowania niniejszego ogłoszenia zgłosili się i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowienie o stwierdzenie nabycia spadku.

3439335

NEWSLETTERY Wyborczej

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny.
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad 40 różnych newsletterów.

Zapisz się na
> wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

Czy antyrosyjski jastrząb z Litwy rozkręci maszynę Unii?

Przed komisarzem do spraw obrony Andriusem Kubiliusem karkołomne zadanie: ma rozkręcić unijny przemysł wojskowy i skoordynować działania 27 krajów UE w dziedzinie, w której wyłączne kompetencje mają one same. I zazdrośnie ich strzeżę.

Michał Gostkiewicz

– Takie stanowisko nie istnieje w Unii Europejskiej, a nawet gdyby istniało i zostało mi zaproponowane: nie aspiruję do niego i nigdzie się nie wybieram – tak Radosław Sikorski jeszcze wiosną uciął spekulacje o nominacji na komisarza UE ds. obrony. Gdy nowa funkcja była dopiero w planach, a zakres jej kompetencji niepewny, wołał pozostać szefem polskiego MSZ.

Dziś już wiadomo, że stanowisko powstanie, a nominat Ursuli von der Leyen pochodzi z Europy Wschodniej, z kraju mniejszego od Polski, ale bardzo podobnie widzącego rosyjskie zagrożenie. Bo to Rosja jest powodem tego, że UE w ogóle będzie miała komisarza ds. obrony, a europejski przemysł obronny stoi przed szansą na rozwój i ogromny zastrzyk pieniędzy. Jeśli człowiek, którego szefowa KE widzi na tym stanowisku, wyszarpię sobie sprawczość. Teoretycznie wszystko w rękach Andriusa Kubiliusa.

Kandydat kompromisu

67-letni były premier Litwy, a przez ostatnie pięć lat eurodeputowany Europejskiej Partii Ludowej, obejmując funkcję nową i w dużej mierze ukształtując jej charakter swoimi działaniami. Ma na to papiery.

– To kandydat kompromisu i to dużo mówi o jego pozycji na litewskiej scenie politycznej. Jest tam od 30 lat i ma polityczną pamięć słonia – opisuje Kubiliusa w rozmowie z „Wyborczą” Dominik Wilczewski, politolog, analityk specjalizujący się w historii i systemie politycznym Litwy, autor książki „Litwa po litewsku”. – Jako premier mierzył się z kryzysami gospodarczymi – rosyjskim pod koniec lat 90. XX w. i światowym z 2008 r. Musiał zamarać emerytury i budżetówkę. Przetrwiał: przegrał wybory, ale utrzymał stanowisko.

Wilczewski dodaje: – Może nie ma aparycji politycznej, jest raczej mało przebojowy, taki typ pracusia – ale potrafi podejmować zdecydowane i niepopularne działania, działać w niesprzyjających okolicznościach. Skutecznie lawirował między siłami politycznymi koalicyjnego rządu. Unijna administracja to inny świat niż litewski, ale jego doświadczenie może mu pomóc.

Kubilius jest z wykształcenia fizykiem. W opozycyjnej organizacji Sajudis (pl. „Litewski Ruch na rzecz Przebudowy”) Kubilius był od początku, od 1988 r., a w latach 1990-92 pełnił funkcję sekretarza najważniejszej litewskiej organizacji niepodległościowej. Przez lata współpracował z pierwszym przywódcą niepodległej Litwy Vytautasem Landsbergisem.

Dwukrotnie był premierem Litwy (w l. 1999-2000 i 2008-12), a w czerwcu 2024 r. po raz drugi został europosem. Łączy więc doświadczenie polityki krajowej i brukselskiej. Co istotne dla Polski i całej Europy Środkowo-Wschodniej – doskonale rozumie zagrożenie rosyjskie dla wschodniej flanki UE i Sojuszu Północnoatlantyckiego. Także w liczbach.

• **Zadaniem Kubiliusa jest rozruszanie nie tyle europejskiej obrony, co europejskiego rynku obronnego** FOT. PHILIPP SCHULZE/AFP/EAST NEWS

– W ub.r. Rosjanie wydali na wojnę w Ukrainie ponad 120 mld dolarów. Ukraińcy 80 mld, z których tylko 40 dostali od Zachodu. Możemy więc mówić o perspektywie zwycięstwa Ukrainy tylko wtedy, jeśli zwiększymy naszą pomoc dwa-trzy razy – przekonywał w lipcu w Strasburgu. I dodawał, że „tym, którzy sugerują, aby Ukraina zgodziła się na Putnowskie warunki pokoju”, sugeruje „rozważyć możliwość oddania Putinowi kawałek terytorium własnego kraju”.

W niedawnym wywiadzie dla „Financial Timesa” ostrzegł z kolei, że Rosja osiągnie gotowość do ataku na któreś z państw UE w 2029 r.

Amunicja, głupcze!

Nic dziwnego, że za jedno z kluczowych zadań Unii Litwin uznaje zbudowanie solidnych rezerw amunicji. W tekście dla portalu Wszystko, Co Najważniejsze pisał m.in., że produkcja pocisków artyleryjskich w UE musi zostać zwiększona o 140 proc. do końca 2025 r., jeśli ma pokryć minimalne zapotrzebowanie Kijowa.

Zdaniem Kubiliusa „możliwość zachodniego przemysłu wojskowego, którego mobilizacja została uruchomiona dopiero w wyniku inwazji Rosji na Ukrainę, wciąż nie są w stanie w pełni zaspokoić ukraińskich potrzeb”, natomiast Zachód nie dogoni Rosji z produkcją, jeśli jej wzrost poszczególne kraje będą planowały oddzielnie, bez wspólnej strategii.

Tyle że jako unijny komisarz nie będzie mógł – jak każdy szef resortu obrony w każdym państwie członkowskim – po prostu wydać rozporządzenia typu: „Zwiększamy zapasy amunicji, tak żeby starczyło jej na parę lat wojny z Rosją”.

Tuż po wyborach do Parlamentu Europejskiego Camille Grand, francuski politolog z Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR), mówił w rozmowie z Deutsche Welle, że „urzędnik, który pracowałby nad obronnością UE w pełnym wymiarze godzin, ma w obecnej epoce sens”. I pytał jednocześnie, czy UE szuka „komisarza ds. przemysłu obronnego”, czy „ministra obrony” i łącznika z NATO.

Grand, który na obronności zna się jak mało kto w Europie – do 2022 r. był asystentem sekretarza generalnego NATO – stawiał na to pierwsze rozwiązanie: komisarza, który skoordynowałby działania UE w zakresie zdolności obronnych i przemysłu obronnego. Wie bowiem, co dla państw UE jest świętością.

„To państwa członkowskie będą zawsze odpowiedzialne za swoje siły zbrojne” – podkreśliła w piśmie określającym zadania Kubiliusa von der Leyen. Pismo takie – czyli mission letter – dostaje każdy komisarz, jest potem rozliczany z jego realizacją.

Szefowa KE nie chce wysłać Kubiliusa na wojnę z ministrami obrony państw członkow-

skich – z których każdy wobec NATO występuje na równi z innymi – bo wie, że to starcie by przegrał. Charakter misji nowego komisarza najlepiej określa napisana przez nią wyliczanka: inwestycje, przemysł, zamówienia, badania, innowacje.

Zadaniem Kubiliusa jest więc rozruszanie nie tyle europejskiej obrony, co europejskiego rynku obronnego. Rynku, na którym działają prężni państwowi aktorzy – choćby Francja i Niemcy – ale który trudno nazwać wspólnym.

– Współczesne litewskie tradycje polityczne to, inaczej niż w spolaryzowanej Polsce, ucieranie kompromisów i budowanie porozumień między różnymi siłami politycznymi. Kubilius funkcjonował w tych warunkach. W UE, gdzie jest wielu uczestników gry, o często sprzecznych interesach, może być brokerem porozumień – ocenia Wilczewski.

Unia chce się zbroić

Zgodnie z planem szefowej KE, w myśl którego portfolia komisarzy są ze sobą mocno powiązane, Kubilius będzie musiał współpracować z szefową dyplomacji UE. Sprawę ułatwia to, że jest nią jego bliska sąsiadka z Estonii, była premierka i też twarda przeciwniczka Rosji Kaja Kallas. Raportować Litwin ma do innej przedstawicielki wschodniej flanki – wiceprzewodniczącej wykonawczej KE ds. technologii Finki Henny Virkunen.

• **Andrius Kubilius** FOT. EUROPEAN COMMISSION

To, co jest mocną stroną Andriusa Kubiliusa, czyli nastawienie na kompromis, może się stać słabością, jeśli jako komisarz okaże się zbyt miękki i nie przebiję się ze zdecydowanym działaniem

A w pracy ma bazować na wnioskach z raportu ws. obrony cywilnej i gotowości bojowej UE pióra innego Fina, byłego prezydenta Saulego Niništie.

Dominik Wilczewski spodziewa się „bardzo ścisłej współpracy” tego trzyosobowego antyrosyjskiego klastra Komisji Europejskiej.

– Zakładam, że Kubilius i Kallas będą stanowić w miarę wspólny front i akcentować, że wszystkie państwa bałtyckie, w tym Finlandia, która po dołączeniu do NATO gra z nimi w zasadzie w jednej drużynie, mają podobny pogląd na politykę wobec Rosji – mówi Wilczewski. – Kraje bałtyckie zasadniczo zgadzają się co do tego, że wydatki na obronę trzeba zwiększać – zaznacza ekspert.

Jak to zrobić? Między innymi na przygotowanie propozycji w tym zakresie Kubilius dostał od von der Leyen sto dni od rozpoczęcia kadencji.

Między kompromisem a ugodością

Na razie nie ma jeszcze daty rozpoczęcia urzędowania nowej Komisji. Lepiej jednak by było dla Kubiliusa, by zaczął pisać swoje credo od razu.

W dokumencie ma nakreślić plan rozwoju europejskiej obrony i przedstawić pomysły m.in. na współpracę z komisarzem ds. transportu w zakresie podwójnego wykorzystywania – cywilnego i wojskowego – korytarzy infrastruktury transportowej Wspólnoty.

Wśród zadań byłego premiera Litwy znajdują się również:

- budowa Wspólnego Rynku Obronnego produktów i usług,
- walka o standaryzację sprzętu wojskowego w ramach NATO,
- forsowanie wspólnych zamówień sprzętu i ekwipunku od europejskich firm,
- rozpoczęcie współpracy z państwami członkowskimi nad implementacją Europejskiej Tarczy Powietrznej,
- wdrażanie Europejskiej Strategii Przemysłu Obronnego.

Do tego ma – tu przyda się współpraca z Virkunen – budować odporność UE na cyberataki i wojnę hybrydową.

Dużo? Kubilius będzie też musiał współpracować z polskim komisarzem ds. budżetu Piotrem Serafinem, bo na wszystkie wymienione wcześniej działania musi oczywiście szukać pieniędzy. Wdrażanie ASAP, czyli Aktu Wspierania Produkcji Amunicji, za darmo się nie zrobi. Sama Ursula von der Leyen koszt rozwoju unijnych zdolności obronnych szacuje na 500 mld euro przez najbliższych dziesięć lat.

Aby zacząć walczyć o budżetowe wsparcie przemysłowej bazy obronnej Europy, Litwin musi najpierw podczas wysłuchań przekonać do siebie europarlament. Na pomocy PE powinno mu zależeć, jeśli chce odnieść sukces w starciu z dużymi krajami Unii chroniącymi interesy własnych sektorów zbrojeniowych i niezbyt chętnymi do wspólnego zadłużania się na europejską obronę, nawet z Putinem za miedzą.

– Zanim rozdano karty w Komisji, w litewskim dyskursie politycznym pojawiły się głosy, że warto by było zdobyć znaczące portfolio, które będzie decydować o sprawach szczególnie istotnych z punktu widzenia na przykład bezpieczeństwa. Więc nominację Kubiliusa można rozpatrywać jako sukces polityczny Litwy – podsumowuje Dominik. Ale zastrzega: – To, co jest mocną stroną Andriusa Kubiliusa, czyli nastawienie na kompromis, może się stać słabością, jeśli jako komisarz okaże się zbyt miękki, nie będzie potrafił postawić na swoim i nie przebiję się ze zdecydowanym działaniem. ●

Chińska rakietą wycelowana w Pacyfik

Eksperci zwracają uwagę, że pierwszy raz od dekad Pekin otwarcie opowiedział o próbie pocisku balistycznego tej klasy.

Maria Kruczkowska

Świat przywykł do podobnych wiadomości, ale przychodzą one przede wszystkim z Północnej Korei. Od lat reżim Kim Dzong una straszy międzynarodową społeczność kolejnymi testami rakiet. Tym razem jednak identyczny sygnał wyszedł z Chin.

W środę (25.09), podczas konferencji prasowej, Pekin potwierdził przeprowadzenie testu balistycznej rakiety międzykontynentalnej, ICBM, która wpadła do Pacyfiku. W wydanym oświadczeniu chińskie ministerstwo obrony podkreśliło, że rakietą była uzbrojona w „atrapę głowicy atomowej”.

Siłły rakietowe Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej wystrzeliły pocisk o 8.44 rano czasu lokalnego – zakomunikował resort, który dodał, iż chodzi o „rutynowy test przewidziany w naszym rocznym planie szkoleń”. – Rakietą nie miała na celu żadnego kraju czy obiektu – głosi też komunikat, który nie wymienia typu pocisku. Eksperti typują DF-41, rakietę pokazaną w 2019 r w Pekinie na defiladzie

z okazji 70 rocznicy powstania Chińskiej Republiki Ludowej z zasięgiem między 12000 a 15000 km.

Reżimowa agencja informacyjna Xinhua poinformowała, że sąsiednie kraje zostały wcześniej powiadomione o teście. Agencja nie podała ani jego trajektorii ani miejsca, gdzie pocisk wpadł do oceanu.

Z mapy, którą przedrukowały chińskie media za Xinhua, wynika jednak, że rakietą spadła na Oceanii między takimi państwami wyspiarskimi jak Wyspy Salomona, Nauru, Tuvalu, zachodnia Samoa, Fidżi i Nowe Hybrydy.

Chiny zbroją się w głowice jądrowe

Pentagon, który czujnie śledzi postępy rywalu, oświadczył rok, że tempo modernizacji i rozbudowy chińskiego arsenału jądrowego jest szybszy, niż przewidywali amerykańscy eksperci.

Według ubiegłorocznych szacunków Waszyngtonu Chiny mają już ponad 500 gotowych do użycia głowic nuklearnych, z czego około 350 to głowice do balistycznych pocisków międzykontynentalnych.

Dzisiaj w wyścigu zbrojeń jądrowych prowadzą USA a za nim Rosja. Pentagon przewiduje jednak, że wzrost liczby chińskich głowic jądrowych w kolejnej dekadzie będzie postępował błyskawicznie.

Test zaskoczył ekspertów nie tylko dlatego, że Chiny przeprowadzi-

ły go otwarcie. Inaczej niż do tej pory Pekin wystrzelił rakietę na wody międzynarodowe.

Do tej pory w testach Chiny wykorzystywały rakietę z silosów na wschodnim wybrzeżu, kierując ich lot na pustynie w zachodniej części kraju – tłumaczy agencji AP James Acton, dyrektor wykonawczy Programu Polityki Jądrowej i starszy ekspert amerykańskiego ośrodka badawczego Carnegie Endowment for International Peace. Możliwe, że kraj postanowił iść w ślad za USA, które wystrzeliwuje swoje rakietę do Oceanu.

– Kiedy Chiny czegoś nie robiły przez 44 lata i nagle zaczynają to robić, jest nad czym się zastanawiać – mówi AP Acton. – To chiński sposób, by nam zakomunikować: podobnie jak wy nie wstydzimy się posiadania broni jądrowej i zamie-

rzamy zachowywać się jak wielka potęga atomowa – dodaje ekspert.

Pekin pręży nuklearne muskuły

Sygnał jest tym mocniejszy, że Chiny wystrzeliły rakietę w czasie gdy w Nowym Jorku trwało Ogólne Zgromadzenie ONZ. Chiny są jednym z jego pięciu stałych członków (pozostałe to USA, Rosja, Wielka Brytania i Francja) z prawem weta.

Eksperti nie wykluczają, że miała ona też adresata wewnętrznego. W tym roku armię chińską skompromitowała seria skandali korupcyjnych wykrytych w jej wojskach rakietowych. Próba przypuszczalnie miała jej przywrócić stracony prestiż. Chińska partia komunistyczna daje też światu znak, że, mimo spowolnienia gospodarczego, utrzymuje kontrolę nad krajem i zamierza wyprzedzić USA na scenie międzynarodowej.

W Japonii i na Tajwanie resorty obrony nie odpowiedziały na pytania AP. Oba kraje, podobnie jak Korea Południowa, rozbudowują obecnie swoje siły obrony w przewidywaniu chińskiego ataku, włącznie z systemami wczesnego alarmowania i budową schronów.

Do testu doszło na Pacyfiku, gdzie potęga Chin jest coraz wyraźniejsza i dochodzi do kolejnych incydentów terytorialnych. Naza jutro po teście chińskiej rakiety niszczyciel Japońskich Morskich Sił

Samoobrony „Sazanami” przepłynął po raz pierwszy przez Cieśninę Tajwańską.

– Towarzyszyły mu jednostki australijskie i nowozelandzkie płynące na wspólne manewry na Morzu Południowochińskim – podała japońska stacja NHK.

Marynarki zachodnie, które co pewien czas wpływają do Cieśniny, twierdzą, że chcą w ten sposób podkreślić swoje prawa do swobodnej żeglugi na ważnym szlaku międzynarodowym. Chiny, które uważają Tajwan za „chwilowo odłączoną chińską prowincję” a Cieśninę za chińskie wody wewnętrzne, reagują na to gniewem. Obserwatorzy spodziewają się, że tak będzie i tym razem.

Zaniepokojenie testem balistycznym Chin

Mimo zapewnień Pekinu, że wystrzelenie ICBM miało „charakter rutynowy” świat nie kryje zaniepokojenia. W komunikacie Pekin twierdzi, że ostrzegł wcześniej o nim kraje „których to dotyczy” jednak Japonia, Australia i Nowa Zelandia informację zdementowały, twierdząc, że nie zostały o niczym powiadomione.

Australia określiła chiński test jako „destabilizujący i podnoszący ryzyko przeliczenia się”. Canberra domaga się w związku z tym „wyjaśnienia” od Pekinu. Również Nowa Zelandia skrytykowała próbę chińską jako „niemile widziany i niepokojący incydent”. ●

Znajdujemy się u progu nowej ery. Ery, w której Chiny i USA rozpoczynają wyścig zbrojeń

JEFFREY LEWIS
amerykański ekspert rakietowy
w rozmowie z AP

REKLAMA

Kraj/3433702

AR AW Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej

Wrocław miasto spotkań

24 października

MADE IN WROCLAW

Stage of knowledge

Networking

Kup bilet!

Inspiracja

Innowacje

Technologia

Chora składka zdrowotna

Składkę przedsiębiorców należy uzdrowić, ale nie w ten sposób, by poseł-biznesmen-doradca, zamiast oddać zaledwie 1,3 proc. z zarobionego miliona złotych, oddał 0,8 proc. swojego zarobku – pisze dr Tomasz Lasocki.

Tomasz Lasocki

Składka zdrowotna wymaga uzdrowienia. W tej kwestii zgadza się rząd. I cała koalicja. I opozycja też. Społeczeństwo również. Co takiego jest w niej do naprawy i najważniejsze: jak ją naprawić?! Na tym polu do jedności niezwykle daleko. Przynajmniej rządowi uzdrowiciele osiągnęli wewnętrzne porozumienie. Tym samym przycichnie festiwal koalicyjnych recept, z których jedne były bardzo trafne, inne oferowały placebo, a niektóre miały leczyć dżumą wiadomo czym.

W założeniach budżetowych przypisano terapię, która ma kosztować Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) 4 miliardy złotych i podobno ma być refundowana z budżetu. Tylko 4, bo mogło być drożej. Jest taniej, ale za to nie dla wszystkich. Skorzystają prowadzący działalność gospodarczą, bo nie będą musieli płacić zdrowotnej od zysku ze sprzedaży auta czy innych składników majątku firmy. Szczegóły nie są znane, ale mają zostać odkryte bliżej końca roku.

Spójrzmy szerzej

W nadchodzącym roku NFZ zamierza otrzymać 173 mld zł składki, a kolejne niecałe 25 mld zł zostanie dopłacone z innych środków publicznych – głównie z budżetu. Świadczenia medyczne mają kosztować 183,7 mld zł. To dużo, ale za mało. Za mało o 27 mld zł, żeby utrzymać dotychczasowy poziom świadczeń, przed czym przestrzegają Wojciech Wiśniewski i inni autorzy raportu o luce w opiece zdrowotnej w latach 2025-2027.

Stoimy na brzegu morza możliwości. Może rząd znajdzie dodatkowe środki w budżecie. Może oszczędzimy na nadwykonaniach – czyli ściślej: na tym, że komuś odmówimy lub przesunięto leczenie. Może starzejące się społeczeństwo nieco rzadziej będzie chorowało. Lepiej nie będzie, ale może jakoś to będzie.

Miało być lepiej. Wyższe składki od przedsiębiorców jako element Polskiego Ładu miały od 2022 r. polepszyć sytuację NFZ i skierować kraj ku wyłożeniu 7 proc. PKB na ochronę zdrowia. Ład tak zadziałał, że po miesiącu minister finansów opuścił gmach na Świętokrzyskiej, po pół roku interwencyjnie obniżono podatki, co pod koniec roku postawiło państwo przed groźbą braku finansowania dla kluczowych wydatków.

Procedowaną w listopadzie 2022 r. ustawą od 2023 r. istotnie obcięto między innymi wpływy składkowe NFZ od osób, za które składki dotychczas płaciło państwo. Doszły koszty. Dołożono wiele zadań nowych (to znaczy dotychczas finansowanych z dotacji budżetowej), takich jak ratownictwo medyczne, zakup szczepionek czy leków dla seniorów.

Obecnie największy przyrost kosztów jest wywoływany przez mechanizm wzrostu wynagrodzeń zatrudnionych w podmiotach leczniczych. Rokroczne ustawowe podwyżki poprawiają sytuację pracowników opieki zdrowotnej, ale skoro Funduszowi nie zapewniono dodatkowego źródła finansowa-

• **Obecnie na wizytę u lekarza specjalisty czeka ponad 2 mln pacjentów, kolejne kilkaset tysięcy na leczenie szpitalne** FOT. WŁADYSŁAW CZULAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

„Nasza składka, nasze zdrowie”

• To cykl tekstów Wyborcza.biz, w których chcemy zachęcić do przyjrzenia się tematowi finansowania ochrony zdrowia w Polsce. Obecnie na wizytę u lekarza specjalisty czeka ponad 2 mln pacjentów, kolejne kilkaset tysięcy na leczenie szpitalne, na serwisach zbiórkowych trwają tysiące kwest na leczenie raka czy odzyskanie wzroku, brakuje lekarzy i pielęgniarek, a my... dyskutujemy o obniżce składki zdrowotnej. Jak to możliwe?

nia, to nie powinno dziwić, że zakończył rok 2023 z 16-miliardową stratą, która pochłonęła większość funduszu zapasowego.

Jeszcze szerzej

Często można usłyszeć, że niesatysfakcjonująca dostępność ważnych świadczeń zdrowotnych to problem nieefektywnego zarządzania olbrzymimi środkami, które przeznaczamy na opiekę zdrowotną. W pewnym stopniu tak, jednak w Polsce oszczędnie przeznaczamy środki na zdrowie. Niejeden borykający się z problemami zdrowotnymi teraz słusznie zmarszczy czoło, ponieważ choroba może go kosztować więcej, niż posiada. Jednak przed szkodą nie lubimy wydawać pieniędzy na zdrowie – czy to publicznych, czy prywatnych.

Eurostat twierdzi, że w 2021 r. przeznaczaliśmy na ten cel 6,4 proc. PKB, a bardziej oszczędne w Europie były tylko społeczeństwa Luksemburga (6,4 proc.) i Liechtensteinu (6 proc.). Średnia unijna (10,9 proc.) jest dla polskiego systemu nieosiągalna, ale nawet Czesi (9,5 proc.), Słowacy (7,8 proc.), Węgrzy (7,4 proc.) czy Rumuni (6,5 proc.) byli skłonni przeznaczyć na zdrowie większy odsetek PKB.

Współczesny Zamoyski powiedziałby, że takie będą usługi publiczne, jakie ich finansowanie. Łyżką dziegciu w tej beczce dziegciu niech będzie stwierdzenie, że utrzymanie wydatków zdrowotnych na dotychczasowym poziomie PKB przy wzroście kosztu zatrudnienia w podmiotach medycznych i zwiększaniu się zapotrzebowania coraz starszego społeczeństwa musi oznaczać regres dostępności świadczeń.

Składka a sprawa przedsiębiorców

Do NFZ zazwyczaj oddajemy 9 proc. naszego przychodu. Zazwyczaj, bo nie wszyscy. Nic albo symbolicznie do NFZ dorzucają się przedsiębiorcy rolni. W odniesieniu do pozostałych przedsiębiorców lobbujący za obniżką składek z chęcią przekazują obliczenia głównego ekonomisty Federacji Przedsiębiorców Polskich Łukasza Kozłowskiego wskazujące, że w 2023 r. przeciętna składka pracujących wyniosła niemal 500 zł, ale przedsiębiorcy pozarolniczy ponieśli ciężar ponad 800 zł.

Umyka apologetom obniżek inne ustalenie tego ekonomisty, który obliczył, że ta pracownicza pięćsetka to oddanie państwu 8,3 proc. przychodu, zaś wskazane 800 to

wyzerzenie się 6,9 proc. dochodu przeciętnego przedsiębiorcy.

W rzeczywistości prowadzący pozarolniczą działalność dorzucają się procentowo jeszcze mniej, ponieważ ta ostatnia dana nie uwzględnia korzystających z rozliczenia ryczałtowego. Czy przedsiębiorcy (rolni i pozarolniczy) powinni oddać na zdrowie taki sam odsetek swoich zarobków co inni? Takie postulaty byłyby w polskiej debacie wyrotowe czy wręcz „komunistyczne”.

Kto to widział, by na wspólny cel dorzucano się wedle możliwości – na podstawie rzeczywistej liniowej składki płaconej od

Wydatki na ochronę zdrowia*

6,4 proc. PKB

• Polska

6 proc.

• Liechtenstein (najmniej w Europie)

10,9 proc.

• średnia unijna

*DANE EUROSTATU

dochodu. Spór polityczny dotyczy nie tego, „czy” przedsiębiorcom składkę obniżyć, ale „o ile” ma być mniejsza.

Uzdrowić, ale jak?

Składkę przedsiębiorców należy uzdrowić, ale nie w ten sposób, by poseł-biznesmen-doradca, zamiast oddać zaledwie 1,3 proc. z zarobionego miliona złotych, oddał 0,8 proc. swojego zarobku, czyli dziesiątą część tego, co oddadzą pozostali.

Przejęcie postulatów populistów z prawej strony jeszcze bardziej napędzi im poparcie, jeśli państwo nie wypełni konstytucyjnego zadania zapewnienia dostępu do opieki zdrowotnej.

Oszczędzanie na finansowaniu kluczowych zadań państwa kusi słodkością swojej doraźności, ale zaniedbania mszczą się po czasie i latami.

Również ja się zgadzam, że jest co zmieniać w składce zdrowotnej przedsiębiorców. Choćby to, że dochód niezbędny do jej obliczenia trzeba ustalać osobno – niezależnie od PIT czy „małego ZUS”. Choćby to, że jest niestała i należy ją rozliczać miesięcznie, a później rocznie, co prowadzi do znacznych nadpłat (w 2022 r. na ponad 2 mld zł) i niedopłat (w 2022 r. na 1 mld zł).

Choćby to, że minimalna miesięczna składka nie uwzględnia tego, że różni przedsiębiorcy mają różnie rozłożony strumień przychodów w roku. Choćby to, że przedsiębiorca w mnogości możliwości, najczęściej do 20 lutego, musi przewidzieć, który sposób rozliczenia z fiskusem/NFZ będzie w rozpoczynającym się roku dla niego najkorzystniejszy – bez opcji zmiany.

Choćby to, że można łatwo ją ominąć, wyprzedając środki trwale w miesiącu, w którym zawiesiło się prowadzenie firmy. Trzeba uprościć składkę zdrowotną, ale nie musi się to wiązać z ograniczeniem finansowania opieki zdrowotnej.

Nie traćmy jednak z oczu horyzontu. Neutralna dla finansów NFZ racjonalizacja zasad poboru składki zdrowotnej nie załatwi najważniejszego problemu. Zgodnie z obliczeniami Sławomira Dudka, Łukasza Kozłowskiego, Bernarda Waśki i Wojciecha Wiśniewskiego na utrzymanie dotychczasowego poziomu świadczeń opieki zdrowotnej potrzebujemy średnio ok. 43 mld zł rocznie w okresie trzyletnim.

To oznacza radykalne zwiększenie finansowania, radykalne cięcia w innych obszarach wydatkowych lub radykalne zmniejszenie dostępności świadczeń. Będzie bolało. Każde z tych rozwiązań. ●

Dr Tomasz Lasocki jest ekspertem od ubezpieczeń społecznych. Na co dzień wykłada je na Politechnice Warszawskiej oraz jest ekspertem Federacji Przedsiębiorców Polskich.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339189

Dnia 25 września 2024 roku odszedł

**Grzegorz Konstanty
Tuderek**

Mąż, Ojciec - Wspaniały Człowiek

Uroczystości pogrzebowe odbędą się
27 września 2024 roku o godzinie 12.15
w kościele pw. NMP Królowej Świata przy ulicy Opaczewskiej 20,

po czym spocznie na Cmentarzu Pyry
przy ulicy Farbiarskiej w Warszawie

pogrążeni w żalobie

Żona z Dziećmi i Rodzina

Polska AI traci ekspertów

Twórca i pierwszy prezes IDEAS NCBR Piotr Sankowski odchodzi ze spółki. – Szkoda, że urzędnicy, zamiast wspierać, destabilizują rozwój AI w kraju – komentują dla Wyborcza.biz eksperci.

Bolesław Breczko

Piotr Sankowski złożył rezygnację z pracy w IDEAS NCBR. Był twórcą tego ośrodka i pierwszym prezesem oraz liderem grupy badawczej o nazwie Inteligentne Algorytmy i Struktury Danych. Jest jedynym polskim naukowcem, który zdobył cztery granty ERC przyznawane przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych. Ostatni z grantów otrzymał w ramach pracy w IDEAS NCBR, teraz grant odejdzie razem z nim (granty ERC przyznawane są imiennie, nie na jednostkę naukową). Nowym prezesem IDEAS NCBR zostanie dr Grzegorz Borowik.

– Dużym zaskoczeniem jest brak wyboru poprzedniego dyrektora, pomysłodawcy oraz założyciela IDEAS, dr. hab. Piotra Sankowskiego, jednego z najbardziej rozpoznawalnych na świecie polskich naukowców w informatyce – komentuje dla Wyborcza.biz prof. Łukasz Kowalik, dzie-

• **Piotr Sankowski, jeden z najbardziej rozpoznawalnych na świecie polskich naukowców w informatyce, odchodzi z IDEAS NCBR** FOT. IDEAS NCBR

kan Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW. – W IDEAS udało mu się stworzyć zespoły kierowane przez wysokiej klasy ekspertów regularnie uzyskujące wyniki naukowe doceniane na czołowych światowych konferencjach w dziedzinie sztucznej inteligencji, kryptografii, grafiki komputerowej oraz algorytmiki. Z pewnością poprzeczka zawieszona jest bardzo wysoko.

IDEAS NCBR

Sankowski odegrał znaczną rolę w budowie IDEAS NCBR. Oprócz samego powołania jednostki do istnie-

nia w 2021 r. ściągnął do niej wybitnych ekspertów z dziedziny sztucznej inteligencji. Do udziału w radzie naukowej zaangażował prof. Martę Kwiatkowską z Uniwersytetu Oksfordzkiego.

– Jestem zaskoczona tą decyzją i martwi mnie przyszłość AI w Polsce z nowym prezesem, który nie ma odpowiedniego profilu – komentuje dla Wyborcza.biz prof. Marta Kwiatkowska.

Wyborcza.biz dowiedziała się, że odejście z IDEAS NCBR planują też inni naukowcy, którzy nie ogłosili tego jeszcze oficjalnie.

Eksperti z obszaru badań nad sztuczną inteligencją zaznaczają, jak ważne w tej branży jest nazwisko: z jednej strony liczba publikacji i cytowań, a z drugiej osobista znajomość z innymi. Zaznaczają, że zmiany na stanowisku prezesa IDEAS NCBR mogą mieć skutki dla funkcjonowania całej instytucji.

Czy wróć?

– Zmiany personalne w tego typu instytucjach, szczególnie gdy wydają się motywowane pozamerytorycznie, pogłębiają problem z przyciąganiem najlepszych specjalistów z powrotem do Polski – ocenia dr Dominik Batorski z Uniwersytetu Warszawskiego, który kieruje radą programową największej konferencji naukowej o AI w Polsce Data Science Summit. – W zeszłym roku prowadziłem rozmowę z kolegą, który po latach kariery w Stanach Zjednoczonych rozważał powrót do kraju i dołączenie do IDEAS. Jego główne obawy dotyczyły stabilności instytucji i możliwości wpływu partykularnych interesów na jej funkcjonowanie. Choć próbowałem go przekonać, że instytucja jest na dobrej drodze, ostatecznie wycofał się z rekrutacji. Dziś muszę przyznać, że miał rację. Szkoda, że urzędnicy, zamiast wspierać, destabilizują rozwój AI w kraju – to zaufanie do instytucji i jej liderów jest kluczem do sukcesu. ●

Zmiany na stanowisku prezesa IDEAS NCBR mogą mieć skutki dla funkcjonowania całej instytucji

REKLAMA

Kraj/34337767

THE FACTORY AUTOMATION COMPANY

Odkryj technologię FANUC!

FANUC

CNC RM RO
Wspólna platforma układu serwo i sterowania CNC

CRX
Nowa era robotów współpracujących
Lekkie i łatwe do programowania

QSSR
Szybkie i łatwe uruchomienie robotyzacji

WWW.FANUC.PL

Spór o transmisje ze sztabu powodziowego

Czy można sięgać po narzędzia populizmu?

Metody zarządzania można zapożyczać choćby i od diabła, nie tylko od Putina, ale pod warunkiem, że to nas nie spycha z drogi do dobrej demokracji

Zakowski

Donald Tusk nie jest Putinem. Porównywanie Tuska do Putina jest głupie i bez sensu. Porównania zawsze są ryzykowne i rzadko są trafne, bo z natury gubią istotne konteksty. Porównywanie demokratycznych liderów do dyktatorów – szczególnie. Dlatego nie porównuję. Mam nadzieję, że te proste twierdzenia popsują zabawę pisowcom szczęśliwym, że (jak ujął Marcin Warchol) „Propagandzista uśmiechnięty [czyli ja] porównuje @donaltdusk do Putina” i fantazjują (jak Mateusz Morawiecki w Sejmie), że sztaby powodziowe nazwał „putinadą”. Nie okłamujcie się i nie cieszcie się jak szczerbaty na suchary. Słuchajcie uważnie.

Mam też nadzieję, że, prosto stawiając sprawę, utrudnię seansik nieważności na X itp., gdzie rzesza wzmoczonych osób poczuła się w obowiązku stanąć pod szyldem „Tusk dobry, Zakowski zły”. Na twitterowe wzmoczenia się uodporniłem, ale sprawa wydała mi się zbyt ważna, bym beczynnie pozwoił utopić ją w politycznej żółci.

Ta sprawa to transmitowane w telewizjach odprawy kierowanego przez premiera sztabu powodziowego. Gdy pierwszy raz zobaczyłem transmisję, zadałem sobie pytanie, dlaczego takich transmisji, podczas których lider na oczach społeczeństwa przyjmuje mel-dunkę, poucza, apeluje i ruga urzędników, nie znamy z innych demokratycznych krajów, a znamy je z putinowskiej Rosji i – słabiej – z innych dyktatur. Bo przecież nie dlatego, że w demokracjach liderzy nie monitorują, nie oceniają, nie kierują, nie oceniają, nie interweniują i nie jadą na teren katastrof. Dlatego w prowadzonym przez Aleksandrę Pawlicką programie „Redakcja” (TVP Info) powiedziałem, że warto się zastanowić, „jaki jest długofalowy skutek czegoś takiego. Bo Tusk sięgnął po metodę putinowską, której się w demokracjach nie stosuje [...] To jest typowy autorytarny model zarządzania”.

Reakcja była gwałtowna. Ale nie było nią prostowanie, że gadam głupoty, bo tak samo robili Obama, Trump, Merkel, Johnson i jest to demokratyczna norma, lecz święte oburzenie, że porównałem Tuska do Putina. Choć mówiłem o „putinowskiej metodzie” (a nie o osobie!) i o potrzebie zastanowienia się nad konsekwencjami jej zastosowania. Takie przekraczanie sensów, personalizacja merytorycznych sporów i gwałtowne moralizujące wzmoczenia obliczone na wywołanie efektu mrożącego, czyli zamknięcie ust krytykom i wątpięcym, są częścią autorytarno-populistycznego wy-

• Minister spraw wewnętrznych Tomasz Siemoniak, premier Donald Tusk i wicepremier, szef MON Władysław Kosiniak-Kamysz podczas narady sztabu kryzysowego, Wrocław 24 września 2024 r. FOT. TOMASZ PIETRZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

zwania na technologicznych sterydach (X, fb, tik-tok), z którym zmagają się zachodnie demokracje.

Czas jest kluczowy. Po pisowskiej inwazji część społeczeństwa kolejny raz próbuje zbudować polską demokrację. Nie jest lekko. Nie tylko dlatego, że PiS zaminował masę instytucji, ale też dlatego, że zalegitymizował, a nawet znormalizował populizm, polityczną przemoc, chamstwo, agresję, kłamstwo, złodziejstwo, nepotyzm, cwaniactwo, działanie na skrótach choćby i wbrew prawu. A zwłaszcza pompował kult jednostki (konkretnie: Prezesa) oraz wodzowski model zarządzania.

PiS-owi poszło łatwo, bo polska tradycja demokratyczna jest słaba, a nawyki i ciągoty autorytarne są silne. Nie tylko w polityce. W polskich rodzinach trzyma się patriarchy, w firmach kultura folwarczna, w partiach model wodzowski. Jeśli dodamy do tego familiarystyczny nepotyzm, polaryzację, internetowe bańki i inne cywilizacyjne problemy wszystkich demokracji, to mamy obraz wyzwania zagrażających kolejnej próbie zbudowania demokracji w Polsce.

Nie ma nic dziwnego w tym, że po latach autorytarnych praktyk wiele osób oczekuje odwrócenia wektorów. Czyli: „jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie”. Emocjonalnie to jest oczywiste. Nie ma też nic dziwnego w tym, że liczni politycy próbują odpowiadać na te oczekiwania, demonstrując podobny model przywództwa sprawczości. To kusi. Sęk w tym, że to, co za PiS służyło zainstalowaniu w Polsce putinopodobnego reżimu autorytarne-go, za rządów obecnej koalicji niekoniecznie przysłuży się próbie zbudowania demokratycznego społeczeństwa i państwa. Nawet jeżeli pomoże pokonać PiS, może to być pyrrusowe zwycięstwo, gdy niechcianym skutkiem będzie wzmocnienie tendencji autorytarnych.

Zasadniczo nie ma nic złego w zwalczaniu i pokonywaniu autorytarnych populistów ich bronią. Ale pod warunkiem, że takie narzędzia – trumpowskie, putinowskie, pisowskie, orbanowskie – nie spychają demokratów z drogi do demokratycznego państwa prawa, które jest strategicznym celem. Tu trze-

ba być czujnym, jeśli chce się mieć kiedyś dobrą demokrację.

Rządząca koalicja skazana jest na subtelną grę łączącą doraźne oczekiwania różnych grup wyborców i partii, taktyczną użyteczność i drogę do demokratycznego państwa prawa. Na co dzień widzimy, w jak licznych przypadkach trudno jest „demokracji walczącej” te wektory łączyć. Nie tylko, gdy trzeba przywracać praworządność i rozliczać nieprawość PiS, ale też, gdy trzeba zarządzać państwem i komunikować się ze społeczeństwem, których słaba kultura demokratyczna została zdewastowana. Zwłaszcza że sytuacja wymaga pomysłów, które przebiją totalny populizm obecnej opozycji.

Dlatego, sięgając po nowe narzędzia, warto się zastanawiać, co np. sprawa, że transmitowanie odpraw, podczas których – by użyć mniej kontrowersyjnej frazy – „dobry car ustawia bojarów”, jest tak popularne w państwach niedemokratycznych, a w demokracjach nie. Nie mam kompletnej odpowiedzi, ale parę tropów widać.

Po pierwsze, demokracje wyrosły z niezgody na satrapię i mają w DNA lęk przed kultem dominującej jednostki. Stąd nie tylko trójpodział władz, ale też procedury i merytokratyczny podział ról. W sprawnych demokracjach obywatele swobodnie wyrażają opinie, politycy tworzą prawo zgodne z akademicką wiedzą i oczekiwaniami wyborców, urzędnicy je wykonują, eksperci analizują, rzecznicy informują, media, grupy obywatelskie i odpowiednie służby kontrolują itd. Te podziały nigdy nie są doskonałe, ale im podział ról słabszy, tym demokracja bardziej zagrożona. PiS dążył do jego kompletnej zatarcia w putinowskim systemie elektoralnie legitymizowanej jednolitej władzy państwowej, w którym jeden ośrodek (Prezes!) mówi wszystkim, co mają robić. Budowa demokracji to teraz przede wszystkim wzmacnianie podziału ról. Warto się zastanawiać, czy służy temu przyjęty w obliczu powodzi model zarządzania kryzysowego i sposób jego komunikowania.

Po drugie, zacieranie podziału ról przyspiesza procesy decyzyjne, ale zwiększa ryzyko błędów i osłabia autorytet liderów, któ-

rzy przekraczają swoje merytoryczne kompetencje. Kiedy na przykład premier staje się rzecznikiem rządu i ekspertem w zwalczaniu powodzi, łatwo może wpaść w pułapkę nieprzemysłanych rozwiązań – choćby w sprawie bobrów. Bobrom nic się pewnie nie stanie, bo mają licznych obrońców, ale cierpi autorytet władzy, szczególnie potrzebny w obliczu kryzysów.

Po trzecie, słowa władzy mieszającej rolę odbierane są jako polityczne, więc słabo przekonują wyborców innych opcji. Zastanawiając się, dlaczego społeczeństwa tak różnie wdrażały zalecenia w czasie ptasiej grypy, włoscy i fińscy badacze sprawdzili, kto je komunikował publicznie. We Włoszech, gdzie głównym źródłem był populistyczny premier Silvio Berlusconi, zalecenia były spóźnione i powszechnie lekceważone. W merytokratycznej jeszcze Skandynawii, gdzie politycy medialnie zamilkli, oddając głos ekspertom, społeczeństwa na ogół słuchały zaleceń. Warto się zastanawiać, jak ten mechanizm działa w naszym społeczeństwie, spolaryzowanym nie mniej niż Włochy Berlusconiego.

Po czwarte, przykład idzie z góry. Figura omnipotentnego lidera na najwyższym szczeblu, jeśli nie jest dość mocno obwarowana znakami tymczasowości i wyjątkowości, łatwo się namnaża w mających złudzenie swojej omnipotencji głowach rozmaitych szefów, którzy zamierzają, by „być, jak Donald Tusk”. Warto pytać, czy to pomoże w kraju, gdzie zwłaszcza młodzi pracownicy i tak masowo narzekają na autorytarne metody zarządzania.

Nie wszystko, co trzeba w takiej sytuacji zrobić, może być całkiem higieniczne wedle tradycyjnych kryteriów demokratycznego państwa prawa. To jest zrozumiałe. Ale jeżeli nie chcemy, jak większość poprzedników próbujących budować lepszy ład (od Rewolucji Francuskiej po piłsudczykowską sanację) obudzić się któregoś dnia w stworzonym naszymi rękami świecie z mrocznych snów, musimy się bez przerwy upewniać, że to, co robimy ze względów taktycznych, przynajmniej nie oddala nas do strategicznego celu. Metody można zapożyczać choćby i od diabła (nie tylko od Putina). W tym nie ma nic złego (zwłaszcza że autorytarni populiści są bardzo kreatywni), ale pod warunkiem, że to nas nie spycha z drogi do dobrej demokracji.

Im mniej będziemy uważni, im bardziej lekliwie będziemy o tym myśleli i rozmawiali, tym większe będzie ryzyko, że – podobnie jak w sanacyjnej Polsce – spełnią się czarne sny demokratów. ●

Jacek Zakowski

• Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji

Jacek Zakowski jest publicystą „Polityki” i szefem katedry dziennikarstwa Collegium Civitas

Poznaj Hitachi Rail

Poznaj Hitachi Rail, globalnego lidera zrównoważonej mobilności obecnego w 51 krajach na całym świecie, w tym w Polsce.

Z bogatym portfolio, obejmującym rozwiązania dla kolei dużych prędkości, pociągów intercity, regionalnych i towarowych oraz sterowania ruchem i multimodalnych systemów biletowych.

HITACHI
Inspire the Next

Magnus von Horn dla „Wyborczej”

ZUPEŁNIE NOWY LĘK

– Nie wiem, co bym zrobił, gdyby moim dzieciom coś się stało. Więc kiedy usłyszałem o makabrycznej historii Dagmar Overbye, pomyślałem o nich – mówi Magnus von Horn. Jego nowy film walczy o Złote Lwy na festiwalu w Gdyni i jest duńskim kandydatem do Oscara.

Piotr Guskowski

Smieje się, że nadal czyta o sobie „urodził się w Szwecji, mieszka w Polsce”. Prawda jest taka, że Magnus von Horn spędził w Polsce prawie połowę swojego życia, tu założył rodzinę, płaci podatki i ma polskie obywatelstwo. Akcja jego najnowszego filmu, „Dziewczyny z igłą”, rozgrywa się co prawda tuż po I wojnie światowej w Kopenhadze, ale mocno odciśnięty się na niej wydarzenia w Polsce. Film walczy m.in. o Złote Lwy na festiwalu w Gdyni.

ROZMOWA Z
MAGNUSEM VON HORNEM
reżyserem filmowym i scenarzystą

PIOTR GUSKOWSKI: Czy mi się wydaje, czy większość twoich filmów powstała z inspiracji prawdziwymi zbrodniami?

MAGNUS VON HORN: Każda z tych zbrodni sprawiła, że zacząłem się czegoś bać. I to lęk był dla mnie stymulatorem, punktem wyjścia do dalszych rozważań. Przeczytałem np. o chłopaku, który uduślił swoją dziewczynę. Działal pod wpływem silnych emocji. Pochodził z takiego domu jak mój. Zadałem sobie wtedy pytanie: „Czy ja też byłbym zdolny kogoś zabić?”. Odpowiedź mnie przeraziła.

Stąd się wziął twój pełnometrażowy debiut „Intruz”. A „Dziewczyna z igłą”?
– To ma związek z tym, że jestem tatą. Noszę w sobie teraz zupełnie nowy gatunek lęku, który zostanie już ze mną do końca. Nie wiem, co bym zrobił, gdyby moim dzieciom coś się stało, więc kiedy usłyszałem o makabrycznej historii Dagmar Overbye, która była inspiracją dla „Dziewczyny z igłą”, od razu pomyślałem o nich. Zdarza się, że leżę w nocy w łóżku, a moją głowę wypełniają przerażające myśli. Nie chcę nawet głośno mówić jakiegoś.

Leżysz tak sobie i...

– I czuję, jakby zaraz miała mnie pochłonąć czarna dziura. Zamiast poddać

• Film „Dziewczyny z igłą” wejdzie do polskich kina na początku 2025 r.

FOT. GUTK FILM

Magnus von Horn

• Ur. w 1983 r. w Göteborgu. Reżyser i scenarzysta. Absolwent Łódzkiej Szkoły Filmowej. Bohaterem jego debiutu, głośnego „Intruz”, był nastolatek, który wraca w rodzinne strony po odbyciu kary za popełnioną zbrodnię. W „Sweat” von Horn skierował kamerę na trenerkę fitness, która na Instagramie ma 600 tys. followersów. Za oba zdobywał nagrody na festiwalu w Gdyni.

się bezwładnie temu uczuciu albo próbować uciekać, wołę je wykorzystać jako paliwo. Jest w tym oczywiście pewna pułapka.

Co masz na myśli?

– To nie może być statement, rodzaj sesji terapeutycznej ani stand-upu, że wchodzę na scenę i mówię: „Nazywam się Magnus von Horn i boję się o swoje dzieci”. Muszę znaleźć właściwą formę. Jak Stephen King, on jest w tym mistrzem. Uwielbiam jego „Smętarz dla zwierzaków”. King opowiada tam o tym, do czego zdolny jest człowiek, kiedy bezgranicznie kocha i nie chce się pogodzić ze stratą. Próbuje zapelnąć pustkę, nie bacząc na konsekwencje.

Ty też początkowo przymierzałeś się do horroru, ostatecznie powstała mroczna baśń dla dorosłych.

– Dziewczyna na strychu, która marzy o lepszym życiu, księżę na białym koniu, który stchórzył, i wiedźma w sklepie ze słodyczami – to podziało na moją wyobraźnię. Ale lubię też myśleć o moim filmie jak o science fiction. Science fiction stanowi lustro, w którym odbijają się współczesne niepokoję i dylematy. Według mnie kino kostiumowe może działać w podobny sposób.

Chociaż akcja „Dziewczyny z igłą” rozgrywa się sto lat temu, opowiada o naszych czasach. Chciałbym wciągnąć widza w grę, która polega na porównaniu tego, co widzi na ekranie, z rzeczywistością w swoim kraju.

Kiedy szukasz tych podobieństw, myślisz o Polsce?

– Oczywiście. Nie chcę zniechęcać zagranicznych widzów, natomiast wydaje mi się, że ten film będzie mocniej rezonował z polską publicznością niż ze szwedzką czy duńską, bo Polacy zoba-

czą w nim świat, który dobrze znają. Na tym mi przynajmniej zależało.

Opresyjny świat, w którym kobiecie odbiera się prawo wyboru?

– W scenariuszu odzwierciedlenie znalazły moje osobiste doświadczenia. Staraliśmy się z żoną o kolejne dziecko. Niestety, na badaniu USG okazało się, że coś jest nie tak. Plód miał wady letalne. Nie dotrwałby do porodu albo dziecko zmarłoby zaraz po urodzeniu. Moja żona Maja przeszła zabieg przerwania ciąży. Najpierw pokonaliśmy niezbyt przyjemną, biurokratyczną procedurę. Sam zabieg był dla Mai traumatycznym przeżyciem. Ale nie możemy narzekać. Mieliliśmy szczęście – o ile w tej sytuacji można w ogóle mówić o szczęściu – że wszystko działo się w 2017 r.

Czyli przed wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, w którym przepis pozwalający na przerywanie ciąży z powodu ciężkich i nieodwracalnych wad płodu uznano za niekonstytucyjny.

– Po tym wyroku nie mielibyśmy w ogóle wyboru i to był dla mnie szok. Ale bez względu na to, jaki kobieta ma powód do przerwania ciąży, zawsze powinna mieć możliwość wyboru. Część kobiet z tej możliwości skorzysta, inne zdecydują się rodzic, nawet w takiej sytuacji jak nasza. Ale zmuszanie kobiet do rodzenia niechcianych dzieci to tortury.

Wiesz, ja nigdy nie byłem szczególnie zaangażowany w sprawy polityczne: ani w Szwecji, ani po przyjeździe do Polski. Zaangażowałem się, dopiero kiedy wybuchły protesty przeciwko zaostrzeniu przepisów dotyczących aborcji. Poczulem, że to mnie dotyczy, że to moja sprawa. Dyskusja wokół aborcji została zawieszona do polityki. Musisz się opowiedzieć po jednej ze stron: jesteś za albo przeciw. Nie po-

dobą mi się to, w ten sposób ludziom odbiera się prawo do emocji. Przecież, nawet jeśli jesteś za prawem wyboru, to nie wyklucza, że możesz mieć wątpliwości. Ja je miałem. Wiedziałem, że postępujemy słusznie, a mimo to czułem żal. Rozróżnienie na ruchy pro-choice (dosłownie: za wyborem) i pro-life (za życiem) nie wyczerpuje tematu. Najbliżej mi dziś do postawy pro-voice (za głosem).

Której ideą jest wsparcie i zrozumienie, że każda historia jest inna, wielowymiarowa, bez opowiadania się po żadnej ze stron.

– Mniej więcej. Pewnie przesadzę, mówiąc, że wszyscy mieli aborcję, ale takie odniosłem wrażenie, kiedy po zabiegu zaczęliśmy rozmawiać z rodziną i znajomymi. Nagle się okazało, ile osób ma podobne doświadczenia. Jakbyśmy dostąpili wtajemniczenia. Ciążyć przerwały bliskie osoby w mojej rodzinie, wcześniej nie miałem o tym pojęcia. Przypadków nie tylko aborcji, ale też poronień wokół nas było znacznie więcej, tylko nikt o tym głośno nie mówi, bo to bolesne wspomnienie. Do tego klimat polityczny w Polsce nie sprzyjał takim zwierzeniom.

Obarczenie aborcji poczuciem wstydu to chyba największe zwycięstwo jej przeciwników.

– Kobiety powinny mieć prawo do aborcji i do każdej emocji, jaka się z aborcją wiąże: czy to będzie niepewność, czy ulga albo przygnębienie. Żadna z tych emocji nie jest zła. Ważne, żeby kobiety i mężczyźni nie zostali z tymi emocjami sami, żeby mogli mówić otwarcie o swoich doświadczeniach.

Tak naprawdę dla mnie znacznie miała w filmie nawet nie tyle sama aborcja, ile szerzej – kwestia tego, jaki los spotyka niechciane dzieci i jak radzi sobie z tym nasze sumienie.

Kopenhagę w „Dziewczynie z igłą” zagrały polskie miasteczka.

– Między innymi Kłodzko i Bystrzyca Kłodzka, które dziś zmagają się ze skutkami powodzi. Jeszcze niedawno byliśmy tam z ekipą. Teraz widzę miejsc, w których kręciliśmy, zrujnowane przez wodę. Straszny widok.

W filmie słychać dzwony kopenhaskiego ratusza, ale nie zamierzaliśmy odtwarzać z dokumentalną precyzją wyglądu miasta z początku XX w. Uznaliśmy, że wystarczy zahaczyć o pewne wrażenie. Bazowaliśmy na obrazach z naszej zbiorowej pamięci, utrwalonych głównie przez fotografię. Choć część widzów dostrzeże również cytaty z początków kina: konkretne sceny, podobny sposób kadrowania.

Kiedy pokazywałeś film w Cannes czy Toronto, przedstawiali cię jako polskiego czy szwedzkiego reżysera?

– Jako duńskiego. Śmieję się, ale zdarzyło mi się parę razy przeczytać, że jestem Duńczykiem. W Polsce czasami cytuję, że jestem urodzony w Szwecji, mieszkający w Polsce, mówiący po polsku itd. Prawda jest taka, że jestem już Polakiem, mam polskie obywatelstwo.

Teraz, kiedy film został duńskim kandydatem do Oscara, będą tak pisać jeszcze częściej.

– Bardzo się cieszę z tego powodu, nawet abstrahując od samego Oscara, ta podróż daje filmowi dobry PR i mam nadzieję, że film trafi do szerszej publiczności. Cieszy mnie rodzaj współpracy, która jest bazą tego filmu. Cieszę się, że mogłem rozwijać duński projekt i przenieść jego produkcję do Polski, gdzie są moi ludzie mocy. Aktorzy mówią po duńsku, ale po drugiej stronie kamery mówimy po polsku.

Znasz w ogóle duński?

– Rozumiem po duńsku, ale nie potrafię mówić. Kiedy przyjechałem do Polski, też nie znałem języka, ale nie stanowiło to większej przeszkody. Było nawet zaletą.

W jakim sensie?

– Po polsku nie muszę być tak precyzyjny. Wiem, że ludzie i tak wybaczą mi błędy. To daje sporo luzu. Jeśli trzeba, pozwala nawet rozładować sytuację. Co innego po szwedzku. Wtedy się pilnuję, ważę każde słowo. Wszystko ze strachu przed oceną. Nie obowiązuję mnie żadna taryfa ulgowa. W Polsce nie jestem taki spięty.

W przypadku „Dziewczyny z igłą” będę podkreślał, że jestem polskim reżyserem. Na tym filmie mocno odcisnęły się wydarzenia w Polsce. Jednak na co dzień nie myślę o tym, jak mnie ktoś przedstawia.

Powiedziałeś kiedyś, że rodzice bardzo cię chronili i dopiero kiedy wyjechałeś z domu, odkryłeś, jak naprawdę wygląda świat.

– To naturalne, że chcesz chronić swoje dzieci, nawet podświadomie. Sam to robię. Dorastałem w Kullavik pod Göteborgiem. Miałem bardzo szczęśliwe dzieciństwo, czułem się bezpiecznie, ale tak naprawdę żyłem pod parasolem ochronnym, w czymś w rodzaju bańki, jak to się dziś określa.

Czy to prawda, że na początku pobytu w Polsce zostałeś napadnięty?

– Nie spodziewałem się, że okaże się to dla mnie tak ważnym przeżyciem. Byłem wtedy na roku zerowym, dopiero uczyłem się języka. Na planie etykiety studenckiej poznałem chłopca z domu dziecka. Mógł mieć dziewięć,

Chciałbym wciągnąć widza w grę, która polega na porównaniu tego, co widzi na ekranie, z rzeczywistością w swoim kraju

MAGNUS VON HORN

może dziesięć lat. Miałem potem wrażenie, że angażując go do filmu, wykorzystaliśmy go, a po wszystkim oddaliśmy go z powrotem. Jak przedmiot. Z poczucia winy zacząłem zabierać go do kina, na basen, kupiłem mu jednorazowy aparat, żeby mógł mi pokazać swój świat. Naiwnie wierzyłem, że zdołam mu pomóc. Jednak on, choć młodszy, okazał się znacznie mądrzejszy. Trzymał mnie na dystans. Wiedział, że nie powinien się angażować w relację, która potrwa tylko chwilę. Miał rację.

Co się stało?

– Któregoś razu po odwiedzinach napadło mnie na przystanku paru chłopaków. Zabrali mi telefon, próbowałem jeszcze łamanym polskim wynegocjować, żeby zostawili chociaż kartę SIM. Nie wiem, czy wystawił mnie starszym kolegom, czy po prostu rzuciłem go w oczy. W każdym razie zostawiłem go. Po wszystkim nie zapuszczałem się w tamte rejony. W ogóle bałem się wychodzić z domu.

Długo to trwało?

– Musiałem zacząć wychodzić przynajmniej na zajęcia. Na pierwszym roku miałem robić dokument. Wtedy operator Yori Fabian przedstawił mi swojego sąsiada: dresiarza, który właśnie wyszedł z więzienia po dwóch latach odsiadki i mieszkał z ojcem na melinie. Spotkałem ucieleśnienie moich lęków. To mi pomogło. Radek wziął mnie pod swoje skrzydła, pokazał swój świat, prowadził jak turystę po najmroczniejszych zakamarkach Łodzi. Chyba pierwszy raz w życiu czułem, że ma jakąś wartość. A ja przestałem się bać. Zobaczyłem w nim takiego człowieka jak ja.

Masz jeszcze kontakt z Radkiem?

– Już nie, ale do dziś mam w domu akta jego sprawy. W ogóle wsiąknęłem wtedy w temat zbrodni. W Szwecji akta każdej sprawy po zakończonym procesie są dostępne. Wystarczy wysłać maila i dostajesz zapisy przesłuchań, opisy miejsca zbrodni. To zupełnie co innego niż artykuły w gazetach, które wszystko upraszczają, bo skupiają się na suchych faktach, pomijając emocje.

Przez lata naczytałeś się o zbrodniach popełnianych przez nastolatków. Nic dziwnego, że potem nie możesz spać.

– Moja córka za chwilę wejdzie w ten wiek. Ma 10 lat i powoli zamyka przede mną drzwi. Co innego mój syn, 5-latek. Wciąż przychodzi się przytulić, wskakuje nam do łóżka. Kiedy widzę, że coś jest nie tak, mogę go zapytać, a on mi opowie, co się dzieje. Korzystam z tego czasu, póki trwa. Zdaję sobie sprawę z tego, że pewne granice w relacji z rodzicem są naturalne i potrzebne. Niemniej ten koniec otwartości jest dla mnie bolesny. ●

wyborcza.pl

• Relacje i recenzje z Festiwalu Filmowego w Gdyni 2024
► Wyborcza.pl

REKLAMA

Kraj/34336509

Witamy
w Polsce

Cykl
Witamy w Polsce
tworzy zespół
kilkudziesięciu
reporterów
„Wyborczej”
pracujących
w redakcjach
w całym kraju.

BEZBRONNY JAK RATOWNIK

– **Pani może sobie kupić gaz pieprzowy, my na służbie – nie.** Tu żadnej nie ma logiki – mówi Artur, ratownik medyczny zaatakowany przez rodzinę pacjenta. Po miesiącu na zwolnieniu lekarskim wrócił do pracy.

Artur Stefan to ratownik medyczny z 16-letnim stażem z Starogardu Gdańskiego. Tamtej nocy, z 4 na 5 sierpnia, dostał wezwanie, jakich wiele: uraz głowy i łokcia, pacjent przytomny. Pojechali na miejsce, do ośrodka turystycznego.

– Poszkodowany siedział na chodniku, podparła go kobieta, jak się potem okazało – córka. Pan był rzeczywiście przytomny, w logicznym kontakcie. Na głowie miał otarcie, ale nie krwawił. Zapytaliśmy, czy chce jechać do szpitala. Odmówił. Poinformowaliśmy więc, że w razie wystąpienia w ciągu najbliższych 24 godzin niepokojących objawów, takich jak wymioty czy zawroty głowy, trzeba wezwać karetkę lub jechać na szpitalny oddział ratunkowy, bo to może świadczyć o wstrząśnieniu mózgu – wspomina ratownik.

Wtedy córka mężczyzny zaczęła krzyczeć, że nie chce udzielić pomocy, że go „załatwią”. Zaczęły się wyzywiska.

Artur: – Taka agresja słowna często się zdarza, więc nie poruszyło to nas szczególnie. Poinformowaliśmy ją, że jeśli się nie uspokoi, wezwiemy policję. Chcieliśmy wziąć poszkodowanego do karetki, ale on się wyrwał, nie chciał iść. Kobieta wzburzyła się jeszcze bardziej. Przekonywała, że z powodu urazów głowy zmarła jej matka. Jej partner dodał, że Ukraińcom pomagamy w pierwszej kolejności. Robiło się coraz bardziej gorąco, stwierdziłem, że trzeba wezwać policję. Kiedy szedłem do karetki, zostałem popchnięty. Uderzyłem o auto głową. Potem już niewiele pamiętam, kolega mi opowiadał, że mężczyzna zaczął mnie kopać, a kobieta okładała mnie po głowie pięściami.

Stracił przytomność. Drugi ratownik odepchnął agresora i zaciągnął kolegę do karetki.

– Odbyskałem przytomność, ale byłem oszołomiony. Kolega zablokował drzwi, bo napastnicy nie odpuszczali. Kopali w karetkę, walili w szyby, wyzywali nas od najgorszych – opowiada Artur.

Ratownicy wyszli z ambulansu, dopiero gdy przyjechała policja. Artura zawieziono na oddział chirurgii w szpitalu w Starogardzie Gdańskim. Przez ponad miesiąc był na zwolnieniu lekarskim. Ma problemy ze snem, stany lękowe. Jest pod opieką neurologa i psychiatry, który stwierdził zespół stresu pourazowego.

– Od ataku miałem cztery dyżury i znów było już parę sytuacji, kiedy narażaliśmy swoje zdrowie, jadąc do pacjentów z zaburzeniami psychicznymi lub urazami pod wpływem alkoholu. Teraz jestem bardziej ostrożny. Jeśli pojawia się agresja słowna, po prostu się wycofuję. Wchodzimy, dopiero gdy policja jest już na miejscu – mówi Artur. Z pracy nie zrezygnuje.

– Wróciłem, bo to lubię, to jest nie tylko praca, ale i pasja – mówi. – Od zawsze podobała mi się praca w ratownictwie, byłem kiedyś strażakiem OSP, potem poszedłem na studia z ratownictwa medycznego. Tego uczucia, kiedy uda się komuś pomóc, nie da się z niczym porównać, tak to jest budujące. Ale wi-

dę, że rodzina jest w stresie. Żonie zdarza się płakać, bo ciągle się o mnie boi, na pewno by wołała, żebym miał lepszą pracę, ale... ja nie widzę się w innym zawodzie.

Z PIĘŚCIAMI NA RATOWNIKA

Tylko w ostatnich tygodniach w Polsce doszło do kilku ataków na medyków. Pod koniec czerwca na ulicy Grójeckiej w Warszawie kobieta kilkakrotnie uderzyła w twarz ratownika medycznego, bo nie spodobało jej się, w jaki sposób udzielał pomocy jej znajomej z objawami zawału.

Miesiąc później brutalnie został pobity ratownik w Bydgoszczy. Mężczyzna został zaatakowany przez członka rodziny pacjenta. Ratownik z poważnymi obrażeniami głowy i twarzy trafił do jednego z bydgoskich szpitali.

„Kiedy pacjent był już w ambulansie gotowy do transportu do szpitala, agresor niespodziewanie otworzył drzwi ambulansu, szarpnął i wyciągnął siłą kierownika zespołu ratownictwa medycznego na zewnątrz samochodu. Uderzył go kilka razy pięścią w głowę i twarzoczaszkę. Sytuacja była zaskakująca i tak dynamiczna, że medyk nie miał szans na ucieczkę w strefę bezpieczną i zastosowanie obrony koniecznej” – opisywała w mediach społecznościowych Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy.

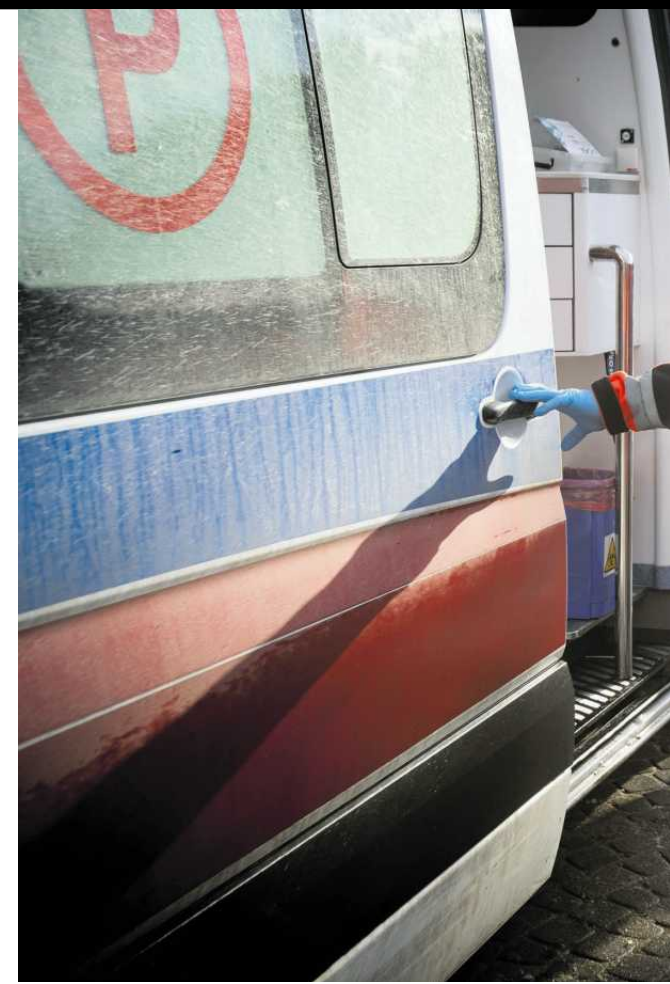
Kilka dni po ataku na Artura i jego kolegę w ośrodku turystycznym, pacjent uderzył z pięści ratowniczkę medyczną w Poznaniu. Kobieta na chwilę straciła przytomność. Następnie uderzył także pięścią ratownika medycznego. Okładał go po głowie, podbił mu oko. Zespół uciekł na przód karetki, do kabiny kierowcy. Ratownicy zamknęli drzwi oddzielające tę przestrzeń z resztą wozu. Wezwali policję.

Artur: – Pani może sobie kupić gaz pieprzowy czy paralizator i użyć go wobec agresora. My na służbie – już nie. Tu żadnej nie ma logiki. Niby mamy szkolenia z samoobrony, ale nie zawsze da się ją zastosować. Poza tym potem możemy zostać posądzeni o to, że zaatakowaliśmy pacjenta albo jego rodzinę. Kamer mieć nie możemy, bo pacjent może nie wyrażać zgody na rejestrowanie wizyty. Jesteśmy bezbroni. Pojechaliśmy pomóc, a chwilę potem sam potrzebowałem pomocy.

PRZERAŻAJĄCA SKALA

Atak na ratownika medycznego jest traktowany tak samo jak napaść na policjanta, senatora, posła czy sędziego. Agresorom za naruszenie nietykalności cielesnej może grozić kara nawet do 12 lat pozbawienia wolności. Ale to ich nie powstrzymuje.

– Ani stacje ratownictwa medycznego, ani ministerstwo zdrowia nie prowadzi statystyk, ale ta-

FOT. JAKUB ORZECHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

jemnicą poliszynela jest to, że ataków na ratowników medycznych jest znacznie więcej – mówi Ireneusz Szafraniec, ratownik od 35 lat, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Ratowników Medycznych.

Piotr Owczarski, rzecznik Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego Meditrans w Warszawie zauważa z kolei, że nie ma tygodnia, w którym w stolicy nie doszłoby do takich zdarzeń.

– Skala agresji, którą obserwujemy od dłuższego czasu jest przerażająca. I to nie jest tylko domena stolicy, ale także innych miast w Polsce. I cały czas nie rozumiemy, dlaczego tak się dzieje – mówi kilka tygodni temu w audycji na antenie Polskiego Radia RDC i przywoływał historię z centrum Warszawy, kiedy pewien kierowca próbował rozjechać ratowników medycznych udzielających pomocy.

– Jedna z ratowniczek uciekła do samochodu, więc tam ten kierowca „przytrzasnął” ją tym swoim autem – opowiadał Owczarski.

Sami ratownicy przyznają, że wielu tego typu incydentów nie zgłaszają.

Grzegorz, ratownik medyczny z Gdańska z 12-letnim stażem: – Pacjent pod wpływem alkoholu zaczął mnie wyzywać, wreszcie opluł i próbował uderzyć wyrwanym ze ściany telewizorem. Na szczęście nie trafił, ekran rozbił się jakieś pół metra ode mnie. Ostatecznie nic mi się nie stało, więc stwierdziłem, że nie będę tego ruszał. Jak znam życie, ten człowiek następnego dnia pewnie i tak nic nie pamiętał. A ja nie miałem nawet świadka, bo kolega wyszedł w tym czasie do karetki.

– Ratownicy nie zgłaszają takich incydentów głównie dlatego, że potem muszą tracić czas na kolejne przesłuchania, a i tak najczęściej postępowanie zostaje umorzone ze względu na niską szkodliwość czynu – mówi Ireneusz Szafraniec. – Wiem, co mówię, bo sam znalazłem się w takiej sytuacji. Na jednym z wyjazdów pacjentka i jej mąż – obydwoje pod wpływem alkoholu – zaczęli mnie i kolegę obrażać, wręcz lżyć i nagrywać. Policja przyjechała na miejsce, ale niezbyt skutecznie poradziła sobie w tej sytuacji. Atak oficjalnie zgłosiłem, potem dwukrotnie zostałem wezwany na przesłuchanie i... sprawę umorzono. Po czasie zacząłem się zastanawiać, czy było warto składać zawiadomienie i tracić czas. I sądzę, że wielu ratowników nie chce tracić czasu, bo wiedzą, że sprawa i tak zostanie „zamiciona pod dywan”.

ŁASKAWE SĄDY

Szafraniec uważa, że policjanci wezwani przez ratowników często lekceważą sprawę. I przypomina sytuację, kiedy mąż pacjentki uderzył jego kolegę w nos. Policjanci nawet nie zabrali agresora na komisariat.

ILONA
GODLEWSKA

Nawet gdy sprawa trafi ostatecznie do sądu, kary są – jak określają to sami ratownicy – „śmieszne”. Zwykle 300-400 złotych, prace społeczne lub pisemne przeprosiny. Za atak na policjanta agresor zwykle od razu trafia do aresztu, w przypadku ratowników medycznych to wcale nie takie oczywiste.

– Wymiar sprawiedliwości jest bardzo liberalny jeżeli chodzi o wymierzanie wyroków. Ratownicy nie kryją złości. Mówią, że ludzkie życie i zdrowie są bezcenne, natomiast nagle się okazuje, że zdaniem polskiego wymiaru sprawiedliwości życie i zdrowie ratownika medycznego już bezcenne nie jest. Ratownicy nie czują się chronieni przez państwo – ocenia Owczarski.

Oczywiście zdarzają się kary więzienia, ale rzadko. W ubiegłym roku Sąd Okręgowy w Lublinie skazał 42-letniego pacjenta na łączną karę trzech lat więzienia za to, że na oddziale ratunkowym zwyzywał personel, a jednego z ratowników zaatakował nożem. Sędzia stwierdził, że stopień szkodliwości społecznej tego czynu jest znaczny, a zachowanie, którego się dopuścił agresor wobec pokrzywdzonych, nie było spowodowane okolicznościami, które by je usprawiedliwiały.

Agresja wobec ratowników medycznych to także codzienność szpitalnych oddziałów ratunkowych.

Ratownicy nie zgłaszają ataków, bo najczęściej postępowanie zostaje umorzone ze względu na niską szkodliwość czynu

– Najgorsi są pacjenci pod wpływem narkotyków, nigdy nie wiadomo, czego można się spodziewać. Bluzgi, wyzwiska to norma, ale w zwidzie rzucają krzesłami, stojakami od kroplówki, a nawet grzą – opowiada Piotr, ratownik z Warszawy.

W ubiegłym roku przez media przewinał się 45-sekundowy film, na którym ratownik na oddziale Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego rusza z krzesłem na filmującego go pacjenta. Na nagraniu nie widać, że chwilę wcześniej agresywny mężczyzna groził personelowi.

Jak wskazuje Szafraniec agresję pacjentów potęguje niewydolny system ochrony zdrowia: – Pandemia sprawiła, że część lekarzy zaczęła pracować tylko w ramach porad telefonicznych. I jeśli pacjent nie może doczekać się wizyty, wzywa karetkę, bo nie wie, co innego mu zostało. I wylewa całą swoją frustrację na ratowników medycznych. To, że część ataków nie jest zgłaszana, ma drugie dno. Jeśli agresor czuje się w takiej sytuacji bezkarny, kto wie, do czego posunie się następnym razem?

MINISTERSTWO ZDROWIA: ZMIAN NIE PLANUJEMY

Jak wynika z badań opublikowanych kilka lat temu w czasopiśmie „Anestezjologia i ratownictwo”, aż 98 procent przebadanych ratowników potwierdziło, że doświadczyło agresji. 75 proc. z nich uznało, że to zjawisko występuje często. Najczęstszym typem agresji były: krzyk, podniesiony głos oraz obelgi i wyzwiska.

Jednak Ministerstwo Zdrowia skali problemu wydaje się nie zauważać. Jak poinformowało nas biuro prasowe resortu, żadnych zmian w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa ratowników medycznych w planach nie ma.

„Od 20 grudnia 2019 roku na tabletach wykorzystywanych przez zespoły ratownictwa medycznego w Systemie Wspomagania Dowodzenia Państwowego Ratownictwa Medycznego wprowadzono przycisk „POMOC”. Jest to funkcjonalność, która w przypadku bezpośredniego zagrożenia pozwala kierownikowi zespołu powiadomić dyspozytora medycznego o potrzebie natychmiastowej pomocy, z poziomu uruchomionej aplikacji. Dyspozytorzy medyczni, którzy otrzymali powiadomienie (dyspozytor główny, zastępca oraz dyspozytorzy wysyłający w danej dyspozytorni medycznej), są zobowiązani do potwierdzenia odebrania komunikatu oraz do podjęcia określonych działań zmierzających do udzielenia pomocy ZRM, np. wezwanie na miejsce zdarzenia policji” – czytamy w odpowiedzi na nasze pytania.

Artur: – Na forach ratownictwa opisywane są kolejne ataki i nikt z tym nic nie robi. Być może te sygnały nie docierają gdzie trzeba? Będę nagłaśniał ten problem, gdzie tylko się da. Bo czy naprawdę musi dojść do tragedii, żeby coś się zmieniło? ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34310982

JUTRO W „WYBORCZEJ”

Najgorsza jest samotność
Raport o seksie księży

Jak korespondują nobliści
Listy Szymborskiej i Miłosza

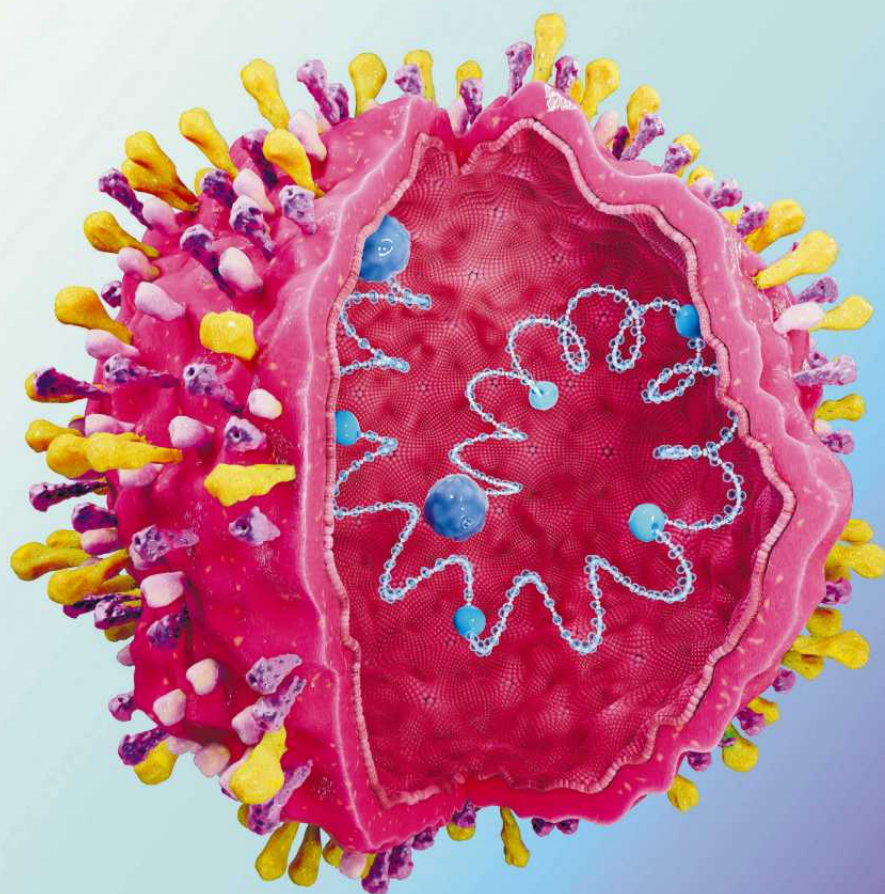
Nowa męskość
Czy męskość to przeciwieństwo kobiecości?

TYLKO ZDROWIE

Jesteśmy przed szczytem zachorowań

RSV szykuje się do ataku

Wirus RSV zwykle wywołuje łagodne objawy przypominające grypę. Jednak u starszych dorosłych może nawet wymagać leczenia na oddziale intensywnej terapii. Jak się przed nim chronić?

FOT. TUMEGV/SCIENCE PHOTOLIBRARY/GETTY IMAGES

Margit Kossobudzka

Zbliżający się sezon infekcyjny będzie miał swój początek wcześniej niż do tej pory. Zdaniem ekspertów największa fala zachorowań przypadnie na drugą połowę października. Sytuacja epidemiologiczna została przeanalizowana na spotkaniu konsultanta krajowego, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz przedstawicieli instytucji i Ministerstwa Zdrowia.

Zagraża nam grypa, SARS-CoV-2, pneumokoki, ale także wirus RSV.

COVID-19 nabiera przyspieszenia. Czy będzie gorzej niż rok temu?

– Tego jeszcze do końca powiedzieć nie możemy. Zakażeń jest więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, ale może to też wynikać z tego, że wcześniej przyszła fala zachorowań – mówi wiceminister zdrowia Wojciech Konieczny.

Eksperci Ogólnopolskiego Programu Zwalczania Chorób Infekcyjnych wydali zalecenia na 2024 r. dotyczące zalecanych szczepionek dla osób dorosłych w profilaktyce zakażeń układu oddechowego.

DOROŚLI BARDZIEJ RYZYKUJĄ

Ryzyko zachorowania i powikłań z powodu chorób zakaźnych u dorosłych jest znacznie większe niż u dzieci. Większość ciężkich zachorowań, hospitalizacji, przypadków niepełnosprawności i zgonów z powodu chorób zakaźnych, którym można zapobiegać szczepieniami, występuje właśnie u dorosłych.

Nieuodpornieni dorośli są bardziej narażeni na zachorowania i powikłania w większym stopniu niż dzieci. Prawdopodobieństwo zgonu w przebiegu choroby jest u osoby dorosłej 100-krotnie większe niż u dzieci.

Najlepszą ochroną przed chorobami zakaźnymi są szczepienia.

Chronią m.in. przed hospitalizacją z powodu COVID-19, powikłaniami z powodu półpaśca, zawałem serca z powodu grypy, czy hospitalizacją z powodu pneumokokowego zapalenia płuc lub infekcji wywołanej wirusem RSV.

Szczepionka to dla układu odpornościowego trening. Pobudza go do działania, czyli wytworzenia swoistych przeciwciał i komórek odpornościowych. Skutecznie zwalczają działanie drobnoustroju lub jego toksyny, a jednocześnie nie wywołuje objawów chorobowych.

RSV W RODZINIE

Wirus RSV, czyli syncytialny wirus oddechowcy, zwykle wywołuje łagodne objawy przypominające grypę. Jednak u starszych dorosłych to choroba, która może przebiegać z dusznością wymagającą nawet leczenia na oddziale intensywnej terapii.

Szacuje się, że 1 na 6 osób zakażonych RSV wymaga hospitalizacji.

W krajach rozwiniętych każdego roku choroby dolnych dróg oddechowych związane z RSV powodują około 360 tys. hospitalizacji i 24 tys. zgonów u osób 60 plus.

Zakażenie wywołane przez RSV łatwo się rozprzestrzenia. Wirus przenosi się dro-

gą kropelkową, czyli poprzez kichanie, kaszel lub dotykanie powierzchni, na których może przetrwać nawet do sześciu godzin.

W nieuodpornionej populacji każda zainfekowana osoba zakaża trzy inne.

Wirus RSV jest łatwo przenoszony pomiędzy osobami w rodzinie, również w okresie bezobjawowym zakażenia (inkubacji). Osoby zakażone zwykle pozostają zakażone przez 3–8 dni od pojawienia się objawów choroby, chociaż niemowlęta, osoby starsze i osoby z obniżoną odpornością mogą wydalać wirusa i tym samym stanowić źródło zakażenia przez dłuższy czas.

Na całym świecie infekcje wywołane wirusem RSV są odnotowywane głównie jesienią i zimą.

W Polsce sezon zakażeń trwa najczęściej od października do kwietnia.

Zachorować może każdy, ale choroba jest najgroźniejsza dla niemowląt (szczególnie wcześniaków) oraz osób w starszym wieku, zwłaszcza z chorobami przewlekłymi układu oddechowego, z wadami serca, po przeszczepach, w immunosupresji. Można na nią chorować więcej niż raz.

TAK TO SIĘ ZACZYNA

Głównym objawem zakażenia RSV jest kaszel. Może mu towarzyszyć gorączka, katar, kichanie, często także duszność.

Najczęstszym powikłaniem jest zapalenie oskrzelików (małe dzieci) i zapalenie płuc. Po przechorowaniu może utrzymywać się nadwrażliwość oskrzeli.

Jako dorośli w ciągu życia wielokrotnie przechodzimy zakażenie RSV z objawami ograniczonymi zwykle do górnych dróg oddechowych. Jednak u osób po 50. roku życia oraz w grupach pacjentów ze schorzeniami przewlekłymi lub z obniżoną odpornością RSV jest częstą i niedoszacowaną przyczyną infekcji dolnych dróg oddechowych.

Szacuje się, że wirus ten może być przyczyną 11 proc. infekcji dróg oddechowych u dorosłych oraz 2–5 proc. pozaszpitalnych zapaleń płuc i 10–20 proc. zapaleń płuc w domach opieki.

Ryzyko powikłań oraz śmiertelność w przypadku infekcji wywołanej RSV są wyższe niż w przebiegu grypy lub porównywalne.

Śmiertelność wśród osób powyżej 50. roku życia hospitalizowanych z powodu RSV wynosi 6–8 proc.

Udowodniono, że zakażenie RSV może znacznie obniżyć odporność i zwiększyć ryzyko zachorowania na COVID-19 oraz grypę. Te infekcje mogą występować w tym samym czasie, a zakażenie RSV może pogorszyć przebieg zachorowania na COVID-19.

KILKA UKŁUĆ NA JEDNEJ WIZYCIE

Jedyną dostępną metodą ochrony przed zakażeniem RSV u dorosłych jest szczepienie. W 2023 r. w Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych zostały zarejestrowane dwie szczepionki przeciw RSV przeznaczone dla osób dorosłych. Niestety, nie są one refundowane dla dorosłych. Jej koszt to około 1 tys. zł.

Szczepionka jednowalentna (zawierająca jedno białko) jest podawana w jednej dawce osobom w wieku 60 lat i starszym. Dwuwalentną szczepi się także kobiety w ciąży oraz niemowlęta do szóstego miesiąca życia.

Eksperti zalecają, aby szczepionki przeciw grypie, COVID-19, pneumokokom, RSV oraz krztuścowi podawać podczas jednej wizyty.

– Zwiększa to szansę na terminowe zaszczepienie pacjenta przeciwko chorobom infekcyjnym. Ma to szczególne znaczenie w profilaktyce zakażeń układu oddechowego w populacji dorosłych – wyjaśnia prof. Ernest Kuchar, kierownik Kliniki Pediatrii z Oddziałem Obserwacyjnym, Warszawski Uniwersytet Medyczny. ●

Wirus RSV przenosi się poprzez kichanie, kaszel lub dotykanie powierzchni, na których może przetrwać nawet do sześciu godzin

GSK

NIE DAJ SIĘ RSV

Wirus RSV to, obok grypy i COVID, jedna z najbardziej powszechnych chorób zakaźnych dróg oddechowych w Polsce.³

Wirus RSV jest szczególnie groźny dla osób po 60 rż. oraz chorujących na choroby przewlekłe, np.¹

astma

POChP

choroby układu
krążenia

cukrzyca

Nie
ryzykuj!

RSV u osób po 60 rż. wiąże się z ryzykiem:

- zapalenia płuc¹
- utraty samodzielności²
- zaostrzenia chorób przewlekłych¹
- zgonu¹

Dowiedz się więcej o szczepieniach przeciwko RSV

NP-PL-AVU-PSTR-240002, czerwiec 2024

Zapytaj lekarza o **SZCZEPIENIE** przeciwko RSV

1. Rekomendacje grupy ekspertów w zakresie szczepień przeciw wirusowi RS osób dorosłych, <https://www.termedia.pl/Rekomendacje-grupy-ekspertow-w-zakresie-szczepien-przeciw-wirusowi-RS-osob-doroslych,98,52098,0,0.html> (dostęp 05.2024); 2. Falsey AR et al. Open Forum Infect Dis 2021;8:11, ofab491; 3. https://www.wold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2024/index_mp.html, dostęp: czerwiec 2024
Wszystkie działania niepożądane produktów leczniczych należy zgłaszać do Departamentu Monitorowania Niepożądanych Działań Produktów Leczniczych Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, Al. Jerozolimskie 181C, 02-222 Warszawa, tel. (22) 492-13-01, fax (22) 492-13-09, zgodnie z zasadami monitorowania bezpieczeństwa produktów leczniczych lub do podmiotu odpowiedzialnego za produkt, którego zgłoszenie dotyczy.

Formularz zgłoszenia niepożądanego działania produktu leczniczego dostępny jest na stronie Urzędu www.urpl.gov.pl.
GSK Commercial Sp. z o.o., ul. Rzymowskiego 53, 02 - 697 Warszawa, tel: 22 576 90 00, fax: 22 576 90 01, pl.gsk.com.
Szczepienie, podobnie jak podanie leku, może wiązać się z wystąpieniem działań niepożądanych.
Treści zamieszczone w materiale mają wyłącznie charakter informacyjny, nie mogą być traktowane jako forma konsultacji medycznej i nie mogą zastąpić konsultacji lekarza, do którego należy ostateczna decyzja o sposobie i zakresie stosowanego leczenia.

WARSZAWA TYGODNIK

warszawa.wyborcza.pl

Piątek,
27 września 2024

Imieniny obchodzą:
Damian, Wincenty

Redaktorka prowadząca:
Magorzata Bujara

Kontakt z redakcją:
stoleczna@agora.pl

Stacja Praga

Młodzi artyści muszą zniknąć

► 12

Jak pracujesz, Warszawo

Powiedz mi, jak szukasz pracy

Kto marzy o tym, żeby rzucić pracę, mieć cały czas wolne i spędzać życie na łowieniu ryb? Milioner, pracownik korpo czy może robotnik? – pytamy o to socjologa prof. Przemysława Sadurę z Uniwersytetu Warszawskiego

► 2-3

Żyrardów

„Patrol obywatelski” atakuje

Cudzoziemcy padli ofiarą rasistowskiego ataku w Żyrardowie. Napastnicy używali pięści, rzucali krzesłami. Pobito kilka osób. Napadnięci broniąc się, użyli gaśnic proszkowych, którymi zaczęli przyskać w kierunku napastników

► 6

Spór o Targ Śniadaniowy

Przyszedł i wszystko sobie zabrał

FOT. MACIEK JAZWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Targ Śniadaniowy na Mokotowie i Żoliborzu przyciąga tłumy od 13 lat. W tym roku powstały w Warszawie dwie kolejne imprezy. Problem w tym, że organizatorzy podszywają się pod oryginał, szkodzą mu i nie widzą w tym nic złego

► 8-9

Jak pracujesz, Warszawo

Powiedz mi, jak szukasz pracy

Kto marzy o tym, żeby rzucić pracę, mieć cały czas wolne i spędzać życie na łowieniu ryb? Milioner, pracownik korpo czy może robotnik?

ROZMOWA Z

PROF. PRZEMYSŁAWEM SADURĄ
socjologiem

DAWID KRAWCZYK: Przygląda się pan w swojej pracy naukowej, jak różne klasy społeczne w Polsce żyją, pracują, spędzają wolny czas. Jeden z wniosków można ująć słowami: „Pokaż mi, jak szukasz pracy, powiem ci, kim jesteś”. Jak w takim razie pracy szukają najbogatsi, czyli klasa wyższa?

PROF. PRZEMYSŁAW SADURA: To akurat proste, bo często w ogóle pracy nie szukają, a praca znajduje ich. Tak słyszeliśmy od przedstawicieli klasy wyższej podczas badań, które przeprowadziliśmy z Maciejem Gdulą przygotowując książkę „Style życia i porządek klasowy w Polsce”.

Brzmi nawet łatwiej niż jakby „praca leżała na ulicy” – wtedy trzeba byłoby się po nią jednak schylić.

– Wynika to z faktu, że jeśli jest pan w klasie wyższej, to z dużym prawdopodobieństwem skończył pan dobre, prestiżowe studia i obraca się wśród ludzi, którzy także mają je na swoim koncie. Chociaż, jaki etap edukacji jest istotny, zależy od kraju. W Anglii tak naprawdę w przypadku klasy wyższej ważniejsza będzie ukończona szkoła średnia, bo wiadomo, że uniwersytet to jest Cambridge bądź Oxford.

W Warszawie chyba też liceum się liczy? W „Batorym” czy „Bednarskiej” nawiązuje się kontakty, które

później przynoszą oferty pracy. Bo przecież one nigdy nie przychodzą same z siebie.

– W Polsce to będą raczej wciąż znajomości zawarte na studiach. Chociaż oczywiście elitarnie licea w dużych miastach, a zwłaszcza w Warszawie również pełnią taką funkcję. W krajach, gdzie są trwalsze struktury klasowe istotną rolę odgrywają też rodzice, którzy polecają sobie nawzajem do pracy swoje dzieci.

W pośredniku czy na stronie z ogłoszeniami takiej pracy dla klasy wyższej nie znajdzie?

– Mało prawdopodobne. Rekrutacja na stanowiska zajmowane przez klasę wyższą – np. kierownicze stanowiska w korporacjach – to rekrutacja wewnętrzna lub adresowana do bardzo wąskiego grona osób. Rozmawialiśmy z przedstawicielami klasy wyższej, dla których przygotowanie CV czy listu motywacyjnego było czymś zupełnie abstrakcyjnym.

A kogo ma pan w zasadzie na myśli mówiąc klasa wyższa, średnia, ludowa?

– Najprościej rzecz ujmując, klasa wyższa pełni funkcje kierownicze, dlatego jej przedstawiciele zazwyczaj dużo mocniej utożsamiają się z celami organizacji – często sami je wyznaczają, szefują przedsiębiorstwom, dużym instytucjom publicznym. Taka praca często z perspektywy kogoś, kto zajmuje się produkcją w fabryce, czyli przedstawiciela klasy ludowej, może w ogóle nie być uzna-

wana za pracę. Bo co robi taki dyrektor? Głównie spotyka się z ludźmi, rozmawia, dyskutuje, czyli to, co przedstawiciele klasy robotniczej robią po pracy. Ta praca „na dole” oczywiście też się zmienia. Kiedyś więcej przedstawiciele klasy ludowej zajmowało się rolnictwem, później pracą w fabrykach, dzisiaj to głównie pracownicy niewyspecjalizowanych usług. Natomiast klasa średnia to personel pomocniczy – armia zatrudniająca biura, odpowiadająca m.in. za przygotowanie procesów w korporacjach, wdrażanie tego, co ustalili ich przełożeni z klasy wyższej, a ostatecznie wykonywać będą przedstawiciele klasy ludowej.

Jak pracy szuka ta „armia zatrudniająca biura”? CV, list motywacyjny, wieloetapowy proces rekrutacyjny?

– Istny tor przeszkód, który ma na celu odsiać kandydatów odpowiednich od nieodpowiednich. Czasem taki proces rekrutacyjny przybiera formę godną reality-show – najpierw złożenie dokumentów, później testy, rozmowy, scen-

ki. Często aplikacji na dane stanowisko jest tyle, że CV kandydata w ogóle nie zostanie przeczytane.

Rekruter pracujący w międzynarodowej korporacji przy Rondzie Daszyńskiego w Warszawie powiedział mi ostatnio, że średnio na przeczytanie jednego CV ma ok. 3 sekundy. Przecież to niemożliwe, żeby je przeczytał.

– Stąd te legendy, że rekruterzy nie czytają CV tylko rzucają stertą wydrukowanych dokumentów pod sufit i wybierają do kolejnego etapu te, które spadły na biurko. Fakt, że kandydat na dobrą sprawę nie wie, jak przebiega proces rekrutacyjny, wyraźnie ustawia relację między potencjalnym pracownikiem a pracodawcą. To ten pierwszy stara się o pracę u tego drugiego.

Klasa ludowa też pisze CV i list motywacyjny?

– Na niektóre stanowiska – np. w usługach w dużych firmach – tak, ale w dużej mierze podstawową formą szukania pracy jest polecanie się nawzajem. Pracy się szuka, stara o nią, ale najbardziej liczy się to, co ludzie o nas mówią. W klasie ludowej dużo jest bezpośredniego kontaktu, wymiany informacji i plotek. Idź tu, bo szukają. Zapytaj tego lub owego.

Z tego, co pan mówi wynika, że klasie ludowej bliżej do wyższej, niż do średniej.

– I tak, i nie. Rzeczywiście istotna jest rola reputacji, polecenia, ale przedstawiciele klasy ludowej jednak pracy aktywnie

„Jak pracujesz, Warszawo”

• To cykl artykułów, w których pokazujemy różne oblicza warszawskiego rynku pracy. Przedstawiamy frustracje pracowników, pokazujemy, jak żyją pod presją ciągłego wyrabiania celów, jak długo wytrzymują w korporacji, jak radzą sobie z wymagającym szefem i dlaczego dziś coraz więcej jest wśród nich „skoczaków”, niż „lojalsów”. Czekamy na listy na ten temat. Piszcie na adres: stoleczna@wyborcza.pl

OGŁOSZENIE PŁATNE

Warszawa/34338345

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34339417

KATALOG PROJEKTÓW
WARMII I MAZUR

www.pantel.olsztyn.pl
sekretariat@pantel.olsztyn.pl
tel. 89 527 56 60

NEWSLETTERY
Wyborczej

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny.
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad
40 różnych newsletterów.

Zapisz się na
> wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

Klasa średnia pracuje – siedząc w Mordorze w pocie czoła realizuje cele dzienne, miesięczne i kwartalne – po to, żeby zarobić pieniądze i zdobyć premię. Po coś jeszcze?

– Kiedy cofniemy się kilka dekad i pomyślimy np. o urzędnikach w latach 70. – bo to oni wykonywali podobne zadania do dzisiejszych „urzędników” w korporacjach – to praca służyła im jako potwierdzenie ich miejsca w społeczeństwie, była sposobem na realizację pewnego etosu. Dla mężczyźni była dodatkowa motywacja – jeśli zarabiali wystarczająco dużo mogli zostać jedynym żywicielem rodziny, a w ten sposób stawali się ważniejsi w swoich rodzinach, mogli poczuć się jak taka patriarchalna głowa rodziny. Jeszcze do pandemii praca nadawała też klasie średniej rytm, utrzymywała porządek dnia, tygodnia, uczyła dyscypliny – a z naszych badań wynika, że to wartości, które klasa średnia ceni.

Dzisiejszy przedstawiciel klasy średniej różni się jednak od urzędnika z lat 70.

– Z pewnością zadania, które realizuje, wymagają znacznie większej kreatywności, wyższego poziomu umiejętności interpersonalnych. W pracy współczesnych urzędników korporacji mniejszą rolę odgrywają regulaminy, a większą ich indywidualne zasoby, które można zaferować firmie. A przynajmniej takie się tworzy wrażenie. Klasa średnia postrzega pracę w sposób dość instrumentalny – szkolenia i rozwój zawodowy traktuje jako zabezpieczenie przyszłości, w przeciwieństwie do klasy wyższej, która pracuje i uczy się głównie dla przyjemności. Przyjemności, jaką dają władza i prestiż.

Bardzo charakterystyczne dla klasy średniej jest również zamilowanie do gromadzenia dóbr, które często wiąże się z niepokojem o ich utratę, jak np. obawy o kradzież drogiego roweru czy samochodu.

Ten lęk jest wyrazem ogólnego braku poczucia stabilności i bezpieczeństwa, co różni klasę średnią od wyższej, która albo nie przywiązuje wagi do przedmiotów, albo ma wystarczająco dużo środków, by nie przejmować się stratami.

Motyw finansowy jest dla klasy średniej bardzo istotny, ale nie mówimy tutaj o bezwzględnym przymusie ekonomicznym jak w przypadku klasy ludowej.

Czyli rolników, robotników, pracownicy usług motywują tylko pieniądze?

– Nie do końca. Praca daje przedstawicielom klasy ludowej możliwość nawiązywania i podtrzymywania relacji międzyludzkich. Klasa ludowa przywiązuje dużą wagę do stabilności zatrudnienia. Często osoby z tej grupy, mimo niskich zarobków i braku perspektywy na awans, wolą pozostać w obecnej pracy, ponieważ cenią sobie bezpieczeństwo i stabilizację. To, jak istotny jest zakład pracy dla przedstawicieli klasy ludowej można wyczytać z odpowiedzi na pytanie, co zrobiliby gdyby wygrali fortunę na loterii.

Dla niezamożnej osoby to podobno najgorsze przekleństwo. Z badań wynika, że większość ludzi, którzy nie mieli do czynienia z pieniędzmi, szybko bankrutuje i po kilku latach jest w dużo gorszym miejscu w życiu, niż przed wygraną.

– Tym ciekawsze wydają się odpowiedzi osób z klasy ludowej, które mówiły nam, że nie porzuciłyby pracy nawet w przypadku wygranej na loterii, ponieważ relacje ze współpracownikami są dla nich zbyt cenne. A jak pan myśli, kto najczęściej odpowiadał, że rzuciłby pracę w cholerę, z dnia na dzień i pojechał łowić ryby?

Pewnie klasa średnia, bo ktoś z klasy wyższej już teraz mógłby zostawić pracę i pojechać na ryby, gdyby tylko miał na to ochotę.

– Dokładnie tak. Klasa średnia pracuje dla pieniędzy, ale też ciągle gromadzi dobra, bo jest uwikłana w taką beznadziejną grę z klasą wyższą – ciągle próbuje do niej aspirować i imitować jej styl życia, a raczej to, co wyobraża sobie jako jej styl życia. Jak modne były narty i uchodziły za elitarny sport, to klasa średnia się zarzynała w pracy, żeby pojechać w Alpy. Jak teraz już w Alpach można spotkać ludzi z klas ludowych, to trzeba zostawić narty w schowku i poszukać czegoś innego.

Klasa średnia ciągle stara się zaspokoić swoją fantazję o tym, że będzie ży-

Klasa średnia ciągle stara się zaspokoić swoją fantazję o tym, że będzie żyła jak klasa wyższa i oczywiście nie może jej nigdy zaspokoić, bo nie ma na to zasobów

PRZEMYSŁAW SADURA

ła jak klasa wyższa i oczywiście nie może jej nigdy zaspokoić, bo nie ma na to zasobów.

Klasa wyższa nie rezygnuje z pracy, kiedy wygrywa na loterii?

– Zapadła mi w pamięć rozmowa z profesorem, pracownikiem uczelni wyższej. To też klasa wyższa, choć mówiąc językiem mistrza analizy klasowej Pierre'a Bourdieua jej zdominowany segment. Taki, który karmi się prestiżem, a nie władzą i pieniędzmi. Na pytanie o to, co by zrobił w przypadku wygranej, odpowiedział z miejsca, że lepiej wyposażyłby swoje laboratorium i dalej robił te same eksperymenty, które robi.

Wyniki badań opublikowane w książce „Style życia i porządek klasowy w Polsce” ukazały się ponad dekadę temu. Czy polskie klasy społeczne zmieniły się od tamtego czasu?

– Wydaje mi się, że w podejściu do pracy doszło do zasadniczej zmiany – najlepszym przykładem niech będzie całkiem świeża dyskusja o tzw. kulturze zapierdolu. Kiedyś czymś zupełnie domyślnym było zostawianie w pracy po godzinach, a w przypadku kadry menedżerskiej w dobrym tonie było chwalenie się tym, że jest się ciągle dostępnym, ciągle pod telefonem. Szpanem było mieć sprzęt, który pozwala na połączenie się z pracą w każdych warunkach – z początku telefon komórkowy wielkości walizki później symbolem prestiżu był telefon BlackBerry. W pracy jeszcze przed śniadaniem, po pracy szybki i intensywny trening, a ostatnie maile pisane z łóżka. A od rana znowu to samo.

Rozmawiałem z takimi menedżerami z pokolenia X, którzy w wieku 40 lat dorobili się pierwszego zawału albo wrzodów żołądka.

– Skoro tak sami cisnęli siebie, to naturalnie tego samego oczekiwali od podległych im pracowników. Nawet jeśli tego nie czuli, nie robili tego świadomie, to sami dawali przykład – wstydem było wyjść z pracy przed przełożonym. Dzisiaj takie podejście to coś obciachowego, niemodnego. W ramach rozmów o tzw. kulturze zapierdolu toczy się dyskusja o skróceniu godzin pracy do 35 godzin tygodniowo. Oczywiście są tacy, którzy twierdzą, że świat się od tego zawali, ale przecież są kraje – np. Francja – które tak funkcjonują i jakoś świat się tam nie wali.

Kto na tych zmianach traci, a kto zyskuje?

– Trochę do wygrania ma z pewnością klasa średnia, zwłaszcza młodsze pokolenie. W obecnej fazie rozwoju kapitalizmu nierówności ciągle rosną i dopóki ten trend się będzie utrzymywał, wypruwanie żył w pracy będzie miało coraz mniej sensu. Mieszkania w Warszawie i tak nie kupisz. Widać to po zachowaniach przedstawicieli klasy średniej z pokolenia Z – zorientowali się, że jakość życia mogą podnieść przez jakość czasu wolnego i zaczęli to robić. Praca jest koniecznością, ale żyją tym, co będą robić po pracy. ●

Rozmawiał Dawid Krawczyk

Przemysław Sadura

• Doktor habilitowany, profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Wykłada na Wydziale Socjologii UW. Kurator Instytutu Krytyki Politycznej. Bada relacje między państwem i społeczeństwem. Autor m.in. książki „Państwo, szkoła, klasy” i współautor (ze Sławomirem Sierakowskim) książki „Spółczesność populistów”.

szukają. Różnią się też oczywiście warunki tej pracy i motywacja – dla klasy ludowej to jest przymus ekonomiczny.

Jak nie zapracujesz, to nie zjesz.

– Z kolei klasa wyższa jest w dużym stopniu wolna od tego przymusu ekonomicznego. Przedstawiciela klasy wyższej można byłoby zdefiniować jako kogoś, kto mógłby przestać pracować i dalej żyć z nieruchomości czy oszczędności.

Skoro nie musi, to po co taki przedstawiciel tej klasy pracuje? Co słyszał pan w odpowiedzi na to pytanie od osób z tej grupy?

– Po pierwsze chcą mieć więcej i więcej. „Greed is good” (pol. chciwość jest dobra) – jak mówił Gordon Gekko, grany przez Michaela Douglasa w filmie „Wall Street”. Nawet jak mamy bajeczną fortunę, to przecież ona zawsze może być większa. Równie dobrze można byłoby zapytać, dlaczego bogaci tak dużo wysiłku wkładają w to, żeby unikać podatków. Stać ich przecież, żeby je zapłacić. Najwidoczniej jednak trudno im rozstać się z pieniędzmi – a im jest ich więcej, tym trudniej się rozstać. Druga kwestia to chęć bycia w obiegu – chęć podtrzymania swojej pozycji, umocnienia jej zajmowaniem ważnego stanowiska. Jest też obawa, że jak nie przypilnuje interesu, to zajmie się tym ktoś inny i źle się to skończy. W przypadku klasy wyższej praca to coś więcej niż jedynie narzędzie służące do zarabiania na życie – to pole, na którym realizują swoją tożsamość, ambicje, pasje.

• **W obecnej fazie rozwoju kapitalizmu nierówności rosną i dopóki ten trend się będzie utrzymywał, wypruwanie żył w pracy będzie miało coraz mniej sensu. Mieszkania w Warszawie i tak nie kupisz**

FOT. DAWID ZUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

OGŁOSZENIE

Warszawa/34336001

(ZUPEŁNIE)
NOWA KAWIARNIA
Redakcyjna
WEJDŹ NA KAWĘ I SŁOWO
WPADNIJ DO NAS NA CZERSKĄ 8/10

SPRAWDŹ I ZAObSERWUJ NAS NA INSTAGRAMIE

SPRAWDŹ I ZAObSERWUJ NAS NA INSTAGRAMIE

REDAKCYJNA
KAWA & SŁOWA

Jak pracujesz, Warszawo

Pracownicy korporacji w objęciach targów

– Wciąż są firmy, które wyciskają z pracowników, ile się da, a potem zastępują nowymi – przyznaje badaczka trendów na rynku pracy.

Wojciech Karpieszuk

Babcia, kup kartę” – tak między sobą żartowaliśmy – wspomina Waldemar, który przed laty pracował w banku. Już nie pracuje, bo uznał, że nie nadaje się do „agresywnej sprzedaży” i „wyrabiania targetów”, czyli realizacji celów. Z babcią i kartą chodziło o to, opowiada, by wyrobić cele sprzedażowe. Zbliżał się koniec miesiąca, było wiadomo, że oddział jego banku jest pod kreską ze sprzedażą kart kredytowych. Więc pracownicy „sprzedawali” je sobie nawzajem albo rodzinie. Byłe cele w tabelce się zgadzały. – Nikt tej karty nigdy nie użył, szybko się ją zamykało. Ale cel był wyrobiony. Szefostwo o tym wiedziało, przysmykało na to oczy. My dostawaliśmy sprzedażową premię – kwituje Waldemar. – Przecież to nie miało najmniejszego sensu.

Trudno dziś znaleźć korporację, w której pracownik nie ma celów do realizacji. Branżowe strony pełne są dowcipów o „targetach z dupy”. Ale pracownikom nie zawsze jest do śmiechu. Bo są też żale o ciągłym podsumowywaniu realizacji celów, wyliczeniach, kto jest liderem, a kto dołuje, monitach, że znowu zabrakło do realizacji miesiąca. Jak to wpływa na psychikę pracownika? I jak się nie dać przytłoczyć tej targetozie?

WCISKANIE KREDYTÓW? UCIEKŁABYM Z KRZYKIEM

Weronika przez lata pracowała w różnych organizacjach pozarządowych. W 2018 roku przeszła do korporacji. Pracuje w branży księgowej. I korpo sobie chwali. – Wolne popołudnia, prywatna opieka zdrowotna, wyższa pensja. Jak mam iść do dentysty, to w końcu w wieku 35 lat nie muszę dzwonić do rodziców z prośbą o pieniądze. Ale największa zaleta to normowany czas pracy – wylicza.

Tłumaczy, że w organizacji pozarządowej, która opierała się na wolontariuszach, trudno było jej powiedzieć tym wolontariuszom, żeby poszli już do domu, bo ona kończy dzień pracy. – Oni też byli po swojej pracy, nie brali pieniędzy za pomoc naszej organizacji, a ja brałam. Więc idea była ważniejsza niż czas wolny. W korporacji tego nie ma, a ja cenię sobie balans między pracą a życiem – mówi.

A cele do realizacji? – pytam. Weronika przyznaje, że w pozarządówce ich nie było, są w korporacjach, a to już jej trzecia. Jej cele nie są jednak teraz sprzedażowe, lecz związane z automatyzacją bądź usprawnieniem procesów, wdrożeniem nowych rozwiązań. – Targety to korporacyjny wymysł, przypuszczam, że musimy je mieć – stwierdza.

Przyznaje, że ma sporo szczęścia do menedżerów. Ale i jej się zdarzyły cele napisane przez szefów korpomową, których nie potrafi dziś już powtórzyć. – Wiedziałam, że ten cel nie miał sensu, szef też to wiedział. Wpisał mi w ocenie [rocznej], że go nie zrealizowałam i na tym się skończyło. Gdybym jednak olała cel, który ma sens, to mogł mi zabrać bonus roczny, który bywa dość wysoki. To jedna albo dwie pensje. Ale to jeszcze mi się nie zdarzyło – przyznaje.

Zwłaszcza jedna szefowa lubowała się w korpomowie i wymyślaniu bezsensownych celów. – Cały czas mnie oceniała. Uznałam, że bez przesady, żeby mnie non stop oceniać, w dodatku zawsze na trójce. Stwierdziłam, że nie chcę pracować w takiej firmie. W dwa tygodnie zmieniłam robotę. Bo na dłuższą metę udawanie, że realizuje się coś, co nie ma najmniejszego sensu, byłoby nie do zniesienia.

Pytam, czy stresuje ją wizja niezrealizowanego celu. – Nie. Poszłabym do menedżerki i powiedziałam, że nie dam rady, czy możemy to zmienić.

Weronika przyznaje nawet, że cele, jeżeli mają sens, są pomocne. I to jest na plus w porównaniu z pracą w organizacji pozarządowej. – W korpo wszystko jest sformalizowane. Wiesz, co masz zrobić, masz zakres obowiązków. A w NGO-sach bardzo często nie wiesz. Ja wolę mieć sformowane cele i prowadzić rozmowy z szefami o tym, jak mi idzie, czy gdzieś napotykam trudności, niż nie mieć tego jasno określonego – mówi.

Czy wyobraża sobie pracę sprzedażową, np. w banku z celami typu: sprzedaj 40 kart kredytowych w miesiącu albo udziel kredytów na dwa miliony? – To jakiś koszmar – rzuca. – Przecież to nie zależy od ciebie. Albo masz klientów, którzy chcą to kupić, albo nie masz. Jeżeli nie masz klientów, to nie dlatego, że ty źle sprzedajesz, tylko bank ma złe warunki, kiepski marketing.

Weronika kwituje: – To nie jest tak, że ludzie wezmą kartę kredytową, bo sprzedająca się ładnie uśmiecha. Chyba, że szef oczekuje od ciebie, że będziesz wciskać kit siłą.

Ale to jest wtedy oszukiwanie ludzi. W życiu nie chciałabym tak pracować. Uciekłabym z krzykiem.

OSTRE PRANIE MÓZGÓW

Kamil nie jest handlowcem, a przynajmniej nie w dosłownym tego słowa znaczeniu. Choć, gdyby się nad tym zastanowić, też coś sprzedaje – usługi konsultingowe. Jest menedżerem w branży doradczej, ma pod sobą zespół. Tłumaczy, że cele w jego firmie są tworzone dla pracowników wyższego szczebla. – Menedżer, wicedyrektor, dyrektor, partner. Każdy z nas ma cel. Ta drabinka się nie kończy – opisuje. Jego celem jest to, by podpisać umowy na usługi doradcze. Nie chce podawać konkretnych kwot, mówi, że cele są skrupulatnie wyliczane na podstawie liczby zatrudnionych w dziale. – A nawet tego, ile zużywamy papieru, wypijamy kawy, ile wydajemy na podróże służbowe, delegacje itp. Więc trudno z tym polemizować – stwierdza.

Jeżeli uda mu się zrealizować roczny cel, dostaje premię. A co, jeśli się nie uda? – Widmo zwolnienia. Były w firmie takie przypadki. Sporo tu zależy też od perspektyw danego działu na umowy w przyszłości. Także od osobistych sympatii. Jeżeli chcemy się kogoś pozbyć, to [brak realizacji celu] jest argumentem. A jeżeli chcemy kogoś ratować, to zawsze można to tak w tabelkach przedstawić, że cel został zrealizowany – stwierdza.

Tłumaczy, że jego cel ma dwa poziomy. Pierwszy to, jak go określa, poziom bezpieczeństwa. Chodzi o podpisanie umów na taką kwotę, by dział nie przynosił strat. Firma nie musi dokładać, można czuć się w miarę bezpiecznie. Drugi poziom Kamil określa jako „Zarabiam”. – Tu z realizacją celów jest gorzej. Zdarza się, że co któryś miesiąc nie dowożę, choć jeszcze nie byłem w podbramkowej sytuacji, że było dużo poniżej. Moja premia jest uzależniona od tego celu zarobkowego.

Cele są pomocne, jeżeli są stosowane właściwie. Jest jednak ryzyko, że może się to skończyć tzw. mikrozarządzaniem wywołującym niepotrzebny stres

ALICJA KOTŁOWSKA

go. Więc jest presja, by pracować więcej, więcej i więcej. Widzę taką zależność, że im więcej godzin spędzę w pracy, tym większa szansa na realizację celu zarobkowego. Jest zatem pokusa, choć staram się nie przekraczać granicy i zachować jednak jakiś balans – opowiada.

Przyznaje również, że sporo zależy od przypadku. W jego branży koniunktura zazwyczaj jest przy zmianie władzy, albo przy okazji trudnych restrukturyzacji w konkretnych firmach. – Można więc powiedzieć, że im gorzej w gospodarce, tym u nas lepiej. Ale to nie jest tak, że obdzwaniam się prezesów i próbuję im się coś sprzedać. Zazwyczaj chodzi o budowanie kontaktów na konferencjach, organizując webinaria. I liczę, że w przyszłości to zaprocentuje, że jak będzie się coś działo, to zadzwonią właśnie do mnie – Kamil tłumaczy tajniki pozyskiwania klientów.

Mówi, że pracownicy w jego zespole nie mają już indywidualnych celów, ale wiedzą, że ich premia oraz podwyżki zależą od tego, czy cały dział zrealizuje cel. Mają więc motywację. – Ja muszę sprzedać produkt, czyli podpisać umowę, a oni muszą ją jak najlepiej i terminowo wykonać – wyjaśnia.

Pytam go, czy cele do realizacji są potrzebne, czy może jednak tworzenie takiej presji jest bez sensu? – Trudno mi sobie wyobrazić firmę usługową bez celów. Gdyby ich nie było, ludzie siedzieliby i patrzyli w sufit. Cele muszą być, bo przecież trzeba choćby zarobić na pensję – stwierdza. Czy cele go stresują? – Nie stresują mnie jakoś szczególnie, ale może dlatego, że jeszcze nie byłem mocno pod wodą – odpowiada.

Widzi jednak, jak zachowują się ci, którzy pod wodą byli. – W firmach doradczych na zarządczych stanowiskach jest sporo osób, które pracują po 10-15 lat i nie pracowały nigdzie indziej. Jest wśród nich bezwzględna walka, żeby się utrzymać. Jeżeli ktoś nie realizuje celu, mówi: „Zwolnię 20 osób ze swojego działu, obniżę koszty i będę pracował 26 godzin na dobę. Tylko mnie nie wyrzucajcie, bo to cały mój świat”. Ostre pranie mózgow!

LUBIĄ ADRENALINĘ I WYŚCIG SZCZURÓW

Po co są cele w pracy? – pytam Alicję Kotłowską z Uniwersytetu SWPS, ekspertkę ds. zarządzania, badaczkę trendów na rynku pracy. – Pozwalają zwiększyć efektywność. Na poziomie zarządu pozwalają dostrzec, czy firma się dobrze rozwija, czy jest konkurencyjna, czy może zatrudniać nowych pracowników. Są pomocne, jeżeli są stosowane właściwie. Jest jednak ryzyko, że może się to skończyć tzw. mikrozarządzaniem wywołującym niepotrzebny stres – odpowiada.

Objasnia, że cele muszą być SMART. To skrót od angielskich słów, w tłumaczeniu na polski: specyficzne, mierzalne, osiągalne, istotne i ogra-

po tozy

niczone czasowo. Czyli ma być wiadomo, co, kto i kiedy ma zrobić. – Ważne jest, by przełożony towarzyszył przy realizacji celów, monitorował, a nie tylko kontrolował – mówi ekspertka.

Jaka jest różnica między monitorowaniem a kontrolowaniem? – Kontrolowanie pracownika opiera się na zasadzie „pańskie oko konia tuczy” i nawiązuje do zarządzania naukowego Fryderyka Taylora sprzed ponad stu lat. W XXI wieku pracownik chce być traktowany podmiotowo, a nie tylko jako instrument wykonawczy, gdy szef stoi nad głową i patrzy na ręce – odpowiada.

Takie ciągle monitorowanie, czy cel został zrealizowany też może być stresujące – zauważam. – U jednych pracowników ciągle kontrolowanie i rozliczanie pracy może wzmacniać stres. Inni lubią taką adrenalinę, szczególnie, jeżeli jest to połączone z premiami. Niektórzy akceptują „wyszcig szczurów” – tłumaczy ekspertka.

Dodaje, że każdy pracownik powinien sam określić, co mu odpowiada. – Badania na temat dopasowania pracy do pracownika pokazują, że nasze indywidualne preferencje, osobowość oraz wartości są niezwykle istotne dla naszego dobrostanu w pracy. Jeżeli wyznaczone cele mają powodować tylko stres i presję, to nie kończyć się to dobrze.

Długoterminowo stres chroniczny w pracy prowadzi do chorób serca, depresji, wypalenia

zawodowego. Niestety, wciąż są firmy, w których obowiązuje zasada wyciśnięcia z pracowników, ile się da, a następnie zastąpienia ich nowymi.

Czy ciągle, codzienne pokazywanie tabelki z wynikami ma sens? – Sztuczna inteligencja tworzy takie raporty w czasie rzeczywistym. Obawiam się, że od tego nie uciekniemy. Żyjemy w świecie wielkiego brata, gdzie łatwiej kontrolować i rozliczać pracownika – przyznaje Alicja Kotłowska. I dodaje, że dużo zależy od tego, jaki jest cel codziennego prezentowania tych raportów. – Jeżeli wykorzystuje się dane do wywołania presji, czy do zastraszania pracowników, to długoterminowo nie jest to korzystne, bo to zwiększy rotację. Jednak, jeśli dane z monitoringu pozwalają na konstruktywny przepływ informacji, podgląd, czy jesteśmy na przyszłowiowym plusie, to cele się sprawdzają. Chodzi przecież o to, żeby zapewnić pracę, żeby nie było zwolnień. Zarządzający ma zadanie, by firma nie zbankrutowała – stwierdza.

I na koniec podrzuca radę dla wszystkich, którzy mają w pracy „targety” do wyrobienia: – Jeżeli zarządzający w firmie kierują się zasadą: albo osiągasz wyniki, albo do widzenia, warto się zastanawiać, na ile ta praca jest dopasowana do naszych indywidualnych preferencji, czy to jest w ogóle dla nas miejsce. Nie bójmy się zmiany. ●

• **W firmie Kamila cele są tworzone dla pracowników wyższego szczebla: Menedżer, wicedyrektor, dyrektor, partner. Każdy ma cel. Ta drabinka się nie kończy**

RYS. GETTY IMAGES

OGŁOSZENIE PŁATNE

Warszawa/34339051

STAROSTA WARSZAWSKI ZACHODNI

05-850 Ożarów Mazowiecki
ul. Poznańska 129/133

tel. 22 733-72-00
fax 22 733-72-01

Zarząd Powiatu Warszawskiego Zachodniego

stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) oraz art. 39, art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 r. poz. 1112)

informuje o sporządzeniu projektu „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do 2030 roku” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko oraz o możliwości składania uwag i wniosków.

Projekt dokumentu oraz formularz składania uwag i wniosków dostępny jest na stronie internetowej: www.bip.pwz.pl w zakładce **OGŁOSZENIA I INFORMACJE**.

Wersja papierowa dostępna jest w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Ożarowie Mazowieckim, ul. Poznańska 129/133, 05-850 Ożarów Mazowieckim (pokój 209) od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–15.00 – wyłącznie po wcześniejszym umówieniu wizyty.

Uwagi i wnioski mogą być wnoszone w formie pisemnej na adres: Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Ożarowie Mazowieckim, ul. Poznańska 129/133, 05-850 Ożarów Mazowieckim, ustnej do protokołu w siedzibie starostwa oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres e-mail: kancelaria@pwz.pl.

Uwagi i wnioski należy zgłaszać na formularzu składania uwag i wniosków w terminie do **21 października 2024 roku**.

Uwagi i wnioski złożone po upływie wskazanego terminu zostaną pozostawione bez rozpatrzenia.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Zarząd Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

ZAKŁADY POGRZEBOWE

ZAKŁAD POGRZEBOWY WOLA, ul. Redutowa 25
Mokotów, Żoliborz, Śródmieście, Praga, Bielany, Targówek
CAŁODOBOWO - 693 503 720

SŁUŻEW
DOM POGRZEBOWY
ul. Fosa 19A - 22 853 45 45 - www.sluzew.pl
punkty obsługi na terenie Warszawy:
Powązki - Pyry - Służew - Wola - Ursynów
POGOTOWIE 24 h - 22 853 45 45

ŚRÓDMIEŚCIE

Exitus
www.exitus.com.pl; tel. 501 210 360

MOKOTÓW

ATMAN (22) 542 89 20; 606 299 275
ul. Rakowiecka 61 teren kościoła

Puławska 95, tel. całodobowy 501 796 471

WOLA

DOM POGRZEBOWY „BABICE”
ul. Okulickiego 5C, 05-082 Stare Babice
tel. całodobowy 602 11 89 49 www.babice.com.pl

Exitus, Al. Solidarności 147,
dyżur całodobowy tel. 22 620 24 18,
vis a vis Urzędu Warszawa Wola

URSYNÓW

ATMAN (22) 425 37 02; 606 299 275
ul. Strykiewskich 21 teren kościoła

OKOLICE WARSZAWY

Exitus
Otwock, Kościelna 1 a, tel. 22 779 23 39
Mińsk Mazowiecki, 1-go PLM „Warszawa”,
tel. 25 759 17 25

REKLAMA

Warszawa/34338523

16 MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL GOMBROWICZOWSKI 12 - 19.10.2024

10 CZ 18.00 ANTYPASY INSTALACJA/PERFORMANCE / SCENA KOTŁOWNIA

12 SB 17.00 **BIESIADA U HRABINY KOTŁUBAJ** / PREMIERA
TEATR POWSZECHNY W RADOMIU / SCENA KOTŁOWNIA

19.00 **IWONA, KSIĘŻNICZKA BURGUNDA**
TEATR WYBRZEŻE, GDAŃSK / DUŻA SCENA
INAUGURACJA XVI MIĘDZYNARODOWEGO FESTIWALU GOMBROWICZOWSKIEGO

13 ND 14.00 PISANIE TO JA! AUTOBIOGRAFIA JAKO POSZUKIWANIE TOŻSAMOŚCI
DEBATA LITERACKA / SCENA KOTŁOWNIA

16.30 **AMERYKA** TEATR POLSKI IM. HIERONIMA KONIECZKI, BYDGOSZCZ / DUŻA SCENA

19.00 **IWONA, KSIĘŻNICZKA BURGUNDA**
TEATR POWSZECHNY W RADOMIU / DUŻA SCENA

14 PN 17.00 **OPEHETKA** MONODRAM W WYKONANIU PIOTRA KONDRATA / SCENA KOTŁOWNIA

19.00 **ŚLUB** TEATR BANIALUKA IM. JERZEGO ZITZMANA, BIELSKO-BIAŁA / DUŻA SCENA

15 WT 19.00 **HULAJGĘBA** BIAŁOSTOCKI TEATR LALEK / DUŻA SCENA

16 ŚR 17.00 **IWONA, KSIĘŻNICZKA NICZEGO** CZYTANIE PERFORMATYWNE / SCENA KOTŁOWNIA

19.00 **FERDYDURKE** SIMUL THEATRE COMPANY + KONIERENI, TOKIO, JAPONIA / SCENA KAMERALNA

17 CZ 19.00 **FERDYDURKE** TEATR IM. ALEKSANDRA FREDRY, GNIEZNO / DUŻA SCENA

18 PT 12.00, 17.00 **IWONA, KSIĘŻNICZKA BURGUNDA**
TEATR CHITEN, JAPONIA / SCENA KAMERALNA

19.00 **ŚLUB** NARODOWY TEATR W KOSOWIE / TEATR IM. J. KOCHANOWSKIEGO, OPOLĘ / SCENA KOTŁOWNIA

19 SB 16.30 **PORNOGRAFIA** ICEBERG TEATRO, BUENOS AIRES, ARGENTYNA / DUŻA SCENA

19.00 **ŚLUB** TEATR LA MAMA, NOWY JORK / SCENA KAMERALNA

21.00 JERZY MĄCZYŃSKI KONCERT / SCENA KOTŁOWNIA

22.00 OGŁOSZENIE WERDYKTU JURY I ZAKOŃCZENIE FESTIWALU / DUŻA SCENA

Teatr Powszechny Radom

www.teatr.radom.pl

„Patrol obywatelski” w Żyrardowie zaatakował imigrantów

Zaszczuli ich wszystkich

Cudzoziemcy padli ofiarą rasistowskiego ataku w Żyrardowie.

– Z mojej firmy odeszło 70 imigrantów dlatego, że zaszczuli ich grupę nationalistów – mówi prezes dużej firmy.

Michał Żyłowski

Kiedy przyjeżdżam do hostelu pracowniczego w Żyrardowie w środę, 25 września, budynek jest prawie pusty. – Ludzie stąd wyjechali, bo bali się zostać na dłużej. W sobotę przysłała tu grupa, która pogoniła imigrantów. Pobili kilka osób, ale wystraszyli się wszyscy. Napastnicy grozili, że jeszcze tu wrócą, więc cudzoziemcy się wynieśli. Co mieli innego zrobić? – pyta mężczyzna, który reperuje drzwi.

W hostelu mieszkali Ukraińcy, Azerowie i Gruzini. Żyrardów jest jednym z tych polskich miast, gdzie w ostatnim czasie do prac fizycznych zatrudnianych jest wielu imigrantów.

Imigranci muszą mieć gdzie mieszkać, dlatego hostel przy al. Partyzantów – w którym w ostatni weekend doszło do ataku – jest jednym z wielu noclegowni dla pracowników z zagranicy. W ostatnich latach kilka z nich otwarto w centrum, w okolicy dworca kolejowego.

– Te hostele są jak getta. Killkudziesięciu chłopów ściśniętych w kilku pokojach. Mężczyźni często chodzą grupami do sklepu, do pracy albo po prostu gdzieś się przejść. Rzadko mówią po polsku. Część mieszkańców zaczęła mówić, że są głośni, stwarzają zagrożenie i że się ich boją. To było jednak na wyrost. Nie doszło tu do żadnych groźnych sytuacji – słyszę od mieszkańca Żyrardowa. Jego słowa potwierdzają też informacje, które dostaliśmy od lokalnej komendy policji.

„PATROL” SPRZED KOŚCIOŁA POD HOSTEL

Od pewnego czasu w Polsce zaczęły się formować tzw. patrole obywatelskie. Osoby o nacjonalistycznych i ksenofobicznych poglądach zrzeszają się poprzez portale społecznościowe, gdzie umawiają się na przemasze. Były już takie m.in. w Katowicach, Gdańsku, Łodzi, Lesznie.

W sobotnie popołudnie, 21 września grupa kilkudziesięciu osób, głównie mężczyzn, zebrała się też przed kościołem pw. Matki Bożej Pocieszenia w Żyrardowie. Rozległy się okrzyki: „Tu jest Polska! Tu jest Polska”. I jeszcze: „Tu jest Żyrardów, tutaj idziemy! Robimy, k...a, to, co powinni zrobić wszyscy!”.

„Patrol” był głośny, bo z głośników leciała muzyka. Po policję szybko zadzwonili mieszkańcy. Szefowa miejscowej komendy inspektor Edyta Marczevska w rozmowie ze „Stoleczną” podkreśla, że zgromadzenie było nielegalne, ponieważ nie zostało wcześniej zgłoszone i zaopiniowane przez władze miasta. Policja mogła je więc rozwiązać i kazać się rozjechać do domów, ale tak się nie stało. Funk-

• Żyrardów, al. Partyzantów 5. W tym hostelu doszło do pobicia imigrantów przez tzw. patrol obywatelski

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

cjonariusze zdecydowali, żeby zostać i pilnować tego, co się dzieje.

Jak słyszę od mieszkańców Żyrardowa, udział w zgromadzeniu brały w dużej mierze osoby ze środowisk kibolskich. – To wyglądało strasznie. Ci ludzie z „patrolu” sprawiali wrażenie agresywnych, jakby chcieli dokonać jakiegoś pogromu – twierdzi jedna z mieszkanki.

Do konfrontacji rzeczywiście doszło, gdy grupa zauważyła przy al. Partyzantów trzech Gruzinów, którzy podobno pili na lawce alkohol. – „Patrol” kazał im spadać. Doszło do kłótni. Gruzini chcieli uciec i zaczęli iść w stronę hostelu i wtedy zaczęła się rozróbka. Trójka Gruzinów została pobita – opowiada nam świadek zdarzenia, mieszkaniec Żyrardowa.

Krzyki i niszczenie mienia widać też na filmach, które dostaliśmy. Nagrania rejestrują wydarzenia w hostelu, gdzie wdarli się ludzie z „patrolu”. Widać grupę kilkunastu mężczyzn rzucających przedmiotami i próbujących dostać się dalej do budynku. Mieszkańcy, broniąc się, użyli gaśnic proszkowych, którymi zaczęli pryskać w kierunku napastników. O ataku opowiedział nam też szef firmy, który zatrudnia imigrantów: – Napastnicy nie mieli żadnej broni, używali pięści i rzucali krzesłami – relacjonuje mężczyzna.

Nie wiemy, gdzie w tamtym momencie była policja. Komendantka Marczevska nie potwierdza, żeby w trakcie ataku zostały pobite trzy osoby. A to dlatego, że nikt nie złożył na policji w tej sprawie oficjalnego zawiadomienia. – Mimo to prowadzimy działania operacyjne i ustalamy, czy w trakcie tego nielegalnego zgromadzenia doszło do złamania prawa – mówi insp. Marczevska. Czynności policji odbywają się pod nadzorem prokuratury.

Komendantka przekonuje, że w mieście nie powinno być miejsca na ataki wobec imigrantów. – Cudzoziemcy w Żyrardowie to zupełnie normalni ludzie. Ciężko pracują, płacą podatki, mają rodziny. Mieszkańcy nie mają powodu, żeby ich się bać. Przystępstwa i wykroczenia popełniane przez imigrantów zawsze się zdarzają, ale nie ma ich więcej niż tych popełnianych przez Polaków – zapewnia Edyta Marczevska.

W niedzielę, 22 września „patrol” ponownie zebrał się, ale w znacznie mniejszym składzie. Mieszkańcy mówią, że tego dnia było spokojniej i już nie doszło do rękoczynów.

ZASZCZUCI PRZEZ KSENOFOBÓW

Choć w ksenofobicznej napaści nikt nie doznał poważnych obrażeń, to wielu imigrantów się wystraszyło. – Informacje o tym, co się stało szybko rozeszły się po mieście. Ludzie byli przerażeni, choć próbowaliśmy studiować nastroje – mówi prezes fabryki koło Żyrardowa. Dodaje: – W poniedziałek do pracy nie przyszło bardzo wielu cudzoziemców. Wysłaliśmy nawet po nich autobusy, żeby zapewnić im bezpieczny dojazd. Niestety, po wydarzeniach z soboty, odeszło od nas w sumie 70 pracowników z zagranicy. Jestem pewien, że wszyscy odeszli przez ten atak. Oni po prostu zostali zaszczuci. Uznali, że muszą się wynieść w inne miejsce.

Próbowałem też porozmawiać z cudzoziemcami, którzy padli ofiarą sobotniego ataku albo go widzieli. Kiedy jednak przyjechałem na miejsce, hostel był już pusty. W środku zastałem zbitą szybę i zniszczoną ścianę. – Cudzoziemcy nie chcą rozmawiać o tym, co się stało. Na razie są zbyt przerażeni i nieufni – usłyszałem od kierowniczki z Żyrardowa, która koordynuje pracę imigrantów.

Komendantka Marczevska mówi, że policja będzie się starać, aby nie doszło do powtórek. – Rozmawialiśmy z osobą, która zorganizowała sobotnie wydarzenie. Powiedzia-

ła nam, że nie spodziewała się takiej eskalacji i nie zamierza urządzać kolejnych tego rodzaju wydarzeń w naszym mieście – mówi policjantka.

„PATROLE OBYWATELSKIE”

Odbywające się obecnie w Polsce tzw. patrole obywatelskie zaczęły się zbierać od początku września. Ich inicjatorem jest zawodnik MMA i youtuber Rafał Podejma, który pochodzi z Wielkopolski. Powodem, dla którego sportowiec zaczął zachęcać do udziału w „patrolach”, jest zdarzenie ze Śremu. To powiatowe miasto niedaleko Poznania, gdzie czterech Kolumbijczyków i jeden Argentyńczyk dotkliwie pobilo dwóch Polaków.

Youtubowego orędzia Rafała Podejmy posłuchało tysiące osób. Pierwszy „patrol” ruszył 9 września w wielkopolskim Kórniku. Tuż po tym odbyły się one w Środzie Wielkopolskiej, Zaniemyślu i Śremie. Kolejne lokalizacje tzw. patroli podawane są na portalach społecznościowych za pośrednictwem anonimowego konta.

Jeden taki patrol odbył się też w Warszawie w sobotę, 21 września – tego samego dnia, co w Żyrardowie. Przy wejściu do stacji metra Centrum zebrało się ok. 30 osób, które podzieliły się na mniejsze grupy. Poszliśmy za jedną z nich, która kierowała się do Traktu Królewskiego. Grupa szła ul. Chmielną, pokrzykując co chwilę hasło: „To jest Polska, nie Ukropol!” i podśpiewując szlagier „Kocham Wolność”. W pewnym momencie grupa zatrzymała się i kupiła wódkę w jednym ze sklepów, a następnie wsiadła do autobusu w stronę Wilanowa.

Wydarzenie w stolicy także nie zostało zgłoszone służbom i było nielegalne.

– Fakt powstawania tzw. patroli obywatelskich jest bardzo niepokojący. Dla organizatorów są one okazją do tego, żeby pod pozorem zapewnienia bezpieczeństwa promować rasistowskie i ksenofobiczne postawy. Głównym celem jest jednak zastraszenie cudzoziemców, którzy żyją na terenie Polski. Służby powinny reagować stanowczo na takie wydarzenia i w sposób bardziej zdecydowany w sytuacji, gdy dochodzi do przemocy. ●

Fakt powstawania tzw. patroli obywatelskich jest bardzo niepokojący. Dla organizatorów są one okazją do tego, żeby pod pozorem zapewnienia bezpieczeństwa promować rasistowskie i ksenofobiczne postawy. Głównym celem jest jednak zastraszenie cudzoziemców, którzy żyją na terenie Polski

ŁUKASZ JAKUBOWSKI
z antyrasistowskiego stowarzyszenia „Nigdy więcej”

Pełną gębą

Uśmiechasz się rozanielony i jesz, jesz, jesz

Nowak

Do Heritage na Chelmskiej za jakiś czas będzie można komfortowo dojechać tramwajem. Na razie trzeba pokonywać prawdziwy tor przeszkód oraz znosić kolejne komunikaty o przełożeniu terminu oddania do użytku wilanowskiej linii. Napięcie rośnie i naprawdę nie dziwię się już, dlaczego w trakcie powojennej odbudowy kraju kwestia utramwajowania była tak ważna, że stała się tematem popularnych piosenek. W Poznaniu śpiewano o tramwaju na Rataje, dla Wrocławia Maria Koterbska wylansowała „Mkną po szynach niebieskie tramwaje”, a warszawskie godziny szczytu osładzał przebój Ireny Santor „Kiedy rano jadę osiemnastką, chociaż ciasno, chociaż tłok”.

Być może, gdyby władza liberalna wzięła przykład ze swych poprzedników sprzed 70 lat i zamówiła chwytliwy kawałek o torach wiodących na Wilanów, stołeczna opinia publiczna usta miałaby zajęte nuceniem zgrabnych rymów. A nie rzuciłyby pod adresem opóźniającej się inwestycji słów, których redakcja nie zgodzi się tutaj publikować.

Heritage na Chelmskiej to jeden z czterech lokali funkcjonujących pod tym szyldem. Był jeszcze piąty, wyjątkowo mi drogi, w którym przed laty urzędowałem od rana do późnej nocy i o którym pisałem na tych łamach: „Heritage na Zbawiksie to moje ukochane biuro, gdzie knuję, romansuję i czasami pracuję (no, bez przesady). Zdrowy rozsądek rządzącej tu pani Swietłany, przyjemne winka i doskonała lokalizacja to podstawowe atuty tej miejscówki. Nie zdradzę jej nigdy...”.

Niestety, zdrada została wymuszona, bo po tutejszym Heritage nie pozostał nawet ślad. Lokal funkcjo-

wał w tymczasowo zaadaptowanym podcieniu monumentalnej kamienicy i dwa lata temu po decyzji konserwatora zabytków po prostu zanikł.

Przywrócono urodę architektury, ale włączając się po niej bezdomne cienie niegdysiejszych bywalców, słychać echa dawnego restauracyjnego gwaru. Ten klimat poczujecie jeszcze w „Placu Zbawiciela”, kultowym filmie małżeństwa Krauzów, którzy właśnie w tym lokalu sportretowali swych bohaterów.

By zrozumieć, na czym polega wyjątkowość Heritage, wbijajcie moim śladem na róg Chelmskiej i Sobieskiego. Lokal mieści się w hali dawnej kotłowni, produkującej ciepło dla czterech pięknych wieżowców mieszkalnych z początku lat 60., które wyróżniono nawet nagrodą Mister Warszawy dla najpiękniejszej nowej inwestycji Miasta.

To były czasy gomulkowskiej najszej małej stabilizacji, a jej efekty ciągle dobrze służą stolicy. Adaptacji na gastro dokonała pięć lat temu gdyńska pracownia architektoniczna Akurat Studio. Mamy tu otwartą kuchnię, wielkie industrialne okna i świetliki w suficie, na podłodze nowoczesne listwy, zaś w niskim zakątku w głębi kąci dla dzieci, do którego dorosli mogą wejść tylko na czworaka. Poza tym efektowny commun table, przyścienna kanapa, za którą znajduje się długi kwiatnik z bujnymi i strasznie zakurzonymi monsterami.

Ponieważ testu białej rękawiczki nie zaliczylibym również we własnym mieszkaniu, więc wymądrzać się już nie będę i zajmę tym w czym jestem dobry. Czyli – żarciem, a to w lokalach Heritage nigdy dotąd mnie zawiodło.

Nie liczcie wszak na żadne kulinarne akrobacje, filaki i gwiazdorskie popisy. Tutaj oferta jest elementarna prosta, a jednocześnie nad wyraz smaczna. A wszystko w ulubionym przez rodaczki i rodaków stylu, co to „z ziemi włoskiej do Polski”. Antipasti, sałata, pasta i pizza każdego dnia inne w zależności od fantazji kuchni i tego, co przyjechało od dostawców. I basta!

FOT. DAWID ZUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ograniczenie czyni mistrza – głosi stara mądrość i w tym lokalu w pełni to się potwierdza.

Na samym początku moja miłość do Heritage została wystawiona na poważną próbę, czyli – krem z pomidorów (12 zł).

Do tej narodowej polskiej polewki mam stosunek identyczny jak każdy porządny kot do osoby psiej. Przez wrodzoną grzeczność toleruję, ale w istocie gardzę. I nie chodzi o tę konkretną zupę, ale o samą ideę podawania ciepłego soku z tomatów w głębokim talerzu. Grzecznie włożyłem do ust zawartość jednej łyżki. Resztę zjadł fotograf Dawid. Podobno była wyśmienita.

Z kolei pojawiła się pinsa margherita (32 zł), czyli cienki owalny placek w barwach narodowych Włoch. Viva pomodori, mozzarella e basilica fresca!

I wtedy nastal czas sałat. Czara-wala kompozycja z fasolki szparagowej i krewetek ze świeżymi śliwkami i dużą ilością zieleniny (45 zł). Konkurował z nią bukiet rukoli z plasterkami prosciutto, burraty oraz koralami świeżych malin, fig i nasion granatu (45 zł). Piękne i dystyngowane.

Z przyjemnością wciągnąłem też krewetki w ciepłym sosie cytrynowo-maślano-winnym z zieloną pietruszką, czosnkiem i pepperoncino (40 zł).

Wiem, że to banał, mam świadomość, że jadłem to przed tygodniem w Podniebnej, ale co zrobić, skoro zestaw ten działa bezbłędnie! I skutecznie osacza swoim czarem. Uśmiechasz się rozanielony i jesz, jesz, jesz.

W podobny stan wprowadziły mnie gnocchi faszerowane prawdziwkami oraz skąpane w grzybowym sosie (49 zł). Szanuję ideę, by grzyby podawać z grzybami. Dobrego nigdy za wiele.

Pośród obfitości włoskich form pierogowych respekt budzą okrągłe rontondi. Na Chelmskiej dostałem je wypełnione farszem z wyczuwalnymi sprężystymi kawalkami bakłażana i pikantnym serem provolone, który jest dalekim kuzynem naszego salaami (48 zł).

Zawsze lubię, gdy zęby napotykalają opór, a język odbiera klujące kusańce. Fascynującą przygodą był też mroczny talerz pełen muli i czarnych tagliatelle, pośród których migotały złociste kurki i rubiny pomidorków cherry. Zaproponowany winem sos najlepiej zbiera się kawalkiem domowej foccacci, która pozostała z poprzednich dań.

Wielka to satysfakcja odnaleźć dawnego przyjaciela – Heritage – w olimpijskiej formie. I tylko myśl rodzi się taka, czy musiałeś, Stary, rzeczywiście zniknąć ze Zbawiksia? Czy dobry projektant nie znalazłby takiej formy aranżacji podcieni zabytkowej kamienicy, by uszanować cenną architekturę, a jednocześnie zapewnić Śródmieściu rozkoszną prostotę kuchni Heritage? ●

Maciej Nowak

Heritage, ul. Chelmska 27a, tel. 579 98 70 52, czynne codziennie od 9 do 22, można płacić kartą.

Ocena końcowa: 3 stoliczki na 5

REKLAMA

Warszawa/34338816

Poznaj Hitachi Rail

Poznaj Hitachi Rail, globalnego lidera zrównoważonej mobilności obecnego w 51 krajach na całym świecie, w tym w Polsce.

Z bogatym portfolio, obejmującym rozwiązania dla kolei dużych prędkości, pociągów intercity, regionalnych i towarowych oraz sterowania ruchem i multimodalnych systemów biletowych.

HITACHI
Inspire the Next

Spór o warszawski Targ Śniadaniowy

Ktoś przyszedł i to wszystko

Targ Śniadaniowy na Mokotowie i Żoliborzu przyciąga tłumy od 13 lat. W tym roku powstały w Warszawie dwie kolejne imprezy. Problem w tym, że organizatorzy podszywają się pod oryginał, szkodzą mu i nie widzą w tym nic złego.

Rafał Górski

Naprzeciwko siebie staje dwóch mężczyzn. Rytmicznie podskakują i mierzą się wzrokiem. Na dłoniach rękawice, stopy owinięte taśmami. Na komendę „walcz” gładko ogolony wojownik w niebieskich spodenkach kopie wyprostowaną nogą w twarz przeciwnika. Przeciwnik pada, publiczność wiwatuje. Ludzie mają miski z jedzeniem i kubeczki z napojami. Siedzą na leżakach i kocach, w tle szmerze muzyka na żywo, na girlandach powiewają tajlandzkie flagi, wokół rozpościera się miasteczko namiotów z jedzeniem z różnych stron świata. To nie rozpalone ulice Bangkoku, a mokołowski Skwer Grupy AK „Granat”, na którym od 13 lat odbywa się Targ Śniadaniowy. Tajlandzki weekend zaczął się w sobotę, 7 września, w żoliborskim parku przy alei Wojska Polskiego. Na Mokotów przeniósł się w niedzielę. Tak to się odbywa co tydzień.

Tego samego dnia kilka kilometrów dalej w Parku Górczewska, na kilkunastu metrach kwadratowych, stanęło sześć namiotów, trzy food trucki i dwie

przenośne toalety niemal kilka metrów od stolików, gdzie garstka gości może coś zjeść. W ofercie są burgery, greckie souvlaki, popcorn, frytki i świeżo wyciskany sok. Mieszkańcy Bemowa nie jedzą w ciszy, w tle słychać krzyki i piski dzieci bawiących się na kilku gigantycznych dmuchańcach pod okiem rodziców. Za godzinę radości pociech musieli zapłacić 70 złotych. Obie opisane imprezy różnią się rozmachem, ofertą i klimatem, ale mają wspólny mianownik. Obie to Targi Śniadaniowe, choć nie mają wspólnego właściciela.

URZĘDY DZIELNICY SIĘ BRONIA: TO NIE NASZE POMYSŁY

Organizatorem i pomysłodawcą Targu Śniadaniowego jest Krzysztof Cybruch. Gdy zaczynał w 2011 roku, miało być to miejsce, gdzie ludzie przychodzą kupić chleb, wędlinę, owoce i sery od lokalnych sprzedawców i zjeść na trawie w parku. Od tamtej pory pomysł się rozrósł, a Targ Śniadaniowy stał się sercem warszawskiego street foodu. Pomysł okazał się tak dużym sukcesem, że Cybruch zastrzegł nazwę i markę. – Ale mimo te-

go, nadal znajdują się naśladowcy, którzy kradną nawet opis ze strony internetowej – skarży się twórca weekendowych śniadań.

Jednym z nich jest dzielnica Bemowo, która swoją imprezę pod ludzko podobną nazwą „Targi Śniadaniowe” zorganizowała w ramach Budżetu Obywatelskiego. – Ktoś to zgłosił, mieszkańcy zagłosowali, nie mieliśmy na to wpływu – tłumaczy Grzegorz Kuc, burmistrz Bemowa. Jednak, wg Cybrucha, bemowska impreza ma negatywny wpływ na oryginalny targ. Zawiedzeni klienci, myśląc, że dostaną to, co na Żoliborzu i Mokotowie piszą do Cybrucha skargi. Że nabija ludzi w butelkę. Są też negatywne komentarze w serwisach społecznościowych.

Podobna sytuacja ma się na Woli, gdzie dzielnica organizuje targi z BO w parku Moczydło i parku im. gen. Józefa Sowińskiego. – To tak, jakby ktoś zgłosił do budżetu obywatelskiego fabrykę butów adidasa. Wtedy też urzędnicy rozłożyliby ręce? – pyta retorycznie Cybruch. Na działaniach dzielnic cierpi nie tylko marka Targ Śniadaniowy, ale również wystawcy. Bo firma zajmująca się organizowaniem imprezy w Parku Górczewska i na OSiR Bemowo szuka wystawców na Targu Śniadaniowym Cybrucha. Pracownicy firmy JDSG pojawili się tu w sierpniu i rozdawali wystawcom ulotki z numerem telefonu i zaproszeniem do współpracy. – Ulotkarze informowali, że na Bemowie będzie Targ Śniadaniowy organizowany przez Krzysztofa Cybrucha, a nie przez dzielnicę Bemowo, która wyłoniła firmę – mówi jeden z wystawców. Jego relacje potwierdzają inni przedsiębiorcy, z którymi rozmawiałem.

Właściciel JDSG nie zgodził się na cytowanie go w tekście. Stwierdził, że jego firma jest tylko wykonawcą zlecenia. Na pytania wysłane mailem spółka nie odpowiedziała.

KOSZTY ZAWYŻONE?

Firma JDSG została wyłoniona w przetargu organizowanym przez dzielnicę. Spółka zobowiązała się do organizacji 16 imprez za kwotę 234 992 zł (cena maksymalna zgłoszona w przetargu to 383 800 zł). Z kolei na Woli w przetargu zwyciężyła spółka Anton Group, która zaproponowała 596 304 złotych (cena maksymalna 720 000 zł). Do tej spółki też wysłaliśmy pytania, ale odpowiedzi nie doczekaliśmy się.

Według Krzysztofa Cybrucha koszty organizacji obu imprez są zawyżone. – Realny koszt organizacji targu to około 100 tys. złotych – twierdzi i dodaje: – Nasze targi organizujemy za kwoty dużo niższe, a zwierają choćby koszty dzierżawy terenu, za którą płacimy do miasta od 12 lat, a oferta to mniej więcej 70-80 wystawców. Projekty z BO to projekty, gdzie mówimy o minimum 10, a maksymalnie 20 stoiskach – tłumaczy.

Ponadto właściciel Targu skarży się, że oprócz wynagrodzenia obie firmy pobierają pieniądze od wystawców za uczestnictwo w imprezie. – Pracowaliśmy na nasz sukces kilkanaście lat, teraz ktoś się pod nas podszywa i czerpie z tego korzyści. Obie firmy biorą od wystawców podobne stawki co my – twierdzi Cybruch.

Problemu nie widzi Marcin Jakubik, rzecznik prasowy Urzędu Dzielnic Wola. – Ktoś zgłosił projekt do Budżetu Obywatelskiego. Wybrali go mieszkańcy, my realizujemy ich wolę. Wszystko odbyło się transparentnie, w dokumentach są dokładne wyliczenia. Zarzuty o plagiat są niewłaściwe – twierdzi i podkreśla, że dzielnica używa nazwy „Targi Śniadaniowe”, a nie „Targ Śniadaniowy”, jak w przypadku imprez na Żoliborzu i Mokotowie. – Poza tym, według naszych informacji, patent i zastrzeżenie nazwy wygasło w 2023 roku – przekonuje rzecznik.

Jednak, jak się okazuje, oba te argumenty łatwo obalić. Faktycznie, zastrzeże-

• – **Pracowaliśmy na nasz sukces kilkanaście lat, teraz ktoś się pod nas podszywa i czerpie z tego korzyści. Obie firmy biorą od wystawców podobne stawki co my – twierdzi Krzysztof Cybruch**

FOT. MARTYNA NIECKO / AGENCJA WYBORCZA.PL

sobie zabrał

• Targ Śniadaniowy na początku, w 2011 roku, miał być miejscem, gdzie kupuje się produkty od lokalnych sprzedawców i je na trawie w parku. Od tamtej pory pomysł się rozrósł

FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

nie nazwy „Targ Śniadaniowy” oraz znak towarowy od sierpnia 2023 roku nie były opłacone. Ale zmieniło się to w kwietniu 2024 roku, kiedy Cybruch odnowił zastrzeżenie (dokument w posiadaniu redakcji). Właściciel Targu Śniadaniowego zaznacza jednak, że kilka miesięcy przerwy nie oznacza, że ktokolwiek może używać, chociażby zdjęć, które wykorzystala Dzielnica Wola do promowania inicjatywy, a te pochodzą z portali należących do Krzysztofa Cybrucha. – Nikt nie ma prawa do używania naszych materiałów zdjęciowych i treściowych, zarezerwowanych od 13 lat nazw domen, strony, social mediów i generalnie marki – skarży się.

ŁUDZĄCO PODOBNA NAZWA JEST NIELEGALNA

Jak zauważa rzeczniczka patentowa Joanna Wojewódzka, podszywanie się pod działalność innego przedsiębiorcy, jest karana również, gdy podmiot używa nazwy ludząco podobnej dla tego samego rodzaju działalności. Według niej nie ma tu znaczenia, czy wydarzenie nosi nazwę Targ Śniadaniowy, czy Targi Śniadaniowe. – W przypadku, kiedy konkurencyjny podmiot usiłuje podszy-

Nikt nie ma prawa do używania naszych materiałów zdjęciowych i treściowych, zarezerwowanych od 13 lat nazw domen, strony, social mediów i generalnie marki

KRZYSZTOF CYBRUCH

wać się pod działalność innego przedsiębiorcy, na przykład używając ludząco podobnej nazwy dla tego samego rodzaju działalności, możliwe są różne ścieżki działań prawnych i dodaje: – Jeżeli oba oznaczenia rzeczywiście są na tyle podobne, że mogą wprowadzić konsumentów w błąd i są też stosowane dla identycznych lub podobnych usług czy towarów, to sąd może wydać orzeczenie o zakazie takich działań – wyjaśnia.

Wojewódzka zaznacza, że Cybruch może kierować roszczenia wyłącznie do

firm, które prowadzą działalność pod flagą Budżetu Obywatelskiego. Urząd Dzielnicy nie może zakazać spółkom zaprzestania użytkowania nazwy. – Urząd nie posiada środków prawnych do zakazania tego typu konkurencyjnej działalności, tym bardziej, jeśli jej organizacja pozostaje poza jego gestią. Za budżet obywatelski odpowiada bowiem Urząd m.st. Warszawy. Również ten urząd nie ma możliwości zakazania prywatnemu podmiotowi, który miałby organizować konkurencyjne targi o ludząco podobnej nazwie, używania tej nazwy. Tego może dokonać jedynie sąd – kończy rzeczniczka.

Krzysztof Cybruch o dobre imię Targu Śniadaniowego zamierza walczyć i nie ukrywa rozczarowania działaniem dzielnic. Zwraca uwagę, że jego imprezy zmieniły gastronomiczną Warszawę. Portal Go Warsaw, promujący miasto wśród anglojęzycznych turystów wymienia Targ jako jedną z najciekawszych atrakcji w stolicy. – Promujemy Warszawę od kilkunastu lat. Współpracowaliśmy z miastem, różnymi dzielnicami na kilku płaszczyznach, angażujemy się społecznie. Na koniec dostajemy informację, że ktoś przyszedł i to wszystko sobie zabrał, a urzędniczy rozkładają ręce – mówi Cybruch. ●

REKLAMA

Warszawa/34338951

MEYER | LIBERA
ŚLEPY TOR
BOROWICZ | WEISS | JANICKA

SPEKTAKLE: 5, 6/10/2024

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Mecenas Teatru
Partnerzy Akademii Operowej

Partnerzy

Patroni medialni

Partner medialny

Michał Wojtczuk

Niby już po sezonie na jagodzianki, ale w piekarni w pawilonie handlowym przy ul. Lazurkowej 10 wciąż jeszcze są w ofercie. Choć w smaku są głównie słodkie, a nie owocowe. Piekarnia jest jednym z kilku lokali działających w tym pawilonie. Obok jest jeszcze mięsny, pizzeria, kebab, w sąsiednim pawilonie – delikatesy Gross, a w trzecim, charakterystycznym, niebieskim budynku znajduje się Poczta Polska i biura spółdzielni mieszkaniowej Lazurkowa.

Spółdzielnia zamierza zburzyć wszystkie trzy pawilony. Na ich miejscu chce zbudować zespół trzech pięciopiętrowych bloków. Ale droga do tej inwestycji okazała się zaskakująco wyboista. Gdyby pawilony stały zaledwie 300 metrów dalej, byłoby łatwiej.

WYPAROWAŁY DWA JEZIORA

– Mamy poczucie nierównego traktowania. Po drugiej stronie Lazurkowej deweloperzy w tym samym czasie to już by chyba ze dwa razy zdążyli dostać pozwolenie na budowę – mówi z pasją Zbigniew Gaca – Richter, prezes SM Lazurkowa. Rozmawiamy w ciasnej salce konferencyjnej. Luksusów nie ma – to pawilon z przełomu lat 70. i 80. ubiegłego wieku, tak, jak całe osiedle Lazurkowa.

– Pawilony się starzeją. Remonty są nieopłacalne. Za chwilę trzeba będzie je rozbić. Na ich miejscu chcemy zbudować trzy bloki, około 150 mieszkań – mówi prezes spółdzielni.

W tym rejonie nie ma planu zagospodarowania, chociaż uchwałę o przystąpieniu do jego opracowania Rada Warszawy podjęła już w 2011 r. To jeden z wielu planów, nad którymi prace w Warszawie ciągną się już kilkanaście lat.

Jednym z powodów tak długiej pracy nad nim było to, że trzeba było zmienić jego granice, wyłączając z niego rejon u zbiegu Polczyńskiej i Powstańców Śląskich. Bo w studium zagospodarowania miasta, z którym plan musi być zgodny, w tym miejscu zaplanowano zieleni urządzonej. Ale od 2011 r. zdążyły wyrosnąć tam bloki. Zieleni ubyło. Ba, wyparowały nawet dwa z czterech stawów. Na ich miejscu też już są bloki.

Ale wróćmy do spółdzielni Lazurkowa. Tam, gdzie nie ma planu zagospodarowania, inwestor musi najpierw uzyskać od urzędników tzw. „wuzetkę” – decyzję o warunkach zabudowy, która wstępnie określa dopuszczalne gabaryty i kształt inwestycji. Spółdzielnia walczy o nią aż od czterech i pół roku. Także dlatego, że po drodze była pandemia, która wydłużyła wiele procedur. W końcu po skompletowaniu wszystkich załączników urzędnicy z bemońskiego wydziału architektury odmówili wydania „wuzetki”. Jednym z argumentów było to, że inwestycja narusza zasadę dobrego sąsiedztwa.

FOT. DAWID ZUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dogęszczanie osiedla

Pawilony nie do ruszenia

Spółdzielnia mieszkaniowa walczy o zgodę na budowę bloków na miejscu starych pawilonów usługowych. Jakie ma szanse?

– Przecież to my jesteśmy naszym sąsiedztwem. Wokół pawilonów stoją nasze bloki, zresztą wyższe niż te, które chcemy budować – mówi prezes spółdzielni. Obraca w żart inny argument, o naruszeniu ładunku architektonicznego osiedla z lat 70. Zestawia go z niską jakością pawilonów usługowych.

Czy pawilony na PRL-owskim osiedlu można, ot tak, wyburzyć?

No, rzeczywiście, żaden z nich sam w sobie dziełem architektonicznym nie jest. Ale jednak pawilony tworzą coś w rodzaju ryneczku osiedla. Ich lokalizacja w tym miejscu nie jest przypadkowa, widać, że PRL-owscy projektanci specjalnie przetrwali rytm bloków niską zabudową usługową. Która w jakiejś mierze sprawdza się do dziś. Kiedy stoję między pawilonami, pochłaniając jagodziankę, dookoła ciągle chodzą ludzie.

Natalia Walka, rzeczniczka bemońskiego urzędu dzielnicy przekonyuje, że

obecne zagospodarowanie terenu, na które składają się usługi, zieleni, drogi wewnętrzne, chodniki i parkingi jest optymalne dla osiedla mieszkaniowego. – Aktualne zagospodarowanie terenu na osiedlu Jelonki Południowe dobrze spełnia swoje funkcje, zapewniając mieszkańcom dostęp do niezbędnej infrastruktury i usług. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z usługami w tym miejscu mogłaby zaburzyć istniejący od kilkudziesięciu lat ład przestrzenny, powstały w wyniku realizacji osiedla mieszkaniowego w latach 70. XX wieku – dodaje rzeczniczka dzielnicy, podtrzymując argumenty bemońskich urzędników.

WALKA O „WUZETKĘ”

Prezes spółdzielni odpowiada, że partery planowanych bloków mają zostać przeznaczone na usługi. Przekonyuje, że rola

osiedlowego „ryneczku”, gdzie mieszkańcy okolicznych bloków chodzą na zakupy, została zachowana.

Prezes Gaca – Richter zaznacza ponadto, że bemońscy urzędnicy odmówili wydania warunków zabudowy już po tym, jak w 2017 r. wyłożony został projekt planu zagospodarowania Jelonki Południowych. A w nim wpisano dokładnie taką zabudowę, o jaką spółdzielnia zabiegała. Czyli urzędnicy odmawiający „wuzetki” stwierdzili, że bloki zaburząby ład przestrzenny, a autorzy planu zagospodarowania uznali, że wpisali się w ten ład.

Na plan można czekać latami. Więc spółdzielnia podjęła walkę o „wuzetkę”. Odwołała się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które nakazało urzędnikom z Bemowa jeszcze raz rozpatrzyć wniosek. Po rozpatrzeniu ponownie odmówili wydania wuzetki, podtrzymując swoje argumenty.

Wtedy SM Lazurkowa poszła na skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Ten niedawno obalił argumenty dzielnicy stwierdzając, że błędnie zinterpretowała zasadę dobrego sąsiedztwa. I nakazał ponownie – już po raz trzeci! – rozpoznać wniosek spółdzielni.

Zwycięstwo spółdzielni jest pozorne. Wniosek o „wuzetkę” i tak bezterminowo wylądował teraz w zamrażarce.

LOTNISKO MROZI INWESTYCJE W JEDNEJ CZWARTEJ WARSZAWY

Bo w międzyczasie weszły w życie przepisy nazywane potocznie zakazem wuzetek. To konsekwencja nowego planu generalnego Lotniska Chopina, który obowiązuje od lipca 2023 r. Wyznacza on ogromny obszar, obejmujący jedną czwartą Warszawy, na którym nie wolno wydawać warunków zabudowy. Inwestycje tam mogą być prowadzone tylko na podstawie planu zagospodarowania.

Miejscy urzędnicy z opóźnieniem dostrzegli wagę tego dokumentu. Na początku 2024 r. wstrzymali wydawanie warunków zabudowy na obszarze objętym planem generalnym. Do tego czasu zdążyli już wydać około 230 „wuzetek”. Jest duże ryzyko, że zostaną uznane za wydane z rażącym naruszeniem prawa.

Gdyby pawilony spółdzielni stały 300 metrów dalej na zachód, byłyby już poza strefą obostrzeń wokół Lotniska Chopina. A tak na „wuzetkę” nie ma co liczyć. Przynajmniej do czasu, aż posłowie zmienią prawo lotnicze, co podobno ma się zdarzyć na jednym z najbliższych posiedzeń Sejmu.

Projekt planu zagospodarowania Jelonki Południowych niedawno ponownie został wyłożony do składania uwag. Utrzymano w nim zapis pozwalający na budowę bloków na miejscu pawilonów.

– Przyszła zabudowa mieszkaniowa ma rekompensować utratę usług w obecnych parterowych obiektach, zagospodarowując usługami co najmniej partery, a może i pierwsze piętra, przynajmniej w częściach budynków, które wskazano na planie – mówiła autorka planu, Joan-

REKLAMA

Warszawa/34338905

27-29.09.2024 14. EDYCJA
SZALONE DNI MUZYKI ŹRÓDŁA

Skarby z Targowiska
Instrumentów [12+]
28.09 / 17:00

Środkowoeuropejskie
Fusion Sirba Octet
29.09 / 14:00

U źródeł muzyki klawesynowej
Maciej Skrzeczkowski
29.09 / 19.30

Nie zwlekaj zbyt długo. Bilety znikają naprawdę szybko! Odwiedź szalonednimuzyki.pl

na Górecka w tym tygodniu na dyskusji publicznej o planie.

W planie zagospodarowania wpisano też możliwość budowy wzdłuż ul. Lazuruwej, na miejscu obecnego parkingu społecznego pod chmurką, kilkukondygnacyjnego parkingu naziemnego. Spółdzielnia SM Lazuruwa już się do takiej inwestycji szykuje. Bo miejsca parkingowe na osiedlu z końcówki lat 70. są na wagę złota i ciągle ich brakuje.

Prezes Gaca – Richter podkreśla, że przy okazji budowy trzech bloków powstałoby około 300 miejsc parkingowych. Więcej, niż będą potrzebować właściciele 150 mieszkań. Dodatkowe miejsca będą mogli wykupić mieszkańcy sąsiednich starych bloków.

Prezes spółdzielni narzeka: – Tracimy czas. Teraz musimy czekać na plan zagospodarowania albo zmianę przepisów lotniczych. My budujemy bez kredytu mieszkaniowego. Korzystamy z pieniędzy, jakimi dysponuje spółdzielnia, one nam się zwracają, bo inwestycja przynosi zyski. Ale jeśli budowa się odwleka, to musimy mrozić pieniądze, a to oznacza, że odwlekają się remonty naszych bloków. ●

Czy pawilony na PRL-owskim osiedlu można, ot tak, wyburzyć? Żaden z nich dziełem architektonicznym nie jest.

Ale jednak tworzą coś w rodzaju ryneczku osiedla. Ich lokalizacja nie jest przypadkowa, widać, że PRL-owscy projektanci specjalnie przerywali rytm bloków niską zabudową usługową

Po pożarze bazaru przy ul. Gotarda

Handel na zgliszczech

Pożar strawił 12 budek na służewickim bazaru przy ul. Gotarda. Część kupców wróciła i handluje na zgliszcach targowiska.

Rafał Górski

Pożar wybuchł około północy w sobotę, 21 września. Kilka godzin po ugaszeniu ognia wielu stałych bywalców przyszło zrobić zakupy na bazaru przy Gotarda, ale klientów z kwitkiem odsyłała policja, która starała się wyjaśnić przyczynę pożaru. Teraz nad targowiskiem nadal unosi się zapach spalenizny, a w powietrzu drobinki pyłu. Handlarze wrócili do pracy, choć nie wszyscy. Jest ich ledwie 30 proc. Część mieszkańców ruszyła do pomocy w uprzątnięciu targowiska. – Przychodzę tu codziennie. To dziwne, że pożar wybuchł akurat w środku nocy – mówi mężczyzna spotkany na bazarze.

– O pożarze dowiedziałam się dopiero, gdy wstałam do pracy. Przyjechałam na bazar i wszystko było zniszczone. Straciłam towar o wartości 5 tys. zł – opowiada kobieta, która sprzedaje tu bieliznę i ubrania. Nie załamała jednak rąk, pojechała do hurtowni po nowy towar i handluje dalej. – Trzeba z czegoś żyć – mówi.

Oprócz jej budki spłonęły: kiosk, stoisko z warzywami, salon kosme-

tyczny i stragan z azjatyckim jedzeniem. Według kobiety to właśnie „chińczyk” mógł być powodem pożaru. – Właściciel był okradany przez pracowników, założył monitoring i wszystko wyszło na jaw. Ten, co go okradł, potem groził, że się zemści – przekonuje kobieta.

Dwa tygodnie przed sobotnią nocą na bazaru wybuchł inny pożar: spłonęła pusta, pojedyncza budka. Niektórzy podejrzewają, że to było „ostrzeżenie”. Ewa Koldys z mokotowskiej policji potwierdza, że pierwszy pożar wybuchł dwa tygodnie temu. Uczuła jednak, że niekoniecznie należy łączyć oba przypadki. – Wszystkie hipotezy są brane pod uwagę, niczego nie możemy wykluczyć, ale jeszcze za wcześnie na ferowanie wyroków. Na miejscu działa grupa dochodzeniowo-śledcza, która ustala przyczynę pożaru – powiedziała rzeczniczka.

W tle pożaru jest spór o teren, na którym znajduje się bazar. Władze Spółdzielni Mieszkaniowej „Służewiec” chcą postawić w tym miejscu apartamentowiec. Pomysł nie spodobał się kupcom i części okolicznych mieszkańców. – Chcą nas stąd wykurzyć – mówi kobieta handlująca warzywami i dodaje: – Od trzech lat o tym mówią, że to koniec bazaru, ale my będziemy walczyć – zapewnia.

Na razie nie ma alternatywnej lokalizacji dla bazaru. Kilka lat temu padła propozycja, żeby po drugiej stronie ul. Rzymowskiego zbudować kilkupiętrowy parking, a na parterze urządzać targowisko. – Pomysł upadł, nikt nie wie dlaczego – mówi sprzedawczyni. Przekonuje, że wspólnymi siłami handlarze uprzątną gruzowisko i będą nadal handlować.

– Wykonaliśmy ogromną pracę, by przywrócić energię elektryczną na bazaru. Podejmujemy działania, żeby jak najszybciej uprzątnąć to wszystko, żeby bazar działał nadal, ale jego przyszłość jest wszystkim znana – zapewnia Maria Gołębiewska, prezeska Spółdzielni Służewiec. Zwraca uwagę, że stan targowiska był bardzo zły już przed pożarem, a plan miejscowy nie przewiduje w tym miejscu handlu.

– Nawet, jeśli chcielibyśmy odbudować bazar, to nie dostaniemy na to zgody. W tym miejscu powstanie plac miejski. Będzie sąsiadował z budynkiem mieszkalnym, który stanie w miejscu piętrowego pawilonu obok targowiska – przewiduje prezes Gołębiewska i dodaje: – Jesteśmy w stałym kontakcie z kupcami. Mamy z nimi umowę, że jeśli znajdą miejsce na terenie naszej spółdzielni, to będą mogli nadal handlować. Na pewno jednak nie w dotychczasowym miejscu. To się już nie nadaje – uważa. ●

REKLAMA

Warszawa/34338728

Państwowe
Muzeum
Etnograficzne
w Warszawie

PREMIERA KATALOGU

MALARKI WARSZAWSKIE

30.09.2024, GODZ. 18:00
UL. KREDYTOWA 1
ETHNOMUSEUM.PL

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

25^{lat} SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury - państwowego funduszu celowego oraz ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, organizatora Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Stacja Praga

Artysta zrobił swoje, artysta może odejść

– Chcieliśmy poznać ekspertyzę, na podstawie której chcą nas wyrzucić. Ale musieliśmy napisać podanie. A nasze miejsce powinniśmy opuścić natychmiast – mówią młodzi artyści ze Stacji Praga.

Jakub Chelmiński

Dziś wieczorem mamy spotkanie szachowe, tutaj jest studio do podcastów, a tu wystawa Darii – Piotr Wąsowski oprowadza mnie po Stacji Praga, gdy nagle gaśnie światło, a prace na ścianach zaczynają świecić. Teraz rozumiem technikę Białorusinki Darii Kalechits – jej obrazy nabierają nowego wymiaru w ultrafiolecie.

Chodzimy po najstarszej warszawskiej zajezdni tramwajowej. Adres: Inżynierska 6, ale wejście od Zaokopowej 5. Właśnie stąd 11 grudnia 1866 roku wyruszył na ulice miasta pierwszy warszawski tramwaj, wtedy jeszcze konny. Pojechał trasą przez ściśle centrum, łącząc Dworzec Petersburski przez Most Kierbedzia z Dworcem Warszawsko-Wiedeńskim. W 1882 roku Towarzystwo Belgijskie kupiło budynek wozowni i zbudowało nowoczesną zajezdnię, potem wielokrotnie przebudowywaną. W wielu innych miastach na świecie takie miejsce byłoby perłą.

Tramwaje kursowały stąd do elektryfikacji w latach 20., potem do końca lat 50. w 28 garażach stacjonowały miejskie autobusy. Później budynek biurowy od frontu przekształcono w mieszkania komunalne. W 2010 r. „Dom pod Syreną” (ma charakterystyczną rzeźbę nad wejściem) został wpisany do rejestru zabytków.

ŚMIETNIKI NA ZABYTKOWYCH TORACH

– Zaczęliśmy się interesować zajezdnią cztery lata temu. W podwórku są jeszcze stare tory, rozstaw carski, które wychodzą na Inżynierską. Wchodzą, a na nich stoją wielkie śmietniki. Nie tak powinien wyglądać zabytek – mówi Piotr.

W latach 90. w garażach działały warsztaty i jedna z pierwszych w kraju myjni automatycznych. Ponoć ludzie przyjeżdżali robić jej zdjęcia. Garaże zapisały się też w historii polskiej muzyki, bo to tu swoje biura miała Fonografika, jedna z największych niezależnych wytwórni muzycznych, która wydawała m.in. Slums Attack, DJ 600 Volt, ale też Zbigniewa Wodeckiego, Kombi czy Bayer Full.

Z czasem obiekt popadał w ruinę, aż pojawili się artyści skupieni w Stowarzyszeniu Stacja Praga. Dogadali się praskim Zarządem Gospodarowania Nieruchomościami na umowę użyczenia i przez kilka lat w garażach po-

• **Adres: Inżynierska 6, ale wejście od Zaokopowej 5. Siedziba Stacji Praga, z której młodzi artyści muszą się wyprowadzić jak najszybciej.** FOT. JACEK

MARCZEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

dawnych tramwajach urządzili prężnie działające centrum kultury.

Piotr prowadzi mnie po zakamarkach dawnej zajezdni. Tu, gdzie przed wojną nocowały tramwaje, mijamy tablicę z rozkładem zajęć: wystawy zbiorowe, indywidualne, pokazy filmowe, relaksacja i joga, warsztaty da dzieci, kaligrafia, czwartki kreatywne, kolaż. – To tylko z trzech miesięcy i to nie wszystko. Są jeszcze koncerty i wiele innych aktywności – opowiada mój przewodnik.

Koncerty są raczej kameralne. Stacja nie sprzedaje alkoholu. Żyje za to w symbiozie z okolicznymi mieszkańcami. A okolica nie jest łatwa. O sąsiedniej Inżynierskiej pisaliśmy niedawno, że to zagłębienie dilerów. Przy wejściu do Stacji wielki napis: „Kupuj sztukę, nie mefedron!!!”

Przychodzą do nich okoliczne dzieciaki, oczywiście składek żadnych nie ma. – Jest taki Kuba z Zaokopowej, któremu pokazaliśmy kamerę. Oszalał, nie chce nic innego robić, tylko być operatorem. Innemu chłopakowi daliśmy lutownicę i pokazaliśmy, jak się lutuje. Teraz przyprowadza kolegów i sam chce ich uczyć, jak to robić – opowiada Michał Rusnaczyk, wiceprezes Stowarzyszenia Stacja Praga.

PILNY NAKAZ OPUSZCZENIA

To wszystko ma się skończyć nagle. Najlepiej, jakby wyprowadzili się do minionego wtorku. Takiego mejla dostali z ZGN.

Julian Rembelski, rzecznik Pragi Północ, tłumaczy to tak: – Powodem jest decyzja Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z 13 sierpnia. W decyzji PINB zakazuje użytkowania budynku przy Inżynierskiej 6, uzasadnia to dużym zniszczeniem budynku, zagrożeniem dla życia i zdrowia – tłumaczy.

Dodaje ważny szczegół: – Kontrolę przeprowadzono po piśmie z praskiego ZGN.

Stowarzyszenie chciało poznać szczegóły decyzji, dowiedzieć się, co w garażach za-

walilo się tak nagle. – Usłyszeliśmy, że mamy złożyć wniosek i czekać. Czekamy już długo i nic, choć poprzednią decyzję pokazano nam od ręki – mówi Wąsowski.

Według PINB budynki powinny być rozebrane. Czemu tak nagle? Piotr pokazuje, że w ich głównym garażu jest sucho, stropy mocne, to samo na poddaszu. Tylko w jednym garażu stalowe belki pod sufitem żardzewiały. – Nad nim jest taras, na którym stała woda i rosły krzaki, bo nikt o to nie dbał. Sami napraviliśmy rynny, oczyszciliśmy teren – mówi i faktycznie dziś na tarasie można się wygodnie rozłożyć na leżakach z widokiem na kolorowe graffiti, jak dziewczyny, które właśnie robią sobie przerwę w montażu nowej wystawy.

GENTRYFIKACJA NA PRADZE

Jak na Pradze nie wiadomo, o co chodzi, to wszyscy szepczą, że chodzi o dewelopera. Wyburzenie ma dotyczyć garaży na zapleczu. W zabytkowym „Domu pod Syreną” od frontu mieszka osiem rodzin. Nieoficjalnie słyszymy, że chętne się wyprowadzą, jeśli w ramach rewitalizacji dostaną lepsze mieszkania.

To scenariusz przerabiany na Pradze już nieraz, niemal żywcem wzięty z definicji gentryfikacji. Schemat zastosowany już w Koneserze, Soho czy na terenach zakładów Mesko na Kamionku. „Udział artystów w gentryfikacji zaniedbanych dzielnic przebiega według

Jak na Pradze nie wiadomo, o co chodzi, to wszyscy szepczą, że chodzi o dewelopera. Wyburzenie ma dotyczyć garaży na zapleczu

logiki obejmującej kilka etapów. W pierwszym artyści pełnią rolę >>pionierów gentryfikacji<<” – pisał Paweł Moźdzynski na łamach miesięcznika „Dialog”, nazywając ten proces „artwashingiem”.

Wygląda to tak: Na zaniedbane, często poprzemysłowe tereny sprowadza się artystów i rzemieślników, którzy nობilitują okolicę, budują pozytywne konotacje i po prostu modę. A potem mogą, a najczęściej muszą, odejść, bo jeśli nikt ich nie wyrzuci, to nie są w stanie unieść rosnących czynszów.

STACJA PRAGA NIE USTĄPI

– Nie jesteśmy żołnierzami z szabelką, którzy zaslaniają się tylko sztuką. Rozumiemy, co się dzieje. Ale przecież jest parking – Piotr wskazuje na zastawiony samochodami plac od strony Zaokopowej. – Tu była kamienica. Mogą to sprzedać deweloperowi, niech wstawi płombę i wszyscy będą zadowoleni.

Nie chcą ustępować: – Wyciągnięto na nas ciężkie armaty, więc będziemy się bronić. Mamy już kilku prawników, którzy chcą nam pomóc – mówi Michał przeglądając pierwsze pisma, które szykują na batalię.

Według Piotra, sytuacja wygląda tak: – Gdyby chcieli zamknąć wszystko, co się wali na Pradze, to musieliby zamknąć pół dzielnicy. A zamykają, co chcą i gentryfikacja idzie dalej.

Tłumaczy: – Stan garaży jest punktowo zły, ale w wielu miejscach dobry. Tylko my płacimy 6 tys. zł miesięczne czynszu. W ostatnich latach ZGN zarobił ponad milion złotych od najemców tych garaży. Niechby 10 proc. z tego przeznaczyli na załatwienie dachu i wymianę kabli, byłoby po problemie. Tymczasem nie robią nic i nie pozwolili też zrobić remontów nam. A mamy donatorów, 20 wolontariuszy i mnóstwo energii do działania, której nikt nie chce wykorzystać.

W urzędzie dzielnicy słyszę, że dla Stacji Praga szukają nowego miejsca. Wciąż nie znaleźli. ●

Supermiasta i Superregiony

Odkorkować tory

Wszystkie linie PKP na wjazdach do stolicy powinny mieć cztery tory – zakłada masterplan dla warszawskiego węzła kolejowego. Rozbudowa już się zaczęła.

Jarosław Osowski

Masterplan dla warszawskiego węzła kolejowego rządu spółka PKP Polskie Linie Kolejowe ogłosiła w 2019 r. A w nim śmiało wizje, m.in. nowej linii średnicowej między Dworcem Wileńskim a Głównym, której trasa ewoluowała potem z Pragi w kierunku Dworca Centralnego i Służewca do trasy Warszawa – Radom. Założenia były takie, że każda linia przekraczająca granice stolicy będzie czterotorowa, co pozwoli oddzielić ruch aglomeracyjny od dalekobieżnego i towarowego. Obecnie jest to możliwe na trasach:

- przez Ursus do Pruszkowa (Warszawa – Łódź, Kraków, Śląsk)
- przez Zielonkę do Wołomina (Warszawa – Białystok)
- i częściowo przez Białolęgę do Legionowa (Warszawa – Gdańsk, Olsztyn), gdzie jednak leżą tylko trzy tory i pociągi podmiejskie muszą przepuszczać ekspresy.

Co się udało zmienić w ciągu pięciu lat? Niestety, niewiele. W tym czasie skończyła się modernizacja linii obwodowej przez Wolę i Powązki, na której powstały nowe przystanki. Podczas dobiegającej końca modernizacji Dworca Zachodniego powstała namiastka nowej, nazwanej „średnicy” łączącej tę stację z Dworcem Gdańskim. Pasażerowie zyskali szybki dojazd koleją z północnych dzielnic i obrzeży Warszawy do biurów na Rakowcu i Służewcu oraz do Lotniska Chopina.

• Stacja kolejowa Warszawa-Wawer FOT. MACIEK JAŻWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Supermiasta i Superregiony 2024

• **Po pierwsze:** W piątej edycji naszej akcji rozmawiamy o pociągach, torach, dworcach. Zastanawimy się, jaka jest przyszłość polskich kolei. Przyjrzymy się, jak rozwinięty się przez ostatnie lata, podyskutujemy o tym, co należy zmienić i poprawić. Pokażemy

dobre praktyki i sukcesy nie tylko w Polsce, ale też za granicą. Opowiemy o planowanych inwestycjach.

• **Po drugie:** Zapraszamy do udziału w otwartym konkursie fotograficznym na najpiękniejsze zdjęcie kolejowe. Dla zwycięzców mamy nagrody

finansowe, fotografie laureatów znajdą się też w kalendarzu na rok 2025, który wydamy w grudniu. Szczegóły i formularz zgłoszeniowy: wyborcza.pl/kolejekonkurs

• **Po trzecie:** 15 października w warszawskiej redakcji Gazety Wyborczej odbędzie się konferencja.

Będzie to spotkanie ekspertów i praktyków, którzy w czterech panelach dyskusyjnych porozmawiają o kolejach regionalnych, współpracy między samorządami różnych szczebli, o najkorzystniejszych i najwygodniejszych dla pasażerów systemach biletowych. ●

CZTERY TORY NA LINII PKP WARSZAWA – OTWOCK

Latem 2021 r. spółka PKP PLK zawarła też umowę o wartości ponad pół miliarda złotych dotyczącą rozbudowy linii kolejowej nr 7 (Warszawa – Lublin) za Dworcem Wschodnim do Wawra. Podczas tej inwestycji doprowadzono cztery tory nawet kawalek dalej – do Anina. Powstał nowy przystanek Warszawa Grochów obok nowych osiedli – ich mieszkańcy mogą teraz dojechać pociągiem w 12 minut do centrum. Z kolei peron na przystanku Warszawa Goławek przesunięto bliżej przystanków autobusowych

na wiadukcie ul. Marsa – będzie tu ważny węzeł przesiadkowy. Dodatkowo kolejarze wsłuchali się w głos lokalnej społeczności i wyczyli bezpieczne przejścia przez tory do osiedla Wygoda przez rezerwat w Olszynie Grochowskiej.

Niestety, inwestycja ma opóźnienie. Według początkowych deklaracji miała być gotowa po dwóch latach, ale od 2023 r. spółka PKP PLK podaje już nowe terminy zakończenia prac. Ostatnie minęły w czerwcu i w sierpniu. Co dalej? – Do końca września planujemy zakończyć prace na wszystkich przystankach: otworzyć tunel pod torami w Wawrze, uruchomić schody i windy prowadzące do wiaduktu na ul. Marsa oraz zamontować ozdobne oświetlenia LED i napis z nazwą przystanku na wiaze Warszawa Grochów. Kładkę dla pieszych nad torami na przystanku Warszawa Olszyna Grochowska skończymy budować w tym roku – wylicza Karol Jakubowski, rzecznik spółki PKP PLK.

Otwarta w 1877 r. linia kolejowa Warszawa – Lublin – Kowel, czyli „droga żelazna nadwiślańska”, w XX w. została w całości zelektryfikowana do przejścia granicznego w Dorohusku. A w poprzedniej dekadzie zmodernizowana na odcinku Pilawa – Lublin. W latach 2019-20 udało się wyeliminować ostatnie wąskie gardło po dobudowa-

niu drugiego toru między Pilawą a Otwockiem.

Do kompletu została rozbudowa fragmentu Otwock – Wawer, gdzie zaplanowano trzeci i czwarty tor dla pociągów dalekobieżnych. Będą też z niego mogły korzystać przyspieszone składy Kolei Mazowieckich z Dęblińska, Pilawy czy Celestynowa. Ominą zabytkowe przystanki ze „skrzydlatymi” wiatami na terenie Wawra i Józefowa. To pozwoli zagęścić rozkład na linii S1, którą z Otwocka, przez Warszawę do Pruszkowa obsługuje Szybka Kolej Miejska. – Ogłoszenie przetargu na modernizację odcinka Warszawa Wawer – Otwock zaplanowaliśmy do końca września tego roku – informuje Karol Jakubowski z PKP PLK.

Podpisanie umowy odbędzie się najprawdopodobniej w 2025 r. Roboty potrwać przynajmniej dwa lata. Po ich zakończeniu zwiększy się nie tylko ruch pociągów, ale też znikną korki w Radości, Falenicy czy Józefowie. Kolejarze w miejscu przejazdów przez tory zaplanowali tam tunele i wiadukt.

Podobnej rozbudowy do czterech torów wymagają linie:

- Warszawa – Siedlce (na odcinku przynajmniej do Sulejówka Miłosny, gdzie kursuje Szybka Kolej Miejska)
- Warszawa – Radom (na odcinku do Piaseczna lub Zalesia Górnego)

• Warszawa – Gdańsk (do Chotomowa za Legionowem).

Dla dwóch ostatnich tras kolejarze zamówili wstępną dokumentację i zorganizowali konsultacje z mieszkańcami i samorządami. Nie obyło się bez protestów na Białolegę, w Legionowie, gdzie jeden z wariantów zakłada dwukilometrowy tunel pod miastem, i w gminie Wieliszew. Ostateczne decyzje nie zapadły. Osobno spółka PKP PLK zleciła w 2023 r. zaprojektowanie odnogi linii Warszawa – Gdańsk do lotniska w Modlinie. Odcinek o długości 5,8 km ma być gotowy na przełomie 2028/29 r.

ROZBUDOWA LINII PKP W WARSZAWIE I OKOLICACH

Rządowa spółka CPK planuje zaś odciążenie linii Warszawa – Poznań (są tam tylko dwa tory przez Ożarów Mazowiecki i Sochaczew) dzięki budowie od podstaw kolei dużych prędkości z długim tunelem za Dworcem Zachodnim w kierunku Łodzi i dalej do Wrocławia i Poznania. Pociągi będą się tam rozpędzać do ponad 300 km na godz. Inwestycja ma być gotowa do 2035 r.

W sierpniu spółka CPK wskazała też wariant inwestorski dla przedłużenia na północ Centralnej Magistrali Kolejowej – z okolic Baranowa w kierunku Płocka, Włocławka i Lipna, a docelowo do Trójmiasta. Budowa przewidywana jest „w perspektywie do 2040 r.”. Docelowo to tędy pociągi z Warszawy dojadą w 50 minut do Płocka. Ma to być też nowa trasa kolei dużych prędkości łączących stolicę z Gdańskiem.

A na początku września spółka CPK wybrała wariant inwestorski linii kolejowej z Ostrołęki, przez Łomżę do Giżycka. Podróż pociągiem z Warszawy na Mazury ma się skrócić poniżej dwóch godzin. Termin prac pozostaje jednak niezany. Pozwolenie na budowę kolejarze mają na razie tylko dla odcinka Ostrołęka – Śniadowo – Łomża. Pociągi ze stolicy dojadą do tego miasta linią przez Rembertów, Zielonkę Bankową, Wolomin, Tuszczyń i Wyszków. Chyba że kolejarze zdecydują się też na budowę skrótu planowanego za Dworcem Wschodnim w tunelu pod Targówkiem Fabrycznym na Zacisze i do Żąbek.

Ważną inwestycją w najbliższych latach będzie modernizacja strategicznej obwodnicy towarowej Warszawy. To 161,5-kilometrowa trasa ze Skierniewic, przez Mszczonów, Tarczyn, Górę Kalwarię i Pilawę do Łukowa. Przed końcem 2024 r. spółka PKP PLK ma ogłosić przetarg na wykonawcę prac, które potrwać w latach 2025-28. Na razie na odcinku Skierniewice – Pilawa, z wyłączeniem fragmentu Puszcza Mariańska – Mszczonów. W PKP PLK projektują dalszą część do Łukowa i starają się o wsparcie Unii Europejskiej. Dostali już pieniądze z funduszu obronności UE na remont i rozbudowę do dwóch torów mostu przez Wisłę koło Góry Kalwarii, który uznano za strategiczny. ●

wyborcza.pl Wrocław/34338399

SPONSORZY GŁÓWNI: HITACHI, PKP INTERCITY, Koleje Śląskie

SPONSOR REGIONALNY: Koleje Śląskie

REKLAMA PARTNERZY: Kraków, Warszawa, Transport GZM, Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, DOLNY ŚLĄSK, SAMORZĄD WOJEWÓDZTA POMORSKIEGO, WIELKOPOLSKA

W dniu 4 października 2024 roku o godzinie 18.00
w kościele Dominikanów przy ul. Freta 10
odbędzie się Msza Święta za spójność duszy

śp.
Edmunda Niziurskiego
i Jego Żony
śp.
Zofii Barbary Niziurskiej
najbliżsi

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338645

Oddział Warszawski
Polskiego Towarzystwa Chemicznego
z głębokim żalem żegna

prof. dr. hab. inż.
Janusza Zacharę
wybitnego chemika i nauczyciela akademickiego,
wieloletniego członka Oddziału,
naszego Przyjaciela
Zarząd Oddziału

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339168

Składamy najserdeczniejsze wyrazy współczucia
naszej koleżance i współpracownicy

Pani Doktor
Dominice Białas

z powodu odejścia

Taty

Zespół Kliniki Okulistycznej
Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w Warszawie

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338369

Małgosiu

szczerze słowa żalu i współczucia
kierujemy do Ciebie oraz do Bartka i Maćka
w związku ze śmiercią

Henia

Ela i Ryszard

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339185

Kochanym Kamie, Monice i Pani Krystynie

najszczerze wyrazy współczucia i słowa otuchy
z powodu śmierci Taty i Męża

ŚP
Andrzeja Stepniewskiego

składają
Dorota i Artur, Ewa, Ola i Paweł

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338945

W dniu 22 września 2024 roku po długiej i ciężkiej chorobie
zmarł w wieku 78 lat

Krzysztof Bryl

Msza święta żałobna odprawiona zostanie
w czwartek 3 października 2024 roku o godzinie 13.15
w kościele św. Józefa na Powązkach, ul. Powązkowska 90,
po czym nastąpi odprowadzenie do grobu rodzinnego
na Cmentarz Powązki Wojskowe.

O czym zawiadamia pogrążona w głębokim smutku

Żona z Rodziną

Organizatorem uroczystości pogrzebowej
jest Dom Pogrzebowy „Służew”

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339283

W dniu 18 września 2024 roku zmarł w wieku 76 lat

Lech Sotuba

Uroczystości pogrzebowe odbędą się
w poniedziałek 30 września 2024 roku o godzinie 13.00
w Domu Pogrzebowym na Powązkach Wojskowych.

O czym zawiadamia pogrążona w smutku

Siostra z Rodziną

Organizatorem uroczystości pogrzebowej
jest Dom Pogrzebowy „Służew”

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338672

W dniu 23 września 2024 roku zmarła

Irena Franaszczuk

Wychowanka Sióstr Zmartwychwstańców, psycholog - ergonomista, długo-
letni pracownik Centralnego Instytutu Ochrony Pracy.

Msza święta żałobna odbędzie się
w poniedziałek 30 września 2024 roku o godzinie 10:00
w kościele Karola Boromeusza na Powązkach,
po czym nastąpi odprowadzenie na cmentarz miejscowy
do grobu rodzinnego.

O czym zawiadamiają

Andrzej i Krystyna z rodzinami

Organizatorem uroczystości pogrzebowej
jest Dom Pogrzebowy „Służew”

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338977

Szczerze wyrazy współczucia
dla naszej Koleżanki

Joanny Rosochackiej

z powodu śmierci

Taty

składają

koleżanki i koledzy z Kancelarii RÖ

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339288

Ludzie żyją tak długo, jak długo trwa pamięć o nich...

Z wielkim żalem zawiadamiamy,
że w dniu 20 września 2024 roku odszedł

Henryk Świetlik

Przyjazny ludziom i światu, dobry Człowiek.

Uroczystości żałobne odbędą się
w poniedziałek 30 września 2024 roku o godzinie 11.30
w Domu Pogrzebowym na Cmentarzu Północnym, po czym nastąpi
złożenie prochów do grobu rodzinnego.

Żona, synowie, synowa

Organizatorem uroczystości pogrzebowej
jest Dom Pogrzebowy „Służew”

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338664

**Mieczysława
Szczeplankiewicz**

Nabożeństwo żałobne odbędzie się dnia
1 października 2024 roku o godzinie 12.00
w Kościele pod wezwaniem św. Grzegorza (ul. Wolska 180/182),
po którym nastąpi odprowadzenie do grobu rodzinnego
na cmentarzu miejscowym.

O czym zawiadamia pogrążona w głębokim smutku

rodzina

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338565

Dnia 25 września 2024 roku odszedł

ŚP
**Grzegorz Konstanty
Tuderek**

Mąż, Ojciec - Wspaniały Człowiek

Uroczystości pogrzebowe odbędą się
27 września 2024 roku o godzinie 12.15
w kościele pw. NMP Królowej Świata przy ulicy Opaczewskiej 20,

po czym spocznie na Cmentarzu Pyry
przy ulicy Farbiarskiej w Warszawie

pogrążeni w żalobie

Żona z Dziećmi i Rodziną

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339179

Łącząc się w żalobie i smutku po śmierci

Grzegorza Tuderka

naszego przyjaciela,
pomysłodawcy i wieloletniego Prezesa
Polsko-Niemieckiego Centrum Młodzieży w Olsztynie

wyrazy współczucia dla

żony Emilii i dzieci

składa

Zarząd oraz Członkowie Stowarzyszenia

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339279

Odeszła zbyt szybko, ale zostanie z nami na zawsze.

Z niewyobraźnym bólem i głębokim smutkiem
żegnamy naszą Drogą Koleżankę

mgr
Małgorzatę Skibińską

Pielęgniarkę Naczelną Szpitala Czerniakowskiego.
Na zawsze pozostanie w naszych sercach i umysłach.
Spoczywaj w pokoju.

Najszczerze wyrazy współczucia składamy także

całej Rodzinie

Śp. Małgorzaty Skibińskiej

i Jej i Bliskim

Zarząd Szpitala Czerniakowskiego
Dyrekcja Szpitala Czerniakowskiego
Lekarze, pielęgniarki i pozostali pracownicy
Szpitala Czerniakowskiego

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339325

Zegnamy naszego wieloletniego przyjaciela

Artystę grafika

Red. Marka Trojanowskiego

Był nam bliski 60 lat

Marta i Xawery

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339274

Z głębokim żalem
żegnamy naszego Kolegę i Przyjaciela

Marka Trojanowskiego

który zmarł 22 września 2024 roku

Iwona i Marzena

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338559

Ze smutkiem zawiadamiamy,
że 20 września 2024 roku zmarła, przeżywszy 81 lat

Maria Nekanda-Trepka

hungarystka, osoba wielu talentów.

Swoją siostrę Majkę, żegna

Brat wraz z całą Rodziną i Przyjaciółmi

Nabożeństwo żałobne odbędzie się
2 października 2024 roku o godzinie 13:00
w kościele św. Karola Boromeusza na Starych Powązkach,
po którym nastąpi odprowadzenie Zmarłej do grobu
na miejscowym cmentarzu.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339192

Wszystkim, którzy byli z nami,
wspierali nas
i na każdym kroku pomagali nam w czasie choroby

Jacka Barcza

oraz
pożegnali Go w środę 25 września 2024 r.,

Z całego serca dziękuję

Grażyna

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338599

Z wielkim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość
o odejściu w dniu 22 września 2024
naszego Przyjaciela

Tomasza Tarasina

operatora filmowego
bardzo wrażliwego Artystę, inicjatora naszych wspólnych,
wspaniałych podróży, miłośnika Śasina.

Składamy wyrazy głębokiego współczucia

Kamie, Tadzikiowi i Rodzinie

Hanna i Roman Suszyński

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339200

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy informację o śmierci

Profesora

Zdzisława Targońskiego

Rektora Akademii Rolniczej i Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
w latach 2002-2008
Przewodniczącego Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych KRASP
w latach 2005-2008

Wybitnego specjalisty z zakresu biotechnologii żywności,
znakomitego dydaktyka i wychowawcy wielu pokoleń młodzieży

Rodzinie i Bliskim

wyrazy głębokiego współczucia
składają

Rektor, Senat Akademicki, Dyrektor Instytutu Nauk o Żywności,
Dyrektor Instytutu Nauk o Żywnieniu Człowieka,
Społeczność Akademicka
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339256

Z wielkim żalem żegnamy naszego Przyjaciela

Juliusza Pola

Julku, pozostaniesz na zawsze w naszych sercach i pamięci.

Joli, Zuzannie, Piotrowi, Jeremiemu i Marianne

składamy wyrazy serdecznego współczucia.

Teresa Mejro, Ania i Grzegorz
oraz Krystyna i Hieronim Zgorzelscy z rodziną.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338835

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Małgorzaty Demolin

naszej Koleżanki -pielęgarki, która przepracowała
w SZPZLO Warszawa-Mokotów 48 lat.

Wyrazy głębokiego współczucia

Najbliższym

składają

Dyrekcja oraz Koleżanki i Koledzy
z Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego
Warszawa-Mokotów

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339250

Z wielkim smutkiem i żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci
Naszego Kolegi

Macieja Nowickiego

Wieloletniego pracownika Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu

Naszej Koleżance

Monice, Rodzicom i Ich Najbliższym

składamy wyrazy głębokiego współczucia i słowa otuchy

Koleżanki i Koledzy
z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339010

Z głębokim smutkiem i żalem
przyjąłem wiadomość o śmierci

Grzegorza Tuderka

wieloletniego Przyjaciela, oddanego człowieka i menedżera,

byłego Prezesa Zarządu Budimex SA

oraz Posła na Sejm RP.

Rodzinie i wszystkim Bliskim

składam wyrazy głębokiego współczucia.

Piotr Kledzik
Prezes Zarządu PORR S.A.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339384

Z głębokim smutkiem i żalem
przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Prof. dr. hab. inż. Janusza Zachary

Członka Komitetu Głównego Olimpiady Chemicznej,
autora wielu zadań konkursowych, złotego medalisty
5. Międzynarodowej Olimpiady Chemicznej,
Pracownika Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej,
Naszego Kolegi. Człowieka życzliwego i prawego,
który z pasją i zaangażowaniem poświęcił się idei
szlifowania młodych talentów chemicznych.

Rodzinę i Przyjaciół Zmarłego

prosimy o przyjęcie z głębi serca płynących wyrazów wsparcia
w tych trudnych dla Państwa chwilach

Komitet Główny i Komitety Okręgowe
Olimpiady Chemicznej

www.nekrologi.wyborcza.pl/34339252

"Gdyby nie było śmierci,
życie nie wydawałoby się nam tak piękne"

Mikołaj Gogol

www.nekrologi.wyborcza.pl/34338877

CO JEST GRANE

W kinach i online

Młode Horyzonty nie tylko dla młodych

Dzieci rosną, rośnie też festiwal filmowy Młode Horyzonty. I to rośnie tak, że w programie znalazły się w tym roku również propozycje dla tych, którzy nie mają dzieci.

Maja Staniszewska

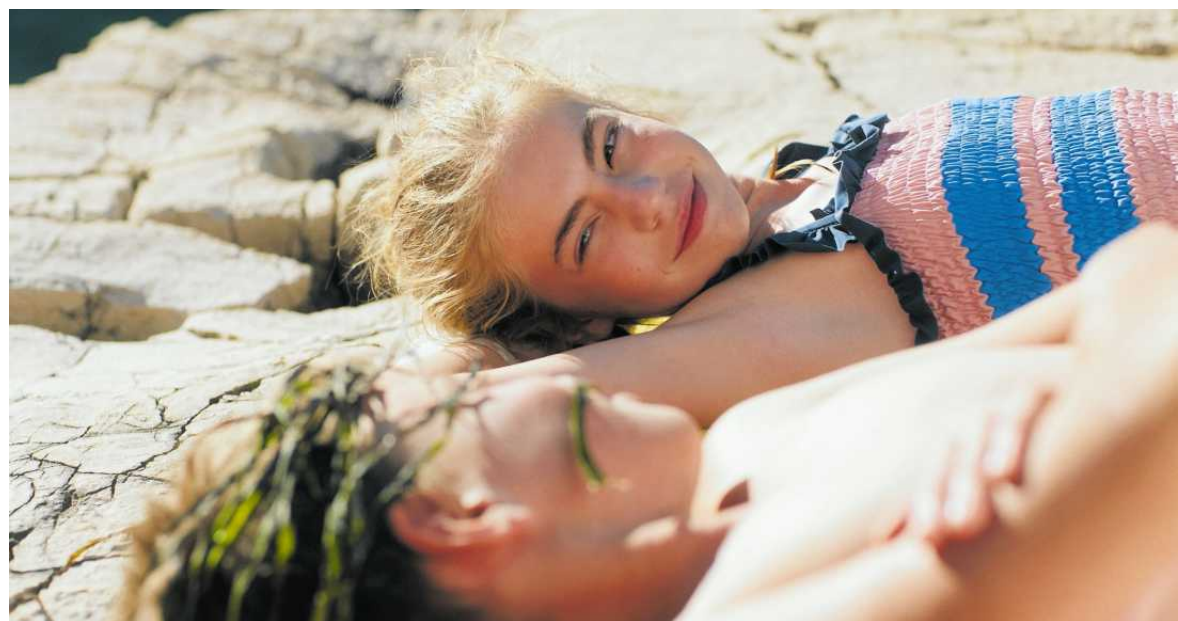
Będą oczywiście Kicia Kocia, Basia, Reksio czy Mama Mu, bo Międzynarodowy Festiwal Filmowy Młode Horyzonty, kontynuator festiwalu Kino Dzieci, zaprasza na seanse widzów już od trzeciego roku życia. Ale przede wszystkim ma wiele do zaoferowania dzieciom starszym, nastolatkom, a nawet dorosłym. I to tak dorosłym, że ich dzieciom się wydaje, że „są za duże na bajki”. Jak moje. Sama jednak chętnie na kilka festiwalowych filmów bym się wybrała. Których? Oto moja krótka lista.

„SMOK DIPLODOK” REŻ. WOJTEK WAWSZCZYK

I Wychowałam się na polskich komiksach. Tytus, Romek i A'Tomek, Kajko i Kokosz, Jonek, Jonka i Kleks byli towarzyszami mojego dzieciństwa. Ale były nimi też cudowanie absurdalne i zwirowane komiksy Tadeusza Baranowskiego o tytułach „Na co dybie w wielorybie czubek nosa Eskimosa” czy „Podróż smokiem Diplodokiem”. Bardzo mnie więc ucieszyło, że utalentowany reżyser animacji Wojtek Wawszczyk postanowił nakręcić zainspirowany nimi film. A teraz ten film opowiadający o tym, jak smok Diplodok rusza na poszukiwanie zaginionej w tajemniczej mgłę rodziny, po drodze spotykając m.in. Profesorka Nerwosolka i jego wszechstronnie utalentowaną gospozię Entomologię, ma premierę na festiwalu. sekcja Konkurs Główny, film dla widzów 6-12 lat

„FLOW”, REŻ. GINTS ZILBALODIS

2 Obsypana nagrodami na najważniejszym festiwalu filmów animowanych w Annecy i pokazywana w Cannes historia o zwierzętach w świecie po wielkiej powodzi. Szukający ratunku przed wodą czarny kot o wielkich bursztynowych oczach wskakuje na starą żaglówkę, na której są już labrador, lemur, kapibara i żuraw. Będą musieli sobie zaufać i nauczyć się współpracować. Jestem bardzo ciekawa, jak zakończy się ich podróż pokazana w pozbawionym dialogów lotewskim filmie. sekcja Konkurs filmowych odkryć, film dla widzów od 8 lat

• Kadr z filmu „Lato, kiedy nauczyłam się latać” FOT. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY MŁODE HORYZONTY

„NORMAL”, REŻ. OLIVIER BABINET

3 Jako dziecko uwielbiałam oglądać filmy o dzieciach z innych krajów. Byłam ciekawa, jak mieszka, co jedzą na śniadanie, co mają w piórnkach, jak spędzają czas po szkole. Do dziś z tego nie wyrosłam i lubię festiwale filmowe właśnie za możliwość podejrzenia codzienności innych ludzi.

W „Normal” to codzienność 14-letniej Francuzki Lucie, która mieszka z chorującym na stwardnienie rozsiane ojcem, a po szkole pracuje w barze z kanapkami. Lucie się stara, ale zaczyna opuszczać się w nauce i grozi jej wizyta pracownika socjalnego, który ma ocenić, czy może pozostać pod opieką taty. Do tego chłopak, który od dawna jej się podoba, w końcu zwraca na nią uwagę. Przed dziewczyną czas zmian i niełatwych decyzji. sekcja Konkurs filmowych odkryć, film dla widzów od 8 lat

„JEST OKAY!” REŻ. KIM HYE-YOUNG

4 Następna wyprawa jest bardziej egzotyczna, bo do Korei Południowej. Koreańskie filmy i seriale dla dorosłej widowni cieszą się popularnością od dłuższego czasu, czy podobnie stanie się z filmami dla dzieci młodzieży? Na festiwalu jest cała ich sekcja, a w niej moją uwagę przykuła nagrodzona w tym roku na Berlinale opowieść o nastoletniej tancerce, In-young, która po nagłej stracie mamy musi ułożyć sobie życie na nowo. Taniec to jej życie, jej przyszłość, nie poddaje się więc mimo smutku i mimo przesładowań ze strony koleżanek. Niespodziewanie pomocną dłoń do dziewczyny wyciąga nielubiana nauczycielka. sekcja Focus na Koreę Południową, film dla widzów od 14 lat

„OSTATNIE ZANURZENIE”, REŻ. SASHA NATHWANI

5 Londyn to miasto 9 mln mieszkańców, do tego prawdziwy tygiel narodowościowy i kulturowy, więc nietrudno w nim o historie nietypowe. Jak ta, zdolnej i ambitnej Ziby, Brytyjki o irańskich korzeniach, która właśnie śpiewając zdała egzaminy i dostała się na astrofizykę. Pierwszy dzień dorosłości świętuje z przyjaciółmi, ale radość Ziby przysłania coraz mocniej tajemnica, którą w sobie nosi. sekcja Coming of Age, film dla widzów od 16 lat

„LATO, KIEDY NAUCZYŁAM SIĘ LATAĆ”, REŻ. RADIVOJE ANDRIĆ

6 Już raz ten film przegapiłam, a wiele sobie obiecywałam po filmowej wyprawie na wakacje do Chorwacji. Tym razem mam nadzieję, że się uda, jeśli nie w kinie to online. Z przyjemnością wybiorę się z 12-letnią Sofiją, nieco naburmuszoną, bo miała jechać na obóz z przyjaciółmi, na wyprawę z jej babcią do dawno niewidzianej siostry, mieszkającej na wyspie Hvar. Będzie morze, będzie słońce, będą rodzinne tajemnice. sekcja Nasza klasyka, film dla widzów 9-12 lat, także online

„JAK ZOSTAŁAM PERLICZKĄ”, REŻ. RUNGANO NYONI

7 Ta filmowa wyprawa jest bolesna, wiem, bo miałam okazję odbyć ją na tegorocznych Nowych Horyzontach, ale tym bardziej polecam ją dorosłym widzom. „Jak zostałam perliczką” opowiada bowiem o tym, co się dzieje, gdy Rodzina,

Tradycja i Zwyczaje stają się ważniejsze, niż dobro dziecka, jego bezpieczeństwo, jego przyszłość. Zwłaszcza dziewczynek, które w Zambii, gdzie rozgrywa się film i skąd pochodzi jego reżyserka, wciąż są ofiarami patriarchalnej kultury. Kultury, której strażniczkami są często kobiety.

Film rozgrywa się podczas trwającego kilka dni pogrzebu wuja głównej bohaterki, młodej, dość zamożnej i dość niezależnej Shuli. Mężczyzna miał wiele na sumieniu, ale nie wolno o tym mówić, bo zmarłemu należy się szacunek. Ale co z szacunkiem dla jego ofiar? Kto przerwie zaklęty krąg milczenia, zastraszania, moralnych szantaży? sekcja Nowe Horyzonty, film dla widzów od 18 lat

„ZABAWNE PTAKI” - ZESTAW

8 Na koniec coś łżejszego, dwie krótkie animacje zrealizowane w różnych, wizualnie ekscytujących technikach. To też wielka zaleta festiwalu – można podziwiać różnorodność sposobów, na jakie opowiada się historie, zainspirować się, zachwycić.

„Zabawne ptaki” (reż. Charlie Belin) to lekkie kontury i akwarele ożywiają historię 10-letniej ornitolożki Ellie, która wyprawa się na legendarną Ptasią Wyspę na środku Loary. „Lato 96” (reż. Mathilde Bédouet) to z kolei soczyste kolory kredek i prawie realistyczne odwzorowanie rodzinnego pikniku na urokliwej wyspie Callot, która zostaje przez przyływ odcięta od świata. sekcja Gra w zielone, filmy dla widzów w wieku 9-12 lat, także online

11. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Młode Horyzonty odbędzie się w kilku miastach (w Warszawie m.in. w kinie Muranów i Kinotece) od 28 września do 6 października, a online od 10 do 27 października. Program, bilety i inne szczegóły: www.festiwal.mlodehoryzonty.pl

W CZASIE DWUPÓŁGODZINNEGO SEANSU „FURIOSY” CZUĆ WOŃ BENZYNY, KRWI I SPALENIZNY. BO ŚWIAT NA EKRANIE PŁONIE
S. 4-5

CHAOTYCZNY REMONT. TAK TWÓRCY „W GŁOWIE SIĘ NIE MIEŚCI 2” WYOBRAŻAJĄ SOBIE WEJŚCIE W OKRES DOJRZEWANIA
S. 6

wyborcza.pl

wyborcza

TV

27
WRZEŚNIA
3
PAŹDZIERNIKA
2024

Disney+ | Max | Prime Video
Showtime | Player | Apple TV+

**WŁADCĄ PIERŚCIENI:
PIERŚCIENIE
WŁADZYZY**

Drugi sezon jest jeszcze lepszy niż pierwszy. Spodoba się wszystkim, nie tylko garstce krytyków S. 2-3

FANTASY

nie tylko dla wyznawców

Wrócił serial „Władca pierścieni: Pierścienie władzy”.

Drugi sezon jest jeszcze lepszy niż pierwszy.

Spodoba się wszystkim, nie tylko garstce krytyków.

Saunon (Charlie Vickers) zrzuca maskę honorowego, choć zagubionego Halbranda i wkracza do elfickiego królestwa Eregionu jako Annatar – Pan Darów

FOT. AMAZON MGM STUDIOS (2)

Pierścienie władzy” to najdroższy serial świata. Widać to było już wcześniej. Ale przecież rzucanie dolarami w oko kamery to za mało, by powstało coś dobrego. Pierwszy sezon uważam za udany, ale jestem tu w mniejszości. Taka dola krytyka, że często staje w kontrze do głosu ogółu.

Ale sezon drugi jest jeszcze lepszy i to przyznają już wszyscy. Wartka akcja

i kunsztownie splecione nici scenariusza pomogą wciągnąć się w tę historię nawet tym, którzy na widok baśniowego (i naiwnego) fantasy dostają wysypki.

„Pierścienie władzy” kontra „Ród smoka”

Już od chwili, gdy ogłoszono, że Amazon wyprodukuje serial osadzony w tolkienowskim Śródziemiu ustawiano go na kolizyj-

nym kursie z następcą „Gry o tron” – jakimkolwiek by on nie był, bo plany HBO zmieniły się pod tym względem kilkukrotnie. Pewne było natomiast, że będzie to starcie dwóch różnych spojrzeń na fantasy: umowny Tolkien kontra realistyczny (w granicach gatunku) Martin.

Literacko, nie ma co tych pisarzy porównywać, bo choć obaj mają kilkunastoletni doświadczenie i zdarzało im się pisać o smo-

kach, to różni ich wszystko, od pochodzenia i doświadczenia pisarskiego, po inspirację. Dla Tolkiena np. były to skandynawskie sagi i zapomniane mity, dla Martina historie średniowiecznych rodów królewskich i ich wojen.

Ale gdy pracę tych dwóch uznanych autorów, przekładane są na język telewizji w tym samym roku, naprawdę trudno jest ich ze sobą nie zestawić. Przed dwoma laty porównanie to dla większości wygrał „Ród smoka” – adaptacja fragmentów książki „Ogień i krew”, kroniki opisującej dzieje rodu Targaryenów.

Widzom łatwiej było wejść w historię jednej rodziny i załazków walki o tron Westeros, niż w podzieloną między kilka nacji, lokacji i bohaterów opowieść o... no właśnie. O czym?

Niezły start, lepsze rozwinięcie

„Pierścienie władzy” w teorii mają opowiadać o powstaniu tytułowych błyskotek, z pomocą których Sauron podporządkował sobie większość wolnych ludów Śródziemia. I owszem, w pierwszym sezonie widzimy, jak elfy kują trzy pierścienie, ale cała reszta wątków to pomieszanie kilku innych wydarzeń z tzw. Drugiej Ery historii Śródziemia.

Na papierze oddalonych od siebie o tysiące lat, ale w serialu skompresowanych do kilku, byle tylko w fabule coś mogło się dziać. Problem w tym, zwłaszcza w porównaniu do „Rodu Smoka”, że działo się albo zbyt mało, albo zbyt chaotycznie.

Jak wspominałem, należą do nielicznych wyjątków, którym ten serial się podobał. Nie przeszkadzały mi wolniejsze tempo i umowność świata przedstawionego. Zaciekawili natomiast pozostawione przez scenarzystów zagadki, choćby te, kim naprawdę jak Halbrand (Charlie Vickers), kim Nieznajomy (Daniel Weyman), i jak Galadriela (Morfydd Clark) z krnąbrnej i bojowo nastawionej elfki stanie się dostojną władczynią Lothlorien znaną z „Władcy pierścieni”.

Na część z tych pytań odpowiedział finał sezonu 1. Na pozostałe odpowiada seria 2. Ale co najważniejsze, kontynuacja jest w tym wypadku serialem po prostu lepszym. I tu znów pokusił się o porównanie z „Rodem smoka”, którego nowy rozdział okazał się ośmiogodzinną nudą. Ładną wizualnie, ale niemal całkowicie pozbawioną treści.

Bujna fantazja scenarzystów

Tam, gdzie serial na podstawie Martina z odcinka na odcinek tracił rozpęd i zainteresowanie widzów, serial osadzony w tolkienowskim Śródziemiu tylko się rozkręca. Już sam początek jest ciekawy: pokazuje, jak

Sauron zostaje zgładzony pod koniec Pierwszej Ery i ile kosztowało go odzyskanie sił, nim zaczął knuć swój spisek przeciw elfom.

Oczywiście jest to fantazja scenarzystów, podparta kilkoma fragmentami prozy Tolkiena, ale podyktowana wizji serialu: zarówno w sensie przeniesienia na język obrazu, jak i dostosowaniu do przyjętej tu narracji.

Pierwszy sezon oczarował mnie warstwą wizualną i swobodnym, baśniowym sposobem narracji. I o ile serial wciąż wygląda świetnie, tak w sezonie 2. sam styl opowieści jest bardziej klasyczny. Być może zachowawczy, ale z drugiej strony mniej alienujący dla przeciętnego widza. I wychodzi to serialowi na korzyść. Każdy z licznych wątków jest na swój sposób wciągający, choć zdecydowanie najciekawiej wypadła ten tytułowy: kucie pierścieni.

– Od początku chcieliśmy stworzyć serial z rozbudowaną obsadą, który oddałby skalę Śródziemia. Musieliśmy więc przedstawić wiele światów. Zależało nam też, by postać, która w jednym sezonie jest drugoplanowa, potem mogła być tą kluczową. W pierwszej serii chcieliśmy stworzyć tło i przedstawić szeroki katalog postaci i wątków – tłumaczy w rozmowie z „Wyborczą” J. D. Payne, jeden z showrunnerów serialu.

– W drugim sezonie punkt skupienia jest już inny. Jest nim na przykład Celebrimbor, elfia wersja Leonarda da Vinci. Gra go genialny aktor Charles Edwards. Kiedy po raz pierwszy rozmawialiśmy z nim o roli, wyjaśniliśmy, że w pierwszym sezonie jego postać jest drugoplanowa, ale potem staje się centralna, bo następnym krokiem w planie Saurona jest zwiędzenie Celebrimbora, aby ten pomógł mu stworzyć pierścienie, które umożliwią mu podbój świata – dodaje drugi z tandemu twórców, Patrick McKay.

Jak kowal z kowalem

I faktycznie, relacja Celebrimbora z Sauronem wypadła w sezonie 2. naprawdę dobrze. Sauron zrzuca maskę honorowego, choć zagubionego Halbranda i wkracza do elfickiego królestwa Eregionu jako Annatar – Pan Darów. A Charlie Vickers udowodnia, że został doskonale obsadzony.

Jego Sauron knuje, łączy i manipuluje po mistrzowski, zawsze mówi to, co druga strona chce usłyszeć i aż czasem ma się wrażenie, że w swoim zapędzie do kłamstwa zaczyna oszukiwać samego siebie.

Charles Edwards jako Celebrimbor nie ustępuje mu na krok. To stopniowo popadający w paranoję twórca, obsesyjnie poddany wizji urzeczywistnienia swojego największego dzieła. Zmierzenia się z legendą przodków, zamknięcia ust niedowiar-

kom. Można przejrzeć się w nim, jak w dobrze skonstruowanej metaforze, ale aktorska kreacja i sam bohater działają też świetnie w ramach samej historii i relacji z innymi postaciami.

Świetny jest też Rory Kinnear („Men”, „Penny Dreadful”) jako Tom Bombadil. Postać, którą w kontrowersyjnej decyzji Peter Jackson usunął ze swojej adaptacji „Władcy pierścieni”, w końcu pojawia się na ekranie. Jaką rolę ma do spełnienia i czemu na swojej drodze spotka go Nieznajomy? Tego nie zdradzę, ale z góry przyznam, że nie mogłem nie uśmiechnąć się pod nosem, gdy ubrany w niebieski kubrak i żółte trzewiki nuci jedną ze swoich piosenek.

Megaepopeja na 50 godzin

Dla kontrastu najslabiej wypadła wątek narastającego rozłamu wśród mieszkańców Numeroru. Przekładowie Aragona dzielą się w tym sezonie na tych wiernych tradycji przyjaźni z elfami i tych wybierających nową, progresywną drogę. Było tu pole na niuans, wiwiskacje powolnego upadku imperium. Potencjał niewykorzystany, przynajmniej na razie.

– Mieliliśmy jasną wizję tego, czym ten serial ma być, od samego początku. Zawsze wiedzieliśmy, że będzie to 50-godzinna megaepopeja – mówi mi J. D. Payn. Po chwili jednak dodaje, że sezon drugi z założenia miał tonalnie różnić się od pierwszego.

– To zupełnie inny sezon, z nową historią do opowiedzenia. Tonacja się zmieniła. Jesteśmy głębiej zanurzeni w zło i mrok, a fabuła przybiera nowy kierunek. To trochę inny serial, ale chcielibyśmy, aby widzwie mogli zobaczyć, jak rosła potęga Saurona – wyjaśnia.

Jeśli wierzyć mu na słowo, że razem z McKay'em od początku wymyślili sobie jedną historię podzieloną na około 50 godzin (każdy z 8 odcinków sezonu 2. trwa nieco ponad godzinę), to nic tylko czekać na ciąg dalszy. Drugi sezon udowodnia, że ci ludzie wiedzą, co robią, a ich wizja jest spójna. Nawet jeśli odbiega od tego, czego życzyliby sobie najwierniejsi fani Tolkiena. Ale to przecież serial nie tylko dla nich.

RADOSŁAW CZYŻ

WŁADCA PIERŚCIENI: PIERŚCIEŃ WŁADZY

serial fantasy, USA 2022-,
twórcy J.D. Payne i Patrick McKay
wyk. Charlie Vickers, Morfydd Clark,
Robert Aramayo, Maxim Baldry, Ismael
Cruz Cordova

sezon 1 i 2

Amazon Prime Video

Pałające żądzą wendety
oczy Anyi Taylor-Joy
oddają wszystkie emocje
Furiosy

FOT. JASIN BOLAND / WARNER BROS. ENTERTAINMENT INC (2)

Najlepsze kino akcji

OD DEKADY

Ten film zwinął głównej bohaterce sprzed nosa czarny charakter. Chris Hemsworth w tej roli zachwyca. „Furiosa: Saga Mad Max” w piątek w HBO.

Furiosa: Saga Mad Max” nie jest najlepszym prequelem w historii kina. Nie udało się też George’owi Millerowi przeskoczyć samego siebie. Za wysoko zawiesił poprzeczkę w 2015 r., za sprawą „Na drodze gniewu”, którym po 30 latach ożywił własną serię filmów o wojowniku szos-mizantropie, faciecie obleczonym w skórę, przemierzającym postapokaliptyczne bezdroża w poszukiwaniu odrobiny spokoju i benzyny.

Czym jest więc „Furiosa”, prequel nagrodzonej sześcioma Oscarami poprzedniej części serii, opowiadająca o tym, co działo się z ogoloną na rekruta, jednoręką postacią Charlize Theron, nim na jej drodze stanął Max? Proste. Najlepszym filmem akcji od czasu poprzedniego „Mad Maxa”.

79-letni Miller po raz kolejny pokazał młodszemu kolegom, jak się to robi: widz ma dostać zadyszki i palpacji serca oraz nagłych wyrzutów adrenaliny.

W czasie dwupółgodzinnego seansu „Furiosy” czuć woń benzyny, krwi i spale-

nizny, bo świat na ekranie płonie. Nie ma ani jednej postaci przy zdrowych zmysłach, a niedobitkami ludzkości rządzi banda pomyleńców.

Oczy Anyi Taylor-Joy

Akcja „Drogi gniewu” obejmowała trzy doby, „Furiosa” to kilkanaście lat życia głównej bohaterki.

Poznajemy ją jako dziewczynkę porwaną przez herszta armii zdziczałych motocyklistów Dementusa. Mała Furiosa jest wyjątkowa. Wychowywana w mitycznej niemal oazie na pustkowiu ma szansę dożyć starości. Nie ma też żadnych popromiennych mutacji dość popularnych w tych stronach.

Dementus morduje jej matkę, a z Furiosy usiłuje wycisnąć, jak dotrzeć do krainy obfitości, w której się wychowywała. Ale dziewczynka milczy i pod opieką Dementusa dorasta. Ani na chwilę nie spuszcza z niego pełnego nienawiści wzroku. I nie zapomina o zemście.

Mijają lata, Furiosa z dziewczynki staje się kobietą, pracuje już dla znanego z „Na drodze gniewu” Wiecznego Joe, watażki z prymitywną pompą płucną na plecach, najpotężniejszego człowieka na ziemi jalowej. Teraz Furiosa wraz ze swoim ukochanym, Pretorianinem Jackiem (Wieczny Joe ma słabość do nomenklatury z czasów Imperium Rzymskiego), przewozi przez Jalo wiznę najcenniejsze dobra: benzynę, broń, wodę i ziemniaki. I wciąż pamięta o zemście.

Pałające żądzą wendety oczy Anyi Taylor-Joy oddają wszystkie emocje Furiosy. Muszą. Kwestii Miller dał jej do wypowiedzenia niewiele, historię jego bohaterki napędzają przy ryku silników wydarzenia, a nie dyskusje. Furiosa nigdy nie panikuje, działa instynktownie. Zawsze opanowana, nie okazuje strachu. Idzie przez życie jak maszyna, na horyzoncie ma jasno wytyczony cel. Można się tylko domyślać, że za tym nieludzkim spokojem kryje się nie tylko siła charakteru, ale i głęboka trauma.

Anya Taylor-Joy była idealnym wyborem do roli młodszej Furiosy. U Millera bywa niemal androgeniczna, a jej twarz ma tyle wyrazu, że jakikolwiek nadprogramowy dialog zniszczyłby ogrom emocji w jej mimice.

Chris Hemsworth ze sztucznym nosem

Film zdominował jednak Chris Hemsworth, który stworzył tu jednego z najbardziej skomplikowanych celuloidowych złoczyńców ostatnich lat. Jego Dementus na pierwszy rzut oka jest pierdołowym pyszałkiem z manią wielkości, szybko jednak okazuje się, że to poza. To wariat znudzony wszechobecną pożogą, uzależniony od mocnych wrażeń i okrucieństwa nihilista.

Hemsworth, etatowy Thor z marwelowskich hitów o superbohaterach, rzadko ma okazję wcielić się w czarne charaktery. Jego atrakcyjna powłoka dawała mu do tej pory szansę grania heroicznym, szlachetnym typów.

W „Furiosie” Hemsworth ma sztuczny, zakrzywiony nos oraz psujące się zęby i już ten prosty zabieg sprawia, że patrzy się na niego jak na innego aktora, mgliście jedynie przypominającego słynnego Australijczyka.

Dementus nosi pelerynę ze starego spadochronu, długie skołtunione włosy, jeździ rydwanem zaprzężonym w kilka motocykli, jak jakaś dziwna parodia Ben-Hura. Zresztą fizycznie przypomina nawet Charltona Hestona. Ale raczej tego z „Dziesięciorga przykazani”.

Hemsworth w roli Dementusa to jedno z moich największych aktorskich zaskoczeń ostatnich lat. Oby rola u Millera pozwoliła mu poszerzyć nieco repertuar, bo ewidentnie siedział w szufladce z superbohaterskimi spandeksami o wiele za długo.

„Furiosa: Saga Mad Max” bez Maxa

W „Furiosie” Miller odszedł od prostoty, na którą postawił w „Na drodze gniewu”. Tam najważniejsza była akcja, tu reżyser postanowił opowiedzieć nieco więcej o przedstawianym przez siebie świecie. To sprawiło, że tempo snutej przez niego historii nieco zwolniło, a „Furiosa” nie daje aż takiego kopa jak poprzedni film.

To nie znaczy, że jest od „Na drodze gniewu” dużo gorsza, jest po prostu inna.

Chris Hemsworth stworzył jednego z najbardziej skomplikowanych celuloidowych złoczyńców ostatnich lat

FURIOSA: SAGA MAD MAX

Sensacyjny, SF Australia/USA 2024,
reż: George Miller
wyk. Anya Taylor-Joy, Chris Hemsworth, Tom Burke, Alyla Browne, George Shevtsov, Lachy Hulme, John Howard, Angus Sampson

piątek | 22:05 | HBO
oraz na platformie Max

Jednak Millerowi nie zabrakło pomysłów na pokazanie szaleństwa, w jakim pogryźł się świat. Prezentuje nam w „Furiosie” trzy fortece, z których każda rządzi się swoimi absurdalnymi prawami, Dementus jeździ w jednej ze scen na motocyklu, którego kierownica zrobiona jest z torsu sklepowego manekina, a wielbiciele postapokaliptycznych, udoskonalonych w prymitywnych warunkach pojazdów też będą zadowoleni.

Pordzewiałe żelastwo, okaleczenia, paskudne choroby i makabra jeszcze nigdy tak znakomicie nie wyglądały na ekranie. Miller podaje je w żywych kolorach, do których oczy widza muszą się przyzwyczaić, czasami bierze nas nimi z zaskoczenia.

Na ułamek sekundy widać też w „Furiosie” plecy oryginalnego herosa bezdroży, Mad Maxa. Nie uczestniczy w akcji, po prostu ją obserwuje i nie miesza się do cudzych problemów. Tak, jak lubi najbardziej.

Wydawało się, że film bez ikonicznego bohatera, w którego najpierw wcielił się Mel Gibson, a potem Tom Hardy to nie

film z cyklu „Mad Max”. Okazało się, że postać mrukliwego samotnika, który zawsze „przyjeżdża tylko dla benzyny” i niechętnie zostaje bohaterem, nie jest niezbędna do opowiadanej przez Millera historii.

Zresztą, w „Furiosie” rolę podobną odgrywa wspomniany już Pretorianin Jack, mentor i partner Furiosy, jedyna osoba, z którą bohaterka po śmierci matki zbudowała czułą relację. Gra go Tom Burke, który wcielił się m.in. w serialowego Cormorana Strike’a. Ich związek wprowadza do filmu romans, na który Miller w swojej sadze nigdy wcześniej nie miał czasu. Ledwo zarysowany i zbudowany na niedomówieniach, skazany na klęskę od pierwszego wejrzenia.

George Miller, mistrz reżyserii

Trzy pierwsze „Mad Maxy” to dziś dla kina opowiadającego o zagładzie punkt odniesienia. Zresztą nie tylko dziś. Kiedy w latach 80. widzowie poznali i pokochali Maxa, producenci kina klasy B i tego przeznaczonego na półki wypożyczalni kaset wideo robili obszerne notatki.

Na fali sukcesu filmów Millera w tamtej dekadzie powstało kilkadziesiąt mniej lub bardziej udanych klonów „Mad Maxa”, a w ich taśmowej produkcji specjalizował się Roger Corman, filmowiec-koniunkturalista. Żaden jednak z tych filmów, choć niektóre były naprawdę niezłe – np. „Świat oszalał” z Bruceem Dernem – nie wstrząsnął rynkiem tak, jak zrobiły to „Mad Maxy”.

Miller zmienił kino wtedy i wciąż to robi. Ma teraz do dyspozycji znacznie większy budżet – na „Furiosę” poszło 170 mln dol. – ale konsekwentnie realizuje swoją wizję, która pewnie robiłaby też wrażenie, gdyby dostał na „Furiosę” mniej kasy. Jest po prostu mistrzem reżyserii.

Mało kto potrafiłby wyreżyserować film składający się w 90 proc. z pościgu („Na drodze gniewu”) tak, żeby widzowie zapomnieli o istnieniu takich dzieł, jak „Konwój” czy „Bullit”. Przypominam, że to ten sam facet, który zrobił „Babe – świnkę z kłosa” i dwie części „Happy Feet: tupot małych stóp”. Podobno pracuje właśnie nad kolejną opowieścią ze świata „Mad Maxa”.

Po seansie „Furiosy” nie mogą się jej doczekać, choć liczę na to, że Miller da sobie spokój z obszernym objaśnianiem świata, który mój znany był po prostu bardziej przerażający.

MARTA GÓRNA

· FOT. DISNEY

Co się dzieje w głowie nastolatki

Przed obejrzeniem tego filmu żartowałem, że idę sprawdzić, co mnie wkrótce czeka.

Wyobraźcie sobie, że do waszego mieszkania wpada głośna ekipa remontowa: zaczyna skuć kafelki, wyburzać ściany. Zanim zdążycie się zorientować, co się dzieje, majster ogłasza fajrant i zostajecie z całym tym bajzłem sami.

Mniej więcej tak twórcy animacji „W głowie się nie mieści 2” wyobrażają sobie wejście w burzliwy okres dojrzewania.

Spina ma już plan

Pamiętacie jeszcze Riley? Dziewczynka dorosła. Ma 13 lat, za chwilę pójdzie do liceum, a jej względnie poukładany świat zaczyna się walić. Nawet emocje, które nauczyły się całkiem zgodnie zarządzać jej psychiką, będą zdezorientowane.

Działają jak wcześniej, ale nie wiedzieć czemu, wywołują silniejsze reakcje, jakby konsola w centrum dowodzenia się rozregulowała. Do czego właściwie służą dodatkowe przyciski? Trzeba zrobić miejsce dla no-

wych współlokatorów. Do głosu dochodzą: Żena, Zazdro, Olewka, a przede wszystkim Spina.

Riley rusza na obóz hokejowy. Spina ma już plan, jak zdobyć znajomych i dostać się do drużyny. Ale żeby ten plan zrealizować, konieczne będzie podważenie podwalin kształtującej się tożsamości nastolatki.

Słowem: sabotaż.

Po wrogim przejęciu władzy Radość, Smutek, Gniew, Strach i Odraza muszą zapuścić się w zakamarki umysłu. Jak to, znowu? Czyżby sequel w reżyserii Kelsey Mann powielił pomysł z pierwszego filmu? Szkielet historii jest rzeczywiście podobny. Film pokazuje, czym się kończy zamiatanie problemów pod dywan.

A konkretnie: wypieranie nieprzyjemnych doświadczeń i emocji, które w ten sposób łądują (i nawarstwiają się) gdzieś „z tyłu głowy”.

Na szczęście scenarzystom Meg LeFauve i Jonowi Zackowi nie brakuje pomysłów na poszerzenie wewnętrznego świata oraz wizualizację intensywnych

zmian towarzyszących dojrzewaniu. Stawiają na obrazowe alegorie, zgrabne i bardzo trafne.

Jedną z nich jest zespół stłamszonych grafików, którzy w pocie czoła rysują kolejne plansze przedstawiające najgorsze scenariusze każdej sytuacji, zatruwając w ten sposób głowę bohaterki.

W tym wieku młody człowiek już nie tylko rozumie sarkazm, ale sam zaczyna się nim posługiwać. Jakie będzie miał konsekwencje dla jego psychicznej konstrukcji – nie zdradzę. Sympatie z dziecięcych czasów stają się z czasem na tyle wstydlive, że trafiają pod klucz. Tuż obok najmroczniejszych sekretów. A starowinka Nostalgia nie może się doczekać, kiedy przyjdzie na nią czas. Ale to chyba dopiero w kolejnym filmie – jeśli oczywiście powstanie.

Mądra i zabawna opowieść

Oglądając „W głowie się nie mieści 2”, czułem, że stoją za nim ludzie, którzy tak jak ja są rodzi-

cami. Bo oprócz zmiennych nastrojów nastolatka, potrafią błędnie ukazać bezradność dorosłych mimo najszczerzej chęci i empatycznego podejścia.

Nie mówiąc o tym, że film czerpie garściami z kresówek, książek i gier dla dzieci (wśród inspiracji m.in. Dora i jej gadająca Plecaczek – tutaj zastąpiony Piterkiem). Postarała się również ekipa od dubbingu. Dialogi płyną bez zgrzytów, chyba, że są to zgrzyty zamierzone.

A przecież Pete Docter, reżyser pierwszej części, wysoce zawieszł poprzeczkę. „W głowie się nie mieści” w pomysły i dowcipny sposób, a przede wszystkim – z dużym wyczuciem, wprowadzało młodych widzów w tajniki świata emocji, uczyło je nazywać i rozumieć.

Jestem tatą 11-latkę. Już obserwuję, jak wchodzi w okres buntu. Wyspę Rodziny stopniowo przyćmiewa rozrastająca się wyspa Przyjaźni, co jest naturalną kolejną rzeczą. Przed obejrzeniem tego filmu żartowałem nawet, że idę sprawdzić, co mnie wkrótce czeka.

Miałem spore oczekiwania wobec kontynuacji przeboju Pixar. I nie zawiodłem się, choć oczywiście trudno o podobny efekt zaskoczenia, jaki towarzyszył seansom w 2015 r. Drugą część pozostaje równie zabawną, co mądrą opowieścią o „pięknym bałaganie zwanym człowiekiem”. Przypomina, że stanowimy układankę bardzo różnych, sprzecznych cech, a niepowodzenia czy wstydlive momenty są nie mniej ważne przy budowaniu tożsamości, co sukcesy i cudowne doświadczenia.

Żałuję tylko, że obejrzałem „W głowie się nie mieści 2” bez córki, bo jestem ciekaw jej reakcji. Ale akurat wyjechała na zieloną szkołę. Drugi raz obejrzymy film już razem.

PIOTR GUSZKOWSKI

W GŁOWIE SIĘ NIE MIEŚCI 2

film animowany, USA 2024
reż. Kelsey Mann

Disney+

Od A do Z

GAŁA PRAWDA

O SZEKSPIRZE ★★★

dramat historyczny, Wlk. Brytania 2018, reż. Kenneth Branagh, wyk. Kenneth Branagh, Judi Dench, Ian McKellen

22:45 | **cbs europa**

Kenneth Branagh, wybitny aktor i reżyser szekspirowski, wciela się w postać swego idola, który po latach w Londynie wraca do domu, by uregulować sprawy osobiste – relacje z żoną i zamążpójście córki.

ELVIS ★★★★

film biograficzny, USA/Australia 2022, reż. Baz Luhrmann, wyk. Austin Butler, Tom Hanks, Olivia DeJonge

20:00 | **tvn**

Baz Luhrmann konfrontuje się z mitem Elvisa Presleya (Austin Butler), opowiadając nie tyle o Królu, ile o jego tajemniczym i pełnym kompleksów menedżerze pułkownika Tomie Parkerze (jakże inny Tom Hanks).

FURIOSA:

SAGA MAD MAX ★★★

film s.f., Australia/USA 2024, reż. George Miller, wyk. Anya Taylor-Joy, Chris Hemsworth

22:05 | **hbo**

Dynamiczny, wręcz brawurowy prequel „Na drodze gniewu”: skąd się wzięła i jak osiągnęła swoją pozycję w Cytadeli „Nieśmiertelnego Joe” pretorianka Furiosa. Plus Anya Taylor-Joy zamiast Charlize Theron.

HEARTBREAKER. LICENCJA NA UWODZENIE ★★★

komedia romantyczna, Francja/Monaco/USA 2010, reż. Pascal Chaumeil, wyk. Romain Duris, Vanessa Paradis, Julie Ferrier

23:20 | **tvp 2**

Rodzeństwo, które z rozbijania cudzych związków zrobiło sobie sposób na życie, dostaje zlecenie na niedopuszczenie do ślubu córki milionera, zaręczonej z idealnym partnerem.

KIEDY NIKT NIE PATRZY ★★★

thriller, USA 2021, reż. Michael Mohan, wyk. Sydney Sweeney, Justice Smith, Ben Hardy

23:10 | **polsat**

Para zajmuje mieszkanie i odkrywa, że okno wychodzi na apartament naprzeciwko, zamieszkały przez fotografa i jego partnerkę. Podglądanie sąsiadów staje się pasją pary, co niesie groźne konsekwencje.

Prestiż

• FOT. MAT. PRAS.

DRAMAT PSYCHOLOGICZNY

WIELKA BRYTANIA/USA 2006, REŻ. CHRISTOPHER NOLAN, WYK. CHRISTIAN BALE, HUGH JACKMAN

KOCHA, LUBI, SZANUJE ★★★

komedia romantyczna, USA 2011, reż. Glenn Ficarra, John Requa, wyk. Steve Carell, Ryan Gosling, Julianne Moore

21:00 | **tvn 7**

Szczęśliwy mąż i ojciec dowiadyuje się, że żona żąda rozwodu, a jego czeka życie singla, na które nie jest przygotowany.

NIE MA RÓŻY BEZ OGNIĄ ★★★

komedia, Polska 1974, reż. Stanisław Bareja, wyk. Jacek Fedorowicz, Halina Kowalska, Jerzy Dobrowolski

23:20 | **tvp 1**

Problem mieszkaniowy na progu gierkowskiej dekady sukcesu. Plus Jacek Fedorowicz i Jerzy Dobrowolski.

OPERACJA PIORUN ★★★

film sensacyjny, Wlk. Brytania 1965, reż. Terence Young, wyk. Sean Connery, Claudine Auger

22:00 | **tvp historia**

Sean Connery jako James Bond na Karaibach walczy ze Spectrą i rekinami. Oscar za efekty specjalne, ale to nie taki Bond jakiego lubią tygrysy.

SUSZA ★★★

thriller, Australia/USA/Wlk. Brytania 2020, reż. Robert Connolly, wyk. Eric Bana, Genevieve O'Reilly, Keir O'Donnell

22:10 | **ale kino+ hd**

Agent federalny przybywa w rodzinne strony na pogrzeb przyjaciela, który jakoby oszalał po 10-letniej suszy zamordował żonę, dziecko i siebie.

SZEPTY ★★★

horror, Wielka Brytania 2011, reż. Nick Murphy, wyk. Rebecca Hall, Dominic West, Imelda Staunton, Isaac Hempstead Wright

22:15 | **stopklatka**

W Londynie po I wojnie światowej racjonalistka tropi oszustów podających się za spirytystów: co będzie, jak sama stanie twarzą w twarz z duchem dziecka ukazującym się rówieśnikom w elitarnej szkole?

TRANSPORTER: NOWA MOC ★★

film sensacyjny, Francja/Chiny/Belgia/Monaco 2015, reż. Camille Delamarre, wyk. Ed Skrein, Ray Stevenson, Loan Chabanol, Tatiana Pajkovic, Radivoje Bukvić

20:00 | **tv puls**

Byli najemnik, obecnie trudniący się dostarczaniem przesyłek nie do dostarczenia, wraca do dawnej profesji, przyjmując zlecenie od kobiety szukającej zemsty na brutalnym królu zbrodni.

TWISTER ★★★

film katastroficzny, USA 1996, reż. Jan de Bont, wyk. Helen Hunt, Bill Paxton, Cary Elwes, Philip Seymour Hoffman, Lois Smith

20:10 | **hbo**

Ekstraklasy w dziedzinie efektów specjalnych: tornado z bliska z punktu widzenia badających je meteorologów. Plus latająca krowa i błady wobec tego zjawiska wątek romansowy.

22:25 | **WARNER TV**

★★★★★

Robert Angier i Alfred Borden to dwóch iluzjonistów, którzy początkowo pracują razem. Przypadek sprawia, że podczas jednego z występów ginie ukochana żona Angiera. Od tej pory wzajemna nienawiść i rywalizacja na scenie staną się dla dwóch mężczyzn siłą napędową prowadzącą do obłędu i nieuniknionej tragedii.

MYZ

WYROK NA FRANCISZKA KŁOSA ★★★

dramat wojenny, Polska 2000, reż. Andrzej Wajda, wyk. Mirosław Baka, Maja Komorowska, Katarzyna Bosacka, Grażyna Błęcka-Kolska

21:50 | **kino polska**

Andrzej Wajda czyta Stanisława Rembeka o czasach hitlerowskiej okupacji: granatowy policjant gorliwie pracuje na prawo do podpisania volkslisty. Plus przejmujący Mirosław Baka.

ZDRAJCA ★★★

film sensacyjny, USA 2008, reż. Jeffrey Nachmanoff, wyk. Don Cheadle, Guy Pearce, Saïd Taghmaoui

20:00 | **stopklatka**

Don Cheadle jako praktykujący muzułmanin i były żołnierz US Army, specjalista od materiałów wybuchowych, którego flirt ze światowym terroryzmem zwraca uwagę amerykańskich tajnych służb. Intrygujące.

ZEMSTA PO LATACH ★★★

horror, Kanada 1980, reż. Peter Medak, wyk. George C. Scott, Trish Van Devere, Melvyn Douglas, Madeleine Sherwood

20:10 | **ale kino+ hd**

Po śmierci żony i córki wrażliwy muzyk zamieszkuje w starym domostwie. Wkrótce dociera do niego, że miejsce kryje mroczną tajemnicę, a on sam staje się wykonawcą ostatniej woli dręczącego tu dziecka.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI D3

06:05 Wichrowe wzgórze (15)
07:00 Msza święta
07:30 Agape blisko Ciebie (69)
08:00 Akacja 38 (436)
08:45 Ranczo V (58)
09:45 Komisarz Alex IX (113)
10:45 Ojciec Mateusz VIII (97)
11:35 Okrasa łamie przepisy
12:10 Agrobiznes
12:35 Magazyn rolniczy (662)
12:50 Hispania. Kraina królików – film dok. Hiszpania 2022
14:00 Wichrowe wzgórze (16)
14:55 Jaka to melodia? (5428)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo (357)
17:00 Telexpress
17:20 Jaka to melodia? (5429)
17:55 Klan (4377)
18:25 Reporterzy (116)
18:45 Akacja 38 (463)
19:30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia (129)

20:30 Korona królów. Jagiellonowie II (209) – serial obyczajowy Polska 2024
21:05 Komisarz Alex XXII (271) – serial krym.
22:05 Minuta ciszy (4) – serial krym. Polska 2022
23:05 Studio 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni
23:20 Nie ma róży bez ognia – komedia Polska 1974 (110 min)
01:10 Gra z Cieniem (2)
02:10 Porzucony (4)

MEZZO

10:00 Hammer – balet Szwecja 2022
11:20 Iván Fischer i Royal Concertgebouw Orchestra: Rossini, Mozart, Haydn
12:55 Intermezzo
13:30 Claudio Monteverdi: Koronacja Poppei – opera F’23
16:10 Intermezzo
16:50 Shai Maestro Quartet: Human – koncert Francja 2021
17:50 Tigran Hamasyan Trio „The Call Within” – Arsenal
18:55 Emile Parisien Quintet i Theo Croker – koncert
20:30 Germeringer Jazztagę: Paco de Lucía & Group – koncert Niemcy 1996
21:45 Grigorij Sokolow w Pałacu Narodów w Genewie: Schumann, Chopin
23:25 Léo Delibes: Laktmé – opera Belgia 2022

TVP2 D3

05:25 M jak miłość (1669)
06:20 Anna Dymna – spotkamy się (373) – dyskusja
06:55 Barwy szczęścia (3038)
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (6963) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (6963) – mag. Polska 2024
11:15 Operacja Zdrowie! (21)
11:50 Lena na Kaukazie (4)
12:30 Koło fortuny (1727)
13:15 Miłość i nadzieja (40)
14:05 Va banque (791)
14:35 Na sygnale (603)
15:05 La Promesa – pałac tajemnic (26) – telenowela Hiszp. 2023, wyk. Ana Garcés
16:35 Familiada (2905)
17:20 Miłość i nadzieja (41)
18:15 Va banque (792)
18:50 Jeden z dziesięciu (20)
19:30 Barwy szczęścia (3038)

20:05 Barwy szczęścia (3039) – serial obyczajowy Polska 2024
20:45 Postaw na milion (345) – teleturniej
21:45 Cudowne lata (3)
22:45 To jest grane (26)
23:20 Heartbreaker. Licencja na uwodzenie – komedia romantyczna Francja/Monaco/USA 2010 (115 min)
01:15 Nasi ulubieńcy (Les vétos) – komedia Francja 2019, reż. Julie Manoukian (105 min)

PULS 2

11:30 Tomek i przyjaciele XXV
11:55 Dinopociąg (20)
12:35 Edzio i Lusja (20)
12:50 Cosie-Ktosie (20)
13:00 Wielkie przygody małego rekina II (5) – serial anim.
13:35 Dora poznaje świat VIII
14:00 Monster High (20, 21)
15:00 Marta mówi! (20)
15:35 Psi patrol III (310)
16:00 Bing IV (1, 3, 4)
16:35 Świnka Peppa II
17:00 Masza i niedźwiedź
17:35 Baranek Shaun IV
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (22, 23)
19:05 Rubble i jego ekipa (1)
19:35 Psi patrol IX (926)
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (788) – serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu VII
23:00 Wilk z Wall Street – film biograficzny USA 2013

POLSAT D3

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień z Polsat News – mag. informacyjny
08:00 Halo tu Polsat (193) – mag. Polska 2024
11:25 Gliniarze XIII (732, 733, 734) – serial fabularno-dok. Polska 2022
14:35 Dlaczego ja? 30 (1357) – serial fabularno-dok.
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5498) – magazyn reporterów
16:30 Na ratunek 112 XV (952)
17:00 Gliniarze XVII (977) – serial fab. – dok. Polska 2024
18:00 Pierwsza miłość 48 (3861) – serial obycz. Polska 2024, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń” (927)
19:35 Pogoda Polska 2024

19:55 Twoja twarz brzmi znajomo (209) – program rozrywkowy
22:05 Grzechy sąsiadów (4) – serial krym.
23:10 Kiedy nikt nie pa-trzy (The Voyeurs) – thriller USA 2021, reż. Michael Mohan, wyk. Sydney Sweeney, Justice Smith (160 min)
01:50 Underworld: Bunt Lykanów – film sens. USA/Nowa Zelandia 2009, reż. Patrick Tatopoulos (110 min)

TV4

07:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (339) – reality show
08:00 Bogaty dom – biedny dom IV (26) – serial dok.
09:00 Dlaczego ja? XIX
11:00 Trudne sprawy XXI
14:00 Policjantki i policjanci
15:00 Na ratunek 112 X (628, 953) – serial fab. – dok.
16:00 Policjantki i policjanci XVI (862, 863) – serial obycz.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (308) – reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXI (1195) – serial obycz.
20:00 Uroczysko II (72)
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XVII (838)
21:30 Miłość za wszelką cenę
22:30 Pamiętniki z wakacji VII
23:35 Włatcy móch: One
00:35 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XVI (815, 816)

TVN D3

05:40 Uwaga! (7585)
05:55 Ukryta prawda (870)
06:50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Baku”, Toruń XXII (12) – reality show Polska 2021
07:45 Dzień Dobry TVN (5172)
11:30 B&B love (20)
12:05 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Sjesta”, Częstochowa XVIII (1) – reality show Polska 2018
13:10 Ukryta prawda (1633) – serial fabularno-dok.
14:15 Detektywi (111)
15:20 Doradca smaku (16)
15:30 Kuchenne rewolucje: Bistro „Neptun”, Gdynia XXII (13) – reality show Polska 2021
16:35 Ukryta prawda (1643)
17:40 Detektywi (121) – serial fabularno-dok. Polska 2024
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Uwaga! (7586) – mag.

20:00 Elvis – film biograficzny USA/Australia 2022, reż. Baz Luhrmann, wyk. Austin Butler, Tom Hanks, Olivia DeJonge, Helen Thomson (205 min)
23:25 Heaven in Hell – dramat obycz. Polska 2023, reż. Tomasz Mandes, wyk. Magdalena Boczarzaska, Simone Susinna, Sebastian Fabjański (155 min)
02:00 Kuba Wojewódzki (4) – talk-show

METRO D3

09:10 Prawo Agaty VI (10, 11)
11:05 Papier na szczęście
12:05 Usterka VII (4)
12:35 Złodziej (5)
13:20 Zarobić na kamperach
14:20 Celnicy na straży Europy VI (9, 10) – serial dok.
15:20 Alarmowy 091 (7)
16:20 J.A.G. – Wojskowe Biuro Śledcze IX (23, 2)
18:21 Milionerzy (653)
18:55 Fani czterech kółek XVI
19:55 Ciężarówką przez Stany (1) – serial dok.
20:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XI (6) – serial krym.
21:40 Dunkierka – dramat wojenny Wlk. Brytania/Holandia/Francja/USA 2017
23:50 Obecność 3: Na rozkaz diabła – horror USA 2021
02:05 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (24)

TV PULS D3

06:00 Nash Bridges V (84, 85) – serial sens. USA 1999
08:00 Kobra – oddział specjalny XX(5) – serial sens.
09:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (19)
10:00 Zaklinaczka duchów II (35) – serial fantasy USA 2007
11:00 Nie igraj z aniołem (29, 30) – telenowela
13:00 Zaklinaczka duchów II (36) – serial fantasy USA 2007
14:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (20)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X(497) – serial obycz.
16:00 Kurierzy II (59, 60)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (797, 798)

20:00 Transporter: Nowa moc – film sens. Francja/Chiny/Belgia/Monaco 2015, reż. Camille Delamarre, wyk. Ed Skrein (120 min)
22:00 Rambo III – film sens. USA 1988, reż. Peter MacDonald, wyk. Sylvester Stallone, Marc De Jonge (120 min)
00:00 Terrorysta (Ticker) – film sensacyjny USA 2001, reż. Albert Pyun (120 min)
02:00 Menu na miarę (6)

TVN7 D3

05:05 Szkoła (797, 553)
07:00 Szpital (365)
08:00 Ukryta prawda (1218, 1055, 1056)
11:00 Detektywi (48) – serial fabularno-dok. Polska 2023
12:00 W-11 Wydział Śledczy (795) – serial fabularno-dok.
12:45 Szpital (366)
13:45 Sekrety życia (20)
14:50 Sędzia Anna Maria Wesołowska (630, 631)
16:50 Sekrety życia (15) – serial fab. – dok. Polska 2023
17:55 Szpital (883) – serial fabularno-dok. Polska 2019
18:55 Ukryta prawda (1304) – serial fab. – dok. Polska 2021, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 Hotel Paradise – Rajskie Rozdanie (25) – real tv Polska 2024
21:00 Kocha, lubi, szanuje (Crazy, Stupid, Love) – komedia romantyczna USA 2011, reż. Glenn Ficarra, John Requa (150 min)
23:30 Nowe oblicze Greya (Fifty Shades Freed) – thriller USA 2018, reż. James Foley, wyk. Dakota Johnson, Jamie Dornan (135 min)
01:45 Hotel Paradise (23)

STOPKLATKA

08:55 Kojak (15) – serial kryminalny USA 1976
10:00 Komisarz Rex IX (121, 54) – serial kryminalny Włochy 2008
12:00 Katastrofy w przestworzach IX (67, 30, 167, 101)
16:00 Kojak (16, 17) – serial kryminalny USA 1976, wyk. Telly Savalas
18:05 Komisarz Rex: Kaliber 7.65 IX (122) – serial krym. Włochy 2008, wyk. Kaspar Capparoni
19:05 Hudson i Rex VI (15) – serial krym. Kanada 2024, wyk. John Reardon
20:00 Zdrajca (Traitor) – film sens. USA 2008, reż. Jeffrey Nachmanoff, wyk. Don Cheadle, Guy Pearce, Saïd Taghmaoui (135 min)
22:15 Szepcy (The Awakening) – horror Wlk. Brytania 2011, reż. Nick Murphy, wyk. Rebecca Hall (140 min)
00:35 Ziemia żywych trupów (Land of the Dead) – horror USA/Kanada/Francja 2005, reż. George A. Romero (115 min)

CBS EUROPA

12:05 W pogoni za szczęściem – film biograficzny USA 2006
14:20 Niebo istnieje... naprawdę – dramat obycz. USA 2014
16:15 Dwoje do poprawki – komedia romantyczna Kanada/USA 2012
18:10 Skradzione lato – film obyczajowy USA 2002
20:00 Stan zagrożenia – film sensacyjny USA/Meksyk 1994
22:45 Cała prawda o Szekspirze – dramat historyczny Wlk. Brytania 2018
00:45 Wychodne mamusiek – komedia USA 2014

KINO POLSKA

09:55 Dzieci i ryby – komedia Polska 1996, reż. J. Bromski
12:00 Dzień jak co dzień – film krótkom. Polska 2019
12:35 Małżeństwo z rozsądku – komedia muz. Polska 1967
14:35 Dobry wojak Szwajk – komedia Czechosłowacja '57
16:50 W słońcu i w deszczu (3)
17:55 1920. Wojna i miłość
20:00 Zamknąć za sobą drzwi – film krym. Polska 1987
21:50 Wyrok na Franciszka Kłosa – dramat wojenny Polska 2000, reż. Andrzej Wajda
23:50 Skrzydlate świnie – film obyczajowy Polska 2010

ALE KINO+

09:40 Sierra – film krótkom. Estonia 2022 (30 min)
10:10 Prywatna wojna – dramat wojenny Wlk. Brytania/USA 1971 (115 min)
12:05 Przypadek Jana Pampucha – film krótkom. PL 2021 (35 min)
12:40 Ciekawy przypadek Brada Pitta – film dok.
13:50 Tempo Home – film krótkom. PL '22 (35 min)
14:25 Dochodzenie (City by the Sea) – dramat krym. USA 2002 (115 min)
16:20 Więż – film krótkom. Polska 2019 (30 min)
16:50 Robert De Niro. W centrum uwagi
17:55 Znienicie Janusza Klarnera – film krótkom. PL 2021 (25 min)
18:20 Vera VI (1) – serial krym.
20:10 Zestapa po latach (The Changeling) – horror Kanada 1980, reż. Peter Medak, wyk. George C. Scott (120 min)
22:10 Susza (The Dry) – thriller Australia/USA/Wlk. Brytania 2020 (130 min)
00:20 Nocna jazda – film krótkometrażowy Norwegia 2020 (15 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (65)
08:30 Przyjaciółki XXI
10:30 Świat według Kiepskich (180, 181, 219, 220, 59)
13:20 Służące – dramat obycz. USA/Indie 2011
16:25 Piąty element – thriller Francja/Wlk. Brytania/USA '97
19:05 8 części prawdy – film kryminalny USA/Meksyk 2008
21:00 Wrogowie publiczni – dramat krym. USA/Japonia 2009, reż. Michael Mann
23:55 Na linii ognia – thriller USA 1993, reż. Wolfgang Petersen, wyk. Clint Eastwood

KINO TV

09:45 Poirot – serial krym.
11:55 Blond ambicja – komedia romantyczna USA 2007
13:55 Wielka heca Bowfingera – komedia USA 1999
15:55 Dawca pamięci – film s.f. USA/RPA/Kanada 2014
17:55 Poirot: Zbrodnia na festynie – serial krym.
20:00 Legionista – film sens. USA 1998, wyk. Jean-Claude Van Damme, Steven Berkoff
22:05 Chłopczy z ferajny – film sens. USA 1990, reż. Martin Scorsese, wyk. Robert De Niro
01:05 Kod Merkury – film sensacyjny USA 1998

TVP KULTURA

08:20 Wędrowiec Polski (13)
09:00 Przeprowadzki (2)
10:10 Wielkie manewry (Les grandes manoeuvres) – tragikomedie Francja/Włochy 1955 (115 min)
12:05 49. FFFF w Gdyni (7)
12:30 Ja wam to zagram – film dokumentalny
13:40 49. FFFF w Gdyni (8)
14:05 Fanfan Tulipan – film przygodowy Francja/Włochy 1951 (110 min)
15:55 Benefis Jacka Cygana
16:50 Benefis Jacka Wojcickiego w Teatrze STU
18:00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
18:40 Reżyserzy VI (2)
19:35 49. FFFF w Gdyni (9)
20:00 Wstęp do filmu (474)
20:05 Jak ptaki bez gniazd – dramat obyczajowy USA 1960, reż. Sidney Lumet (130 min)
22:15 49. FFFF w Gdyni (10)
22:35 Hala odłotów (15)
23:35 Osiecka (9) – serial biograficzny Polska 2020
00:35 Garść dynamitu – western Włochy/Hiszpania 1971 (165 min)

WARNER TV

07:55 Alf (18) – serial kom.
08:25 Kochane kłopoty IV
10:15 Przepis na życie V (8, 9)
12:05 Alf (18, 19, 20)
13:35 Kochane kłopoty IV
15:30 Diukowie Hazzardu V
16:30 Przepis na życie V (9, 10)
18:25 Alf (17, 19, 20)
20:00 Pokerowy bief – komediodramat USA/Niemcy/Australia 2007
22:25 Prestiż – dramat psychologiczny Wlk. Brytania/USA 2006, reż. Christopher Nolan
00:55 Golfiarz II – komedia USA 1988, reż. Allan Arkush

PARAMOUNT

09:10 G.I. Joe: Czas Kobry – film sens. USA/Czechy 2009
11:40 Święta na zamówienie – komedia romant. Kanada '20
13:25 Superhero – komedia USA 2008, reż. Craig Mazin
15:15 Super 8 – film sens. USA 2011, reż. J.J. Abrams
17:30 W chmurach – film obyczajowy USA 2009
20:00 Rocketman – film biograf. Wlk. Bryt./USA/Kanada 2019, reż. Dexter Fletcher
22:30 Dziecko Rosemary – horror USA 1968
01:20 Łek pierwotny – thriller USA 1996, reż. Gregory Hoblit

HBO

08:05 Prestiż – dramat psycholog. Wlk. Brytania/USA 2006 (125 min)
10:10 Jerry Maguire – dramat obycz. USA 1996, reż. Cameron Crowe, wyk. Tom Cruise (135 min)
12:25 Reporterzy – dramat obycz. Francja/Belgia 2023, reż. Alice Isaaz (85 min)
13:50 Jesteś tam, Boże? To ja, Margaret – komedia USA 2023, reż. Kelly Fremon Craig (105 min)
15:35 Odnalezieni (4)
16:20 Rzym – dramat obycz. Dania/Włochy/Szwecja 2024, reż. Niclas Bendixen (100 min)
18:00 Na planie (39) – mag.
18:30 Wszystkie stare noże – thriller USA 2022, reż. Janus Metz (100 min)
20:10 Twister – film katastroficzny USA 1996, reż. Jan de Bont (115 min)
22:05 Furiosa: Saga Mad Max – film s.f. Australia/USA 2024, reż. George Miller (145 min)
00:30 Mad Max: Na drodze gniewu – film s.f. Australia/USA 2015, reż. George Miller (120 min)

CINEMAX

12:20 Bliskie spotkania trzeciego stopnia – film s.f. USA/Wlk. Brytania 1977
14:40 Szum – horror Brazylia 2022, reż. Gregorio Graziosi
16:30 Narkoza – melodramat Holandia 2022, reż. M. de Jong
18:25 Długi bieg – komediodramat Włochy 2022
20:00 Lore – dramat woj. Australia/Niemcy/Wlk. Bryt. '12
21:50 Club Zero – thriller Austria/Wlk. Brytania/Niemcy/Francja/Dania 2023
23:40 Psychopata – thriller USA 1995, reż. Jon Amiel

ROMANCE TV

07:50 Trzyzbowe mieszkanie – komedia Niemcy 2021
09:40 Lato w Andaluzji – komedia romant. Niemcy 2020, reż. Michael Keusch
11:30 Górski lekarz (75)
13:25 Diagnosta Betty (105)
14:20 Inga Lindström: Powrót – film obycz. Niemcy 2016
16:15 Lato na Sycylii – film obycz. Niemcy/Włochy 2016
18:05 Tonio i Julia
20:00 Stątek marzeń: Kuba – serial obycz. Niemcy 2016
21:55 Górski lekarz (76)
23:50 Tonio i Julia
01:45 Stątek marzeń

CANAL+ PREMIUM

08:00 Stanley Tucci II (5, 6)
09:30 Ekipa z dżungli. Misja ratunkowa – film anim. Francja 2023 (105 min)
11:15 Uśmiech losu – komedia romant. Polska/Irlandia/Grecja 2023 (110 min)
13:05 Bridget Jones – **W pogoni za rozumem** – komedia romant. Wlk. Bryt./F./Niemcy/Irlandia/USA 2004 (105 min)
14:50 Niezwykłe podróże koleją z Nickiem Knowlesem (3)
15:35 Emma i czarny jaguar – komedia F/Kanada/Włochy 2024 (100 min)
17:15 Łapu-Capu
17:20 Łowcy burz – przyg. USA '23 (100 min)
19:00 Wierna – film sens. USA 2016, reż. Robert Schwentke (120 min)
21:00 Pieniądze i krew (9) – serial obyczajowy
21:55 Lęk – dramat obycz. Polska/Niemcy/Szwajcaria 2023 (95 min)
23:30 Przywieź go do mnie – thriller Australia 2023, reż. L. Sparke (100 min)
01:10 Pamfir – thriller Ukraina/Francja 2022 (100 min)

TVN FABUŁA

11:35 Na Wspólnej XXII
12:40 Motywy filmowe (7)
12:55 Prawo Agaty VI (3, 4)
14:55 Zwiadowcy z Hollywood (7) – program rozrywk.
15:10 Druga szansa III (12, 13)
17:10 Magia kina (3)
17:35 Alfabet filmowy (4)
17:40 Kosmiczny mecz 2: nowa era – film anim. USA 2021
20:00 Dziewiąty legion – film przyg. USA/Wlk. Brytania 2011
22:35 Judasz i Czarny Mesjasz – dramat USA 2021
01:00 Za szyby, za wściekli – film sens. USA/Niemcy 2003

AMC

11:00 Podli, skończeni oszuści – film sens. USA 2018
12:30 Trojańska Odyseja – film fantasy USA 2017
14:15 Flash Gordon – film s.f. Wlk. Brytania/USA/Hol. 1980
16:25 Mordercze spojrzenia – thriller USA 2016
18:15 Punkt zapalny – film sens. USA/Francja 1993
20:05 Domowe piekło – horror USA 2008, reż. Eric Red, wyk. Famke Janssen
22:00 Psychopata – thriller USA 1995, reż. Jon Amiel
00:20 Oplacone krwią – film biograficzny USA 2016

AXN

08:00 Rekrut IV (4, 5)
09:55 Seal Team VI (3)
10:55 Rekrut IV (4, 5)
12:50 Seal Team VI (4)
13:50 MacGyver III (9, 10)
15:40 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (7, 8)
17:30 MacGyver III (11, 41)
19:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (9, 10)
21:05 Projekt Monster - film katastroficzny USA 2008
22:50 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Brytania/USA/Kanada/F 2004

EPIC DRAMA

09:45 Poirot XII (4)
11:40 Panna Scarlet i komisarz III (5) - serial krym.
12:50 Wszystkie stworzenia duże i małe (1) - serial obycz.
13:50 Inspektor George Gently VII (4) - serial krym.
15:45 Panna Marple III (1)
17:50 Poirot XII (4) - serial krym. Wlk. Brytania 2011
19:40 Agencji NCIS XV (11, 12) - serial krym. USA 2017
21:30 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (2) - serial obycz.
22:30 Panna Scarlet i komisarz IV (1) - serial krym.
23:40 Agencji NCIS XV (11, 12)

TVN STYLE

11:35 Kuchenne rewolucje (4)
12:40 Ugotowani (2)
13:40 Nieczysta gra (3)
14:30 Gwiazdy lumpeksów
15:15 Małe światy według Marzeny Rogalskiej III (3)
16:00 Kobieta na krańcu świata XII (4) - cykl reportaży
16:35 Jestem z Polski (1)
17:35 Kuchenne rewolucje (11)
18:40 Co słychać? (377)
19:00 Ugotowani (10)
20:00 Słub last minute (2)
21:00 Polacy z wyboru II (1)
22:00 Jestem z Polski (8, 7)
00:00 EuroPOLKI studentki (3)

TVN TURBO

13:00 Klimek kontra Duda II
13:45 Samochód marzeń: Kup i zrób (14) - magazyn
14:30 Gwiazdy handlarze
16:00 Wojny samochodowe
18:00 Raport Turbo (4574)
18:15 Zakup kontrolowany (4)
19:15 Mobilni mechanicy (4)
20:00 Najlepsze premiery motoryzacyjne (4) - mag.
20:30 Jeździć, obserwować IV
21:15 Samochód marzeń Adama Klimka (4) - mag.
22:00 Raport Turbo (4574)
22:20 Wojny samochodowe
00:20 Hiszpańska straż cywilna IV (4) - serial dok. Hiszpania

BBC FIRST

10:00 Śmierć pod palmami
12:10 Ojciec Brown (2)
13:15 Morderstwa w Midsomer
15:05 Śmierć pod palmami (1)
16:05 Śledztwa siostry Bonifacji (3) - serial krym.
17:05 Ojciec Brown (3)
18:05 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami IX (1) - serial kryminalny
21:00 Śmierć z dala od palm II
22:10 Tajemnice Brokenwood II (2) - serial krym.
00:05 W granitowym mieście
01:15 Dypłomatki (2)

FX

08:15 Kości X (18)
09:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (6)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (15, 16)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Miami (13, 14) - serial krym.
13:45 Agencji NCIS II (16, 17)
15:35 Dr House VI (14, 15)
17:25 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (7)
18:20 CSI: Kryminalne zagadki Miami (15, 16) - serial krym.
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (17, 18)
22:00 Lucyfer VI (7, 8, 9, 10)
02:40 Agencji NCIS II (16)

HGTV

11:00 Oszukani na remoncie
12:00 Kupujemy dom na plaży XXII (3, 4) - serial dok.
12:55 Pomysłowe projekty
14:00 House Hunters (11, 12)
15:10 Mieszkanie na miarę II
17:10 Polowanie na ogród - tarasy (3) - serial dok.
17:45 Polowanie na ogród II (8)
18:20 Złóż remont (3)
19:15 Weekendowa metamorfoza - reality show
20:10 Dorota inspiruje (2)
21:05 Totalne remonty Szelągowskiej (3, 4)
23:00 House Hunters (8, 10)

BBC LIFESTYLE

12:20 Mistrzowie szycia (8)
13:30 Wielkie brytyjskie wypieki (10) - program rozrywk.
14:35 Domy gwiazd z Abbey Clancy (6) - reality show
15:45 Najbardziej luksusowe wakacje świata (1) - serial dok.
16:55 Zapraszamy do stołu: wielka porcja (12)
18:45 Mistrzowie szycia (8)
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki (10) - program rozrywk.
21:00 Hilton przy Park Lane (1) - serial dok. Wlk. Bryt. 2023
22:00 Najbardziej luksusowe wakacje świata (2) - serial dok.
23:00 Wstydlive choroby IV

COMEDY CENTRAL

08:10 Młody Sheldon III (18)
08:35 Dwóch i pół XII (3-6)
10:30 Teoria wielkiego podrywu VII (15-20)
13:05 Przyjaciele VIII (1, 2, 3, 4, 5, 6) - serial kom. USA 2001
16:05 Młody Sheldon III (19, 20)
17:00 Teoria wielkiego podrywu VII (21, 22, 23, 24, 1, 2)
19:30 Przyjaciele VIII (7-12) - serial kom. USA 2001
22:30 Dwóch i pół XII (7, 8, 9, 10) - serial kom. USA 2014
00:30 Miasteczko South Park XIX (6, 7)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex III (39)
09:25 Złotopolscy (1106)
09:55 Klan (1014)
10:30 Ranczo III (32)
11:25 Komisarz Alex (270)
12:25 Rodzinka.pl IX (186, 187)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (331, 332) - serial krym.
15:30 Komisarz Alex IV (40)
16:15 Na sygnale (31, 32)
17:25 Ranczo III (33, 34)
19:30 Ojciec Mateusz XXVI (333, 18) - serial krym.
21:30 Ranczo III (35, 36)
23:30 Ojciec Mateusz XXVI
00:25 Galimatias, czyli kogel-mogel II - komedia Polska 1988

CANAL+ KUCHNIA

14:20 ABC gotowania - kuchnia włoska (16) - mag.
14:50 Jakubiak rozgryza Polskę (3, 4) - mag. kulinarny
15:55 Jamie and Jimmy's Food Fight Club VI (11) - serial dok.
16:55 Z pola na stół (3, 4)
17:50 Francuskie wędrowki Julie IX (5) - serial dok.
18:50 Silvia Colloca III (5)
19:20 m jak mięso (2)
19:50 Curtis Stone: smaki z moich podróży (10, 11)
21:00 Anthony Bourdain VII
21:55 m jak mięso (8)
22:25 Domowa piekarnia ... (8)

CANAL+ DOMO

10:00 Daleko od miasta XII (6)
10:30 Telesprzedaż
11:45 Moje niezwykle B&B (3)
12:45 Telesprzedaż
13:50 Wirtualne projekty (14)
14:45 Wielkie projekty XX (1)
15:45 Tomasz Pałowski (2, 3)
16:45 Gardeners' World (19)
18:00 Ucieczka na wieś 30
18:55 Wielkie projekty XX (2)
19:50 Daleko od miasta X (8)
20:25 Cudotwórcy VII (6)
21:15 Stylowo o wnętrzach (8)
22:10 Wyremontuj i sprzedaj z zyskiem (3) - serial dok.
23:10 Znaleźć wymarzony dom (3, 4) - serial dok.

PLANETE+

14:55 Ukryte skarby nazistów
16:00 Tajemnice afrykańskich drzew (3) - serial dok.
17:00 Premiera: Dokąd dzisiaj? Święte mity (2)
17:30 Dokąd dzisiaj?
18:00 Świat z góry XII (5)
18:35 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace V (2, 3)
19:40 Grecja z lotu ptaka (4)
20:45 Psychodelia - film dok.
21:55 Jak wyprodukować szczęście - film dok.
23:05 Laogai. System chińskich gułagów (1, 2)

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV - serial dok.
10:00 Stacja Alaska II
11:00 Klan z Alaski II
12:00 Fani czterech kótek XII
13:00 Nagi instykt przetrwania: Elita VII - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VI (6)
16:00 Gorączka złota XIV
17:00 Powrót do przeszłości
18:00 Przgody truckerki (4)
19:00 Złomowisko PL VII (5, 6)
21:00 Truckerki III (3)
22:00 Spotkania z obcymi: fakty czy mity (6) - serial dok.
23:00 Nagi instykt przetrwania: Elita IX - serial dok.

TVP HISTORIA

15:35 Korona królów (80)
16:10 Sensacje XX wieku (8)
17:00 Kalendarium powstania warszawskiego (58)
17:05 Polskie państwo podziemne 1939-1945
18:15 Wojownicy czasu (91)
18:55 Stulecie Winnych (6)
20:00 Zagadka egipskich hieroglifów i bracia Champollion
21:05 Osiem dni: jak narodził się Rzym (3) - serial dok.
22:00 Operacja Piorun - film sensacyjny Wlk. Brytania 1965, wyk. Sean Connery
00:20 Sensacje XX wieku (81)

HISTORY

14:00 Jak to wyjaśnić? II (28)
14:30 Niewyjaśnione tajemnice świata (4, 16)
16:15 Wykute w ogniu (2)
17:10 Triumf i upadek nazistów (6) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata IV (18) - serial dok.
19:05 Niewyjaśnione tajemnice świata III (29) - serial dok.
20:00 Triumf i upadek nazistów (7) - serial dok.
21:00 Tajemnice skute lodem II (2) - serial dok.
22:00 Starożytni kosmici XIV
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (8) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic (3, 4)
16:00 Ciekawsza strona historii (5) - serial dok.
17:00 Wyprawa na dno IV (7)
18:00 Największe katastrofy budowlane II (1) - serial dok.
18:55 Pamiętamy (1)
19:00 Niezwykłe zjawiska pogodowe III (4)
19:55 Pamiętamy (2)
20:00 Katastrofa w przestworzach XV (5) - serial dok.
20:55 Pamiętamy (3)
21:00 Wojna z ZSRR. Wielkie konstrukcje III Rzeszy (1)

FOCUS TV

08:25 Dragon Ball Super IV (11)
09:00 Starożytni kosmici XII
10:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (80) - reality show
11:00 Galileo - pr. popularn.
12:00 Wojny magazynowe V
13:00 Gwiazdy lombardu III
15:00 Superfabryki (4)
16:00 Starożytni kosmici X
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (65) - reality show
21:00 Galileo - pr. popularn.
22:00 W kręgu zła: Ludzie Hitlera (10) - serial dok.
23:00 Ludzie na wojnie - rok w Ukrainie II (5) - serial dok.

BBC EARTH

11:35 Jajko: cud natury
12:45 Herbata: tysiąc opowieści (5) - serial dok.
13:50 Niezwykłe podróże kolejną z Nickiem Knowlesem II
14:50 W okowach mrozu: Kanada II (7) - serial dok.
15:45 Życie na pustkowiu (3)
16:45 Jajko: cud natury
17:50 Niezwykłe podróże kolejną z Nickiem Knowlesem II
18:50 Szpiedzy w oceanie (4)
19:55 Wyspy Pacyfiku II (1)
20:55 Życie na pustkowiu V (3)
21:55 W okowach mrozu VIII
23:00 Zabójcza pogoda IV (7)

POLSAT VIASAT HISTORY

13:35 Tajne bazy nazistów III
14:35 Titanic w kolorze (1)
15:35 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes (3)
16:35 Życie rzymskiego żołnierza (2) - serial dok.
17:45 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (6)
18:50 Przywódca III Rzeszy (4)
20:00 Tajne bazy nazistów III
21:00 Sisi: zabójstwo cesarza - film dok. Niemcy 2018
22:00 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (1) - serial dok.
23:05 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (6)
00:15 Tajne bazy nazistów III

Od A do Z

BIAŁY POTOK ★★★

komedya, Polska 2021, reż. Michał Grzybowski, wyk. Marcin Dorociński, Agnieszka Duleba-Kasza, Julia Wyszzyńska

21:20 | tvp 1

Dwa zaprzyjaźnione małżeństwa mieszkające vis-à-vis na zamkniętym osiedlu: codzienne problemy, alkohol, jedno zdanie powiedziane nie w porę i emocje sięgają zenitu. Nagroda publiczności w Koszalinie.

BLITZ ★★★

film sensacyjny, Wlk. Brytania/Francja/USA 2011, reż. Elliott Lester, wyk. Jason Statham, Paddy Considine, Aidan Gillen

22:25 | stopklatka

Twardziel w policyjnym mundurze na tropie seryjnego mordercy, który zagiął parol na stróżów porządku i lubi o tym czytać w gazetach. Jason Statham w ulubionych pozach.

DOKTOR SEN ★★★

horror, USA 2019, reż. Mike Flanagan, wyk. Ewan McGregor, Rebecca Ferguson, Jacob Tremblay

23:40 | tvn

Sequel „Lśnienia”, zmierzający do kompromisu między literacką wizją Stephena Kinga i filmową Stanleya Kubricka: ocalały z tragedii mężczyzna spieszy z pomocą dziewczynce w identycznej jak jego sytuacji.

ERIN**BROCKOVICH ★★★**

film biograficzny, USA 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Julia Roberts, Albert Finney, Aaron Eckhart

20:10 | hbo

Ostatnia fleja z trójką dzieci wymusza dla siebie pracę w kancelarii prawnej, by z czasem doprowadzić do procesu o największe odszkodowanie za zanieczyszczenie środowiska. Plus Oscar dla Julii Roberts.

KSIĘGA LUSTER ★★★

thriller, USA 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Karen Gillan, Russell Crowe, Tommy Flanagan

21:00 | canal+ premium

Russell Crowe jako ciężarący na Alzheimera były detektyw, który w ramach terapii powraca do sprawy morderstwa sprzed 10 lat: od jej wyjaśnienia zależą losy osadzonego w więzieniu niewinnego człowieka.

Ostatnia rodzina

FOT. MAT. PRAS.

FILM BIOGRAFICZNY

POLSKA 2016, REŻ. JAN P. MATUSZYŃSKI, WYK. ANDRZEJ SEWERYN, ALEKSANDRA KONIECZNA, DAWID OGRODNIK

PEACEMAKER ★★

film sensacyjny, USA 1997, reż. Mimi Leder, wyk. George Clooney, Nicole Kidman, Marcel Iures

20:00 | stopklatka

Nicole Kidman i George Clooney okrążają świat, ścigając złodziei rosyjskiej głowicy nuklearnej, którzy planują wysadzenie gmachu ONZ. Dynamiczne kino z dyskretnym udziałem polskiej jednostki GROM.

PLANETA SINGLI 2 ★★★

komedya romantyczna, Polska 2018, reż. Sam Akina, wyk. Agnieszka Włoducha, Maciej Stuhr, Danuta Stenka, Piotr Głowacki

21:15 | tvn

Ciąg dalszy komediowego przeboju: kiedy relacja między telewizyjnym gwiazdorem i uczestniczką jego programu wchodzi w stadium kryzysu, para dostaje propozycję poprowadzenia bożonarodzeniowego show.

POGROMCY DUCHÓW:**IMPERIUM LODU ★★★**

komedya, USA/Kanada/Wlk. Brytania 2024, reż. Gil Kenan, wyk. Paul Rudd, Carrie Coon, Finn Wolfhard, Kumail Nanjiani, Patton Oswalt

22:20 | hbo

Na 40-lecie premiery oryginału pojawia się quasi-sequel, gdzie dwa pokolenia nowojorskich pogromców duchów walczą z mrocznymi siłami, których celem jest doprowadzenie do nowej epoki lodowcowej.

POLOWANIE NA „CZERWONY PAŹDZIERNIK” ★★★

film sensacyjny, USA 1989, reż. John McTiernan, wyk. Sean Connery, Alec Baldwin, Scott Glenn

20:00 | cbs europa

Czytając Toma Clancy'ego: kapitan radzieckiej łodzi podwodnej dezertuje wraz z okrętem, a w obliczu zagrożenia światowym konfliktem analityk CIA ma rozstrzygnąć: zniszczyć wroga czy powitać bohatera?

SOUND OF FREEDOM. DŹWIĘK WOLNOŚCI ★★★

film sensacyjny, USA/Meksyk 2023, reż. Alejandro Monteverde, wyk. Jim Caviezel, Mira Sorvino, Bill Camp

22:50 | canal+ premium

Historia Tima Ballarda, założyciela organizacji przeciwstawiającej się handlowi dzieci w celach seksualnych, wcześniej agenta federalnego, który porzucił służbę, aby realizować swoją misję.

UCIECZKA Z PRETORII ★★★

thriller, Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA 2020, reż. Francis Annan, wyk. Daniel Radcliffe, Daniel Webber, Ian Hart

21:15 | tvp kultura

Na faktach: w 1978 roku dwaj biali aktywiści z RPA, przeciwnicy apartheidu, trafiają do więzienia o zaostrożonym rygorze. Dobrze zorganizowana ucieczka będzie świadectwem ich niezłomności.

20:00 | KINO POLSKA

★★★★★

Rok 1977. Neurotyczny Tomek Beksiński wyprowadza się z rodzinnego domu. Jego rodzice, Zdzisław i Zofia Beksińscy, mieszkają na tym samym osiedlu. Ojciec jest malarzem, który słynie z mrocznych obrazów. Matka zajmuje się domem. Para nie przestaje martwić się o syna, który podejmuje kolejne próby samobójcze.

MYZ

W IMIĘ... ★★★

thriller, Polska 2013, reż. Małgorzata Szumowska, wyk. Andrzej Chyba, Mateusz Kościukiewicz, Łukasz Simlat, Maja Ostaszewska

22:25 | kino polska

Nagrody w Berlinie oraz Gdyni dla historii księdza (Andrzej Chyba), odnoszącego sukcesy w pracy z tzw. trudną młodzieżą i zmagającego się z własną homoseksualnością, przed którą uciekł w stan kapłański.

WSCHÓD ★★★

thriller, Holandia/Indonezja/Belgia/USA/Francja 2020, reż. Jim Taihuttu, wyk. Martijn Lakemeier, Marwan Kenzani, Jonas Smulders, Peter Paul Muller

22:35 | ale kino+ hd

Gdy pod koniec II wojny światowej Holandia wysłała wojska do Indonezji, by powstrzymać tendencje niepodległościowe, młody rekrut znajduje idola w charyzmatycznym, lecz wyjątkowo brutalnym dowódcy.

ZAGINIONE ★★★

western, USA 2003, reż. Ron Howard, wyk. Tommy Lee Jones, Cate Blanchett, Val Kilmer, Evan Rachel Wood

20:10 | ale kino+ hd

U schyłku Dzikiego Zachodu samotna matka Cate Blanchett wraz z ojcem, który zamieszkał wśród Indian, szuka nastoletniej córki, porwanej przez uciekinierów z rezerwatu. Wyraziste, mocne, metaforyczne.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3**

05:30 Dziedzictwo (357)
06:20 Balans bieli (71)
07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1088)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Polskie parki narodowe
09:25 Ranczo V (59)
10:25 Komisarz Alex IX (114)
11:20 Ojciec Mateusz 31 (403)
12:20 Ostatni zachód słońca (The Last Sunset) – western USA 1961, reż. Robert Aldrich, wyk. Rock Hudson (125 min)
14:25 Okrasa łamie przepisy
14:55 Rolnik szuka żony (2)
16:00 Dziedzictwo (358)
17:00 Telexpress
17:35 Kawa z kardamonem (4) – serial historyczny Ukraina 2022, wyk. Paweł Deląg
18:40 Jaka to melodia? (5430)
19:30 19.30 – wiadomości

20:20 Profilerka (4) – serial krym. Polska 2024
21:20 Biały potok – komedia *** Polska 2021, reż. M. Grzybowski (85 min)
22:45 Studio 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni
23:05 Gala wręczenia nagród 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni
00:30 Marsylski łącznik *** (La French) – film kryminalny Francja/Belgia 2014 (145 min)

MEZZO

10:00 Georges Bizet: Poławiacze perel – opera F'23
11:55 Dawid Ojstrach, artysta z ludu? – portret muzyka
13:30 Robin Mckelle: Hołd dla Elli Fitzgerald – koncert
14:45 Roni Kaspi: Trans Musicales Rennes 2023
15:30 Claudio Abbado, Filharmonicy Berlińscy: Verdi
17:00 Intermezzo
17:45 Hélène Grimaud: Woodland and Beyond – muzyka klasyczna Niemcy 2017
18:40 Orkiestra Szwajcarii Romańskiej, Martin Fröst, Jonathan Nott – muzyka klas.
20:30 George Enescu: Edyp – opera Francja 2021, reż. François Roussillon
23:20 Filharmonicy Berlińscy, Herbert von Karajan: IX Symfonia Beethovena

TVP2 **D3**

05:25 Barwy szczęścia (3036, 3037) – serial obycz.
06:35 M jak miłość (1813)
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (6964) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (6964) – mag. Polska 2024
12:05 Mamaland (4)
12:50 Tak to leciało! (46)
14:00 Familiada (2988)
14:35 Koło fortuny (1729)
15:15 Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2024 (3)
16:20 Na dobre i na złe (926) – serial obycz. Polska 2024
17:30 Dobry tytuł (4) – mag.
18:00 Słowo na niedzielę
18:15 Va banque (793) – teleturniej Polska 2024
18:50 W poszukiwaniu dobrej filmu – mag. kulturalny
19:25 Rodzinka.pl XVI (280) – serial kom. Polska 2019

20:00 The Voice of Poland: Przesłuchania w ciemno (7, 8) – program rozrywkowy
22:20 Kruczata II (3) – serial krym. Polska 2024
23:20 Miłość, ślub i inne nieszczęścia – komedia romantyczna USA 2020 (110 min)
01:10 Bazar de la Charité (3)
02:15 Heartbreaker. Liczba na uwodzenie *** – komedia romantyczna Francja/Monaco/USA 2010 (115 min)

PULS 2

08:00 Ale numer! (7)
08:35 Goryl Śnieżek w Barcelonie – film animowany Hiszpania 2011
10:35 Sekretny świat kotów – film anim. Chiny 2018
12:10 Wojciech Cejrowski. Boso – Etiopia: Warownia (6)
12:50 Aukcja w ciemno
15:35 Królewska zagadka – film fantasy Niemcy 2009
16:50 Szczęśliwy pechowiec – baśń filmowa Czechy 2012
19:05 Rubble i jego ekipa (2)
19:35 Psi patrol IX (901) – serial animowany
20:00 Pszczółka Maja: Miodowe Igrzyska – film anim. Niemcy/Australia 2018
21:45 Dzielnica strachu II (49, 50, 51, 52) – serial krym.
01:50 Najdziwniejsze zbrodnie (29) – serial dok. USA 2018

POLSAT **D3**

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień z Polsat News – mag., informacyjny
08:00 Halo tu Polsat (209)
11:00 Ewa gotuje (518) – mag. kulinarny Polska 2024
11:30 Moja mama i twój tata (4) – reality show Polska 2024
13:05 Gliniarze XIII (742, 743) – serial fab.–dok. Polska 2022
15:10 Nasz nowy dom (303) – reality show Polska 2024
16:10 Czarownica 2 (Maleficent: Mistress of Evil) – film fantasy USA/Wlk. Brytania/Kanada 2019, reż. Joachim Rønning (160 min)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:30 Prezydenci i premierzy (367) – program publicystyczny Polska 2024, program prowadzi Jarosław Gułaga

19:55 Roztańczony PGE Narodowy – koncert Polska 2024
23:10 Bez skrupułów Toma Clancy'ego (Tom Clancy's Without Remorse) – film sens. USA/Niemcy 2021, reż. Stefano Sollima, wyk. Michael B. Jordan, Jamie Bell (155 min)
01:45 Obcy – ósmy pasażer „Nostromo” (Alien) **** – film s.f. Wlk. Brytania/USA 1979, reż. Ridley Scott (145 min)

TV4

07:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (156, 157) – reality show
09:00 Galileo
11:05 #JesteśmyDlaDzieci (247) – mag. Polska 2023
11:30 Ewa gotuje (493)
12:00 Bibliotekarz II – Tajemnice kopalni Króla Salomona – film przygodowy USA 2006, reż. Jonathan Frakes, wyk. Noah Wyle
14:05 Ninja Warrior Polska (27) – show Polska 2021
16:00 Policjanci i policjanci XXI (1191, 1192, 1193, 1194, 1195) – serial obycz.
21:00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XVI (817, 818, 819) – serial krym. Polska 2024
00:00 Na dnie piekła – film sens. USA/Kanada 2010
02:05 Morgan Freeman: wielkie uczeczki (5) – serial dok.

TVN **D3**

05:45 Uwaga! (7586)
06:00 Królik Bugs: Nowe konstrukcje (26) USA 2023
06:15 Kuchenne rewolucje XIX (9) – reality show
07:10 Kobieta na krańcu świata XV (4) – cykl reportaży
07:45 Dzień Dobry TVN (5173)
11:30 Na Wspólnej (3887, 3888, 3889, 3890)
13:25 MasterChef (4) – show
14:55 Top Model (4) – reality show Polska 2024, program prowadzi Sofia Konecka-Menescał, Michał Piróg
16:35 Anatomia piękna (4) – serial dok. Polska 2024
17:40 Kuchenne rewolucje: Katowice – Meltini 29 (4) – reality show Polska 2024
18:46 Raport Speedway Grand Prix
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:30 Azja Express (5) – reality show Polska 2024
21:15 Planeta Singli II *** – komedia romantyczna Polska 2018, reż. Sam Akina, wyk. Agnieszka Włodtocha, Maciej Stuhr (145 min)
23:40 Doktor Sen (Doctor Sleep) **** – horror USA 2019, reż. Mike Flanagan, wyk. Ewan McGregor, Rebecca Ferguson (195 min)
02:55 Klara (7) – serial komediowy Polska 2024

METRO **D3**

07:10 Papiery na szczęście (81, 82, 83, 84, 85)
09:40 Raport tygodnia (39)
10:10 J.A.G. – Wojskowe Biuro Śledcze IX (20, 21, 22)
13:10 Zrobić na kamperach (7) – serial dok. USA 2015
14:05 Celnicy na straży Europy VI (1, 2) – serial dok.
15:00 Złomowisko PL VI (6, 7)
17:00 Lotnisko II (4)
18:00 Przystanek Bieszczady (2, 3) – serial dok. Polska 2016
20:00 Wielkie kłamstwka (3, 4) – serial obycz. USA 2017, wyk. Reese Witherspoon
22:10 Czerwony kapitan – thriller Czechy/Słowacja/Polska 2016, reż. Michal Kollár, Kamil Misztal, wyk. Maciej Stuhr, Oldřich Kaiser
00:15 30 srebrników (3, 4) – serial grozy Hiszpania 2020

TV PULS **D3**

06:00 Tak jest świat (39)
07:00 Kobra – oddział specjalny XX (1, 2, 3)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw X (493, 494, 495, 496, 497, 794, 795, 796, 797, 798) – serial obycz. Polska 2022, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Gołębiewski, Michał Chorościński, Jerzy Górski, Agata Szafrąńska. W dniu urodzin Regina dowiaduje się, że została adoptowana, a jej biologiczna matka to popularna aktorka, Mira Palicka. Mira proponuje córce spędzenie wspólnie kilku dni. Zaspękuje ją drogimi prezentami, ma jednak w tym swój cel.

20:00 Najemnik (The Contractor) ** – film sens. USA 2022, reż. Tarik Saleh, wyk. Chris Pine, Ben Foster (125 min)
22:05 Ostatni ślad (Last Seen Alive) ** – thriller USA 2022, reż. Brian Goodman, wyk. Gerard Butler (120 min)
00:05 Zakładnik (Collateral) **** – film sens. USA 2004, reż. Michael Mann, wyk. Tom Cruise, Jamie Foxx (140 min)
02:25 Dyzur III (33)

TVN7 **D3**

05:55 Wiza na miłość IX (33)
06:50 Tom i Jerry Show IV (22)
07:20 The Duff (tła brzydka i grubaj) – komedia USA 2015
09:25 Ukryta prawda (1047, 1048) – serial fab.–dok.
11:25 Mówię Wam (5)
12:00 B&B love (17, 18)
13:10 Detektywi (39)
14:10 Ślub od pierwszego wejrzenia (4) – real tv
15:10 Drużyna A – kulisy produkcji – film dok. USA 2010
15:45 Farciarz Gilmore (Happy Gilmore) – komedia USA 1996, reż. Dennis Dugan (125 min)
17:50 Ostatni smok (DragonHeart) – film fantasy USA 1996 (130 min)

20:00 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia ** – film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Bryt./Hongkong 2003, reż. Jan de Bont, wyk. Angelina Jolie (150 min)
22:30 Operacja „Deszcz” (Occupation: Rainfall) ** – film s.f. Australia 2020, reż. Luke Sparke (155 min)
01:05 Szczęki – zemsta ** (Jaws: The Revenge) – thriller USA/Bahama 1987 (125 min)

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex IV (56, 57) - serial sens.
09:55 Hudson i Rex VI (16, 1) - serial kryminalny Kanada 2024
11:55 Hawaje 5-0 II (21) - serial krym. USA 2012
12:55 Joe Kidd - western USA
******* 1972, reż. John Sturges, wyk. Clint Eastwood, Robert Duvall (115 min)
14:50 Janosik - film przyg.
***** Polska 1974, reż. Jerzy Passendorfer (170 min)
17:40 Cztorej pancerni i pies (1, 2) - serial woj. Polska 1966, wyk. Janusz Gajos, Franciszek Pieczka
20:00 Peacemaker - film sens. USA 1997, reż. Mimi Leder, wyk. George Clooney, Nicole Kidman, Marcel Iures, Aleksandr Baluev (145 min)
22:25 Blitz - film sensacyjny ******* Wlk. Brytania/Francja/USA 2011, reż. Elliott Lester, wyk. Jason Statham (115 min)
00:20 Świt żywych trupów ****** **(Dawn of the Dead)** - horror USA/Kanada/Japonia/Francja 2004, reż. Zack Snyder, wyk. Sarah Polley (140 min)

CBS EUROPA

09:25 Ślub na małym ekranie - komedia romant. USA 2023
11:10 Aviator - film biograficzny USA/Niemcy 2004
14:30 Stan zagrożenia - film sens. USA/Meksyk 1994
17:15 Raport mniejszości - film s.f. USA 2002
20:00 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sens. USA 1989, reż. John McTiernan, wyk. Sean Connery
22:35 Złap mnie, jeśli potrafisz - film biograf. USA/Kanada '02
01:20 Skradzione lato - film obyczajowy USA 2002

KINO POLSKA

12:00 Filip z konopi - komedia Polska 1983, reż. Józef Gebski
13:45 Biała sukienka - film obyczajowy Polska 2003
15:20 Książę - film krótkometrażowy Polska 2021
15:35 Ranking Naj Polskiego Kina: Seksbomby (1)
16:00 Zemsta - komedia Polska 2002, reż. A. Wajda
18:20 C.K. dezertery, cz. 1 - komedia Polska/Węgry 1986
20:00 Ostatnia rodzina - film biograficzny Polska 2016
22:25 W imię... - thriller PL '13
00:35 Skazany na bluesa - film biograficzny Polska 2005

ALE KINO+

08:25 Prosta przyjaźń ******* - komedia Francja 2022 (105 min)
10:10 Więź - film krótkom. Polska 2019 (35 min)
10:45 Historia fantasy (1)
11:50 Mit (San wa) - film ******* przyg. Chiny/Hongkong/USA 2005 (135 min)
14:05 Dziennik Bridget ******** **Jones** - komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA/Francja/Irlandia 2001 (110 min)
15:55 Bridget Jones - ****** **W pogoni za rozumem** - komedia romant. Wlk. Bryt./F./Niemcy/Irlandia/USA 2004 (120 min)
17:55 Bridget Jones III ******* - komedia USA/Francja/Chiny/Wlk. Brytania 2016 (135 min)
20:10 Zaginione (The Missing) - western USA 2003, reż. Ron Howard, wyk. Tommy Lee Jones, Cate Blanchett (145 min)
22:35 Wschód (De Oost) ******* - thriller Holandia/Indonezja/Belgia/USA/Francja 2020 (150 min)
01:05 Planeta Singli. Osiem historii (5) - serial obycz. Polska 2021

POLSAT FILM

10:25 Vivo - film animowany USA/Kanada 2021
12:25 I kto to mówi III - kom. USA 1993, reż. Tom Ropelewski
14:25 Ace Ventura: Psi detektyw - komedia sens. USA 1993
16:15 Krudowie - film animowany USA 2013
18:20 Warcraft: początek - film fantasy USA/Chiny/Kanada/Japonia 2016
21:00 Głębia strachu - horror USA 2019, reż. William Eubank
23:00 Terminal - film krym. Irlandia/Wlk. Brytania/Hongkong/Węgry/USA 2018

KINO TV

08:40 Poirot - serial krym.
09:45 Cztorej pancerni i pies
12:05 Silverado - western USA 1985, reż. Lawrence Kasdan
15:00 Wielka heca Bowfinger - komedia USA 1999
17:05 Apollo 13 - film katas. USA/Wlk. Brytania/Kanada/Japonia 1995, reż. Ron Howard
20:00 Niekoncząca się opowieść - film fantasy Niemcy/USA 1984, reż. W. Petersen
22:00 Gangi Nowego Jorku - film sens. USA/Włochy 2002
01:35 Teksaskańskie masakry piłą mechaniczną: Początek - horror USA 2006, reż. J. Lieberman

TVP KULTURA

08:05 Legendy rocka: Folk na całym świecie X
08:35 Legendy rocka: Nowojorski hip-hop X
09:10:49. FFFF w Gdyni (10)
09:30 Tamte lata, tamte dni
10:10 Zmiennicy (9)
11:25 FFFF - studio - mag.
11:50 Koncert z okazji otwarcia Muzeum Historii Polski
12:50 49. FFFF w Gdyni (11)
13:15 Książę i dybuk
14:50 Austeria ******** - dramat obyczajowy Polska 1983, reż. Jerzy Kawalerowicz (120 min)
16:50 Shalako - western ****** Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania 1968 (130 min)
19:00 Gala wręczenia nagród 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni - program rozrywkowy
21:15 Ucieczka z Pretorii ******* - thriller Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA 2020 (115 min)
23:10 Jak ptaki bez gniazd ******** **(The Fugitive Kind)** - dramat obyczajowy USA 1960, reż. Sidney Lumet (135 min)
01:25 Hala odlotów (15)

WARNER TV

10:15 Jestem Sam - film obyczajowy USA 2001
12:50 Facet z ogłoszenia - komedia romant. USA 2005
14:55 Willy Wonka i fabryka czekolady - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1971
16:55 Godziny szczytu II - film sens. USA/Hongkong 2001
18:40 Superman II: wersja reżyserska Richarda Donnera - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1980/2006, reż. R. Donner
21:00 Chyłka - Rewizja III
23:00 Taxi III - komedia sensacyjna Francja 2003

PARAMOUNT

11:20 Starsky i Hutch - film sens. USA '04, reż. Todd Phillips
13:25 Tedi i mapa skarbów - film anim. Hiszpania/USA '17
15:15 Dora i Miasto Złota - film przygodowy USA/Meksyk 2019
17:25 Indiana Jones i Świątynia Zagłady - film przyg. USA 1984, reż. Steven Spielberg
20:00 Indiana Jones i ostatnia krucjata - film przygodowy USA 1989, reż. Steven Spielberg, wyk. Harrison Ford
22:45 W nieskończoność - film sens. USA 2021
00:45 Dziecko Rosemary - horror USA 1968

HBO

10:20 Pogromcy duchów: ******* Imperium lodu - komedia USA/Kanada/Wlk. Brytania 2024 (115 min)
12:15 Spider-Man ******** **Unwersum** - film anim. USA 2018 (115 min)
14:10 Spider-Man: ******** **Poprzez multiwersum** - film animowany USA 2023 (140 min)
16:30 Wonka - komedia USA/Wlk. Brytania/Kanada 2023, reż. Paul King, wyk. Calah Lane (115 min)
18:25 Przygody Tintina ******** - film anim. USA/Nowa Zelandia/Wlk. Brytania/Francja/Australia 2011, reż. Steven Spielberg (105 min)
20:10 Erin Brockovich - film ******* biograficzny USA 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Julia Roberts, Albert Finney (130 min)
22:20 Pogromcy duchów: ******* Imperium lodu - komedia USA/Kanada/Wlk. Brytania 2024, reż. Gil Kenan, wyk. Paul Rudd, Carrie Coon (115 min)
00:15 Bank - thriller USA/ ****** Niemcy/Wlk. Brytania/Francja 2009 (115 min)

CINEMAX

12:50 Sumienie Josepha Chambersa - dramat obycz. USA 2022, reż. R. Machoian
14:30 Francuski pocałunek - komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA 1995
16:25 Cóż za piękny dzień - film biograf. USA/Chiny 1979
18:15 Głosy kobiet - dramat obyczajowy USA 2022
20:00 Godzilla - film sens. USA/Japonia 1998, reż. Roland Emmerich, wyk. Jean Reno
22:15 Hellboy - film fantasy USA 2004, wyk. Ron Perlman
00:20 UFO - thriller USA 2018

ROMANCE TV

12:30 Ratunku, jesteście offline! - komedia Niemcy 2016
14:20 Statek marzeń
16:15 Inga Lindström: Konie z Katarinabergru - film obyczajowy Niemcy 2007
18:05 Lato na Langeoog - dramat obycz. Niemcy 2022
20:00 Käthe i ja: Adoptowane dziecko - film psychologiczny Niemcy 2021, wyk. Christoph Schechinger, Ulrich Brandhoff
21:55 Agatha Christie: Kryminalne zagadki: Zatrute pióro (3) - film krym. F./Szwajcaria 2009
23:50 Lato w Allgau - dramat obyczajowy Niemcy 2017

CANAL+ PREMIUM

08:10 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace IV (7, 8)
08:55 Kosmici w mojej szkole - film animowany RPA 2023 (85 min)
10:20 I znowu 10 dni z tatą ****** - komedia Francja 2023, reż. L. Bernard (95 min)
11:55 Łapu-Capu
12:10 Narodziny mistrza - Boris Becker
13:55 Fuks - komedia sens. ******* Polska 1999, reż. Maciej Dutkiewicz (90 min)
15:25 Szampan! - komedia ****** Francja 2022, reż. Nicolas Vanier (100 min)
17:05 Fant - dramat obyczajowy USA 2019, reż. Jenny Gage (105 min)
18:50 Dla niej wszystko ******** - film sens. USA/Francja 2008 (130 min)
21:00 Księga luster - thriller ******* USA 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Karen Gillan (110 min)
22:50 Sound of Freedom. ******* **Dźwięk wolności** - film sens. USA/Meksyk 2023, reż. Alejandro Monteverde (135 min)
01:05 Działaczka - dramat ******* obycz. Polska '10, reż. Jan Kidawa-Błoński (150 min)

TVN FABUŁA

10:35 Scooby-Doo - film przyg. USA/Australia 2002
12:25 Kosmiczny mecz 2: nowa era - film anim. USA 2021
14:50 Wehikuł czasu - film s.f. USA 2002, reż. Simon Wells
16:55 Wonder Woman 1984 - film fantasy USA/Hiszpania/Wlk. Brytania 2020
20:00 Mamma Mia! - kom. muz. USA/Wlk. Bryt./Niemcy '08
22:25 Królowie zbrodni - film krym. USA/Kanada 2019
00:40 Szybcy i wściekły: Tokio Drift - film sens. USA/Niemcy/Japonia 2006, reż. Justin Lin

AMC

10:30 Trojańska Odyseja - film fantasy USA 2017
12:20 Ja kontra ja - thriller Wlk. Brytania 2012
13:55 Crowhurst - dramat obycz. Wlk. Brytania 2016
15:55 Zmierzc - film fantasy USA 2008, reż. C. Hardwicke
18:15 Domowe piekło - horror USA 2008, reż. Eric Red
20:10 Mocne uderzenie - komedia sens. USA 1998
22:00 As w rękawie - film sens. Wlk. Brytania/Francja/USA 2006, reż. Joe Carnahan
00:05 Whiplash - dramat obyczajowy USA 2014

AXN

15:05 Ghostbusters. Pogromcy duchów - komedia USA/Australia 2016
17:30 Spider-Man: Daleko od domu - film sens. USA/ Czechy/Australia/Kanada/ Włochy 2019, reż. Jon Watts
20:00 Piąta fala - film s.f. USA/Wlk. Brytania 2016
22:20 Projekt Monster - film katastroficzny USA 2008
23:55 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Brytania/USA/Kanada/ Francja 2004, reż. A. Witt

EPIC DRAMA

08:40 Poirot XI (3) - serial krym. Wlk. Brytania 2008
10:35 Panna Marple II (2)
12:35 Poirot XI: Rendez-vous ze śmiercią (4) - film kryminalny Wlk. Brytania 2009
14:30 Panna Marple II (3)
16:30 Agenci NCIS XV (3, 4, 5, 6, 7) - serial krym.
21:00 Inspektor Ricciardi: Szklane dusze II (2) - serial kryminalny Włochy 2023
23:20 Wiedeńska krew III (3) - serial sensacyjny Wlk. Brytania/Austria 2022
01:10 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (4) - serial obycz.

TVN STYLE

09:00 Co za tydzień (1160)
09:35 Ugotowani (10, 4)
11:35 Kuchenne rewolucje (5)
12:40 Pojedynek na podróże
13:40 EuroPOLKI studentki (3)
14:40 Ślub last minute (2)
15:45 Gwiazdy lumpeksów
16:30 Nieczysta gra (3)
17:20 Domy z potencjałem: Nowa odsona (4) - serial dok.
18:20 Zgłoś ogród II (3)
19:15 Ugotowani (3)
20:15 Remonty gwiazd Hollywood (10)
21:15 Top Model (4)
22:45 Gwiazdy lumpeksów

TVN TURBO

12:00 Kłasyka Patryka Mikiciuka (2) - magazyn
12:30 Cieżarówką przez Australię (4) - serial dok.
13:30 Nic do zgłoszenia (7)
14:30 Dobra robota (4) - reality show Polska 2022
15:15 Pomoc drogowa 24h (1)
16:00 Mobilni mechanicy (4)
16:45 Zawodowi handlarze (4)
17:30 Wojny samochodowe (4)
18:30 Jeździć, obserwować IV
20:00 Automaniak (4)
20:45 The Grand Tour (4)
22:15 Samochód marzeń Adama Klimka (4) - magazyn
23:00 Niebezpieczne dzielnice

BBC FIRST

09:00 Lewis II (3) - serial krym.
10:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (4)
11:50 Śledztwa siostry Bonifacji (3) - serial krym.
12:50 Śmierć z dala od palm II
13:55 Śmierć pod palmami (1)
14:55 Tajemnice Brokenwood II (2) - serial krym.
16:40 Śmierć pod palmami VIII
18:55 Śledztwa siostry Bonifacji (4) - serial krym.
19:55 Śmierć z dala od palm II
21:00 Milczący świadek XXVI
23:15 Schwytać mordercę (4)

FX

08:21 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (4) - serial krym.
09:16 Agenci NCIS II (8, 9)
11:06 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (9, 10, 11)
13:50 Genialna Morgane IV (3)
15:05 Zaginiony świat: Jurassic Park - film sens. USA 1997, reż. Steven Spielberg
17:40 Transformers - film s.f. USA 2007, reż. Michael Bay
20:35 Transformers III - film s.f. USA 2011, reż. Michael Bay, wyk. Shia LaBeouf
23:40 Ludzkie dzieci - film s.f. USA/Wlk. Brytania/Japonia 2006, reż. Alfonso Cuarón

HGTV

08:45 Misja ratunkowa braci Scott (2, 3) - serial dok.
10:45 Remont prosto z serca
11:45 Pojedynki: podwórko (5)
12:45 Polowanie na ogród III
13:50 Patent na dom (1)
14:50 Domy z potencjałem: willa nad jeziorem (1, 2)
16:00 Domowe rewolucje (4)
17:00 Dorota inspiruje (5)
18:00 Mieszkanie na miarę III
20:00 Zgłoś remont (4) - reality show Polska 2022
21:00 Weekendowa metamorfoza (1) - reality show
22:55 House Hunters (11, 12)

BBC LIFESTYLE

11:05 Hilton przy Park Lane (1)
12:10 Najbardziej luksusowe wakacje świata (2) - serial dok.
13:20 Prawda o Koronie: dynastia Windsorów (4)
14:25 Wielkie brytyjskie wypieki (6, 7) - program rozrywk.
16:45 Mistrzowie szycia (4, 5)
18:55 Bake off: zawodowcy (9)
19:55 Królewski przewodnik po... (1) - serial dok.
21:00 Niezwykłe hotele bez tajemnic III (5) - serial dok.
22:05 Sarah Beeny: nowe życie na wsii II (9) - serial dok.
23:05 Surogaci (2)
00:10 Wstydlive choroby IV

COMEDY CENTRAL

08:10 Teoria wielkiego podrywku VI (22, 23, 24, 1, 2, 3, 4, 5) - serial kom. USA 2013
12:00 Przyjaciele VII (7-16)
17:00 Przyjaciele VII (17, 18, 19, 20) - serial kom. USA 2001
19:00 Po sąsiedzku VI (3, 4)
20:00 Teoria wielkiego podrywku VII (7, 8, 9, 10) - serial kom. USA 2013, wyk. Johnny Galecki
22:00 Comedy Club (3, 4, 5) - program rozrywkowy
23:30 Miasteczko South Park XVIII (8, 9, 10, 1) - serial anim. dla dorosłych USA 2014

TVP SERIALE

08:30 Na sygnale (597, 598, 599) - serial obycz.
10:10 Na dobre i na złe (925)
11:05 Korona królów. Jagiellonowie II (202, 203, 204, 205) - serial obycz.
13:25 Ojciec Mateusz XXV (327) - serial krym.
14:20 Ranczo III (28, 29, 30)
17:25 Kariera Nikodema Dyzmy (7) - serial obycz.
18:40 Komisarz Alex XXII (270)
19:40 Ojciec Mateusz 31 (403, 328, 329) - serial krym.
22:35 Ranczo III (31, 32)
00:35 Profilerka (3) - serial kryminalny Polska 2024

CANAL+ KUCHNIA

14:55 Słodka jak Sugar (4)
15:25 ABC gotowania - kuchnia hiszpańska (8) - mag.
15:55 Dzień dobry, śniadanie
16:25 Jakubiak rozgryza Polskę (8) - mag. kulinarny
17:00 m jak mięso (6)
17:30 Bosacka daje radę (7)
18:00 Wyjątkowe smaki miast
18:55 ABC gotowania (12)
19:25 Dzień dobry, śniadanie
19:55 Przepisy Ainsleya na dobry nastrój (3, 4)
21:45 m jak mięso (6)
22:15 Zgrillowani (7)
22:45 Bosacka daje radę (7)

CANAL+ DOMO

14:15 Generalna odbudowa (9)
15:10 Cztery pory roku w ogrodach Kew II (7)
16:00 Tomasz Pałowski
17:30 Dowborowa od nowa II
18:00 Mam zamek (3)
18:30 Daleko od miasta XII (7)
19:00 Dom w miesiąc (4)
19:30 Patent na zieleni (5)
20:00 Znaleźć wymarzony dom
21:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia VIII (3) - serial dok.
21:55 Wiejskie domy do liftingu (10) - reality show
22:50 Nasz nowy dom w Grecji
23:45 Mały metraż w wielkim stylu II (7, 8) - serial dok.

PLANETE+

16:00 Premiera: Gdyby na Ziemi nie było łądów (7)
17:00 Premiera: Obrzędy naszego życia (5) - serial dok.
18:00 Świat z góry VII (3)
18:40 Polska z góry (1)
19:10 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace V (2)
19:45 Sekrety wszechświata
20:50 Tajemnice Picassa (1)
21:50 Premiera: Tajemnice Picassa (2) - serial dok.
22:50 Ostatni obraz van Gogha - film dok. Francja 2022
23:55 Głębokie gardło

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Bimbrownicy: starcie tytanów: Turniej mistrzów
12:00 Tajemnice wraków Bałtyku (10) - serial dok.
13:00 Złomowisko PL XII
15:00 Nic do zgłoszenia IV (6)
16:00 Żelniczy na straży Szwecji II (10) - serial dok.
17:00 Mistrzowie logistyki (8)
18:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XX (5)
19:00 Operacja: LOT II (5)
20:00 Złomowisko PL XII
22:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita IX - serial dok.
00:00 Spotkania z obcymi: fakty czy mity (6) - serial dok.

TVP HISTORIA

12:25 Góry: życie nad chmurami
13:25 Wojownicy czasu (91)
14:05 Bohaterowie Sybiru - dramaty obycz. Polska 1936
15:45 Polskie parki narodowe
16:15 Historia kuchni polskiej
16:55 Kalendarium powstania warszawskiego (59)
17:00 Rozkwit bałkańskich miast (4) - serial dok.
18:00 Na kłopoty Bednarski (7)
19:00 Fake czy historia? (2)
20:00 Hubal - dramaty historyczny Polska 1973
22:25 Bałkany w ogniu (2)
23:30 Erynie (6) - serial krym.

HISTORY

08:15 Triumf i upadek naziistów (7) - serial dok.
09:15 Wojny magazynowe XV
12:00 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy (2)
13:00 Wojny magazynowe XV
15:20 Gwiazdy lombardu XXIV
16:15 Złoto Bałtyku (4)
17:15 Starożytni kosmici XVI
18:10 Niewyjaśnione tajemnice świata (2) - serial dok.
19:05 Kłątwa Wyspy Dębów XI
20:00 Starożytni kosmici XVI
21:00 Korea Północna: tajemnice reżimu - film dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (29, 30)

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Premiera: Stawka warta tuńczyka XIII (7, 8)
10:00 Pirackie historie (1-6)
16:00 Ekstremalna kolej Gór Skalistych (5) - serial dok.
17:00 Morski patrol: Hiszpania
20:00 Premiera: OceanXplorers (5) - serial dok.
20:55 PamiętajMY (1)
21:00 Premiera: Królowie przestworzy - film dok.
23:00 Ciekawsza strona historii (7) - serial dok.
00:00 Narkowojny (10) - serial dok. Wlk. Brytania 2021

FOCUS TV

08:30 Były sobie Ameryki
10:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (61, 62) - reality show
12:00 Niezwykłe pociągi (2)
13:00 Rolnicy. Podlasie II
16:00 Ukryte miasta IV (2)
17:00 Galileo
19:00 (Nie)Ziemskie tajemnice VIII (2) - serial dok.
20:00 Jak to wyjaśnić? (5, 6)
21:00 Historia Europy (3)
22:00 Udowodnić niewyjaśnione (9) - serial dok.
23:00 Historia Mosadu (2) - serial dok. Niemcy 2020
00:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy III (5, 6) - serial dok.

BBC EARTH

10:00 Jajko: cud natury
11:05 Wielkie archeologiczne odkrycia (1) - serial dok.
12:10 Australijska rewolucja Michaela Mosleya (2)
13:20 Jak budowano imperia
14:30 Wyspy Pacyfiku II (1)
15:35 W okowach mrozu VII (7)
16:40 Życie na pustkowiu V (3)
17:40 Jajko: cud natury
18:50 Jane Goodall (1)
20:00 Brytyjskie fabryki IV (3)
21:05 Pierwszy kontakt: spotkanie z obcymi (2) - serial dok.
22:05 W okowach mrozu VIII
23:05 Jajko: cud natury

POLSAT VIASAT HISTORY

06:35 Zakazana historia VI (1)
07:30 Wojna o wieżę Eiffla
08:40 Titanic w kolorze (1, 2)
10:40 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (1, 2, 3, 4, 5) - serial dok.
16:05 Tajne bazy nazistów (4, 5, 6, 1, 2) - serial dok.
21:00 Hitler kontra Stalin (1, 2) - serial dok. Francja 2021
23:20 Nazistowskie pola śmierci - film dok.
00:35 Przywódca III Rzeszy: 1941-1945: przewaga i upadek (4) - serial dok. Francja 2021
01:30 Norymbergę - naziści przed sądem - film dok.

Od A do Z

ASTERIKS I OBELIKS:

IMPERIUM SMOKA ★★

film przygodowy, Francja 2023, reż. Guillaume Canet, wyk. Guillaume Canet, Gilles Lellouche, Marion Cotillard

20:00 | tv puls

Chińska księżniczka uciekającą przed niechcianym małżeństwem może liczyć na dwóch dzielnych Galów z komiksu Rene Goscinnego. Niby kontynuacja, ale bez Claviera i Depardieu jakby podróbka.

BRACIA ★★★

dramat wojenny, USA 2009, reż. Jim Sheridan, wyk. Tobey Maguire, Jake Gyllenhaal, Natalie Portman

23:55 | cbs europa

Obsypany nagrodami duński dramat Susanne Bier w wersji hollywoodzkiej: kiedy jeden z braci wyjeżdża na wojnę do Afganistanu i ginie, drugi próbuje go zastąpić u boku żony i dzieci. Do zadumy.

CICHE MIEJSCE 2 ★★★

horror, USA 2020, reż. John Krasinski, wyk. Emily Blunt, John Krasinski, Cillian Murphy

21:15 | tvn

Ocalona przed atakiem monstrów, które prowokuje każdy dźwięk, rodzina wychodzi na zewnątrz, by szybko przekonać się, że owe potwory stanowią niejedyną zagrożenie, a zachowanie ciszy nie zawsze pomaga.

DWOJE DO POPRAWKI ★★★

komedie romantyczna, Kanada/USA 2012, reż. David Frankel, wyk. Meryl Streep, Tommy Lee Jones, Steve Carell

22:00 | cbs europa

Meryl Streep i Tommy Lee Jones jako znudzone sobą małżeństwo, które po latach – dzięki niekonwencjonalnej terapii – uczy się odkrywać siebie na nowo.

JESTEM MORDERCĄ ★★★★★

thriller psychologiczny, Polska 2016, reż. Maciej Pieprzycy, wyk. Agata Kulesza, Arkadiusz Jakubik, Mirosław Haniszewski

20:00 | kino polska

Gorzkie spojrzenie na Polskę czasów Gierka przez pryzmat głośnej sprawy „wampira z Zagłębia”, podające w wątpliwość wyniki śledztwa i słuszność wydanego wówczas wyroku. Świetna filmowa robota.

Dżentelmeni

• FOT. MAT. PRAS.

KOMEDIA SENSACYJNA

WLK. BRYT./USA/FRANCJA/JAPONIA/CZECHY 2019, REŻ. GUY RITCHE, WYK. MATTHEW MCCONAUGHEY

OSTATNIA**SESJA FREUDA ★★★**

dramat obyczajowy, Wlk. Brytania/USA/Irlandia 2023, reż. Matt Brown, wyk. Anthony Hopkins, Jeremy Northam, Jodi Balfour

20:10 | hbo

Anthony Hopkins jako Sigmund Freud w schyłku życia w Londynie, odbywający debatę z C.S. Lewisem, autorem „Opowieści z Narnii”, na temat istnienia Boga i analizujący różne relacje swego rozmówcy.

PARANOJA ★★

thriller, USA/Indie/Francja 2013, reż. Robert Luketic, wyk. Liam Hemsworth, Gary Oldman, Amber Heard

20:00 | tvp 2

W świecie wielkich korporacji: kiedy dwaj prezesi rywalizujących firm walczą na śmierć i życie, kariera (i życie) młodego pracownika zależy od tego, jaki argument podsunie swemu szefowi.

PEŁNIA ŻYCIA ★★★★★

dramat obyczajowy, Wlk. Brytania 2017, reż. Andy Serkis, wyk. Andrew Garfield, Claire Foy, Hugh Bonneville

22:25 | tvp 1

Na faktach. Chory na polio angielski prawnik David Cavendish inspiruje szwagra do skonstruowania przenośnego respiratora umożliwiającego życie z dala od szpitalnego łóżka. Plus Andy Serkis – Golum z „Władcy Pierścieni” – po raz pierwszy za kamerą.

PIĘKNY PORANEK ★★

romans, Francja/Niemcy/Wlk. Brytania 2022, reż. Mia Hansen-Løve, wyk. Léa Seydoux, Pascal Greggory, Melvil Poupaud, Camille Leban Martins

22:10 | ale kino+ hd

Lea Seydoux jako młoda paryżanka, dzieląca swój czas między opiekę nad chorym ojcem i wychowanie ośmioletniej córki, ale także oczekująca czegoś od życia dla siebie, choćby romansu z żonatym mężczyzną.

SĘDZIA ★★★★★

dramat kryminalny, USA 2014, reż. David Dobkin, wyk. Robert Downey Jr., Robert Duvall, Vera Farmiga, Billy Bob Thornton, Vincent D'Onofrio

20:00 | stopklatka

Sklócony z bliskimi wielkomiński prawnik wraca do rodzinnego miasteczka, by podjąć się obrony ojca, miejscowego sędziego, oskarżonego o morderstwo. Popis Roberta Downeya jr. i Roberta Duvalla.

SZTUCZKI ★★★★★

komediodramat, Polska 2007, reż. Andrzej Jakimowski, wyk. Damian Uł, Ewelina Walendziak, Tomasz Sapryk, Joanna Liszowska

22:20 | kino polska

Ujmująca prostotą opowieść o chłopcu, który sięga po magię, by sprowadzić na łono rodziny ojca, który porzucił żonę i dzieci dla innej kobiety. Plus deszcz zasłużonych nagród w kraju i za granicą.

22:40 | TVP 2

★★★★★

Komedie kryminalna w reżyserii klasyka gatunku Guya Ritchiego. Gangster Mickey Pearson, marzący o spokojnej emeryturze, wystawia na sprzedaż biznes oparty na handlu marihuaną. Wbrew intencjom Pearson uruchamia lawinę nieprzewidywalnych zdarzeń, które pociągną za sobą krwawe konsekwencje. **MYZ**

ŚWIATŁO MIĘDZY OCEANAMI ★★★★★

melodramat, Wlk. Brytania/Norwaga Zelandia/USA/Indie/Australia/Kanada 2016, reż. Derek Cianfrance, wyk. Michael Fassbender, Alicia Vikander

20:00 | tvp kultura

Michael Fassbender jako latarnik, któremu wraz z żoną do szczęścia brakuje tylko dziecka. Kiedy udaje się uratować niemowlę z dryfującej łodzi, radości nie ma granic. Do czasu.

TOP GUN ★★★

film sensacyjny, USA 1986, reż. Tony Scott, wyk. Tom Cruise, Kelly McGillis, Val Kilmer

22:20 | tv puls

Rozterki kadetów z amerykańskiej szkoły orłat rywalizujących o miano najlepszego pilota.

ZARAZ WRACAM ★★

thriller, USA/Kanada/Niemcy 2008, reż. Susan Montford, wyk. Kim Basinger, Lukas Haas

22:55 | stopklatka

Kim Basinger jako gospodyni domowa, która przypadkiem ściąga na siebie agresję czwórki młodych bandytów w wigilijny wieczór. Ku przestrodze.

ZODIAK ★★★★★

dramat kryminalny, USA 2007, reż. David Fincher, wyk. Jake Gyllenhaal, Mark Ruffalo, Robert Downey Jr.

22:00 | hbo

David Fincher draży historię seryjnego mordercy posługującego się pseudonimem „Zodiak”.

KONRAD J. ZARĘBSKI

Od A do Z

CIĘKAWY PRZYPADEK BENJAMINA BUTTONA ★★★

melodramat, USA 2008, reż. David Fincher, wyk. Brad Pitt, Cate Blanchett, Julia Ormond

23:55 | hbo

Wyczytana u F. Scotta Fitzgeralda historia człowieka, który urodził się starcem i zmarł jako niemowlę, pretekstem do rozważań o tym, że wszystko w ludzkim życiu – także uczuciowym – ma swój czas.

DEADFALL. W POTRZASKU ★★★

thriller, USA/Francja 2012, reż. Stefan Ruzowitzky, wyk. Eric Bana, Olivia Wilde, Charlie Hunnam

22:45 | stopklatka

Gwałtowna zamieć miesza szyki rodzeństwu, które z łupem po napadzie na kasyno próbuje dotrzeć do kanadyjskiej granicy, a mogąc dać schronienie dom na pustkowiu okazuje się pułapką bez wyjścia.

DROGA BEZ ODWROTU ★★

thriller, USA 2023, reż. Nadine Crocker, wyk. Garrett Hedlund, Mel Gibson

23:20 | canal+ premium

Samotna matka po przejściach ucieka przed problemami w rozlewiska Missisipi, ale i tu nie znajduje spokoju. Chyba że zwiąże się z byłym skazańcem, który w relacji z nią zobaczy szansę dla siebie.

ELŻBIETA: ŻŁOTY WIEK ★★★

film biograficzny, Wlk. Brytania/Francja/USA/Niemcy 2007, reż. Shekhar Kapur, wyk. Cate Blanchett, Geoffrey Rush, Clive Owen

20:10 | ale kino+ hd

Druga część opowieści Shekhara Kapura o Elżbiecie I: królowa Anglii wobec bliskiego konfliktu z Hiszpanią Filipa II i uczucia do sir Waltera Raleigha. Plus świetna Cate Blanchett i Oscar za kostiumy.

GWIAZDY ★★

film biograficzny, Polska 2017, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Mateusz Kościukiewicz, Sebastian Fabjański, Karolina Szymczak

20:00 | tvp kultura

Inspirowana losami Jana Banasia opowieść o polskiej piłce i Śląsku z lat 70. XX wieku – z tamtejszą bujną obyczajowością i ogółem problemów w tle.

Vera Drake

• FOT. MAT. PRAS.

DRAMAT KRYMINALNY

WIELKA BRYTANIA/FRANCJA/USA 2004, REŻ. MIKE LEIGH, WYK. IMELDA STAUNTON, PHILIP DAVIS

J. EDGAR ★★★

dramat obyczajowy, USA 2011, reż. Clint Eastwood, wyk. Leonardo DiCaprio, Naomi Watts, Armie Hammer, Judi Dench, Gunner Wright

20:00 | warner tv

Clint Eastwood o kontrowersyjnym szefie Federalnego Biura Śledczego w latach 1924-72 Johna Edgara Hoovera: jego sukcesy, ale i ciemne sprawy oraz obsesje. Plus Leonardo DiCaprio (oklaski!).

NA BANK SIĘ UDA ★★

komedia kryminalna, Polska 2019, reż. Szymon Jakubowski, wyk. Marian Dziędziel, Lech Dyblik, Adam Ferency

22:00 | tvn 7

Trzech starszych panów włamało się do banku, posługując się algorytmem opracowanym kiedyś przez młodego policyjnego informatyka. No i teraz młody musi walczyć o swoje dobre imię i zawodową karierę.

OBCE CIAŁO ★★

melodramat, Rosja/Polska/Włochy 2014, reż. Krzysztof Zanussi, wyk. Riccardo Leonelli, Agnieszka Grochowska, Agata Buzek

23:45 | kino polska

Świat współczesny według Krzysztofa Zanussiego: młoda Polka postanawia iść do klasztoru, a zakochany w niej Włoch, pracownik potężnej międzynarodowej korporacji, próbuje nakłonić ją do zmiany decyzji.

PRZYKŁADNY OBYWATEL ★★★

film sensacyjny, USA/Wlk. Brytania/Norwegia/Kanada/Francja/Chiny 2019, reż. Hans Petter Moland, wyk. Liam Neeson, Laura Dern, Tom Bateman

20:10 | polsat

Mężczyzna utrzymujący przejezdne drogi do miasteczka w Górach Skalistych zostaje człowiekiem roku, ale nic go nie powstrzyma przed zemstą za śmierć syna, który ginie w wyniku starcia miejscowych gangów.

SAN ANDREAS ★★★

film katastroficzny, USA/Australia 2015, reż. Brad Peyton, wyk. Dwayne Johnson, Carla Gugino, Alexandra Daddario, Paul Giamatti

22:40 | warner tv

Gdy w Kalifornii dochodzi do największego trzęsienia ziemi w historii, pilot helikoptera ratunkowego rusza na poszukiwanie zaginionej córki. Pilota gra Dwayne Johnson, więc niespodzianek brak.

STACJA ★★★

film kryminalny, Polska 2001, reż. Piotr Weresniak, wyk. Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski, Zbigniew Zamachowski

20:00 | kino polska

Piotr Weresniak pokazuje pazur: kiedy na stacji benzynowej na odludziu umiera gangster, pozostawiony przez niego łup budzi emocje mieszkańców pobliskiego miasteczka. Plus parada gwiazd.

22:15 | ALE KINO+

★★★★★

London, lata 50. XX w. Stan Drake i jego żona Vera przygotowują się do zaręczyn córki. Rodzina nie wie, że Vera od lat dokonuje nielegalnych aborcji. Stara się pomóc kobietom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Ostatnia klientka Very trafia do szpitala, a policja rozpoczyna dochodzenie. Detektyw Webster aresztuje Verę podczas rodzinnego przyjęcia.

MYZ

SUPERNOVA ★★★

thriller, Polska 2019, reż. Bartosz Kruhlik, wyk. Marek Braun, Marcin Hycnar, Marcin Zarzeczny, Agnieszka Skibicka, Anna Mrozowska

22:05 | kino polska

Nagroda za debiut w Gdyni i kilka innych ważnych wyróżnień: polityk ulega wypadkowi, co jest punktem wyjścia do opisu wiejskiej społeczności i refleksji nad kondycją kilku osób zamieszanych w incydent.

THE WATCHERS ★★

horror, USA/Irlandia 2024, reż. Ishana Shyamalan, wyk. Dakota Fanning, Georgina Campbell, Olwen Fouéré

22:10 | hbo

Wrażliwa dziewczyna wpada do pułapki zastawionej w ponurym lesie przez grono tajemniczych istot z pogranicza ciemności, które podpatrując swoje ofiary, próbują znaleźć klucz do świata ludzi.

ZAWROTNA PRĘDKOŚĆ ★★

thriller, Francja/Belgia/USA 2017, reż. Antonio Negret, wyk. Scott Eastwood, Freddie Thorp, Ana de Armas, Simon Abkarian

20:00 | tv puls

Dwaj bracia, specjaliści od kradzieży luksusowych aut, otrzymują zlecenie na cenny model, należący do króla półświatka Lazurowego Wybrzeża, co oznacza wkroczenie w sam środek lokalnych tarć o władzę.

KONRAD J. ZARĘBSKI

Od A do Z

AKADEMIA POLICYJNA ★★★

komedial, USA 1984, reż. Hugh Wilson, wyk. Steve Guttenberg, Kim Cattrall, G.W. Bailey

20:00 | **warner tv**

Klasyka humoru dla niewybrednych: do szkoły policyjnej trafiają sami nieudacznicy nieudacznicy, by z czasem stać się gwarantami spokoju w mieście. Popis głupoty plus garść naprawdę śmiesznych żartów.

APLAUZ ★★★

dramat obyczajowy, Słowacja/Polska/Czechy 2022, reż. Juraj Lehotsky, wyk. Bartosz Bielenia, Wojciech Zdrzazil

21:00 | **canal+ premium**

Bartosz Bielenia jako utalentowany muzyk, który po śmierci matki porzuca karierę, by zająć się przyrodnim bratem. O ile udaje mu się wyprowadzić chłopaka na ludzi, sam pogrąża się we frustracji.

CUADOWNY CHŁOPAK.**BIAŁY PTAK ★★★**

film biograficzny, USA 2024, reż. Marc Forster, wyk. Bryce Gheisar, Ariella Glaser, Gillian Anderson

19:00 | **canal+ premium**

Inspirowana prozą R.J. Palacia opowieść o młodej Żydówce, która ocalała życie w okupowanej Francji dzięki poświęceniu kolegi z klasy, lekceważonego w czasach pokoju z powodu swego kalectwa.

DZIEWCZYNY ★★★

komedial romantyczna, Finlandia 2022, reż. Alli Haapasalo, wyk. Aamu Milonoff, Eleonoora Kauhanen, Linnea Leino

20:10 | **ale kino+ hd**

Niby na wesoło, ale wnioski jak najbardziej serio: trzy współczesne fińskie dziewczyny na progu dojrzałości dają sobie trzy tygodnie na znalezienie miłości, a może jedynie satysfakcji z udanego seksu.

FRANCUSKIE WYJŚCIE ★★★

komediodramat, Kanada/Wlk. Brytania/Inlandia 2020, reż. Azazel Jacobs, wyk. Michelle Pfeiffer, Lucas Hedges

22:15 | **ale kino+ hd**

Błyskotliwy popis Michelle Pfeiffer jako nowojorskiej wdowy z najwyższych sfer finansowych, która przeżyła ogromny spadek po mężu, ucieka cichcem wraz z dorosłym synem i kotem do Paryża.

Patrol

• FOT. MAT. PRAS.

FILM SENSACYJNY

USA 2006, REŻ. ANDREW DAVIS, WYK. KEVIN COSTNER, ASHTON KUTCHER, NEAL MCDONOUGH

GORĄCY TEMAT ★★★

film biograficzny, USA 2019, reż. Jay Roach, wyk. Charlize Theron, Nicole Kidman, Margot Robbie

22:25 | **canal+ premium**

#MeToo w mediach: Roger Ailes, szef kanału Fox News, zostaje publicznie oskarżony przez dziennikarkę (w tym największe gwiazdy) o molestowanie seksualne, co doprowadziło do jego rezygnacji. Na faktach.

KRWAWY SPORT ★★

film sensacyjny, USA 1987, reż. Newt Arnold, wyk. Donald Gibb, Jean-Claude Van Damme, Leah Ayres

20:00 | **tv puls**

Opowieść o Franku Duxie – pierwszym białym, który został mistrzem Kumite – azjatyckiego turnieju walk wschodnich. Znikłoby w tło, gdyby nie Jean-Claude van Damme w przełomowej roli.

MAŁA MOSKWA ★★★★★

melodramat, Polska 2008, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Lesław Żurek, Svetlana Khodchenkova, Dmitriy Ulyanov

20:00 | **kino polska**

Wysnuta z legnickiej legendy opowieść o związku polskiego pilota, uwypuklająca specyfikę miasta, przez lata będącego główną bazą wojsk radzieckich w Polsce. Plus Svetlana Khodchenkova (oklaski i nagroda w Gdyni) i Lesław Żurek.

MIEDZY USTAMI A BRZEGIEM PUCHARU ★★

melodramat, Polska 1987, reż. Zbigniew Kuźmiński, wyk. Jacek Chmielnik, Katarzyna Gniewkowska, Henryk Bista, Anna Wesolowska

22:35 | **kino polska**

Cały urok Marii Rodziewiczówny w opowieści o pannie, co nie chciała Niemca, ale właściwie adorowana – wyszła za niego. Gdyby jeszcze główni bohaterzy (Jacek Chmielnik i Katarzyna Gniewkowska) nie byli tacy drewniani...

MINARI ★★★★★

dramat obyczajowy, USA 2020, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Alan S. Kim, Ye-ri Han, Noel Cho, Esther Moon

23:25 | **tvp 2**

Rodzina koreańskich emigrantów porzuca Kalifornię, by w Arkansas przejąć farmę, gdzie można uprawiać koreańskie warzywa, a przede wszystkim spełnić swój amerykański sen. Plus Oscar za rolę Ye-ri Han.

MONEYBALL ★★★★★

film biograficzny, USA 2011, reż. Bennett Miller, wyk. Brad Pitt, Robin Wright, Jonah Hill, Philip Seymour Hoffman, Stephen Bishop

20:00 | **cbs europa**

Nie trening, ale precyzyjna kalkulacja według określonego algorytmu zapewnić może sportowy sukces, czyli jak zmienić baseball w narzędzie do zarabiania wielkich pieniędzy przy niskich kosztach.

23:55 | **POLSAT**

★★★

Po tragicznym wypadku, w którym giną jego koledzy z ekipy, doświadczony ratownik Ben Randall przeżywa załamanie. Obwinia się o śmierć współpracowników i myśli o zakończeniu służby. Zostaje oddelegowany do szkolenia młodych rekrutów. Wśród nich jest utalentowany, lecz zarozumiały Jake Fischer, który skrywa bolesną tajemnicę.

MYZ**PODWÓJNE UDERZENIE ★★★**

film sensacyjny, USA 1991, reż. Sheldon Lettich, wyk. Jean-Claude Van Damme, Geoffrey Lewis, Alonna Shaw, Cory Everson, Philip Chan

21:55 | **tv puls**

Jean Claude Van Damme jako para bliźniaków, którzy szukają zemsty na mafii, odpowiedzialnej za śmierć ich rodziców i rozdzielenie braci. I Jean, i Claude kopią równo.

POLOWANIE ★★★★★

thriller, USA/Japonia/Chiny 2020, reż. Craig Zobel, wyk. Betty Gilpin, Hilary Swank, Ike Barinholtz, Wayne Duvall, Ethan Suplee

22:10 | **hbo**

Powtórka ze starej, zakurzonej rozrywki: dwunastka obcych ludzi budzi się w środku lasu – będą obiektem polowania, ale nie wszyscy zamierzają łatwo oddać swoją skórę. Dla koneserów.

SYN ★★★

dramat obyczajowy, Francja/Wlk. Brytania 2022, reż. Florian Zeller, wyk. Hugh Jackman, Laura Dern, Vanessa Kirby, Anthony Hopkins

23:40 | **hbo**

Po sukcesie „Ojca” Florian Zeller wraca do tematyki rodzinnej: po rozwodzie rodziców siedemnaście lat traci grunt pod stopami, co ze strony ojca i matki wymaga ponownego przemyślenia swoich decyzji.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1 **D3B**

- 06:05** Wichrowe wzgórze (17)
07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (630)
08:00 Akacja 38 (438)
08:50 Ranczo V (61)
09:45 Komisarz Alex IX (116)
10:45 Ojciec Mateusz VIII (99)
11:35 Korona królów. Jagiellonowie II (208)
12:10 Agrobiznes
12:35 Magazyn rolniczy (625)
12:55 Borneo – film dok.
14:00 Wichrowe wzgórze (18)
14:55 Jaka to melodia? (5432)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo (361)
17:00 Telexpress
17:20 Jaka to melodia? (5433)
17:55 Klan (4379)
18:25 Reporterzy (118)
18:45 Akacja 38 (465)
19:30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia (131)

- 20:30** Korona królów. Jagiellonowie II (209) – serial obyczajowy
21:05 Porzuceni (5) – serial obyczajowy
22:05 Magazyn Ekspresu Reporterów (1013)
23:05 Kalifornia w ogniu – film dok. USA 2024
00:10 Sierpniowe niebo. 63 dni chwały – dramat woj. Polska '13 (90 min)
01:40 Marsylski łącznik *** (La French) – film kryminalny Francja/ Belgia 2014 (140 min)

MEZZO

- 14:00** West-Eastern Divan Orchestra, Daniel Barenboim
16:00 Królewska Orkiestra Concertgebouw, Daniel Harding, Leonidas Kavakos
17:30 Intermezzo
18:00 Bernard Haitink: Ça vient à moi – Portret dyrygenta – muzyka. Dokument
18:45 Utwory Beethovena w wykonaniu Isabelle Faust i Filharmoników Berlińskich pod batutą Bernarda Haitinka
20:30 Claude Debussy, Maurice Ravel: „Dafnis i Chloe”, „Popołudnie fauna” w wykonaniu Baletu Kapitolu – balet Francja 2022
21:45 Maurizio Pollini i Filharmonicy Wiedeńscy pod batutą Karla Böhma wykonują XIX Koncert fortepianowy Mozarta – muzyka klasyczna

TVP2 **D3B**

- 05:35** M jak miłość (1671)
06:25 Z historii prawostawia w Polsce: Sawa Słowietow
06:55 Barwy szczęścia (3040)
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (6967) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (6967) – mag. Polska 2024
11:15 Mamaland (4)
12:00 ZdroWY Plan (4)
12:30 Koło fortuny (1731)
13:15 Miłość i nadzieja (42)
14:05 Va banque (794)
14:30 Na sygnale (604)
15:05 M jak miłość (1815) – serial obycz. Polska 2024
16:00 Koło fortuny (1732)
16:35 Familiada (2907)
17:20 Miłość i nadzieja (43) – serial obycz. Turcja 2022
18:15 Va banque (795)
18:50 Jeden z dziesięciu (1)
19:30 Barwy szczęścia (3040)

- 20:05** Barwy szczęścia (3041) – serial obycz.
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość” (1549)
20:55 M jak miłość (1816)
21:55 Na sygnale (605)
22:30 Furioza (2) – miniseria
23:25 Minari – dramat obycz. **** USA 2020, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Alan S. Kim (125 min)
01:30 Dżentelmeni – komedia sensacyjna Wlk. Brytania/USA/Francja/Japonia/Czechy 2019 (125 min)

PULS 2

- 12:35** Edzio i Lusja (22)
12:50 Cosie-Ktosie (22)
13:00 Wielkie przygody małego rekina II (7) – serial anim.
13:35 Dora poznaje świat VIII
14:00 Smerfy (249, 250)
15:00 Marta mówi! (22)
15:35 Psi patrol III (312)
16:00 Bing IV (8, 9, 10)
16:35 Świnka Peppa II
17:00 Masza i niedźwiedź
17:35 Baranek Shaun V
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (26, 27) – serial anim.
19:05 Rubble i jego ekipa (5)
19:35 Psi patrol IX (904)
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (790) – serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu VII
23:00 Kevin, władca Północy
01:00 Dzielnica strachu VII

POLSAT **D3B**

- 05:25** Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień z Polsat News – mag. informacyjny
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (282, 283)
09:30 Sekrety rodziny IV (233)
10:30 Dlaczego ja? XXI (920)
11:30 Gliniarze XIII (738, 739, 740) – serial fabularno-dok. Polska 2022
14:35 Dlaczego ja? 30 (1359)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5500)
16:30 Na ratunek 112 XV (954)
17:00 Gliniarze XVII (979) – serial fab.-dok. Polska 2024
18:00 Pierwsza miłość 48 (3863) – serial obycz.
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń”
19:35 Malanowski. Nowe rozdanie (18) – serial fab.-dok.

- 20:10** Siły specjalne – Polska (5) – reality show Polska 2024
21:50 Hitman: Agent 47 * – thriller USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Kanada 2015, reż. Aleksander Bach, wyk. Rupert Friend (125 min)
23:55 Patrol (The Guardian) *** – film sens. USA 2006, reż. Andrew Davis, wyk. Kevin Costner, Sela Ward, Neal McDonough (180 min)
02:55 Nasz nowy dom (275)

TV4

- 07:00** Łowcy skarbów. Kto da więcej (340) – reality show
08:00 Bogaty dom – biedny dom IV (28) – serial dok.
09:00 Dlaczego ja? XIX
11:00 Trudne sprawy XXI
14:00 Policjantki i policjanci
15:00 Na ratunek 112 X
16:00 Policjantki i policjanci XVI (866, 867) – serial obycz.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (352) – reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXI (1197) – serial obycz.
20:00 Uroczysko II (74)
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XVII (840)
21:30 Miłość za wszelką cenę
22:30 Pamiętniki z wakacji VII
23:40 American Pie. Wakacje – komedia USA 2005
01:30 Love Island. Wyspa miłości (207) – reality show

TVN **D3B**

- 05:10** Jak to jest zrobione? XI (10) – serial dok. Kanada 2008
05:40 Uwaga! (7587)
05:55 Ukryta prawda (872)
06:50 Kuchenne rewolucje
07:45 Dzień Dobry TVN (5176)
11:30 B&B love (21)
12:05 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Perfect Pub”, Pastek XVIII (3) – reality show
13:10 Ukryta prawda (1635) – serial fabularno-dok.
14:15 Detektywi (113)
15:20 Doradca smaku (17)
15:30 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Dama kier”, Łędziny XXII (15) – reality show
16:35 Ukryta prawda (1645)
17:40 Detektywi (123) – serial fabularno-dok. Polska 2024
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Uwaga! (7588)
20:00 Doradca smaku (18)

- 20:10** Na Wspólnej (3892) – serial obyczajowy Polska 2024, wyk. Maja Wolska, Lidia Sadowa
20:50 B&B love (22) – telenowela dokumentalna
21:30 Ślub od pierwszego wejrzenia (5) – real tv
22:35 Kuba Wojewódzki (5) – talk-show
23:40 Superwizjer (1303)
00:15 Morderczynie (5) – serial krym. Polska 2023, wyk. Karol Bernacki
01:15 Dowody zbrodni IV (5)
02:20 Szpital (311)

METRO **D3B**

- 07:45** W roli głównej (2)
08:15 Szkoła filmowa (2, 3)
09:10 Prawo Agaty VI (12, 13)
11:05 Papiery na szczęście
12:05 Usterka VII (6)
12:40 Złodziej (7)
13:20 Sztuka mięsa (7, 8)
14:20 Celnicy na straży Europy VI (14, 15) – serial dok.
15:20 Alarmowy 091 (9)
16:20 J.A.G. – Wojskowe Biuro Śledcze X (3, 4)
18:20 Milionery (655)
18:55 Fani czterech kółek XVI
19:55 Ciężarówką przez Stany (3) – serial dok.
20:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XI (8) – serial krym.
21:35 Złomowisko PL VI
23:35 Wyburzacz II (1, 2)
01:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (28)
02:00 Szpital (827)

TV PULS **D3B**

- 06:00** Nash Bridges V (86, 87)
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (7) – serial sens.
09:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (21)
10:00 Zaklinaczka duchów II (37) – serial fantasy USA 2007
11:00 Nie igraj z aniołem (31, 32) – telenowela
13:00 Zaklinaczka duchów II (37) – serial fantasy USA 2007
14:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (22)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw IV (499) – serial obycz.
16:00 Kurierzy II (61, 62)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (799, 800) – serial obyczajowy Polska 2024

- 20:00** Krwawy sport (Bloodsport) – film sens. USA 1987, reż. Newt Arnold, wyk. Jean-Claude Van Damme (115 min)
21:55 Podwójne uderzenie (Double Impact) – film sensacyjny USA 1991, reż. Sheldon Lettich (130 min)
00:05 Bez odwrotu – film sensacyjny USA/Hongkong 1985, reż. Corey Yuen (120 min)
02:05 Dzielnica strachu III

TVN7 **D3B**

- 05:05** Szkoła (799, 555)
07:00 Szpital (367)
08:00 Ukryta prawda (1220, 1059, 1060)
11:00 Detektywi (50) – serial fabularno-dok. Polska 2023
12:00 W-11 Wydział Śledczy (797) – serial fabularno-dok.
12:45 Szpital (368)
13:45 Sekrety życia (22)
14:50 Sędzia Anna Maria Wesołowska (634, 469)
16:50 Sekrety życia (17) – serial fab.-dok. Polska 2023
17:55 Szpital (885) – serial fabularno-dok. Polska 2019
18:55 Ukryta prawda (1306) – serial fab.-dok. Polska 2021, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 Hotel Paradise (27) – real tv Polska 2024, program prowadzi Klaudia El Dursi
21:00 Podwodna pułapka *** 2: Labirynt śmierci – thriller Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Johannes Roberts, wyk. Sophie Nélisse, Corinne Foxx (120 min)
23:00 To: Rozdział 2 (It: Chapter Two) – horror USA/Kanada '19, reż. Andy Muschietti, wyk. James McAvoy (215 min)

STOPKLATKA

08:20 Przygody psa Cywila (2) – serial przyg.
09:00 Jednostka specjalna Dunaj XIV (2) – serial krym. Austria/Niemcy '18
10:00 Komisarz Rex IX (123, 56) – serial krym.
12:00 Katastrofy w przestworzach (69, 32, 169, 103)
16:00 Kojak (18, 19) – serial kryminalny USA 1976
18:05 Komisarz Rex IX (124) – serial kryminalny Włochy 2008
19:05 Hudson i Rex: Polowanie (1) – serial kryminalny Kanada 2019, wyk. John Reardon
20:00 Po własnych śladach (Backtrace) – film krym. USA 2018, reż. Brian A. Miller, wyk. Ryan Guzman, Sylvester Stallone (120 min)
22:00 Firefox – film sens. *** USA 1982, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Freddie Jones, David Huffman (165 min)
00:45 Stacja – film krym. *** Polska 2001, reż. Piotr Wereśniak, wyk. Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski (130 min)

CBS EUROPA

09:50 Dyskretny romans – komedia romantyczna USA/Wlk. Brytania 1988
11:40 Złap mnie, jeśli potrafisz – film biograf. USA/Kan. 2002
14:25 Wiosła w dłoń: Zew natury – komedia USA 2009
16:10 Zoolander – komedia USA/Niemcy/Australia 2001
18:00 Kot Bob i ja – dramat Wlk. Brytania 2016
20:00 Moneyball – film biograficzny USA 2011, reż. Bennett Miller, wyk. Brad Pitt
22:35 Stan zagrożenia – film sensacyjny USA/Meksyk 1994

KINO POLSKA

08:40 W słońcu i w deszczu (3)
09:45 Marysia i Napoleon – komedia Polska 1966
12:05 Stawna jak Sarajewo – komediodramat Polska 1987
14:10 Obywatel Piszczyk – komediodramat Polska 1988
16:25 W słońcu i w deszczu (5)
17:40 Stawa i chwala (1, 2)
20:00 Mała Moskwa – melodramat Polska 2008
22:35 Między ustami a brzegiem pucharu – melodramat Polska 1987, reż. Z. Kuźmiński
00:55 Body/Ciało – komedia Polska 2015, reż. Małgorzata Szumowska, wyk. Janusz Gajos

ALE KINO+

09:35 Błękitna – film krótkom. F 2021 (35 min)
10:10 Kraina Łata (Summerland) – dramat woj. Wlk. Brytania 2020 (110 min) ***
12:00 Szereg syczący – film krótkom. PL '21 (40 min)
12:40 Johnny Depp. Wieczny buntownik – film dok.
13:50 Przypadek Jana Pampucha – film krótkom. PL 2021 (35 min)
14:25 Prymatna wojna ***
15:00 Murphy'ego – dramat wojenny Wlk. Brytania/USA 1971 (115 min)
16:20 Na tronie Kserksesesa – film krótkom. Grecja 2022 (30 min)
16:50 Historia fantasy (1)
17:55 Silny niezależny kosmos – film krótkom. Polska 2018 (25 min)
18:20 Vera VI (3) – serial krym.
20:10 Dziewczyzna – komedia *** romantyczna Finlandia 2022 (125 min)
22:15 Francuskie wyjście *** – komediodramat Kanada/Wlk. Brytania/Irlandia 2020 (125 min)
00:20 Nie zawahaj się (Do Not Hesitate) – thriller Holandia/Grecja 2021, reż. S. Korver (100 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (67)
08:30 Przyjaciółki XXII
10:30 Świat według Kiepskich (184, 185, 222, 223, 62, 63, 64)
14:20 Serce nie służy – komedia romantyczna Polska 2018
16:20 Hidalgo – Ocean ognia – film przyg. USA/Maroko 2004
19:10 Zróbmy sobie wnuka – komedia Polska 2003
21:00 Salon piękności – komedia USA 2005, reż. Bille Woodruff, wyk. Queen Latifah
23:15 Parada serc – komedia Polska 2022, reż. Filip Zylber
01:35 Fala zbrodni II (17)

KINO TV

08:35 Alf (2, 3) – serial kom.
09:40 Poirot – serial krym.
11:50 Poirot: Zło czai się pod słońcem – serial krym.
14:00 Nora Roberts – Miasteczko Innocence – thriller USA 2011, reż. Peter Markle
16:00 Zabójczy pacjent – thriller USA 2018
17:55 Poirot: Kurtyna
20:00 Gra tajemnic – thriller USA/Wlk. Brytania 2014
22:35 Szakal – film sens. USA/Wlk. Brytania/Francja/Niemcy/Japonia 1997
01:00 Zmiełboby – komedia USA 2014, reż. Jordan Rubin

TVP KULTURA

09:05 Przeprowadzki (3)
10:05 Nagroda Literacka NIKE 2024 (3)
10:15 Wojna guzików – film *** przyg. F 2011 (120 min)
12:15 Pierre Soulağes – mistrz światła i czerni – film dok.
13:20 Dobry tytuł (4) – mag.
13:50 Nagroda Literacka NIKE 2024 (3)
14:00 James Tissot, portrecista neoklasycyzmu
15:00 Nagroda Literacka NIKE 2024 (3)
15:20 14 lipca (Quatorze juillet) – komedia Francja 1933 (100 min)
17:00 Przeprowadzki (4)
18:10 W poszukiwaniu dobrego filmu – mag
18:50 ... i nie żałuj tego
20:00 Wstęp do spektaklu
20:05 O człowieku, który siedział tyłem – spektakl teatralny Polska '19
21:05 Nagroda Literacka NIKE 2024 (3)
21:15 Upade anioły – film *** obyczajowy Hongkong/Chiny 1995 (110 min)
23:05 Ustrzelić mafie
00:55 Gwiazdy – film biograf. ** Polska 2017, reż. Jan Kidawa-Błoński (115 min)

WARNER TV

07:40 Alf (22) – serial kom.
08:10 Kochane kłopoty IV
10:05 Przepis na życie V
12:00 Alf (22, 23, 24)
13:35 Kochane kłopoty IV (7, 8)
15:30 Diukowie Hazzardu V
16:30 Przepis na życie V
18:25 Alf (21, 23, 24)
20:00 Akademia policyjna – komedia USA 1984
22:00 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie – komedia USA 1985, reż. Jerry Paris
23:40 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie – komedia USA/Kanada 1986

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościłowa XIX (12) – serial dok.
10:15 Królowie Bożego Narodzenia – romans USA/Kanada 2021, reż. M. Ouellet
12:20 Gliniarz z Beverly Hills III – komedia sens. USA 1994
14:25 Star Trek – film s.f. USA/Niemcy 2009, reż. J.J. Abrams
17:20 Kate i Leopold – komedia romantyczna USA 2001
20:00 Wyśniony świat – dramat USA 2019, wyk. Finn Cole
22:10 Snake Eyes: Geneza G.I. Joe – film akcji USA 2021
00:20 Projekt Monster – film katastroficzny USA 2008

HBO

09:15 Garcia i Garcia – kome- ** dia Hiszp. 2021 (100 min)
10:55 Mariah Carey. **
Świąteczne życzenie – film animowany USA/Chiny 2017 (90 min)
12:25 Przyjaźń czy kocha- *** nie? – melodramat Irlandia/Francja/Holandia 2015 (95 min)
14:00 Straszny dom – film *** anim. USA/Kanada 2007, reż. Gil Kenan (90 min)
15:30 Park jurajski – film *** przyg. USA 1993, reż. S. Spielberg (125 min)
17:35 Przegład tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem (23)
18:15 Barry Seal: Król *** przemytu – dramat USA/Japonia/Kolumbia 2017 (115 min)
20:10 Ród smoka II (6) – serial przygodowy USA 2024
21:15 Zimowy monarcha (9)
22:10 Polowanie – thriller *** USA/Japonia/Chiny 2020, reż. C. Zobel (90 min)
23:40 Syn – dramat obczaja- *** jowy Francja/Wlk. Brytania 2022 (125 min)
01:45 Wrogowie publiczni *** – dramat krym. USA/Japonia 2009 (140 min)

CINEMAX

15:10 Jak wysadzić rurociąg – thriller USA 2022
16:55 W dobrym towarzystwie – dramat obycz. Hiszpania/Francja 2023, reż. Silvia Munt
18:35 W domu pada deszcz – dramat obycz. Belgia/F 2023
20:00 Wycieczka – dramat obycz. Bośnia-Hercegowina/Chorwacja/Serbia/Francja/Norwegia/Katar 2023
21:40 Ukryte – thriller Francja/Austria/Niemcy/Włochy 2005, reż. M. Haneke
23:40 Kręgielnia Saturn – thriller Francja/Belgia 2022

ROMANCE TV

07:50 Urlop na kempingu
09:40 Lato w Chorwacji – romans Niemcy/Austria 2012
11:30 Górski lekarz (77)
13:25 Diagnoza Betty (107)
14:20 Trening z Nancy – komedia Niemcy 2019
16:15 Rosamunde Pilcher
18:05 Inga Lindström: W letnim domu – romans Niemcy 2005, reż. Heidi Kranz
20:00 Rosamunde Pilcher: Niania pilnie potrzebna – film obyczajowy Niemcy 2018
21:50 Górski lekarz (78)
23:45 Jeśli to miłość – film obyczajowy Niemcy 2016

CANAL+ PREMIUM

08:40 Nasze małe Eldorado
09:45 Niewierni w Paryżu *** – komediodramat Wlk. Brytania 2023 (95 min)
11:20 Kiler-ów 2-óch *** – komedia kryminalna Polska 1998 (120 min)
13:20 Hollywood Buzz (13)
13:50 Sekret Madeleine ***
Collins – thriller Francja/B/Szwajcaria 2021 (105 min)
15:35 Uśmiech losu – kome- *** dia romant. Polska/Irl./Grecja 2023 (105 min)
17:20 Łapu-Capu
17:25 Zaproszenie do mor- ** derstwa – film krym. USA 2023 (95 min)
19:00 Cudowny chłopak. ***
Biały ptak – film biograf. USA 2024 (120 min)
21:00 Aplauz – dramat *** obycz. Słowacja/Polska/Czechy 2022, reż. Juraj Lehotsky (85 min)
22:25 Gorący temat – film *** biograficzny USA 2019, reż. Jay Roach (105 min)
00:10 Miłosne porachunki * – dramat obyczajowy Włochy 2022 (90 min)
01:40 Lęk – dramat obycz. *** Polska/Niemcy/Szwajcaria 2023 (95 min)

TVN FABUŁA

10:35 Brzydula II (20, 21)
11:35 Magda M. (1)
12:40 Motywy filmowe (1)
12:55 Prawo Agaty VI (7, 8)
14:55 Alfabet filmowy (37)
15:10 Druga szansa IV (3, 4)
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (8) – mag. filmowy
17:45 Magia kina (4)
18:10 Seriale Top 5 (14)
18:15 Scooby-Doo – film przyg. USA/Australia 2002
20:00 Strzelec – thriller USA 2007, reż. Antoine Fuqua
22:45 Śmiertelna wylczanka – thriller USA 2002

AMC

11:40 Saga »Zmierzc« – Zaćmienie – film fantasy USA 2010, reż. David Slade
14:00 Lokatorka – dramat obyczajowy USA 2004
16:15 Kopalnia śmierci – horror USA 2012
18:10 Żelazny orzeł III – Asy – film sens. Wlk. Brytania/USA 1992, reż. John Glen
20:05 Powietrze – thriller USA 2015, reż. Christian Cantamessa
22:00 To tylko sen – thriller USA 2021, reż. Paul Schneider
23:50 Droga przez piekło – thriller USA/Francja 1997

AXN

08:00 Rekrut IV (6, 7)
09:50 Seal Team VI (5)
10:50 Rekrut IV (8, 9)
12:45 Seal Team VI (6)
13:40 MacGyver III (13, 14)
15:30 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (11, 12)
17:20 MacGyver III (15, 16)
19:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (13, 14)
21:05 Walker: Strażnik Teksasu II (7) - serial krym.
22:00 Rekrut VI (7)
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (13, 14)

EPIC DRAMA

09:50 Poirot XIII (2) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
11:40 Panna Scarlet i komisarz IV (1) - serial krym.
12:50 Wszystkie stworzenia duże i małe (3) - serial obycz.
13:50 Inspektor George Gently VIII (2) - serial krym.
15:45 Panna Marple III (3)
17:45 Poirot XIII (2) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
19:40 Agencji NCIS XV (15, 16) - serial krym. USA 2018
21:35 Panna Scarlet i komisarz IV (2) - serial krym.
22:40 Fabryka lalek (3)
23:50 Agencji NCIS XV (14, 15)

TVN STYLE

09:05 Inspirujące kobiety (7)
09:40 EuroPOLKI studentki (4)
10:40 Jestem z Polski (14)
11:40 Ugotowani (2, 6)
13:50 Kuchenne rewolucje (8)
14:50 Pojedynk na podróże
15:50 Totalne remonty Szelągowskiej (6)
16:50 Nieczysta gra (4)
17:35 Kuchenne rewolucje (1)
18:40 Co słychać? (379)
19:00 Ugotowani (3)
20:00 Ach, ten ślub! (2)
21:00 Jestem z Polski (8)
22:00 EuroPOLKI studentki (4)
23:00 Gwiazdy lumpkowski

TVN TURBO

10:00 Megatransporty VII (2)
10:45 Waga ciężka (2)
11:30 Strażacy z Ruhry VIII (5)
12:30 Legendy PRL (9)
13:00 Klimek kontra Duda III
13:45 Samochód marzeń: Kup i zrób (8) - magazyn
14:30 Zawodowi handlarze
16:00 Wojny samochodowe
18:00 Raport Turbo (4576)
18:15 Wojny samochodowe (5)
19:15 Zakup kontrolowany (5)
20:15 Nic do zgłoszenia (7)
21:15 Naprawy nie do naprawy
22:00 Raport Turbo (4576)
22:20 Jeździć, obserwować IV
23:05 Mobilni mechanicy (5)

BBC FIRST

09:50 W granitowym mieście
11:00 Śmierć pod palmami IX
12:05 Ojciec Brown (4)
13:05 Morderstwa w Mid-somer XIV (5) - serial krym.
14:55 W granitowym mieście
16:05 Lewis II (5) - serial krym.
17:05 Ojciec Brown (5)
18:10 Morderstwa w Mid-somer XIV (6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX (3) - serial kryminalny
21:00 Harry Wild II (6)
22:00 Milczący świadek XXII
23:10 Dypmatki (3)

FX

09:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (8)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (19, 20)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Miami (17, 18)
13:45 Agencji NCIS II (20, 21)
15:35 Dr House VI (18, 19)
17:25 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (9)
18:20 CSI: Kryminalne zagadki Miami (19, 20)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (21, 22)
22:00 Alert: Wydział Osób Zaginionych II (1) - serial krym.
22:55 Agencji NCIS II (20, 21)

HGTV

11:00 Okazja na dom do remontu (7) - reality show
12:00 Oszkarni na remoncie
14:00 House Hunters (3, 4)
15:10 Weekendowa metamorfoza (2, 5) - reality show
17:10 Polowanie na ogród - tarasy (4) - serial dok.
17:45 Polowanie na ogród IV
18:25 Totalne remonty Szelągowskiej (4)
19:20 Dorota wa urzędzi
20:45 Złoty remont (4)
21:40 Misja ratunkowa braci Scott (4) - serial dok.
22:35 House Hunters (11, 1, 2)

BBC LIFESTYLE

12:20 Mistrzowie szycia
13:30 Wielkie brytyjskie wypieki - program rozrywkowy
14:50 Sarah Beeny: nowe życie na wsi - serial dok.
15:55 Wielkie projekty
16:55 Zapraszam do stołu
18:50 Mistrzowie szycia
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki - program rozrywkowy
21:10 Sarah Beeny: nowe życie na wsi - serial dok.
22:15 Spice Girls: rewolucja Girl Power - serial dok.
23:30 Wstydlive choroby
00:20 Brytyjski ślub od pierwszego wejrzenia - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:10 Młody Sheldon IV (1)
08:35 Dwóch i pół XII (11-14)
10:30 Teoria wielkiego podrywu VIII (3, 4, 5, 6, 7, 8)
13:05 Przyjaciele VIII (13-18)
16:05 Młody Sheldon IV (2, 3)
17:00 Teoria wielkiego podrywu VIII (9, 10, 11, 12, 13, 14)
19:30 Przyjaciele VIII (19, 20, 21, 22, 23, 24) - serial kom.
19:55 Dwóch i pół XII (15, 16, 1, 2) - serial kom. USA 2014
00:30 The Daily Show (92)
01:00 Miasteczko South Park XIX (9)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex IV (41)
09:20 Złotopolscy (1108)
09:50 Klan (1016) - telenowela
10:30 Ranczo III (34)
11:20 M jak miłość (1815)
12:20 Rodzinka.pl IX (188, 189)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (333, 334) - serial krym.
15:25 Komisarz Alex IV (42)
16:15 Na sygnale (33, 34)
17:25 Ranczo III (35, 36)
19:30 Ojciec Mateusz XXVI (335, 20) - serial krym.
21:30 Ranczo III (37, 38)
23:30 Ojciec Mateusz XXVI (336) - serial krym.
00:30 Na dobre i na złe (926)

CANAL+ KUCHNIA

13:20 Jamie Oliver (1, 2)
14:20 ABC gotowania - kuchnia amerykańska (2) - mag.
14:50 Jakubiak rozgrywa Polskę (5, 6) - mag. kulinarny
15:55 Jamie Oliver (1)
16:55 Z pola na stół (5, 6)
17:50 Francuskie wdówki Julie IX (7) - serial dok.
18:50 Silvia Colloca III (7)
19:20 m jak mięso (4)
19:50 Curtis Stone (12, 13)
21:00 Anthony Bourdain: Bez rezerwacji VIII (1) - serial dok.
21:55 m jak mięso (2)
22:25 Domowa piekarnia ... (2)

CANAL+ DOMO

09:30 Daleko od miasta XII (7)
10:00 Patent na zieleń (5)
10:30 Telesprzedaż
11:45 Moje niezwykłe B&B (5)
12:45 Telesprzedaż
13:50 Przerób, nie wyrzucaj (1)
14:45 Wielkie projekty XX (3)
15:45 Dowborowa od nowa II
16:45 Gardeners' World (21)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
18:55 Wielkie projekty XX (4)
19:50 Daleko od miasta X (10)
20:25 Cudotwórcy VII (8)
21:15 Generalna odbudowa (1)
22:10 Domy za miliony III (3, 4)
23:15 Wiejskie domy do liftingu (10) - reality show

PLANETE+

14:00 Zagrabione dziedzictwo Azji (1, 2) - serial dok.
16:00 Tajemnice afrykańskich drzew (5) - serial dok.
17:00 Dokąd dzisiaj? III
18:00 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace V (4)
18:30 Świat z góry XII (7)
19:05 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace III (2)
19:40 Pokaż, co jesz (1)
20:45 Co drzemie w glebie?
21:50 Zabójcza asteroida. Jak ochronić Ziemię - film dok.
22:55 Zielone triki Totala

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Ekstremalna Alaska VI
09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV - serial dok.
10:00 Stacja Alaska III
11:00 Klan z Alaski II
12:00 Fani czterech kótek XII
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita VII - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VI (8)
16:00 Gorączka złota XIV
17:00 Powrót do przeszłości
18:00 Przygody truckerki (6)
19:00 Złomowisko PL VII
21:00 Mistrzowie logistyki (9)
22:00 Nic do zgłoszenia IV (7)
23:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XX - serial dok.

TVP HISTORIA

15:15 Ulica Brzozowa
15:30 Korona królów (82)
16:00 Sensacje XX wieku
17:00 Kalendarium powstania warszawskiego (62)
17:05 Ostatni bój
18:15 Było, nie minęło (336)
18:50 Stulecie Winnych (8)
19:40 Iluzja - inny Polska 1966
20:00 Legenda Orientu Expressu
21:10 Wyszynski - zemsta czy przebaczenie - film biograficzny Polska 2021
22:45 Ja gorę! - film krótkometrażowy Polska 1968
23:20 Sensacje XX wieku (1)

HISTORY

14:00 Jak to wyjaśnić? II (19)
14:30 Niewyjaśnione tajemnice świata (19, 20)
16:15 II wojna światowa w kolorze (13) - serial dok.
17:10 Triumf i upadek nazistów (8) - serial dok.
18:10 Niewyjaśnione tajemnice świata (17) - serial dok.
19:05 Wykute w ogniu (13)
20:00 Triumf i upadek nazistów (9) - serial dok.
21:00 Tajne kryjówki dyktatorów (6) - serial dok.
22:00 Morgan Freeman: wielkie ucieczki II (4) - serial dok.
23:00 Złoto Bałtyku VI (5)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic (7, 8)
16:00 PamiętajMY (2)
16:05 Ciekawsza strona historii (7) - serial dok.
17:00 Wyprowadź mnie do dna V (1)
18:00 Największe katastrofy budowlane II (3) - serial dok.
19:00 Niezwykłe zjawiska pogodowe III (6) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XV (7) - serial dok.
21:00 Odłudna wyspa (1)
22:00 Koszmarowa wyprawa: zbrodnia i kara V (8)
23:00 Narkowojny: mafia II (4)

FOCUS TV

08:30 Poszukiwacze historii IX (6) - serial dok. Polska 2018
09:00 Starożytni kosmici XIII
10:00 Łowcy skarbów (66)
11:00 Galileo
12:00 Wojny magazynowe V
13:00 Gwiazdy lombardu III
15:00 Superfabryki (6)
16:00 Starożytni kosmici X
18:00 Rolnicy. Podlasie III (20, 21) - serial dok. Polska 2021
20:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (67) - reality show
21:00 Galileo
22:00 Fabryki wojny II (1, 2)
00:00 Starożytni kosmici IX
01:00 Rolnicy. Podlasie II (16)

BBC EARTH

11:35 Wielkie archeologiczne odkrycia (1) - serial dok.
12:40 Szpiedzy w oceanie (1)
13:50 Niezwykłe podróże kolejną z Nickiem Knowlesem II
14:50 W okowach mrozu (1)
15:50 Życie na pustkowiu II (1)
16:50 Wielkie archeologiczne odkrycia (1) - serial dok.
17:50 Niezwykłe podróże kolejną z Nickiem Knowlesem II
18:50 Małe wielkie podróże (2)
19:55 Rajskie ptaki - film dok.
20:55 Życie na pustkowiu V (5)
21:55 W okowach mrozu VIII
23:00 Superchirurgi II (3)

POLSAT VIASAT HISTORY

13:40 Czarne Pantery II wojny światowej - film dok.
14:40 Zakazana historia VII (6)
15:35 Wyprowadź mnie do skarby z Bettany Hughes (5)
16:40 Skanowanie Nilu (1)
17:50 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (8)
18:55 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (2)
20:00 Tajne bazy nazistów III
21:00 Starożytnie superbudowle III (5) - serial dok.
22:00 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (3)
23:05 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (8)

Od A do Z

BOSKA FLORENCE ★★★★★

komedia, Wlk. Brytania/USA
2016, reż. Stephen Frears,
wyk. Meryl Streep, Hugh Grant,
Simon Helberg

21:00 | tvn 7

Dwudziesta(!) nominacja do Oscara dla Meryl Streep za popisową rolę Florence Foster Jenkins – amerykańskiej dziedziczki fortuny, która mimo koszmarnych warunków głosowych chciała zostać operową diwą.

DETEKTYW MARLOWE ★★

thriller, Irlandia/Hiszpania/
Francja 2022, reż. Neil Jordan,
wyk. Liam Neeson, Diane Kruger,
Jessica Lange

20:00 | tv puls

Neil Jordan sięga po prozę Johna Banville'a, udanie naśladowującego Raymonda Chandlera: prywatny detektyw Marlowe dostaje zlecenie odnalezienia dawnego kochanka pewnej bogatej damy. Plus Liam Neeson.

EKIPIA ★★★★★

komedia, USA 2015, reż. Doug Ellin,
wyk. Kevin Connolly, Adrian Grenier,
Kevin Dillon

20:00 | warner tv

Kinowa kontynuacja popularnego serialu: ironiczne spojrzenie na kulisy Hollywood okiem popularnego aktora, który po stolicy filmu zwykł poruszać się w towarzystwie kumpli z nowojorskiego Queens.

JAK NAJDALEJ STĄD ★★★★★

dramat obyczajowy, Polska/Irlandia 2020, reż. Piotr Domalewski,
wyk. Zofia Stafiej, Kinga Preis, Arkadiusz Jakubik

20:00 | kino polska

Nagradzana w kraju i za granicą opowieść o nastolatce wysłanej do Irlandii, by załatwić sprowadzenie do kraju zwłok ojca, a jednocześnie próbującej wyegzekwować niespełnione obietnice zmarłego.

JESIEŃ**W NOWYM JORKU** ★★★★★

komedia romantyczna, USA/Kanada 2022, reż. Michael Robison,
wyk. Aimee Teegarden,
Evan Roderick, Laura Soltis

23:00 | tvp 2

Aspirująca ilustratorka przyjeżdża do Nowego Jorku, a spotkanie z początkującym pisarzem, autorem książki dla dzieci, nie obiecuje zbyt wiele, lecz w rezultacie stanie się kluczem do kariery dla obojga.

Plan A

FOT. ALBUM ONLINE/EAST NEWS

THRILLER

IZRAEL/NIEMCY 2021, REŻ. DORON PAZ, YOAV PAZ, WYK. AUGUST DIEHL, SYLVIA HOEKS, MICHAEL ALONI

KOBIETY I XX WIEK ★★★★★

komedia, USA 2016, reż. Mike Mills,
wyk. Greta Gerwig, Billy Crudup,
Lucas Jade Zumann,
Alison Elliott

23:55 | obs europa

Mike Mills, twórca „Debiutantów” – historii swego ojca, opowiada o losach matki, na której spoczął obowiązek wychowania – z małą pomocą innych pań – dorastającego chłopca pod koniec lat 70. XX wieku.

KSIĘGA LUSTER ★★★★★

thriller, USA 2024, reż. Adam Cooper,
wyk. Karen Gillan, Russell Crowe,
Tommy Flanagan,
Harry Greenwood

21:50 | canal+ premium

Russell Crowe jako cierpiący na Alzheimera były detektyw, który w ramach terapii powraca do sprawy morderstwa sprzed 10 lat: od jej wyjaśnienia zależą losy osadzonego w więzieniu niewinnego człowieka.

MÓJ DŁUG ★★

dramat kryminalny, Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job,
wyk. Bartosz Sak, Piotr Stramowski,
Olga Bołądź, Marcin Januskiewicz,
Anna Karczmarczyk,
Piotr Polk

22:10 | tv puls

Sławomir Sikora, bohater głośnego „Długu” Krzysztofa Krauzego – przedsiębiorca skazany na 25 lat za zamordowanie szantażysty – opowiada swoją więzienną historię. Sprawa narodziła, a historia nudna.

RÓŻYCZKA 2 ★★★★★

film historyczny, Polska 2023,
reż. Jan Kidawa-Błoński,
wyk. Magdalena Boczańska,
Mateusz Banasiuk,
Robert Więckiewicz,
Maria Seweryn

23:40 | canal+ premium

Ubiegająca się o urząd prezydencki europosełka staje wobec zarzutów wiążących jej matkę ze służbami czasu PRL. Kobieta podejmuje prywatne śledztwo i odkrywa mroczne tajemnice swej rodziny.

STRAŻNIK PRAWA ★★

film sensacyjny, USA 1976,
reż. James Fargo,
wyk. Clint Eastwood,
Tyne Daly,
Harry Guardino,
DeVeren Bookwalter,
John Mitchum

22:00 | warner tv

Bрудny Harry Callaghan po raz trzeci: broniąc San Francisco przed terroryzmem, trzeba najpierw pokonać biurokrację. Bez Dona Siegela na reżyserskim stolku cykl traci impet.

SYSTEM ★★★★★

film kryminalny, Czechy/Wlk. Brytania/USA/Rosja 2015,
reż. Daniel Espinosa,
wyk. Tom Hardy,
Gary Oldman,
Noomi Rapace,
Joel Kinnaman,
Paddy Considine

23:05 | tvp 1

Opowieść o oficerze służby bezpieczeństwa, który w stalinowskim Związku Radzieckim tropi – wbrew władzom – seryjnego mordercę dzieci, kluczem do opisu Rosji u schyłku rządów Stalina. Intrygujące.

22:30 | ALE KINO+

Niemcy, rok 1945. Max jest ocalałym z Zagłady Żydem, który dołącza do grupy radykalnych bojowników. Naziści zabrali im nadzieję na przyszłość i zabili ich bliskich, więc teraz grupie marzy się widowiskowa zemsta. Chcąc zadośćuczynić zasadzie „oko za oko, ząb za ząb”, przygotowują śmiałą operację znaną jako „Plan A”. **MYZ**

ŚWIĘTY INTERES ★★

komedia, Polska 2010, reż. Maciej Wojtyzsko,
wyk. Piotr Adamczyk,
Adam Woronowicz,
Patricia Kazadi

21:50 | polsat

Dwaj marnotrawni synowie zjawiają się na pogrzebie ojca, licząc na spadek, ale zamiast pieniędzy czeka na nich samochód, ponoć należący niegdyś do Karola Wojtyły, z którym wiąże się pewna tajemnica.

TRZEJ MUSZKIETEROWIE:**MILADY** ★★★★★

film przygodowy, Francja 2023,
reż. Martin Bourboulon,
wyk. François Civil,
Vincent Cassel,
Romain Duris

19:05 | canal+ premium

Kontynuacja brawurowej ekranizacji przeboju Aleksandra Dumasa: D'Artagnian, szukając uprowadzonej Konstancji, łączy siły z Milady, jego towarzysze broni idą na wojnę, a kardynał Richelieu dalej knuje.

ZMIANA PASA ★★★★★

film sensacyjny, USA 2002,
reż. Roger Michell,
wyk. Ben Affleck,
Samuel L. Jackson,
Toni Collette

20:00 | obs europa

Zawiść wcale nie bezinteresowna: drobna kolizja samochodowa w porannym szczyście staje się początkiem lawiny zdarzeń, które mogą zaważyć na życiu zacietrzewionych kierowców. Ku przestrodze.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3B**

07:00 Msza święta
07:30 Projekt: Nadzieja (2)
08:00 Akcjaowa 38 (439)
08:50 Ranczo V (62)
09:45 Komisarz Alex IX (117)
10:45 Ojciec Mateusz VIII (100)
11:35 Korona królów. Jagiellonowie II (209)
12:10 Agrobiznes
12:35 Rok w ogrodzie extra
12:55 Kanada: przetrwać na dzikiej Północy – film dok.
14:00 Wichrowe wzgórza (19)
14:55 Jaka to melodia? (5433)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo (362)
17:00 Telexpress
17:20 Jaka to melodia? (5434)
17:55 Klan (4380)
18:25 Reporterzy (119)
18:45 Akcjaowa 38 (466)
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia (132)

20:25 Korona królów. Jagiellonowie II (210) – serial obyczajowy Polska 2024
20:55 Piłka nożna: Liga Mistrzów UEFA: 2. kolejka fazy ligowej: Aston Villa – Bayern Monachium (na żywo)
23:05 System (Child 44) *** – film krym. Czechy/Wlk. Brytania/USA/Rosja 2015, reż. Daniel Espinosa (150 min)
01:35 Magazyn Ekspresu Reporterów (1013)

TVP2 **D3B**

05:30 M jak miłość (1672)
06:25 Pozyteczni.pl (328)
06:55 Barwy szczęścia (3041)
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (6968) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (6968) – mag. Polska 2024
11:20 Tchnienie na tchnienie (2) – serial dok. Polska 2023
11:50 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
12:30 Koło fortuny (1732)
13:15 Miłość i nadzieja (43)
14:05 Va banque (795)
14:35 Na sygnale (605)
15:05 M jak miłość (1816)
16:00 Koło fortuny (1733)
16:35 Familiada (2908)
17:20 Miłość i nadzieja (44) – serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (796)
18:50 Jeden z dziesięciu (2)
19:25 Barwy szczęścia (3041)

20:00 Barwy szczęścia (3042) – serial obyczajowy Polska 2024
20:35 Przepis dnia (21)
20:45 Na dobre i na złe (927)
21:55 Na sygnale (606, 607) – serial obyczajowy
23:00 Jesień w Nowym Jorku (Autumn in the City) – komedia romantyczna USA/Kanada 2022, reż. Michael Robison (100 min)
00:40 Krok od nieba (21, 22) – serial obycz.
02:30 To nie film – film dok.

POLSAT **D3B**

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień z Polsat News – mag. informacyjny
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (284, 285)
10:30 Dlaczego ja? XXI (921)
11:30 Gliniarze XIII (741, 742, 743) – serial fabularno-dok. Polska 2022
14:35 Dlaczego ja? 30 (1360)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5501)
16:30 Na ratunek 112 XV (955)
17:00 Gliniarze XVII (980) – serial fab.-dok. Polska 2024
18:00 Pierwsza miłość 48 (3864) – serial obycz. Polska 2024, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń”
19:35 Malanowski. Nowe rodzenie (19) – serial fab.-dok.

20:10 Moja mama i twój tata (5) – reality show Polska 2024
21:50 Święty interes ** – komedia Polska 2010, reż. Maciej Wojtyżsko, wyk. Piotr Adamczyk (120 min)
23:50 Hitman: Agent 47 * – thriller USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Kanada 2015 (125 min)
01:55 Locke *** Wlk. Brytania/USA 2013, reż. Steven Knight (105 min)

TVN **D3B**

05:10 Kto was tak urządził?
05:40 Uwaga! (7588)
05:55 Ukryta prawda (873)
06:50 Kuchenne rewolucje XXII (15) – reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5177)
11:30 B&B love (22)
12:05 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Ziołowa Chata”, Brenna XVIII (4) – reality show Polska 2018
13:10 Ukryta prawda (1636)
14:15 Detektywi (114)
15:20 Doradca smaku (18)
15:30 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Modry Kociotek”, Piekary Śląskie XXIII (1)
16:35 Ukryta prawda (1646)
17:40 Detektywi (124) – serial fabularno-dok. Polska 2024
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Uwaga! (7589)
20:00 Doradca smaku (19)

20:10 Na Wspólnej (3893) – serial obyczajowy Polska 2024, wyk. Sonia Mielieciła
20:50 B&B love (23) – telenowela dokumentalna
21:30 Top Model (5) – reality show Polska 2024
23:05 Pati (1) – serial obycz. Polska 2023, wyk. Aleksandra Adamska
00:00 Heaven in Hell ** – dramat obycz. Polska '23, reż. Tomasz Mandes, wyk. Magdalena Boczarska (160 min)

TV PULS **D3B**

06:00 Nash Bridges V (87, 88)
08:00 Kobra – oddział specjalny XX(8) – serial sens.
09:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (22)
10:00 Zaklinaczka duchów II (39) – serial fantasy USA 2007
11:00 Nie igraj z aniołem (32, 33) – telenowela
13:00 Zaklinaczka duchów II (39) – serial fantasy USA 2007
14:00 Unforgettable: Zapisane w pamięci II (23)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw (500) – serial obycz.
16:00 Kurierzy II (62, 63)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (800, 801) – serial obyczajowy Polska 2024

20:00 Detektywy Marlowe ** – thriller Irlandia/Hiszpania/Francja 2022, reż. Neil Jordan, wyk. Liam Neeson, Diane Kruger (130 min)
22:10 Mój dług – dramat ** kryminalny Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job, wyk. Bartosz Sak (120 min)
00:10 Zakładnik (Collateral) **** – film sens. USA 2004, reż. Michael Mann, wyk. Tom Cruise, Jamie Foxx (145 min)

TVN7 **D3B**

05:05 Szkoła (800, 556)
07:00 Szpital (368)
08:00 Ukryta prawda (1221, 1061, 1062)
11:00 Detektywi (51) – serial fabularno-dok. Polska 2023
12:00 W-11 Wydział Śledczy (798) – serial fabularno-dok.
12:45 Szpital (369)
13:45 Sekrety życia (23)
14:50 Sędzia Anna Maria Wesołowska (470, 471)
16:50 Sekrety życia (18) – serial fab.-dok. Polska 2023
17:55 Szpital (886) – serial fabularno-dok. Polska 2019
18:55 Ukryta prawda (1307) – serial fab.-dok. Polska 2021, wyk. Agnieszka Czeakańska

20:00 Hotel Paradise (28) – real tv Polska 2024
21:00 Boska Florence **** (Florence Foster Jenkins) – komedia Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Stephen Frears, wyk. Meryl Streep (140 min)
23:20 Kocha, lubi, szanuje *** (Krazy, Stupid, Love) – komedia romantyczna USA 2011, reż. Glenn Ficarra, John Requa (150 min)
01:50 Hotel Paradise (27)

MEZZO

10:00 Daniel Barenboim i Filharmonicy Berlińscy wykonują XX-XXIV Koncert fortepianowy Mozarta
12:35 Intermezzo
13:30 Królewska Orkiestra Concertgebouw, Manfred Honeck – muzyka klasyczna
15:00 Wielcy muzycy rywale: Callas vs Tebaldi
15:40 Dietrich Fischer-Dieskau: Ostatnie słowa
16:35 Intermezzo
17:30 IX Symfonia Maurice'a Béharta: Béjart Ballet Lausanne i Balet Tokijski – balet jap. 2014
18:50 Orkiestra festiwalu w Lucernie, Claudio Abbado
20:30 Richard Strauss: Elektra – opera Niemcy 2024
22:20 Koncert paryski 2023
00:05 Roni Kaspri: Trans Musicales Rennes 2023

PULS 2

11:55 Dinopociąg (23)
12:35 Edzio i Lusja (23)
12:50 Cosie-Ktosie (23)
13:00 Wielkie przygody małego rekina II (8) – serial anim.
13:35 Dora poznaje świat VIII
14:00 Smerfy (251, 252)
15:00 Marta mówi! (23)
15:35 Psi patrol III (313)
16:00 Bing IV (11, 12, 13)
16:35 Świnka Peppa II
17:00 Masza i niedźwiedź
17:35 Baranek Shaun V
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (28, 29) – serial anim.
19:05 Rubble i jego ekipa (6)
19:35 Psi patrol IX (905)
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XV (791) – serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu VII
23:00 Blair Witch – horror USA/Kanada 2016
01:00 Dzielnica strachu VII

TV4

07:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (341) – reality show
08:00 Bogaty dom – biedny dom IV (29) – serial dok.
09:00 Dlaczego ja? XIX
11:00 Trudne sprawy XXI
14:00 Policjantki i policjanci VIII (424) – serial obycz.
15:00 Na ratunek 112 X
16:00 Policjantki i policjanci XVI (868, 869) – serial obycz.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (353) – reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXI (1198) – serial obycz.
20:00 Uroczysko II (75)
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XVII (841)
21:30 Miłość za wszelką cenę
22:30 Pamiętniki z wakacji VII
23:30 13 godzin: Tajna misja w Benghazii – film sensacyjny USA/Malta/Maroko 2016

METRO **D3B**

07:45 W roli głównej (3)
08:15 Szkoła filmowa (3, 4)
09:10 Prawo Agaty VI (13, 1)
11:05 Papiery na szczęście
12:05 Usterka VII (7)
12:40 Złodziej (8)
13:20 Nauka jazdy (1, 2)
14:20 Celnicy na straży Europy VI (16, 17) – serial dok.
15:20 Alarmowy 091 (10)
16:20 J.A.G. – Wojskowe Biuro Śledcze X (4, 5)
18:20 Milionerzy (656)
18:55 Fani czterech kółek XV
19:55 Ciężarówką przez Stany (4) – serial dok.
20:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XI (9) – serial krym.
21:35 Odwrócenie (9, 10)
23:35 Doktor Sen – horror USA 2019, reż. Mike Flanagan
02:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (29)

STOPKLATKA

08:25 Przygody psa Cywila (3) – serial przyg.
09:00 Jednostka specjalna Dunaj XIV (3) – serial kryminalny Niemcy/Austria 2018
10:00 Komisarz Rex IX (124, 57) – serial krym.
12:00 Katastrofy w przestworzach (70, 33, 170, 104) – serial dok.
16:00 Kojak (19, 20) – serial kryminalny USA 1975
18:05 Komisarz Rex IX (125) – serial kryminalny
19:05 Hudson i Rex: Nieustraszone świry (2) – serial krym. Kanada 2019, wyk. John Reardon
20:00 Legionista (Legionnaire) – film sensacyjny USA 1998, reż. Peter MacDonald, wyk. Jean-Claude Van Damme (125 min)
22:05 Zdrajca (Traitor) (*** – film sens. USA 2008, reż. Jeffrey Nachmanoff, wyk. Don Cheadle, Guy Pearce (135 min)
00:20 Jestem mordercą (**** – thriller psychologiczny Polska 2016, reż. Maciej Pieprzycza, wyk. Agata Kulesza (155 min)

CBS EUROPA

08:05 Boeing, Boeing – komedia USA 1965, reż. John Rich
10:05 Najlepszy strzał – komedia USA 2007
12:05 Mamo, wróć (1, 2, 3)
15:35 Zgaga – komedia USA 1986, reż. Mike Nichols
17:40 Maria Antonina – dramat historyczny USA/Francja/Japonia 2006
20:00 Zmiana pasa – film sens. USA 2002, reż. Roger Michell
21:55 Jaka matka, taka córka – dramat obycz. USA 2016
23:55 Kobiety i XX wiek – komedia USA 2016

KINO POLSKA

08:55 W słońcu i w deszczu (4)
10:00 Filip z konopi – komedia Polska 1983, reż. Józef Gębski
11:50 Wracając do Marka
12:50 Biała sukienka – film obyczajowy Polska 2003
14:10 Austeria – dramat obyczajowy Polska 1983
16:20 W słońcu i w deszczu (6)
17:40 Stawa i chwata (2, 3)
20:00 Jak najdalej stąd – dramat obycz. Polska/Irl. 2020
22:00 Misja Afganistan (1, 2) – serial wojenny Polska 2012
00:00 Jestem mordercą – thriller psychologiczny Polska 2016, reż. Maciej Pieprzycza

ALE KINO+

09:45 Mój tygrys – film krótkom. F 2021 (30 min)
10:15 Dziewięć miesięcy (Neuf mois) – komedia Francja 1994 (115 min)
12:10 Jeszcze na chwilę – film krótkom. Polska 2021 (30 min)
12:40 Jamie Lee Curtis. Wolny duch Hollywoodu – film dok.
13:45 Szereg płaczący – film krótkom. PL '21 (40 min)
14:25 Córki Rzeszy (Six Minutes to Midnight) (**) – thriller Wlk. Brytania 2020 (110 min)
16:15 Brzuch straszliwej maszyny, wykrwawiające się na śmierć – film krótkom. Polska 2019 (35 min)
16:50 Historia fantasy (2)
17:55 Mój tygrys – film krótkom. F 2021 (25 min)
18:20 Vera VI (4) – serial krym.
20:10 Poza nocą (1, 2) – serial krym. Włochy/Francja 2022, wyk. Fabrizio Gifuni, Margherita Buy
22:30 Plan A – thriller Izrael/Niemcy 2021, reż. Doron Paz, Yoav Paz (125 min)
00:35 Purpurowe rzeki IV (7, 8) – serial krym.

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (68)
08:30 Przyjaciółki XXII
10:30 Świat według Kiepskich
13:40 Jumanji – film przyg. USA 1995, reż. Joe Johnston
15:55 Niewidzialny – film sens. USA 2005, reż. Rob Cohen
18:30 Pamięć absolutna – film s.f. USA/Kanada 2012
21:00 Siła rażenia – film sens. USA/Wlk. Brytania/Rumunia 2006, reż. Michael Keusch
23:00 Barry Seal: Król przemytu – dramat USA/Japonia/Kolumbia 2017, reż. D. Liman
01:25 Fała zbrodni II (19)

KINO TV

08:30 Alf (3, 4) – serial kom.
09:35 Poirot – serial kryminalny Wlk. Brytania 1990
13:55 Nora Roberts – Angels Fall – thriller USA 2007
15:55 W kręgu zdrady – thriller Kanada 2017, reż. Scott Belyea
17:50 Poirot – serial kryminalny Wlk. Brytania 1990
20:00 Joker – film sensacyjny USA 2015, reż. Simon West, wyk. Jason Statham
22:00 Dorwać Cartera – thriller USA 2000, reż. Stephen Kay
00:05 Kick bokser – film sens. USA 1989, wyk. Jean-Claude Van Damme, Dennis Alexio

TVP KULTURA

10:30 14 lipca (Quatorze juillet) (*** – komedia Francja 1933 (100 min)
12:10 ... i nie żałuj tego
13:15 Wydarzenie aktualne
13:55 Baśnie z piasku (4)
14:25 Praktyczny pan – film anim. PL 2020 (20 min)
14:45 Nagroda Literacka NIKE 2024 (4)
14:50 Złoto dezertarów (**) – komedia PL '98 (155 min)
17:25 Przeprowadzki (5)
18:30 Informacje kulturalne
19:00 Reżyserzy VI (3)
19:45 Nagroda Literacka NIKE 2024 (4)
20:00 Jak zabić starszą panią (*** – komedia krym. Wlk. Bryt. 1955 (100 min)
21:40 Legendy rocka: Amerykański Punk Rock X (102)
22:10 Nagroda Literacka NIKE 2024 (4)
22:15 Legendy rocka: Metalowcy X (103)
22:45 Nagroda Literacka NIKE 2024 (4)
22:50 Harry Angel – horror (**** Wlk. Brytania/Kanada/USA 1987 (125 min)
00:55 Piękność dnia (Belle de jour) (**** – dramat obycz. F/Włochy 1967 (115 min)

WARNER TV

07:40 Alf (24) – serial kom.
08:15 Kochane kłopoty IV
10:05 Przepis na życie V
12:00 Alf (24, 25, 1)
13:35 Kochane kłopoty IV (9, 10) – serial obycz. USA 2003
15:30 Diukowie Hazzardu V
16:30 Przepis na życie V
18:20 Alf (23, 25, 1)
19:55 Ekipa – komedia USA 2015, reż. Doug Ellin, wyk. Kevin Connolly, Adrian Grenier
22:00 Strażnik prawa – film sensacyjny USA 1976
00:00 Buntownik z wyboru – dramat obycz. USA 1992

PARAMOUNT

10:20 Smak Bożego Narodzenia – romans Kanada 2021
12:20 Hugo – film przyg. Wlk. Brytania/USA/Francja 2011
15:15 Gliniarz z Beverly Hills III – komedia sens. USA 1994
17:30 Włoska robota – film sens. USA/Francja/Włochy/Wlk. Brytania/Niemcy 2003
20:00 Nawrót depresji gangstera – komedia krym. USA/Australia 2002, reż. H. Ramis
22:10 Rocketman – film biograficzny Wlk. Brytania/USA/Kanada 2019
00:45 Aż poleje się krew – dramat obyczajowy USA 2007

HBO

09:45 Gwiezdne morze (*** – dramat obycz. Belgia/Holandia 2023 (100 min)
11:25 Patrz jak kręczę (*** – komedia Wlk. Brytania/USA 2022 (95 min)
13:00 Życie do góry nogami (**) – komedia USA 2023, reż. Cecilia Miniucchi, wyk. Danny Huston (95 min)
14:35 Łatwa dziewczyna (*** – komedia USA 2010, reż. Will Gluck (95 min)
16:10 Zadwoń do Jane (*** – film historyczny USA/Wlk. Brytania/Indie 2022 (120 min)
18:10 Doppelgänger. (*** Sobowtór – thriller Polska/Lotwa 2023, reż. Jan Holoubek (120 min)
20:10 Ostatnia sesja Freuda (*** – dramat obyczajowy Wlk. Brytania/USA/Irlandia 2023, reż. Matt Brown, wyk. Anthony Hopkins (110 min)
22:00 Branza III (8) – serial obyczajowy Wlk. Brytania/USA 2024
23:00 Pingwin (2) – serial krym. USA 2024
00:00 Barcelona 77 – thriller (*** Hiszp. 2022, reż. Alberto Rodríguez (125 min)

CINEMAX

13:10 Wycieczka – dramat obycz. Bośnia-Hercegowina/Chorwacja/Serbia/Francja/Norwegia/Katar 2023
14:45 Afera Thomasa Crowna – film kryminalny USA 1999
16:40 Srebrna dama – dramat obyczajowy Francja 2023
18:25 Paula – dramat obyczajowy Argentyna 2022
20:00 Maxine (1, 2, 3) – serial krym. Wlk. Brytania 2022
22:20 Biały pies – dramat obyczajowy Kanada 2022
23:55 W imię Allaha – thriller Włochy/Belgia 2020

ROMANCE TV

09:40 O jedną miłość więcej – dramat Niemcy 2021
11:30 Górski lekarz (78)
13:25 Diagnostka Betty (108)
14:20 Rosamunde Pilcher: Miłość to najlepsza terapia – romans Niemcy 2023
16:15 Käthe i ja: Podrutek – dramat obycz. Niemcy 2019
18:05 Straszliwie bogata para – komedia Niemcy 2017
20:00 Malibu – Kemping dla początkujących – film obyczajowy Niemcy 2022
21:55 Górski lekarz (79)
23:50 Inga Lindström: Szalone czasy – serial obyczajowy

CANAL+ PREMIUM

08:55 Bella i Sebastian: nowe pokolenie – film przyg. F 2022 (95 min)
10:30 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace IV (9, 10)
11:15 Fuks – komedia sens. (*** Polska 1999 (100 min)
12:55 Szczęście Mikołajka – inny Francja/Luksemburg 2022
14:20 Wszystkie kolory świata III (6)
15:15 Po prostu żyj (*** – komediodramat Kanada/USA 2022, reż. Matt Smukler (105 min)
17:00 Łapu-Capu
17:05 Pierwszy dzień mego życia – komedia Włochy 2023, reż. Paolo Genovese (120 min)
19:05 Trzej muszkieterowie: Młady – film przyg. Francja 2023 (115 min)
21:00 Policjant II (5) – serial krym. Wlk. Brytania 2024
21:50 Księga luster – thriller (*** USA 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Karen Gillan (110 min)
23:40 Różyczka 2 – film historyczny Polska 2023, reż. Jan Kidawa-Błoński (105 min)
01:25 Wszystko dla fejm

TVN FABUŁA

11:35 Magda M. (2)
12:40 Motywy filmowe (8)
12:55 Prawo Agaty VI (9, 10)
14:55 Dziewczynny z Hollywood (8)
15:10 Druga szansa IV (5, 6)
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (9) – mag. filmowy
17:45 Serialne kultowe (22)
17:55 Wehikuł czasu – film s.f. USA 2002, reż. Simon Wells
20:00 Dunkierka – dramat wojenny Wlk. Brytania/Holandia/Francja/USA 2017
22:30 Królowe zbrodni – film krym. USA/Kanada 2019

AMC

11:20 Starcie w przestworzach – film s.f. USA 2008
13:05 Sinbad i zderzenie furii – film fantasy USA 2016
14:45 Wpiekłostąpienie – horror USA 2014
16:20 Jack Frost – horror USA 1997, reż. Michael Cooney
18:00 Christine – horror USA 1983, reż. John Carpenter
20:05 Kingslayer – film przygodowy Wlk. Brytania 2022
22:00 Uniwersalny żołnierz – film akcji USA 1992
00:00 Śmiertelna gorączka – horror USA 2002
01:55 Breaking Bad (7)

AXN

08:25 Rekrut IV (9)
09:20 Seal Team VI (6)
10:20 Rekrut IV (10, 11)
12:10 Seal Team VI (7)
13:10 MacGyver III (15, 16)
15:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (13, 14)
16:55 MacGyver III (17, 18)
18:45 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (15, 16)
21:05 The Good Doctor VI (22)
22:00 Wiedźma (5)
23:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (15, 16)
01:20 MacGyver III (17)

EPIC DRAMA

09:45 Poirot: Zbrodnia na festynie XIII (3) - serial krym.
11:45 Panna Scarlet i komisarz IV (2) - serial krym.
12:50 Wszystkie stworzenia duże i małe (4) - serial obycz.
13:50 Inspektor Ricciardi II (3)
15:45 Panna Marple III (4)
17:45 Poirot: Zbrodnia na festynie XIII (3) - serial krym.
19:45 Agencji NCIS XV (17, 18) - serial krym. USA 2018
21:30 Fabryka lalek (4)
22:30 Konfrontacje Agaty II (3)
00:45 Agencji NCIS XV (17)
01:25 Fabryka lalek (4)

TVN STYLE

10:30 Jestem z Polski (2)
11:30 Ugotowani (3, 8)
13:35 Kuchenne rewolucje (9)
14:35 Ślub last minute (3)
15:35 EuroPOLKI studentki (4)
16:35 Pojedynek na podróże
17:35 Kuchenne rewolucje (2)
18:40 Co słycać? (380)
19:00 Małe światy według Marzeny Rogalskiej III (4)
19:40 Kobieta na krańcu świata (1) - cykl reportaży
20:15 Konfrontacje Agaty (5)
21:00 Jestem z Polski (7)
22:00 Ślub last minute (3)
23:00 Pojedynek na podróże

TVN TURBO

13:00 Klimek kontra Duda III
13:45 Samochód marzeń: Kup i zrób (9) - magazyn
14:30 Zawodowi handlarze
16:00 Wojny samochodowe
18:00 Raport Turbo (4577)
18:15 Samochód marzeń Adama Klimka (5)
19:00 Debeściaki (5)
19:45 Hiszpańska straż cywilna IV (5) - serial dok. Hiszpania
20:15 Mobilni mechanicy (5)
21:00 Wojny samochodowe (5)
22:00 Raport Turbo (4577)
22:20 Zawodowi handlarze (5)
23:05 Naprawy nie do naprawy (1) - mag. motoryzacyjny

BBC FIRST

08:05 Morderstwa w Midsomer XIV (6)
09:55 Lewis II (5) - serial krym.
11:00 Śmierć pod palmami IX
12:05 Ojciec Brown (5)
13:05 Morderstwa w Midsomer XIV (6) - serial krym.
14:55 Lewis II (5, 6)
17:00 Ojciec Brown (6)
18:00 Morderstwa w Midsomer XIV (7)
19:55 Śmierć pod palmami IX
21:00 Morderstwa w Midsomer XV (3) - serial krym.
22:50 Śmierć pod palmami (1)

FX

08:15 Kości XI (2)
09:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (9)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (21, 22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Miami (19, 20)
13:45 Agencji NCIS II (22, 23)
15:35 Dr House VI (20, 21)
17:25 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (10)
18:20 CSI: Kryminalne zagadki Miami (21, 22)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (23, 1)
22:00 Genialna Morgane IV (4)
23:15 Agencji NCIS II (22, 23)

HGTV

12:00 Remont prosto z serca
13:00 Oszukani na remoncie
14:00 House Hunters (5, 6)
15:10 Odłutowy ogród (9, 10)
16:20 Zgłoś remont (4)
17:15 Weekendowa metamorfoza (5) - reality show
18:10 Dorota was urządzi
19:40 Totalne remonty Szlagowskiej (4)
20:40 Polowanie na ogród (1) - serial dok. Polska 2020
21:10 Polowanie na ogród - tarasy (4) - serial dok.
21:40 Artyści od remontów
22:40 House Hunters (12, 3, 4)

BBC LIFESTYLE

09:25 Najdroższe brytyjskie domy - serial dok.
10:30 Zapraszam do stołu: wielka porcja - reality show
12:15 Mistrzowie szycia
13:25 Brytyjski turniej wypieków - program rozrywkowy
14:50 Bake off: zawodowcy
15:50 Mistrzowie ceramiki
16:55 Zapraszam do stołu
18:45 Mistrzowie szycia
19:55 Wielkie brytyjskie wypieki - program rozrywkowy
21:15 Bake off: zawodowcy - mag. kulinarny Wlk. Brytania
22:15 Mistrzowie ceramiki
23:20 Wstydlive choroby

COMEDY CENTRAL

08:10 Młody Sheldon IV (3)
08:35 Dwóch i pół XII (15, 16, 1, 2) - serial kom. USA 2014
10:30 Teoria wielkiego podrywu VIII (9, 10, 11, 12, 13, 14)
13:05 Przyjaciele VIII (19-24)
16:05 Młody Sheldon IV (4, 5)
17:00 Teoria wielkiego podrywu VIII (15, 16, 17, 18, 19, 20)
19:30 Przyjaciele IX (1, 2, 3, 4, 5, 6) - serial kom. USA 2002
22:35 Dwóch i pół (3, 4, 5, 6)
00:30 The Daily Show (93)
01:00 Miasteczko South Park XIX (10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex IV (42)
09:20 Złotopolscy (1109)
09:50 Klan (1017) - telenowela
10:30 Ranczo III (35)
11:20 Na dobre i na złe (926)
12:25 Rodzinka.pl IX (189, 190)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (334, 335) - serial krym.
15:30 Komisarz Alex IV (43)
16:20 Na sygnale (34, 35)
17:30 Ranczo III (36, 37)
19:35 Ojciec Mateusz XXVI (336, 21) - serial krym.
21:30 Ranczo III (38, 39)
23:30 Ojciec Mateusz XXVI (337) - serial krym.
00:30 Gra z Cieniem (3)

CANAL+ KUCHNIA

13:20 Jamie Oliver (2, 3)
14:20 ABC gotowania - kuchnia amerykańska (3) - mag.
14:50 Jakubiak (6, 7)
15:55 Jamie Oliver (2)
16:55 Z pola na stół (6, 7)
17:50 Francuskie wędrowki Julie IX (8) - serial dok.
18:50 Silvia Colloca III (8)
19:20 m jak mięso (5)
19:50 Curtis Stone (13, 14)
21:00 Anthony Bourdain VIII
21:55 m jak mięso (3)
22:25 Domowa piekarnia ... (3)
23:00 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (12, 13) - mag.

CANAL+ DOMO

09:30 Daleko od miasta XII (7)
10:00 Małe-wielkie zmiany (6)
10:30 Telesprzedaż
11:45 Moje niezwykłe B&B (6)
12:45 Telesprzedaż
13:50 Przerób, nie wyrzucaj (2)
14:45 Wielkie projekty XX (4)
15:45 Daleko od miasta XII
16:45 Gardeners' World (22)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
18:55 Wielkie projekty XX (5)
19:50 Daleko od miasta XI (1)
20:25 Cudotwórcy VII (9)
21:15 Tomasz Pałowski (8)
21:45 Dowborowa od nowa II
22:15 Daleko od miasta XII (7)
22:45 Mam zamek (3)

PLANETE+

12:40 Co zniszczyło Cesarstwo Rzymskie?
13:50 Co drzemie w glebie?
14:55 Zabójcza asteroida
16:00 Lecąc nad Wielką Brytanią II (1) - serial dok.
17:00 Dokąd dzisiaj? III
18:00 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace V (3, 4, 3)
19:35 Pokaż, co jest (2)
21:50 Apokalipsa mody
22:00 Niewygodna prawda o celibacie (1) - film dok.
22:55 Premiera: Mała pigułka, wielka rewolucja - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Ekstremalna Alaska VI
09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV - serial dok.
10:00 Stacja Alaska III
11:00 Klan z Alaski II
12:00 Fani czterech kólek XII
13:00 Nagi instykt przetrwania: Elita VII - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VI (9)
16:00 Gorączka złota XIV
17:00 Powrót do przeszłości
18:00 Przygody truckerki (7)
19:00 Złomowisko PL XII
22:00 Nagi instykt przetrwania: Elita IX - serial dok.
00:00 Fani czterech kólek XIV
01:00 Hotrod wg Kindiga IV

TVP HISTORIA

14:20 Legenda Orientu
15:30 Korona królów (83)
16:05 Sensacje XX wieku
17:10 Powstanie zwykłych ludzi - film dok. Polska 2004
18:10 Fake czy historia? (3)
19:00 Kalendarium powstania warszawskiego (63)
19:10 Stulecie Winnych (9)
20:00 Kroniki Hitlera (6)
21:05 Generał Władysław Sikorski. Tajemnica śmierci
22:10 Tajemnice szpiegów wojny (3) - serial dok.
23:20 Sensacje XX wieku
00:25 Kosa - film dok.

HISTORY

13:05 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:00 Jak to wyjaśnić? II (20)
14:30 Niewyjaśnione tajemnice świata (21, 1)
16:15 II WŚ w kolorze (1)
17:10 Triumf i upadek nazistów (9) - serial dok.
18:10 Niewyjaśnione tajemnice świata (18) - serial dok.
19:05 Gwiazdy lombardu XXIV
20:00 Triumf i upadek nazistów (10) - serial dok.
21:00 Ranczo kosmitów V
22:00 Dalej niż ranczo kosmitów II (3) - serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (17) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic (9, 10)
16:00 PamiętajMY (3)
16:05 Ciekawsza strona historii (8) - serial dok.
17:00 Wyprawa na dno V (2)
18:00 Największe katastrofy budowlane II (4) - serial dok.
19:00 Niezwykłe zjawiska pogodowe III (7) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XV (8) - serial dok.
21:00 Europa z powietrza VI
22:00 Najpiękniejsze trasy kolejowe (5) - serial dok.
23:00 Odludna wyspa (6)

FOCUS TV

08:30 Poszukiwacze historii IX (8) - serial dok. Polska 2018
09:00 Starożytni kosmici XIII
10:00 Łowcy skarbów (67)
11:00 Galileo
12:00 Wojny magazynowe V
13:00 Gwiazdy lombardu II (21, 22, 23, 24) - serial dok.
15:00 Superfabryki (7)
16:00 Starożytni kosmici X
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (68) - reality show
21:00 Galileo
22:00 Fabryki wojny II (3, 4)
00:00 Starożytni kosmici IX (5)
01:00 Rolnicy. Podlasie II (18)

BBC EARTH

12:40 Szpiedzy w oceanie (2)
13:50 Kolej na podróże z Nickiem Knowlesem II (5)
14:50 W okowach mrozu (2)
15:50 Życie na pustkowiu II (3)
16:45 Australijska rewolucja Michaela Mosleya (3)
17:55 Kolej na podróże z Nickiem Knowlesem II (5)
18:50 Małe wielkie podróże (3)
19:55 Podróż z Danem Snowem (2) - serial dok.
20:55 Życie na pustkowiu V (6)
21:55 W okowach mrozu VIII
23:00 Brytyjskie fabryki IV (4)
00:00 Jak budowano imperia

POLSAT VIASAT HISTORY

12:35 Tajne bazy nazistów III
13:30 Starożytne superbudowle III (5) - serial dok.
14:35 Zakazana historia VI (1)
15:35 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes (6)
16:35 Skanowanie Nilu (2)
17:50 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (9)
18:55 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (3) - serial dok.
20:00 Tajne bazy nazistów III
21:00 Hitler kontra Stalin (1)
22:00 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (4) - serial dok.
23:15 Najważniejsze wydarzenia II WŚ w kolorze (9)

Od A do Z

AKT ODWAGI ★★★

film sensacyjny, USA 2011, reż. Mike McCoy, Scott Waugh, wyk. Ronke Denver, Dave, Sonny Abraham

23:55 | tvp 2

Niedaleko od faktów: doborowy oddział komandosów wyrusza z międzynarodową misją, której celem jest uwolnienie cennego agenta uprowadzonego przez terrorystów. Dla wytrwałych.

GRANICA MROKU ★★

thriller, USA 2023, reż. Jean-Stéphane Sauvaire, wyk. Sean Penn, Tye Sheridan, Gbenga Akinnagbe

21:00 | canal+ premium

Początkujący ratownik medyczny penetruje zakamarki nocnego Nowego Jorku pod okiem doświadczonego kolegi z karetki. Ale nawet doświadczenie weterana nie zawsze pomoże zapobiec niebezpiecznym incydentom.

KRÓLOWIE ŚWIATA ★★★★★

film przygodowy, Kolumbia/Luksemburg/Meksyk/Francja/Norwegia 2022, reż. Laura Mora Ortega, wyk. Carlos Andrés Castañeda, Brahian Acevedo, Davison Florez

22:05 | ale kino+ hd

Pięciu wyrzutków z Medelin wychowuje się na ulicach miasta, ale jednocześnie tworzy rodzaj klanu, by wspólnie kultywować wartości, dostępu do których zostali pozbawieni. Złota Muszla w San Sebastian.

NIE OGLĄDAJ SIĘ

TERAZ ★★★

thriller, Wlk. Brytania/Włochy 1973, reż. Nicolas Roeg, wyk. Julie Christie, Donald Sutherland, Hilary Mason

23:45 | tvp kultura

Nicolas Roeg czyta powieść Daphne Du Maurier i relacjonując wizytę w Wenecji rodziców tragicznie zmarłego dziecka dociera do istoty ludzkich nadziei i lęków. Robi wrażenie.

OD KOŁYSKI

AŻ PO GRÓB ★★

film sensacyjny, USA 2003, reż. Andrzej Bartkowiak, wyk. Jet Li, Anthony Anderson

23:15 | tvn 7

Złodziej diamentów łączy siły z tajnym agentem, aby uwolnić córkę z rąk porwacza, który w zamian za dziecko oczekuje bezcennego diamentowego łupu.

Maska

• FOT. MAT. PRAS.

KOMEDIA

USA 1994, reż. Chuck Russell, wyk. Jim Carrey, Cameron Diaz, Peter Greene, Amy Yasbeck

PIĘKNY UMYŚL ★★★★★

dramat obyczajowy, USA 2001, reż. Ron Howard, wyk. Russell Crowe, Jennifer Connelly, Ed Harris

22:05 | cbs europa

Russell Crowe jako John Nash – laureat Nobla, który dokonał epokowych odkryć matematycznych, mimo że chorował na schizofrenię. Plus Oscary za film, reżyserię i rolę Jennifer Connelly jako żony geniusza.

PODATEK

OD MIŁOŚCI ★★★

komedya romantyczna, Polska 2018, reż. Bartłomiej Ignaciuk, wyk. Aleksandra Domańska, Grzegorz Damięcki, Roma Gąsiorowska

22:30 | tvn

Urzędniczka skarbowki ściga oszusta podatkowego, który podaje się za męską prostytutkę. W rzeczywistości jest ujmującym psychoterapeutą godnym jej uczuć. Miła niespodzianka na tle rodzimych dokonań gatunku.

POKOLENIE ★★★

dramat obyczajowy, Polska 1954, reż. Andrzej Wajda, wyk. Tadeusz Łomnicki, Urszula Modrzyńska, Roman Polański

21:05 | tvp kultura

Świt szkoły polskiej: Andrzej Wajda przegląda książkę Bohdana Czeszki o narodzinach PPR, ale zatrzymuje się głównie przy fragmentach stroniących od ideologii. Na ekranie Tadeusz Łomnicki i Tadeusz Janczar (jako osaczony przez Niemców Jasio Krone).

RAJ DLA PAR ★★

komedya, USA 2009, reż. Peter Billingsley, wyk. Vince Vaughn, Jason Bateman, Jon Favreau, Kristin Davis

22:40 | tvn fabula

Zorganizowane tropikalne wczasy traktowane są przez jedną z par jako terapia małżeńska, ale kiedy włączają się w nią inni, skutki mogą się okazać odwrotne do zamierzonych.

ROZWAŻNA

I ROMANTYCZNA ★★★★★

dramat obyczajowy, USA/Wielka Brytania 1995, reż. Ang Lee, wyk. Emma Thompson, Hugh Grant, Kate Winslet, Alan Rickman

20:00 | cinemax

Wielki sukces Emmy Thompson jako aktorki i adaptatorki powieści Jane Austen: jakich wyborów mogą dokonać dwie tytułowe siostry – mieszkanki prowincjonalnej Anglii połowy XIX wieku?

SERCIE NIE SŁUGA ★★

komedya romantyczna, Polska 2018, reż. Filip Zylber, wyk. Roma Gąsiorowska, Paweł Domagała, Mateusz Damięcki, Magdalena Różzka

22:20 | polsat

Dwoje przyjaciół obiecuje sobie ślub, gdyby nie udało się im znaleźć partnerów przed trzydziestką. No i ta chwila nadchodzi. Plus parada gwiazd w najdrobniejszych nawet epizodach – nie wiadomo, po co.

21:00 | TVN 7

★★★★★

Stanley Ipkiiss jest nieśmiałym, zakompleksionym urzędnikiem bankowym, którego przesadnej uprzejmości mają już dosyć nawet najlepsi przyjaciele. Gdy pewnego dnia przypadkowo znajduje starą maskę, jego życie diametralnie się zmienia. Maska daje mu wszystko to, o czym do tej pory mógł jedynie marzyć.

MYZ

SŁABY PUNKT ★★★

thriller, USA/Niemcy 2007, reż. Gregory Hoblit, wyk. Anthony Hopkins, Ryan Gosling, David Strathairn

20:00 | warner tv

Anthony Hopkins (oklaski!) jako przebiegły gracz, który zaplanował morderstwo niewiernej żony. Przed sądem, mając za przeciwnika aroganckiego prokuratora, wprawdzie broni się sam, ale wcale nie jest bez szans.

TORI I LOKITA ★★★★★

dramat obyczajowy, Belgia/Francja 2023, reż. Luc Dardenne, Jean-Pierre Dardenne, wyk. Pablo Schills, Joely Mbundu, Alban Uka

20:10 | ale kino+ hd

Widziane okiem braci Dardenne: para młodych uciekinierów z Afryki postanawia udawać rodzeństwo, by stawić czoło przeciwnościom, z jakimi borykają się w Belgii. Nagroda 75-lecia festiwalu w Cannes.

W CHMURACH ★★★★★

film obyczajowy, USA 2009, reż. Jason Reitman, wyk. George Clooney, Vera Farmiga, Anna Kendrick

20:00 | cbs europa

Czas dojrzewania: człowiek, który podróżuje w interesach firmy po całych Stanach i prowadzi życie na walizkach, dowiaduje się, że w ramach oszczędności będzie załatwiał sprawy przez internet.

KONRAD J. ZARĘBSKI

szyfropanorama

największa możliwa ilość	śnieżyca połączona z silnym wiatrem	interes do załatwienia	w stopie z platyną	pokerowy układ kart kakaowa w torcie	tajemniczy wynawca	procen-tuje	miara objętości cieczy	wesoły ... - w „Misiu”	dużo go po burzy	odcinki trasy wyścigu	znakomi-tsi oby-watele miasta	wyspa Japonii			
						reklamowe – w Gazecie Wyborczej									
drzewo śródziemnomorskie	niejedna w bombonierce							nowela Marii Rodziewiczówny	wokół czapki płacona co miesiąc			odnieśli obrażenia			
					interesują ornitologa	rodzaj prądnic np. frontalny									
wywołuje awantury	przerabia powieść na film						1			duża skrzynia z dykty					
	szal na kapeluszu		Leszek, walczył w ringu	synowie Uranosa i Gai			1	8	12	występuje w imieniu ludu					
					18	8	8	graniczą z Kanadą	17		podpora mostu	słucha kleru	i Buster, i Diane		
Irené, francuska aktorka	tekst na tabliczce			osad w kominie	18	18	13	8	10	świętuje z Klemensem	chronią obcasy				
ukochany Maryny				3	20	18	8	4	8	7		Eugeniusz, aktor	powieściowa kurtyzana		
			2	8		16	5	11	19	8	21	15			
mocne wino hiszpańskie	drewniana lub kamienna	19	5	21	13	5	2	8	kolor brązowo-czerwony	1	9	16	8	18	
		6	20	3	11	Andy, przedstawiciel pop-artu	6	8	16	14	5	15	16	8	21
bóg jak planeta	zarządzał spizarnią na dworze magnata	3	11	8	4	8	16	11	16	8	18	1	5	12	

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

Rozwiązanie krzyżówki

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	

11	20	9	10	12	20	8	18	20
1	16	17	4	15	5	6	9	

sudoku

3		2	8	9	1			
	7		3		6	5		
	6	4		2			8	
	9			5		4		
			1		a	9	7	
		8				2	5	
		7	2	1	8		4	
4		9	5					
	2	6	4				7	5

5								
2			5	8	7	1	9	
			4			8	6	
			1	7		5		3
	6							1
	3					6	7	
	9							2
	6	8		b		7	5	
	7		1			5	3	8

Jak rozwiązać szyfropanoramę?

Część „panoramyczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych hasel wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokryżówki.

W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-21).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać litery do odpowiednich kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z 20 września:
WYSOKI ŻYWOPLÓT

Jak rozwiązać sudoku?

W każdym rzędzie, w każdej kolumnie i w każdym małym kwadracie obwiedzionym grubą linią powinno się znaleźć dziewięć różnych cyfr od 1 do 9.

Prawidłowe cyfry z poprzedniego numeru (edycja 20 września) a5; b3

Zapraszamy na podcast **Sobotni Seans**

Podcast prowadzi:
Radosław Czyż,
Andrzej Kulasek,
Maja Staniszevska

Dostępne na platformach Spotify, Apple Podcasts, na YouTube, TokFM.pl, a także na Wyborcza.pl/Podcast
Informacje o serialowych i filmowych nowościach w telewizji i serwisach VoD: Wyborcza.pl/kultura

TEATR

PAŹDZIERNIK

Piątek, 27 września 2024

• Klara Bielawka i Natalia Lange podczas prób do spektaklu „Przełamując fale” w Teatrze Powszechnym

FOT. MARIANNA KULESZA

„Koniec czerwonego człowieka” w Och Teatrze

Krystyna Janda reżyseruje w Och Teatrze spektakl „Koniec czerwonego człowieka” według tekstu Daniela Majlinga w tłumaczeniu Michała Sieczkowskiego. To adaptacja książki „Czasy secondhandu” białoruskiej noblistki Swietłany Aleksijewicz, wybitnej pisarki krytycznej w stosunku do rządów Łukaszenki.

Występują m.in.: Dorota Nowakowska, Lidia Sadowa, Agnieszka Warchulska, Tomasz Borkowski/Lukasz Garlicki, Stanisław Brejdygant, Piotr Łukawski, Krzysztof Ogłoz, Przemysław Sadowski, Grzegorz Warchoł. Kostiumy i scenografia: Zuzanna Markiewicz, choreografia: Emil Wesolowski, światło: Katarzyna Łuszczuk.

Premiera 17 października.

„Przełamując fale” w Teatrze Powszechnym

Pamiętacie głośny film Larsa von Triera – „Przełamując fale”, nakręcony według zasad awangardowego manifestu „Dogma 95”?

Zainspirował on młodą reżyserkę Ewę Platt (w Akademii Teatralnej mogliśmy oglądać jej „Zbombardowanych” według Sarah Kane), która, bazując na wybranych motywach z filmu, przygotuje najnowszy spektakl na małej scenie Teatru Powszechnego.

W obsadzie: Klara Bielawka, Arkadiusz Brykalski, Grzegorz Falkowski, Natalia Lange i Mateusz Łasowski. Opracowanie sceniczne – Vivian Nielsen, przekład – Małgorzata Leyko, adaptacja – Ewa Platt, scenografia i kostiumy – Robert Rumas, muzyka – Kamil Białaszek.

Premiera 19 października.

MUZYKA I TEKSTY PIOSENEK: SCENARIUSZ I LIBRETTO:
QUEEN BEN ELTON

REŻYSERIA: PRZEKŁAD:
WOJCIECH KĘPCZYŃSKI MICHAŁ WOJNAROWSKI

**WE WILL
ROCK
YOU**

OSTATNI SEZON!

„MAJSTERSZTYK”
JACEK CIEŚLAK, RZECZPOSPOLITA

„LEPSZY NIŻ W LONDYNIE”
JACEK MARCZYŃSKI, RUCHMUZYCZNY.PL

„TAK SIĘ ROBI ROCKA”
MAŁGORZATA JĘCZYMYK-GŁODKOWSKA,
E-TEATR.PL, BLOG Z PIERWSZEGO RZĘDU

„EFEKT OSZAŁAMIAJĄCY”
RAFAŁ TUROWSKI, CHILLIZET

ROMA
TEATR MUZYCZNY

Instytucja Kultury
Miasta Stołecznego
Warszawy

patroni mediów:

wyborcza.pl

ams

zwierciadło

sens

Multikino

WP

Show

partnerzy:

JAGA HUPALO

grzon
CAFFE
NERO

POLSKA
OPERA
KRÓLEWSKA

MICHAŁ DOBRZYŃSKI

HISTORY

na podstawie manuskryptów dramatu
„Historia (Operetka)” Witolda Gombrowicza

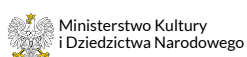
Szwech
Wojtyszko / Krofta
Stefaniak
Roqueplo

PRAPREMIERA
23 listopada 2024

KOLEJNE PRZEDSTAWIENIE
24 listopada 2024

Teatr Królewski w Starej Oranżerii
w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie

Jacek Sempoliński Męcnierz - Wisła

Polska Opera Królewska
jest państwową instytucją
kulturalną finansowaną przez
Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego.

MECENASI

PARTNERZY

PATRON MEDIALNY

PARTNER SPRZEDAŻY

Bilety dostępne
na kicket.com
oraz w miejscu
wziorania na godzinę
przed rozpoczęciem.

www.operakrolewska.pl

ATENEUM
WWW.TEATRATENEUM.PL

PUŁAPKA NA MYSZY

(The Mousetrap)

AGATHA CHRISTIE

reżyseria **ARTUR TYSZKIEWICZ**

PREMIERA 23.11.2024

Licencja na korzystanie z Utworów została udzielona przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS
PUŁAPKA NA MYSZY wystawiona za zgodą Concord Theatricals Ltd. w imieniu Samuel French Ltd. www.concordtheatricals.co.uk

instytucja kultury
miasta stołecznego
Warszawy

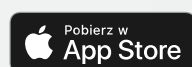
PATRONI MEDIALNI

**RMF
CLASSIC**

**TVP
KULTURA**

34338934

Sprawdź, jak wygodnie
czyta się w **Aplikacji
Wyborczej**

POZNAJ WSZYSTKIE
FUNKCJE APLIKACJI!

wyborcza

PIENIĄDZE

Ile kosztuje miłość?
Nawet 800 zł na nowe relacje.
Ale kiedy jesteś w związku,
oszczędzić

TECHNOLOGIE

Sztuczna inteligencja
już oszukuje i manipuluje
ludźmi - piszą naukowcy

TEATR POLONIA

komedia

dramat

dramat

monodram

Adam Long, Daniel Singer, Jess Winfield
Dzieła wszystkie Szekspira (W nieco skróconej wersji)
Reżyseria: John Weisgerber
Obsada: Adam Krawczuk, Marcin Perchuć, Rafał Rutkowski i Maciej Wierzbicki

Thomas Bernhard
Minetti. Portret artysty z czasów starości
Reżyseria: Andrzej Domalik
Obsada: Zofia Domalik, Małgorzata Zajączkowska, Łukasz Borkowski, Vova Makovskyi, Jan Peszek oraz Przebierańcy: Natalia Stachyra/ Alicja Czarnik, Marta Sutor, Monika Szwajnos, Aleksander Kaźmierczak

Jarosław Mikołajewski
Aleja Zasłużonych
Reżyseria: Krystyna Janda
Obsada: Krystyna Janda, Emilia Krakowska, Dorota Landowska, Olgierd Łukaszewicz, Grzegorz Warchol

Christopher Hampton
Życie pani Pomsel
Reżyseria: Grzegorz Malecki
Obsada: Anna Seniuk

Zapraszam

PREMIERY DOPFINANSOWANE PRZEZ:
Warszawa

PATRONI MEDIALNI:

VIVA! wyborcza.pl

NOWY ŚWIAT

RZECZPOSPOLITA

GAZETA.PL

PARTNER PREMIER:
A./ ARISTO

DORADCA PRAWNY TEATRÓW:
CMS

KASA I FOYER TEATRU POLONIA SA WYNAJĘKOWANE OD M. ST. WARSZAWY - DZIELNICY ŚRODMIEŚCIE

październik 2024

01.10	wt	19:30	Pogo
02.10	śr	19:30	Pogo
03.10	cz	19:30	My Way
04.10	pt	19:30	My Way
05.10	sb	19:30	Życie pani Pomsel
06.10	nd	17:00	Życie pani Pomsel
07.10	pn	—	—
08.10	wt	19:30	Pan Hoho
09.10	śr	19:30	Pan Hoho
10.10	cz	19:30	No, a ja? – koncert Michała Bajora
11.10	pt	19:30	Minetti. Portret artysty z czasów starości
12.10	sb	19:30	Minetti. Portret artysty z czasów starości
13.10	nd	17:00	Klaps! 50 twarzy Greya
14.10	pn	19:30	Klaps! 50 twarzy Greya
15.10	wt	19:30	Na pierwszy rzut oka
16.10	śr	12:00	Dzieła wszystkie Szekspira
16.10	śr	19:30	Dzieła wszystkie Szekspira
17.10	cz	19:30	2:22 (Historia o duchach)
18.10	pt	19:30	2:22 (Historia o duchach)
19.10	sb	19:30	2:22 (Historia o duchach)
20.10	nd	17:00	Shirley Valentine
21.10	pn	—	—
22.10	wt	19:30	Na rauszu
23.10	śr	19:30	Na rauszu
24.10	cz	19:30	Na rauszu
25.10	pt	19:30	Grace i Gloria
26.10	sb	16:00	Grace i Gloria
27.10	nd	20:00	Aleja Zasłużonych
28.10	pn	19:30	Aleja Zasłużonych – 19. urodziny Teatru Polonia
29.10	wt	19:30	Słoneczna linia
30.10	śr	19:30	Słoneczna linia – 100. spektakl
31.10	cz	12:00	Życie pani Pomsel
31.10	cz	19:30	Życie pani Pomsel

kasa: 22 622 21 32 | bilety@teatrpolonia.pl
bilety online: www.teatrpolonia.pl

OCH TEATR

dramat

DANIEL MAJLING
KONIEC CZERWONEGO CZŁOWIEKA

klasyka

thriller

farsa

Daniel Majling
Koniec czerwonego człowieka
Reżyseria: Krystyna Janda
Obsada: Dorota Nowakowska, Lidia Sadowa, Grażyna Sobocińska, Agnieszka Warchulska, Tomasz Borkowski/Lukasz Garlicki, Stanisław Brejdygant, Aleksander Kaźmierczak, Bartosz Lućko/Szymon Szczesny, Piotr Lukawski, Krzysztof Ogłóża, Mateusz Rzeźniczak, Przemysław Sadowski, Grzegorz Warchol

William Golding
Władca much
Reżyseria: Piotr Ratajczak
Obsada: Helena Englert, Kamila Janik, Natalia Szczyпка, Wojciech Chorąży, Sebastian Dela, Jędrzej Hycnar, Ignacy Liss, Michał Lupa, Leopold Surowiec/Ksawery Surowiec, Maciej M. Tomaszewski, Konrad Żygadło

Rachel Wagstaff, Duncan Abel na podstawie powieści Pauli Hawkins oraz filmu wytwórni DreamWork
Dziewczyna z pociągu
Reżyseria: Cezary Żak
Obsada: Anna Smolowik, Marta Ścisłowicz, Agata Wątróbska, Janusz Chabior, Krzysztof Czeczot, Leszek Lichota, Cezary Żak oraz Alicja Przerazińska, Ewa Ratkowska, Adam Kasjaniuk, Jan Malawski (głosy z offu)

Marcia Kash, Douglas E. Hughes
Coś tu nie gra
Reżyseria: Krystyna Janda
Obsada: Maria Dębska, Ewa Florczak, Katarzyna Gniewkowska, Maria Seweryn, Julia Wyszyńska, Adrian Brząkała, Mirosław Kropielnicki, Kamil Maćkowiak, Andrzej Pieczyński, Adam Serowaniec, Maciej Wierzbicki oraz Jan Malawski (głos z offu)

premiera

październik 2024

01.10	wt	19:30	Okno na parlament
02.10	śr	19:30	Okno na parlament
03.10	cz	19:00	Słoneczni chłopcy
04.10	pt	19:00	Słoneczni chłopcy
05.10	sb	16:00	One Mąż Show
05.10	sb	19:30	Wspólnota mieszkaniowa
06.10	nd	17:00	Wspólnota mieszkaniowa
07.10	pn	12:00	Władca much
07.10	pn	19:30	Władca much
08.10	wt	12:00	Stowarzyszenie Umarłych Poetów
08.10	wt	19:30	Stowarzyszenie Umarłych Poetów
09.10	śr	19:30	Stowarzyszenie Umarłych Poetów
10.10	cz	12:00	Stowarzyszenie Umarłych Poetów
10.10	cz	19:30	Stowarzyszenie Umarłych Poetów
11.10	pt	19:30	Czule słówka
12.10	sb	16:00	MaminSzymbek
12.10	sb	19:30	Czule słówka
13.10	nd	—	—
14.10	pn	—	—
15.10	wt	—	—
16.10	śr	—	—
17.10	cz	19:30	Koniec czerwonego człowieka – premiera
18.10	pt	19:30	Koniec czerwonego człowieka
19.10	sb	16:00	Koniec czerwonego człowieka
19.10	sb	19:30	Koniec czerwonego człowieka
20.10	nd	17:00	Koniec czerwonego człowieka
21.10	pn	19:30	Koniec czerwonego człowieka
22.10	wt	12:00	Zemsta
22.10	wt	19:30	Zemsta
23.10	śr	12:00	Zemsta
23.10	śr	19:30	Zemsta
24.10	cz	19:30	Ożenek
25.10	pt	19:30	Ożenek
26.10	sb	16:00	Krzysztof Daukszewicz – hrabia wrócił
26.10	sb	19:30	Ciemny grylaż
27.10	nd	17:00	Ciemny grylaż
28.10	pn	19:30	Coś tu nie gra
29.10	wt	19:30	Coś tu nie gra
30.10	śr	19:30	Dziewczyna z pociągu
31.10	cz	19:30	Dziewczyna z pociągu

kasa: 22 589 52 00 | bilety@ochteatr.com.pl
bilety online: www.ochteatr.com.pl

PREMIERY DOPFINANSOWANE PRZEZ:
Warszawa

PATRONI MEDIALNI:

VIVA! wyborcza.pl

radio kolor

GAZETA.PL

RZECZPOSPOLITA

PARTNER PREMIER:
A./ ARISTO

PARTNER OCH-TEATRÓW:
X FILM

DORADCA PRAWNY TEATRÓW:
CMS

POLSKI
BALET
NARODOWY

BALET WG HENRIKA IBSENA

PEER GYNT

CHOREOGRAFIA EDWARD CLUG MUZYKA EDVARD GRIEG

PREMIERA 25/10/2024 | SPEKTAKLE 26, 27, 29, 30, 31/10; 6, 8/11/2024

Mecenasi Teatru
Partnerzy Akademii Operowej

Partnerzy

Partner
Medyczny PBN

Patroni medialni

Partner medialny

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

sisley

Perlage

dwójka
POLSKIE RADIO

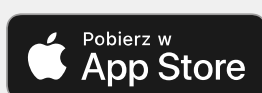
Trojka
POLSKIE RADIO

ams

wyborcza

ruch
muzyczny

Sprawdź, jak wygodnie czyta się w **Aplikacji Wyborczej**

POLSKA
OPERA
KRÓLEWSKA

PATRONAT HONOROWY

MARSZAŁEK SENATU
RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ
Małgorzata Kidawa-Błońska

MICHAŁ DOBRZYŃSKI

HISTORY

na podstawie manuskryptów dramatu
„Historia (Operetka)” Witolda Gombrowicza

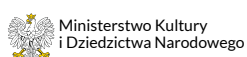
Szwach
Wojtyszko / Krofta
Stefaniak
Roqueplo

PRAPREMIERA
23 listopada 2024

KOLEJNE PRZEDSTAWIENIE
24 listopada 2024

Teatr Królewski w Starej Oranżerii
w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie

Jacek Sempoliński Męcnierz - Wisła

Poliska Opera Królewska
jest państwową instytucją
kulturalną powołaną przez
Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego.

MECENASI

PARTNERZY

PATRON MEDIALNY

PARTNER SPRZEDAŻY

Bilety dostępne
na kicket.com
lub w miejscu
wydarzenia na godzinę
przed rozpoczęciem.

www.operakrolewska.pl

Twoje serce

WAŻNE

Widzimy progres
w leczeniu chorób
serca **s2**

EKSPERT

Hipercholesterolemia
a choroby serca **s3**

INSPIRACJE

System wspomagania
lewokomorowego
działa perfekcyjnie **s5**

**Dr n. med. Magdalena
Cubała-Kucharska**

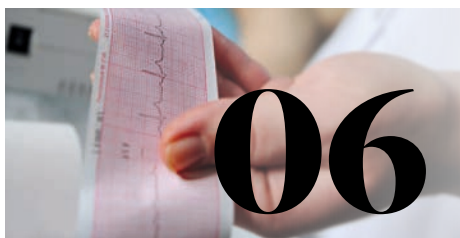
s10

**Przewlekły stres prowadzi
do przewlekłych zmian**

W WYDANIU

Prof. dr hab. n. med. Ewa Straburzyńska-Migaj
Niewydolność serca nie musi postępować

Prof. dr hab. n. med. Piotr Jankowski
Szczepienie chroni serce przed powikłaniami grypy

Prof. dr hab. n. med. Adam Antczak
Zapalenie płuc wywołane przez pneumokoki – kto powinien się zaszczepić?

Senior Project Manager: **Gabriela Wojniak** (+48 577 628 500, gabriela.wojniak@mediaplanet.com) Senior Business Developer: **Magdalena Nęcza** Content and Production Manager: **Izabela Krawczyk** Managing Director: **Krystyna Miłoszewska**
Skład: **Mediaplanet** Web Editor & Designer: **Tatiana Anusik**
Fotografie: **stock.adobe.com**, **zasoby własne** Kontakt e-mail: **pl.info@mediaplanet.com** Adres: **MEDIAPLANET PUBLISHING HOUSE SP. Z O.O., ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa**

[byczdrowymPL](https://www.facebook.com/byczdrowymPL)

[mediaplanetpl](https://www.instagram.com/mediaplanetpl)

[@Mediaplanet_Pol](https://twitter.com/Mediaplanet_Pol)

[mediaplanet](https://www.linkedin.com/company/mediaplanet)

WYZWANIA

Widzimy progres w leczeniu chorób serca

Sytuacja pacjentów kardiologicznych poprawia się z roku na rok – rośnie dostępność leków oraz podstawowych badań. Wciąż jednak kuleje świadomość społeczna dotycząca skutków chorób sercowo-naczyniowych.

Prof. dr hab. n. med. Robert Julian Gil
Prezes Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Państwowy Instytut Medyczny MSWiA

Jak wygląda obecna sytuacja pacjentów kardiologicznych w Polsce?

Mam w tej sprawie mieszane uczucia. Jeśli chodzi o ośrodki wysokospecjalistyczne, to sytuacja jest poprawna, na tyle, że procedury leczenia nie są zatrzymane. Dzięki temu pacjenci mają stały dostęp w ośrodkach wysokospecjalistycznych do diagnostyki inwazyjnej choroby wieńcowej, czyli koronarografii, angioplastyki wieńcowej, zabiegów elektrofizjologicznych, wszczepiania kardiostymulatorów, kardiowerterów-defibrylatorów czy ablacji. Tutaj jeszcze nie słyszy się o braku środków finansowych. Z kolei w mniejszych szpitalach, tych mniej specjalistycznych, sytuacja jest gorsza, bo obowiązują je limity (tzw. ryczałty) dotyczące liczby hospitalizacji, w tym zabiegów nie do końca dochodowych. Dyrektorzy ww. szpitali widzą rosnące długi i w konsekwencji pewne zabiegi są wstrzymywane. Generalnie problemem są kolejki do zabiegów. Pacjenci muszą długo czekać na hospitalizację, często proponuje się im szukanie szczęścia w szpitalach z krótszymi kolejkami, a te albo nie mają renomy, albo są położone daleko od takich chorych. To jest szczególnie niekomfortowe dla osób starszych lub pacjentów z chorobami współistniejącymi.

Jakie są statystyki dotyczące zachorowalności i śmiertelności na choroby sercowo-naczyniowe w Polsce?

Choroby kardiologiczne to od lat zabójca numer 1 w Polsce, na co nakłada się kilka czynników. Świadomość społeczna dotycząca profilaktyki pierwotnej jest bardzo niska. Wychowaliśmy się w przekonaniu, że do doktora trzeba iść tylko wtedy, gdy są objawy – bo boli, bo przeszkadza w życiu. W przypadku chorób kardiologicznych często zgłaszamy się zbyt późno. Co więcej, choroby

sercowo-naczyniowe często rozwijają się bezobjawowo, bo organizm ludzki ma możliwość adaptacji do pewnego etapu choroby. Rokowanie pacjenta, który trafia z zaawansowaną chorobą, jest dużo bardziej pesymistyczne niż tego, który wykonywał badania profilaktycznie. Czujni powinni być szczególnie pacjenci z grupy podwyższonego ryzyka, do której zaliczają się np. osoby palące, otyłe czy starsze.

Jak klasyfikuje się Polska, jeśli chodzi o dostęp do zaawansowanej opieki kardiologicznej?

Dostępność leków z roku na rok się poprawia, mamy widoczny progres w stosunku do tego, co było np. dekadę temu. Krajowa sieć kardiologiczna również się rozszerza, mówi się, że już niedługo powinna objąć wszystkie województwa. Kolejki jednak nadal są, choć – słuchając kolegów lekarzy innych specjalizacji – mogą powiedzieć, że w kardiologii nie jest tak najgorzej. Średni czas oczekiwania np. na koronarografię dla pacjenta planowego wynosi od 3 tygodni do 3-4 miesięcy, a na angioplastykę wieńcową od 2 tygodni do 3 miesięcy. W nagłych przypadkach pomoc udzielana jest natychmiast, nie ma sytuacji, by pacjenci umierali, czekając na badania.

Jakie są standardy diagnostyki chorób kardiologicznych w Polsce?

To złożona kwestia. Kardiologia bardzo szybko się rozwija, przez co wiele szpitali – poza wysoko specjalistycznymi ośrodkami – nie ma dostępu do najnowszych metod diagnostycznych jak rezonans magnetyczny, scyntygrafia perfuzyjna czy pozytonowa emisyjna tomografia. Brakuje też specjalistów, którzy na tym sprzęcie mogliby pracować. Jednak pozytywne jest to, że podstawowe badania, typu EKG, test wysiłkowy, koronarografię czy badanie holterowskie można wykonać już w prawie wszystkich podstawowych ośrodkach zdrowia.

Partnerzy

Unikalna, standaryzowana kompozycja pięciu polifenoli z *Citrus bergamia* Risso

Cholesterol¹ Wątroba² Detoksykacja²

- ✓ Przyczynia się do utrzymania prawidłowego poziomu lipidów we krwi
- ✓ Pomaga w utrzymaniu zdrowej wątroby oraz wspiera procesy detoksykacji
- ✓ Wspomaga procesy trawienne
- ✓ Może pomagać w obniżeniu poziomu lipidów we krwi, wspomaga utratę wagi

Najwyższa zawartość substancji aktywnej³

- ✓ Unikalna, standaryzowana kompozycja polifenoli z bergamoty
- ✓ Naturalny składnik aktywny

Połączenie dwóch naturalnych składników aktywnych

- ✓ Unikalna, standaryzowana kompozycja polifenoli z bergamoty
- ✓ Ekstrakt ze sfermentowanego czerwonego ryżu z zawartością monakoliny K

Ekstrakt z karczocha: 1. Przyczynia się do utrzymania prawidłowego poziomu lipidów we krwi. 2. Pomaga w utrzymaniu zdrowej wątroby oraz wspiera procesy detoksykacji. 3. Berimal Forte zawiera najwyższą ilość ActiBPF spośród preparatów linii Berimal.

SUPLEMENT DIETY

EKSPERCI

Hipercholesterolemia a choroby serca

Stosowanie substancji pochodzenia naturalnego dostępnych w formie suplementów jest rekomendowane przez towarzystwa naukowe u osób z niskim lub umiarkowanym ryzykiem sercowo-naczyniowym, gdy zmiana stylu życia nie wystarcza.

Prof. dr hab. n. med. Artur Mamczar
Kierownik III Kliniki Chorób Wewnętrznych i Kardiologii Wydziału Lekarskiego WUM

Czym jest cholesterol LDL i dlaczego ważne jest, aby był na niskim poziomie?

Cholesterol LDL to część cholesterolu, która z łatwością wnika do światła naczyń i po modyfikacji tworzy blaszkę miażdżycową, przez co doprowadza do miażdżycy tętnic. W jej wyniku dochodzi do zwężenia światła naczyń krwionośnych, zaburzeń przepływu krwi, a przy zawale lub udarze do ich zamknięcia i niedokrwienia.

W jaki sposób możemy rozpoznać hipercholesterolemię?

Symptomy hipercholesterolemii niestety występują dopiero, gdy choroba jest zaawansowana. Często na początku przebiega ona całkowicie bezobjawowo. Dopiero rozwijająca się miażdżycy daje o sobie znać, dlatego tak ważne jest regularne wykonywanie badań oznaczających stężenie cholesterolu LDL.

Prof. dr hab. n. med. Piotr Jankowski
Instytut Kardiologii, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Jak przedstawiają się statystyki w Polsce dotyczące nieprawidłowego profilu lipidowego wśród społeczeństwa?

Hipercholesterolemię (nieprawidłowy profil lipidowy) stwierdza się u ok. 61 proc. dorosłych Polaków. W 3., 4., 5. lub 6. dekadzie życia rozpoznaje się ją u 40-50 proc. pacjentów, a u osób w wieku 70 lat jest to nawet 80 proc. Częstość występowania choroby jest podobna u obu płci. Problemem w Polsce jest niestety niska rozpoznawalność – wielu pacjentów nie ma świadomości tej choroby.

W jaki sposób możemy dbać o odpowiedni poziom cholesterolu we krwi?

Hipercholesterolemię u osób z niskim lub umiarkowanym ryzykiem sercowo-naczyniowym lub z lekko podwyższonym LDL-c leczymy poprzez zmianę stylu życia – odpowiednie odżywianie oraz regularną aktywność fizyczną. Gdy zmiany te są niewystarczające, włącza się również leczenie farmakologiczne. U osób niekwalifikujących się jeszcze do farmakoterapii możemy wprowadzić wspomaganie niefarmakologiczne, czyli nutraceutyki. Są to preparaty łączące w sobie substancje pochodzenia roślinnego, które hamują wchłanianie szkodliwego cholesterolu z jelit lub zatrzymują jego produkcję w wątrobie. Mają one działanie wspomagające – najczęściej są dobrze tolerowane i bezpieczne. Zalecamy je również, gdy podczas tradycyjnego leczenia farmakologicznego pojawiają się efekty uboczne. Wtedy połączenie małej dawki klasycznego leku z nutraceutykami i zdrowym stylem życia mogą przynieść znaczącą korzyść.

Czytaj więcej: byczdrowym.info

***BY UTRZYMAĆ PRAWIDŁOWE STĘŻENIE CHOLESTEROLU I GLUKOZY WE KRWI**

LipiForma BERGAMIA

Suplement diety

SIŁA SYNERGII NATURALNYCH SKŁADNIKÓW¹

Monakolina K z czerwonych drożdży z ryżu

Polifenole z bergamoty Citrus bergamia

Ekstrakt z czosnku*

Koenzym Q10

¹ Skład produktu skomponowany w oparciu o ekstrakt z owoców bergamoty Citrus bergamia, wzbogacony o monakolinę K – dwa składniki przebadane naukowo o potwierdzonym wspomagającym działaniu hipolipemizującym; 1. Izabela Osródko, Monakolina K i wyciąg z owoców bergamoty. Jaka jest ich rola w leczeniu dyslipidemii? 31.01.2022. www.aptekarzypolski.pl.

Suplement diety LipiForma Bergamia zawiera: Monakolinę K – naturalną substancję ze sfermentowanego czerwonego ryżu, którą otrzymuje się w wyniku fermentacji ryżu wywołanej przez drożdże, głównie *Monascus purpureus*; ekstrakt z owoców *Citrus bergamia* standaryzowany na 60% zawartość polifenoli BPF (ang. *Bergamot-derived Polyphenolic Fraction*). Sok bergamotowy charakteryzuje się unikatowym składem flawonoidów, jest szczególnie bogaty we flawanony i flawony. Należą one do szerokiej grupy tzw. polifenoli (przeciwutleniający); koenzym Q10 – organiczny związek chemiczny, występujący w mitochondriach komórek roślinnych i zwierzęcych, który bierze udział w metabolizmie energetycznym organizmu; ekstrakt z czosnku, który pomaga w utrzymaniu prawidłowego poziomu cholesterolu i glukozy we krwi. Zawartość składników w zalecanej do spożycia porcji produktu (1 kapsułka) **ZALECANE SPOŻYCIE:** Porcja produktu zalecana do spożycia w ciągu dnia: dorośli – 1 kapsułka dziennie podczas posiłku, popijając dużą ilością wody. Nie należy przekraczać zalecanej porcji do spożycia w ciągu dnia. Nie spożywać dziennie ilości równej lub wyższej niż 3 mg monakolin ze sfermentowanego czerwonego ryżu. W czasie stosowania produktu nie należy spożywać soku grejpfrutowego. **OSTRZEŻENIA:** Niniejszy produkt nie powinien być spożywany przez kobiety w ciąży lub kobiety karmiące piersią, dzieci w wieku poniżej 18 lat i osoby dorosłe w wieku powyżej 70 lat. Należy zwrócić się o poradę do lekarza w sprawie spożycia tego produktu w przypadku wystąpienia jakichkolwiek problemów zdrowotnych. Nie należy spożywać, jeśli zażywasz leki obniżające poziom cholesterolu. Nie należy spożywać, jeśli już spożywasz inne produkty zawierające sfermentowany czerwony ryż. Przed rozpoczęciem przyjmowania produktu LipiForma Bergamia warto skonsultować się z lekarzem i określić stężenie cholesterolu we krwi. Zrównoważony sposób żywienia i zdrowy tryb życia są ważne dla utrzymania prawidłowego stanu zdrowia. Suplementy diety nie mogą być stosowane jako substytut zróżnicowanej diety. AURO/PC/BERG/10/05/22

Suplement diety jest środkiem spożywczym, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety. Suplement diety nie ma właściwości leczniczych.

AUROVITAS

WZMOCNIONY WARIANT**

SUPLEMENT DIETY

WAŻNE

Niewydolność serca nie musi postępować

Szybko postawione rozpoznanie i wdrożone leczenie pozwalają zatrzymać progresję niewydolności serca – mówi prof. Ewa Straburzyńska-Migaj z Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Zaawansowana postać choroby nie zawsze też kończy się przeszczepem serca.

Prof. dr hab. n. med. Ewa Straburzyńska-Migaj
I Klinika i Katedra Kardiologii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Poznaniu

Czym jest niewydolność serca i jakie są jej najczęstsze przyczyny?

To złożony zespół kliniczny, który charakteryzuje się pewnymi typowymi objawami podmiotowymi i przedmiotowymi. Wszystkie one są wtórne do nieprawidłowości strukturalnych czy czynnościowych serca, które wpływają na upośledzenie jego napelniania czy wyrzucania krwi z komór. Najczęściej objawy występują podczas wysiłku. Mniej więcej po połowie pacjenci mają niewydolność serca z obniżoną i z zachowaną frakcją wyrzutową. Problemem u nich jest to, że serce się słabo kurczy i nie jest w stanie wyrzucić krwi lub słabo się wypełnia w rozkurczu z powodu przerostu sztywniej komory serca. Do niewydolności może prowadzić każda choroba serca. Najczęściej jest to jednak choroba wieńcowa, a drugie miejsce zajmuje nadciśnienie tętnicze. Również schorzenia pozasercowe mogą prowadzić do niewydolności serca, np. cukrzyca i otyłość.

Jakie są etapy niewydolności serca i co charakteryzuje jej zaawansowane stadium?

Wyróżniamy 4 fazy rozwoju i progresji. W fazie A osoba obciążona jest czynnikami ryzyka, nie ma i nie miała objawów niewydolności serca, nie ma też istotnych zmian w sercu. To np. osoba z nadciśnieniem tętniczym czy cukrzycą. W fazie B możemy w badaniu stwierdzić zmiany strukturalne czy nieprawidłowości w czynności serca, ale nie ma i nigdy nie było objawów niewydolności. W fazie C chory ma objawy aktualnie lub miał je w przeszłości, a także ma zmiany strukturalne czy zaburzenia czynności serca. Faza D to faza zaawansowanej

niewydolności serca. Objawy mogą występować nawet w spoczynku, chory jest często hospitalizowany i wymaga zaawansowanej terapii, a także rozważenia przeszczepu czy wspomaganie mechanicznego krążenia.

Odpowiednio szybko postawione rozpoznanie i wdrożone leczenie pozwalają zatrzymać progresję choroby, a nawet doprowadzić do znacznej poprawy stanu chorego i jego rokowania.

Jakie są najczęstsze objawy niewydolności serca, zwłaszcza w jej zaawansowanym stadium?

Warto wspomnieć o takich, które świadczą o ciężkiej dysfunkcji serca. To nie tylko niska frakcja wyrzutowa, poniżej 30 proc., ale i np. izolowana niewydolność prawej komory. To utrzymujące się objawy w klasie III lub IV wg NYHA. O tym, że pacjent ma zaawansowaną niewydolność serca, mogą też świadczyć częste hospitalizacje z powodu nasilenia zastoju, związane z koniecznością zwiększania dawek diuretyków lub epizodów małego rzutu, wymagających wspomaganie inotropowego. Oceniamy też tolerancję wysiłku w teście 6-minutowego marszu czy spiroergometrycznym. Jeśli dystans marszu jest mniejszy niż 300 metrów lub szczytowe pochłanianie tlenu mniejsze niż 12-14 ml/kg/min, to są to dodatkowe czynniki mówiące o zaawansowanej niewydolności serca.

Co jeszcze obejmuje diagnostyka?

To przede wszystkim szczegółowy wywiad i badanie przedmiotowe. Dalej mamy badania dodatkowe: od zwykłego EKG począwszy, przez echokardiografię, wspomniane badania wysiłkowe, koronarografię, cewnikowanie prawego

serca, biopsję, aż po rezonans magnetyczny. Często wykonujemy też badania holterowskie. Diagnozujemy też i leczymy choroby towarzyszące.

Jak wygląda leczenie zaawansowanej niewydolności serca?

Podstawą jest leczenie farmakologiczne zgodne z wytycznymi Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Następnie rozważamy inne sposoby, takie jak rewaskularyzacja, leczenie zabiegowe wady serca, ablacja czy wszczepienie urządzeń do elektroterapii (ICD, CRT).

Odpowiednio szybko postawione rozpoznanie i wdrożone leczenie pozwalają zatrzymać progresję choroby.

Na końcu rozważamy przeszczepienie serca, które pozostaje złotym standardem leczenia. Coraz bardziej jednak rozwija się i jest coraz lepiej dostępna metoda wszczepienia urządzeń do wspomaganie mechanicznego krążenia. Popularnie mówimy o tzw. pompach, które wspomagają pracę lewej komory serca, wówczas gdy mamy niską frakcję wyrzutową i zaawansowaną niewydolność. Dla części pacjentów opcją jest leczenie paliatywne.

Czytaj więcej:
byczdrowym.info

INSPIRACJE

System wspomagania lewokomorowego działa perfekcyjnie

Po wykorzystaniu innych dostępnych opcji leczenia przeszczep serca był do niedawna jedyną możliwością, jaką dało się zaproponować pacjentom z zaawansowaną niewydolnością serca. Dziś coraz częściej rozwiązaniem dla nich są mechaniczne systemy wspomagania lewokomorowego.

Dr n. med. Roman Przybylski
Wrocławski Uniwersytet Medyczny, Instytut Chorób Serca

Jak wyglądają inwazyjne metody leczenia zaawansowanej niewydolności serca?

Wśród metod elektrofizjologicznych główne miejsce zajmuje abłacja migotania przedsionków. Poza nią mamy implantację urządzeń (ICD), które może nie leczyć samej choroby, ale zapobiegają nagłej śmierci sercowej. W niewydolności serca znaczącą rolę odgrywa również rozstrzeń komory i wtórna niedomykalność mitralna – tu zastosowanie mają przecewnikowe metody uszczelniania zastawki mitralnej. Następną opcją to urządzenia do elektrostymulacji serca, praktycznie niedostępne dziś w Polsce. Mamy też mechaniczne wspomaganie krążenia, zarówno krótko-, średnio-, jak i długoterminowe, a na końcu listy znajdują się przeszczepy serca.

W jakich przypadkach rozważane jest wszczepienie systemu wspomagania lewokomorowego?

Myślimy o tym wtedy, kiedy wyczerpaliśmy dotychczasowe możliwości leczenia – u chorego, który ma już kardiowerter-defibrylator, jest optymalnie leczony farmakologicznie i nagle pojawiają się kolejne hospitalizacje z powodu niewydolności krążenia lub wynikające z zaburzeń rytmu. To także moment, gdy dotychczasowe terapie przestają działać i wręcz wymagają odstawienia niektórych leków lub redukcji ich dawki.

Na czym polega działanie systemu i jak poprawia on komfort życia pacjenta?

Włączenie systemu polega na wszczepieniu jednej kaniuli, która zasysa krew

z koniuszka lewej komory i drugiej, która pompuje ją do aorty, zastępując pracę lewej komory serca. To urządzenie działa w sposób perfekcyjny. Obecnie stosowane systemy cechuje bardzo niska trombogenność, co oznacza bardzo małą liczbę powikłań zakrzepowo-zatorowych. Urządzenia wymagają jednak stałego dostarczania energii za pomocą kabla. Czekamy na możliwość ładowania indukcyjnego.

Jak wygląda codzienne życie z systemem?

Życie z systemem wymaga pewnych zmian w codziennych nawykach, ale wiele osób z powodzeniem dostosowuje się do nowej sytuacji. Na przykład korzystanie z basenu czy kąpiele w morzu nie są możliwe, jednak są inne sposoby na aktywne spędzanie czasu. Ważnym aspektem jest dbanie o miejsce, gdzie system łączy się ze skórą, aby minimalizować ryzyko drobnych infekcji. System jest przenośny i noszony w torbie o wadze około 1,5 kg, co staje się naturalnym elementem codziennego życia. Istotne jest także regularne ładowanie baterii, reagowanie na sygnały oraz dbanie o higienę, zmieniając opatrunki.

Jak wygląda dostęp polskich pacjentów do tej technologii?

Procedura jest refundowana i dostępna dla naszych pacjentów. Polska implantuje sporo takich urządzeń. Można powiedzieć, że jesteśmy w europejskiej czołówce, tuż za Niemcami.

Czy i kiedy system jest alternatywą dla przeszczepu serca?

Jeśli mamy pacjenta z nadciśnieniem płucnym, to wiemy, że przeszczep skończy się u niego niepowodzeniem, bo serce nie podoła pracy z wysokimi oporami płucnymi. Stosowanie mechanicznego wspomagania krążenia i odciążenie lewej komory powoduje, że opór płucny spada i pacjent staje się kandydatem do przeszczepu.

Jeśli mamy pacjenta z nadciśnieniem płucnym, to wiemy, że przeszczep skończy się u niego niepowodzeniem, bo serce nie podoła pracy z wysokimi oporami płucnymi.

Podobnie jest, gdy ktoś niedawno przebył chorobę nowotworową. Taki chory przez prawie 5 lat jest dyskwalifikowany z przeszczepu, aby nie doszło do wznowy po włączeniu leczenia immunosupresyjnego. Kolejny czynnik to wiek. Pacjenci po 60.-65. roku życia źle odpowiadają na leki stosowane po przeszczepie serca i często umierają z powodu infekcji wirusowych. U nich rozważamy takie systemy jako terapię docelową.

 Czytaj więcej: byczdrowym.info

EKSPERT

Szczepienie chroni przed kardiologicznymi powikłaniami grypy

Choć grypa to infekcja układu oddechowego, to okazuje się, że jej poważne powikłania mogą dotyczyć układu sercowo-naczyniowego. Kardiolog wyjaśnia, jak się przed nimi zabezpieczyć.

Prof. dr hab. n. med. Piotr Jankowski
Instytut Kardiologii,
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Czy grypa może być niebezpieczna dla serca?

Jednym z najważniejszych zagrożeń dla pacjentów chorujących na grypę są właśnie powikłania kardiologiczne. Najczęściej mówimy o zapaleniu mięśnia sercowego. Może mieć ono charakter ostry i prowadzić nawet do zatrzymania krążenia, czasem do zgonu. Jeśli pacjent przeżyje ostrą fazę, to najczęściej dalsze rokowanie jest dobre. Z kolei do przewlekłego zapalenia mięśnia sercowego dochodzi po kilku tygodniach, a nawet miesiącach po przebyciu infekcji grypowej. Objawy, takie jak zadyszka czy męczliwość, nie są burzliwe, ale postępują i w wielu przypadkach mogą być objawem trwałego uszkodzenia mięśnia sercowego. Groźną konsekwencją grypy, zwłaszcza dla pacjentów w podeszłym wieku albo z czynnikami ryzyka, takimi jak cukrzyca, nadciśnienie albo palenie tytoniu, jest zawał serca. Ocenia się, że

w pierwszych dniach infekcji grypowej ryzyko wystąpienia zawału serca jest u nich zwiększone nawet sześciokrotnie.

Jak pacjenci kardiologiczni mogą się chronić przed zakażeniem wirusem grypy?

Po pierwsze, poprzez zdrowy, higieniczny styl życia, czyli zdrowe odżywianie się, regularną aktywność fizyczną i stonienie od dymu tytoniowego i alkoholu. Po drugie, będzie to unikanie przebywania wśród osób, które mają infekcję. Po trzecie – poprzez szczepienie przeciwko grypie.

Dlaczego społeczeństwo powinno przyjmować szczepienia przeciw grypie?

Osoby żyjące zdrowo mają mniejsze ryzyko powikłań grypy i rozwinięcia zapalenia mięśnia sercowego. Jednak nawet i u nich szczepienie jeszcze bardziej redukuje to ryzyko. Korzyści ze szczepień są natomiast największe u osób

w zaawansowanym wieku, a także u osób z wieloma problemami zdrowotnymi.

Gdzie można się zaszczepić przeciw grypie?

W tej chwili możemy się zaszczepić już nie tylko w przychodniach, ale także w aptekach. To bardzo duża korzyść i dla wielu osób ogromne ułatwienie. Jeśli przepisy dopuszczają możliwość szczepień w aptece, to znaczy, że ta procedura jest bezpieczna i bez obaw można z niej korzystać.

Czym od standardowych różni się szczepionka wysokodawkowa dla osób po 60. roku życia?

Układ immunologiczny tych pacjentów jest mniej sprawny. Aby przełamać ten impas, zaczęto produkować wysokodawkowe preparaty. Mają więcej antygenów, który jest bardziej immunogenny i lepiej stymuluje układ odpornościowy do produkcji przeciwciał.

 Czytaj więcej:
byczdrowym.info

INFOGRAFIKA

KTO POWINIEN ZASZCZEPIĆ SIĘ PRZECIWKO GRYPIE?

dzieci od ukończenia 6. miesiąca życia

pracownicy ochrony zdrowia

kobiety w ciąży (na każdym etapie ciąży)

osoby w wieku powyżej 55 lat

osoby z chorobami przewlekłymi serca, płuc, nerek, wątroby, chorobami metabolicznymi (np. cukrzyca), neurodegeneracyjnymi lub hematologicznymi

The Sanofi logo is displayed in a white rounded rectangle in the top right corner of the advertisement. It consists of the word "sanofi" in a lowercase, sans-serif font, with a small blue dot above the letter 'i'.A close-up portrait of an elderly man with a white beard and mustache, wearing black sunglasses with green lenses. He is smiling slightly and looking directly at the camera. He is wearing a dark blue t-shirt.

NIE WYCHODŹ Z GRY

Szczep się przeciw grypie

Dowiedz się więcej na szczepieniaprzeciwgrypie.pl

WYZWANIA

Zapalenie płuc wywołane przez pneumokoki – kto powinien się zaszczepić?

Szczepienia przeciw pneumokokom są bezpłatne dla osób powyżej 65. roku życia z grup ryzyka, obejmujących pacjentów z przewlekłymi schorzeniami, takimi jak niewydolność serca, POChP, astma, cukrzyca czy przebyte zawały. Wystarczy jedna dawka, szczepienie przeciw pneumokokom nie jest sezonowe, jak np. przeciw grypie.

Prof. dr hab. n. med. Adam Antczak
Przewodniczący
Rady Naukowej
Ogólnopolskiego
Programu Zwalczania
Chorób Infekcyjnych

Mówi się, że wirus grypy toruje drogę bakteriom o nazwie pneumokoki. Co to oznacza? I kto jest narażony najbardziej na zakażenia pneumokokowe?

Wirus grypy uszkadza błony śluzowe dróg oddechowych, co osłabia naturalne mechanizmy obronne organizmu. To ułatwia pneumokokom kolonizację układu oddechowego i rozwój infekcji. Osoby chore na gripę, zwłaszcza te z osłabionym układem odpornościowym lub chorobami przewlekłymi, są bardziej narażone na zakażenie pneumokokami. Co trzeci pacjent hospitalizowany z powodu grypy rozwija zakażenie pneumokokowe.

Zapalenie płuc mogą wywołać pneumokoki. To ciężka choroba szczególnie u osób powyżej 65. roku życia z chorobami przewlekłymi. Jak możemy się zabezpieczyć przed tą chorobą i jej konsekwencjami?

Najlepszą formą profilaktyki i zabezpieczeniem jest szczepienie. Szczepienie jest szczególnie ważne dla osób starszych i tych, które mają choroby przewlekłe. Zmniejsza ono ryzyko ciężkich chorób oraz hospitalizacji. Pneumokokowe zapalenie płuc może nieść za sobą poważne skutki. Niektóre osoby na długo po przebyciu tej choroby mogą odczuwać negatywny wpływ na samopoczucie podczas kolejnych tygodni, a nawet dłużej. Ten stan może wymagać wizyty w szpitalu lub bezpośrednio zagrażać życiu. Z tego względu profilaktyka jest niezmiernie ważna.

Czy szczepienia przeciw pneumokokom są bezpłatne? Dla jakich pacjentów?

Szczepienia przeciw pneumokokom są bezpłatne dla osób powyżej 65. roku

życia z grup ryzyka, obejmujących pacjentów z przewlekłymi schorzeniami, takimi jak niewydolność serca, POChP, astma, cukrzyca czy przebyte zawały. Wystarczy jedna dawka, szczepienie przeciw pneumokokom nie jest sezonowe, jak np. przeciw grypie.

Dodatkowo, szczepienia przeciw grypie i pneumokokom mogą być podane podczas jednej wizyty. Jest to zalecane rozwiązanie, ponieważ chroni przed dwiema poważnymi infekcjami, które mogą współwystępować, zwłaszcza u osób starszych. Ekspert podkreśla, że jednoczesne szczepienie przeciw grypie i pneumokokom nie wpływa na skuteczność ani bezpieczeństwo obu szczepień. Szczególnie pacjenci z chorobami serca mogą odnieść korzyści z takiej profilaktyki, ponieważ zakażenia pneumokokowe i grypa mogą zwiększać ryzyko incydentów sercowo-naczyniowych.

Pacjent w wieku 65 lub więcej lat z przewlekłą chorobą serca (np. niewydolność serca, po zawale) jest w grupie wysokiego ryzyka choroby pneumokokowej. Czy dla pacjentów kardiologicznych jest bezpłatne szczepienie przeciw pneumokokom?

Pacjenci kardiologiczni, w tym osoby z niewydolnością serca lub po zawale, są w grupie wysokiego ryzyka ciężkich zakażeń pneumokokowych. Badania wykazują, że już w pierwszych trzech dniach infekcji związanej z zapaleniem płuc odnotowuje się 6-krotny wzrost ryzyka zawału serca i 12-krotny wzrost udaru mózgu. Rozważając zasadność szczepienia pacjentów kardiologicznych przeciw pneumokokom, należy więc przede wszystkim zdawać sobie

sprawę, że zakażenia pneumokokowe są główną przyczyną zapaleń płuc, a u takich osób ryzyko wystąpienia tej groźnej choroby wzrasta wielokrotnie.

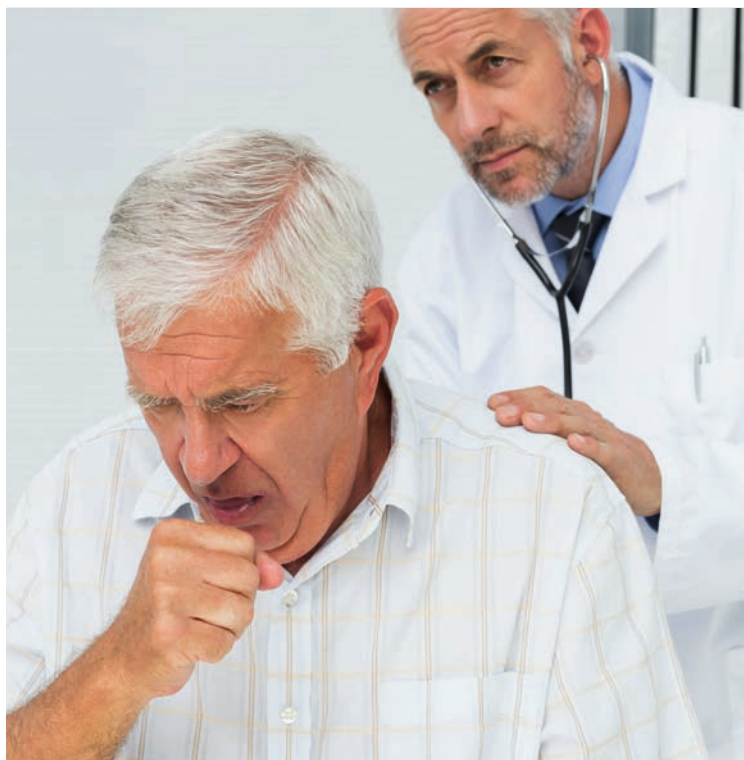

Ekspert rekomendują szczepienie przeciw pneumokokom i grypie dla seniorów na jednej wizycie.

Około 25 proc. zapaleń płuc przechodzi w formę inwazyjną, spełniając definicję Inwazyjnej Choroby Pneumokokowej (ICH). Wg polskich danych epidemiologicznych co drugi senior w wieku 65 lat i więcej chorujący na ICHP umiera. W Polsce 20 proc. zgonów z powodu zapalenia płuc dotyczy pacjentów w wieku 65-74 lat, a 65 proc. pacjentów po 75. roku życia. Te statystyki są przerażające, a możemy im zaradzić w prosty sposób. Szczepiąc się. Seniorzy mogą bezpłatnie zaszczepić się przeciw pneumokokom w aptece lub gabinecie lekarza rodzinnego.

Zapytaj lekarza, czy przysługuje ci bezpłatne szczepienie przeciw pneumokokowemu zapaleniu płuc.

Masz **65 LAT** lub więcej?

Przeszedłeś **ZAWAŁ**?

Masz **CUKRZYCĘ, POChP**
lub **NIETYDOLNOŚĆ**
SERCA?

ZAPALENIE PŁUC oznacza dla Ciebie ciężką chorobę oraz wyższe ryzyko hospitalizacji i zgonu z jej powodu^{1,2}

Przeciw **ZAPALENIU PŁUC** wywołanemu przez pneumokoki możesz się zaszczepić³⁻⁴:

BEZPŁATNIE

JEDNORAZOWO

**ZE SZCZEPIENIEM PRZECIWIW
GRYPIE NA JEDNEJ WIZYTCIE**

Szczepienie przeciw pneumokokom to **SZANSA** na uniknięcie ciężkiej choroby⁵

← Dowiedz się więcej

www.PneumokokoweZapaleniePluc.pl

Konsultacja merytoryczna: Tomasz Ciesielski, lekarz, Przychodnia Przychodnia, Warszawski Szpital Południowy.

1. Kuchar E, Antczak A, Skoczylska A, et al. Pneumococcal vaccination among adults – updated Polish recommendations. Family Medicine & Primary Care Review. 2022;24(3):285-291. doi:10.5114/fmpcr.2022.119420. 2. Jaki jest obraz kliniczny i powikłania zakażeń pneumokokowych? Jakie jest rokowanie w inwazyjnych zakażeniach S. pneumoniae? - Objawy kliniczne zakażenia i epidemiologia - Pneumokoki - Zapytaj eksperta - pytania i odpowiedzi - Szczepienia - Medycyna Praktyczna dla lekarzy (mp.pl) (dostęp: 08.2024). 3. Komunikat Ministra Zdrowia w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U.z 2023 r., poz. 1733) - Ministerstwo Zdrowia - Portal Gov.pl (www.gov.pl) (dostęp: 08.2024). 4. Jakie szczepionki można podać podczas jednej wizyty razem ze szczepionkami przeciwko pneumokokom? - Szczepienia i schemat szczepienia - Pneumokoki - Zapytaj eksperta - pytania i odpowiedzi - Szczepienia - Medycyna Praktyczna dla lekarzy (mp.pl) (dostęp: 08.2024). 5. Sandvall B, et al. Clin Infect Dis 2013;56:1145-1146, by permission of Oxford University Press.

Pfizer Polska Sp. z o.o.
ul. Zwirki i Wigury 16 B, 02-092 Warszawa. Kapitał zakładowy 33.860.000 zł. KRS 0000022310.
Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy. NIP 5213115586. BDO 000189470.

PP-PRV-POL-0484

WYWIAD

droubala

Przewlekły stres prowadzi do przewlekłych zmian

Nagła sytuacja stresowa może nas nawet zabić. Nie mniej groźny jest też stres przewlekły, który niszczy naczynia krwionośne i prowadzi do zaburzeń ciśnienia. Długotrwałe skutki to nie tylko choroby sercowo-naczyniowe, ale i przewlekłe schorzenia czy nowotwory.

Czytaj więcej: byczdrowym.info

Czym jest przewlekły stres i jak różni się od stresu krótkotrwałego?

Stres krótkotrwały zdarza nam się przez chwilę w różnych sytuacjach, np. kiedy szef na nas nakrzyczy. Stres długotrwały jest wtedy, kiedy codziennie jesteśmy poddawani powtarzalnej presji. Może to być stres w pracy czy w relacjach. Najczęściej jest on związany z liczbą zobowiązań, jakie na siebie nakładamy, i perfekcjonizmem w ich realizowaniu. Taki stres trwa wiele tygodni lub miesięcy i może nieść konsekwencje dla naszego zdrowia.

Jakie są objawy przewlekłego stresu?

Pierwszym objawem, który początkowo może nas nie niepokoić, jest obniżenie wydajności. Zwyczajne zadania zaczynają zajmować coraz więcej czasu, pojawiają się natrętne myśli i problemy z koncentracją. Kolejny objaw to rosnąca irytacja. Rzeczy, które w sytuacji bezstresowej w ogóle by nas nie denerwowały, pozostają w nas długo i rezonują, robimy się wybuchowi. Potem przychodzi zmęczenie. Najpierw manifestuje się jako bezsenność. Myślimy o nieprzyjemnych

Dr n. med. Magdalena Cubala-Kucharska
Dietetyk dyplomowany przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie, członek Polskiego Towarzystwa Dietetyki, autorka książek i e-booków o tematyce zdrowia oraz jelit, założycielka Instytutu Arcana

sytuacjach z dnia, nie potrafimy się rozluźnić i zaczynamy mieć problemy z zasypianiem. Spirala zmęczenia zaczyna się nakręcać. Jeśli trwa to długo i weekendowy wypoczynek nie przynosi nam ulgi, to zaczynamy wpadać w przemęczenie, czyli przewlekłe zmęczenie. Odpoczynek nie przynosi nam relaksu i radości, w wakacje jesteśmy w ponurym nastroju i wracamy z nich zmęczeni. Taka sytuacja to już bardzo poważna sprawa.

”

W krótkotrwałym aspekcie dużo gorszy dla nas jest stres nagły, bo potrafi nas zabić.

W jaki sposób nadmierny stres może wpływać na układ sercowo-naczyniowy i jakie mogą być jego długoterminowe skutki?

W krótkotrwałym aspekcie dużo gorszy dla nas jest stres nagły, bo potrafi nas zabić. Następuje wyrzut adrenaliny, czyli hormonu walki i ucieczki, który naturalnie wydziela się w sytuacji zagrożenia. W dzisiejszych czasach takie sytuacje przeżywamy za biurkiem i nie mamy możliwości rozładowania ich reakcją walki czy biegiem. Gwałtowny wyrzut adrenaliny może nas zabić przez niewydolność krążenia: zawał serca lub udar.

W ujęciu długotrwałym dla serca bardzo niedobre jest to, że przez długi czas wydziela się kortyzol. Ten hormon powoduje remodeling naczyń krwionośnych i długotrwałe zmiany ciśnienia. Dochodzi do zmian przewlekłych, nie tylko w układzie sercowo-naczyniowym, ale i w przewodzie pokarmowym. Długotrwałe wyrzucanie kortyzolu zaburza też odporność, co ma wpływ na rozwój chorób przewlekłych i nowotworów.

Jakie działania profilaktyczne warto podjąć?

Profilaktyka polega przede wszystkim na uświadomieniu sobie mechanizmów, które stoją za przewlekłym stresem, i zapobieganiu im na wczesnych etapach. Jeśli z odpoczynkiem czekamy do wakacji, to może to być zdecydowanie za późno. Profilaktyką jest też umiarkowana aktywność fizyczna, ćwiczenia oddechowe czy medytacja w jakiegokolwiek formie. Tryb życia powinien być jak najbardziej uregulowany i nie można też zapominać o higienie snu. Trzeba zadbać o to, by mieć 8 godzin niezakłóconego snu dziennie. Należy sobie robić przerwy w pracy, rozruszać się. Może to banalne rady, ale naprawdę mało kto o tym pamięta.

NOWOCZESNE MATERIAŁY I TECHNOLOGIE BUDOWLANE

www.fakro.pl

Piątek, 27 września 2024

Redaktor prowadzący: Kamilla Sierocka

Okna dachowe

GREENVIEW bez tajemnic

Trudno sobie wyobrazić nowoczesny dom z poddaszem użytkowym bez okien dachowych.

Dariusz Kołodziej

Rozwiązania są stale dopracowywane, a nowe okna coraz lepsze, ładniejsze i wygodniejsze w obsłudze, czego świetnym przykładem jest nowa generacja okien dachowych FAKRO. Jakie korzyści otrzymujemy w nowym pakiecie?

Na swoją popularność okna dachowe w pełni zasłużyły. Żadne inne przeszklenia nie dają pomieszczeniom na poddaszu tyle naturalnego światła i świeżego powietrza.

Filozofia i energooszczędność Idea GO GREEN bazuje na „zielonym” myśleniu i trosce o jakość życia następnego pokolenia. Wszystkie okna GREENVIEW mają **certyfiakat Carbon Footprint Approved**, co oznacza emisję niskiego śladu węglowego w procesie produkcyjnym.

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

W parze z ekologią idą najwyższe standardy techniczne, funkcjonalne i estetyczne okien, bezpieczeństwo w obliczu gwałtownych zjawisk pogodowych i wysoka energooszczędność, dostosowana do zmieniającego się klimatu. Za wszystko odpowiedzialne są poszczególne rozwiązania technologiczne i detale konstrukcyjne. Warto je znać i wiedzieć, co konkretnie dzięki nim zyskujemy.

Im większa szczelność i termoizolacyjność okien, tym mniejsze straty ciepła i niższe rachunki za ogrzewanie. Okna dachowe

mają powiększone profile skrzydła oraz nowy trzyszybowy pakiet P50. GREENVIEW są produkowane w technologii **thermoPro**, co oznacza, że mają najwyższą klasę szczelności i współczynnik przenikania ciepła U nie gorszy niż 1,1 W/(m²K). ThermoPro oznacza lepszą termoizolacyjność okien dachowych i najwyższą (3 i 4) klasę szczelności, co jest szczególnie istotne przy wentylacji mechanicznej.

Również **nawiewnik** w oknach GREENVIEW zaprojektowany jest z myślą o energooszczędności. Choć

jest mniejszy niż standardowy, zapewnia wyższą wydajność, czyli intensywniejszy napływ powietrza do pomieszczeń. Jednocześnie nie grozi ich wyzębieniem, nawet przy nagłych podmuchach wiatru czy w okresie zimowym. To dlatego, że jest wykonany z tworzywa i wyposażony w sprężystą przesłonę pneumatyczną.

TopSafe to specjalny system wzmocnienia konstrukcji okna, który zapewnia większą odporność na włamanie i ochronę przed przypadkowym otwarciem przy nadeptnię-

ciu na skrzydło od strony dachu. Kluczowy jest tu **innowacyjny system mocowania** i specjalne wyprofilowanie zawiasów, chroniące przed ich wyrwaniem i pękaniem drewna. Dodatkowe zabezpieczenie przed włamaniem przy pomocy narzędzi zapewnia **mocniejsze rygłowanie** a także **hartowana szyba**.

Podwójna **dźwiękoizolacyjna folia** w oknach GREENVIEW redukuje poziom hałasu przenikającego do wnętrza, zapewniając izolacyjność akustyczną o dwie klasy lepszą niż w standardowych oknach – $R_w = 41$ dB (dla szyby P50).

Obsługa nowych okien GREENVIEW jest wygodniejsza dzięki łatwo dostępnej, umieszczonej w dolnej części ościeżnicy **klamce, która** umożliwia też dwustopniowe **mikrouchylenie skrzydła**. Okna dachowe GREENVIEW mogą być wykonane z drewna lub w odpornej na wilgoć wersji aluminiowo-tworzywowej. Drewniane profile dostępne są w trzech kolorach, te z PVC w białym i antracytowym lub w okleinie drewnopodobnej. Od zewnątrz w polaci dachowej widoczne jest oblachowanie okna wraz z kołnierzem uszczelniającym. Oblachowanie można zamówić kolorze: antracytowym, szarobrązowym oraz czarnym. ●

REKLAMA

34336357

Sila Pasji

NOWA GENERACJA OKIEN DACHOWYCH GREENVIEW W NOWOCZESNYM DESIGNIE

Okna GREENVIEW powstały z pasji tworzenia i zmieniania świata. Przedstawiamy Ci nową generację okien dachowych, które łączą najwyższe standardy funkcjonalne i estetyczne z wysoką energooszczędnością i wyjątkową akustyką. Okna dachowe GREENVIEW to więcej niż innowacja - to rewolucja z myślą o nowej jakości życia.

Poznaj moją pasję

FAKRO®

Nowe materiały

Trendy w branży budowlanej

Rynek budowlany nieustannie się rozwija wprowadzając coraz nowsze materiały oraz technologie.

Dariusz Kołodziej

Firmy związane z branżą budowlaną muszą nie tylko nadążać za tymi zmianami, ale podążać w stronę precyzyjnych rozwiązań, które uproszczą procesy budowy. Przykładem takiej firmy jest Galeco, marka, która od lat wyznacza kierunki w branży systemów rynnowych, a obecnie prężnie rozwija się w sektorze dachowym.

Innowacyjne systemy rynnowe

W budownictwie, podobnie jak w modzie, obserwujemy powroty do dawnych trendów. Początek XXI wieku przyniósł zmiany w preferencjach architektonicznych, zastępując tradycyjne dachówki prostymi, no-

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

woczesnymi konstrukcjami. Dwuspadowe dachy bez okapu i grafitowe pokrycia dachowe stały się szczególnie modne. Kluczowym graczem tych zmian była firma Galeco, która wprowadziła na rynek innowacyjny system rynnowy Galeco BEZOKAPOWY. Umożliwia on ukrycie rynny i ru-

ry spustowej w elewacji budynku, co znacząco wpłynęło na kształtowanie nowych trendów w architekturze dachów. A to był tylko początek takiego kierunku. Zmiany objęły nie tylko technologię, ale również oferowane produkty. Popularne w latach 90. pokrycia dachowe ustąpiły miejsca no-

Lider innowacji

Aktualne trendy w budownictwie promują minimalistyczne i estetyczne formy budynków. Galeco, poprzez tworzenie nowoczesnych produktów, otwiera nowe możliwości rozwoju i kreowania estetycznych projektów. Firma od ponad 25 lat nie tylko produkuje, ale również wyznacza kierunki kształtując trendy w branży systemów rynnowych i dachowych, pozostając na czele rozwoju budownictwa.

woczesnym rozwiązaniom kreującym współczesną architekturę, którą cechuje minimalizm i estetyka.

Przełomowe rozwiązania w pokryciach dachowych
Coraz więcej projektantów łączy dachy skośne z płaskimi oraz ukry-

wa systemy odwodnienia w postaci dachowej. Galeco doskonale odpowiada na te potrzeby oferując nie tylko rozwiązania dla dachów skośnych, ale również odwodnienia dachów płaskich. Nowością firmy jest zintegrowany system dachowy 2 w 1 DACHRYNNA – zintegrowany dach z ukrytym systemem rynnowym, spełniający oczekiwania architektów oraz najbardziej wymagających inwestorów. System ten umożliwi połączenie ukrytej rynny w postaci dachu z nowoczesnym pokryciem dachowym i elewacyjnym w formie panelu na rąbek.

Galeco jednak na tym nie przestaje i stale rozwija swoją ofertę. Oprócz DACHRYNNY oraz blachodachówki modułowej BROSA, firma wprowadziła do asortymentu system dachowy Galeco GRIN. Jest to nowoczesny panel dachowy na rąbek stojący, który cechuje wysoka jakość, łatwość montażu oraz minimalistyczna konstrukcja. ●

REKLAMA

34337405

DACHRYNNA®

NOWOŚĆ

INNOWACYJNY
ZINTEGROWANY
SYSTEM DACHOWY

AMBASADOR PRODUKTU

Bogusław Barnaś
BxB Studio – Pracownia Projektowa

Pierwszy na rynku innowacyjny system dachowy 2w1, który łączy pokrycie dachowe w postaci panelu na rąbek ze zintegrowanym systemem rynnowym ukrytym w strukturze dachu i elewacji. Produkt stworzony przez zespół specjalistów Galeco, czołowego producenta systemów odprowadzania wody deszczowej, powstał z myślą o nowoczesnej architekturze oczekującej kompletnych, minimalistycznych i systemowych rozwiązań. Dach z idealnie zintegrowanym systemem rynnowym to przyszłość współczesnej architektury i budownictwa.

WWW.DACHRYNNA.GALECO.PL

SYSTEM VARIO DLA DACHÓWEK CREATON

Fotowoltaika zintegrowana z dachem

Zintegrowany system fotowoltaiczny VARIO został opracowany specjalnie dla dachów z dachówek ceramicznych lub cementowych CREATON.

System VARIO oferuje efekt jednolitej połaci, bez nieestetycznych nadbudówek typowych dla tradycyjnych rozwiązań. Wysokiej jakości panele fotowoltaiczne stają się integralną częścią połaci. Specjalna podkonstrukcja zastępuje fragment dachu, szczelnie i estetycznie łączy się z dachówkami CREATON. Perfekcyjnie wtapia się w otoczenie, bez żadnych kompromisów.

Perfekcyjny system

VARIO składa się z najwyższej klasy komponentów oferujących bezkonkurencyjną funkcjonalność w zakresie generowania energii. Kluczowe są 3 elementy, które wpływają na jego wyróżniającą jakość na rynku rozwiązań fotowoltaicznych:

- **trwała podkonstrukcja** – montowana bezpośrednio na łatach, zastępuje dachówkę, szczel-

nie integrując moduły fotowoltaiczne z połacią. Jest odporna na czynniki atmosferyczne, umożliwia cyrkulację powietrza. Zapobiega przegrzaniu modułów i optymalizuje wytwarzanie energii.

- **moduły fotowoltaiczne** – zaprojektowane przez Meyer Burger, lidera rynku z niezwykłą precyzją w Szwajcarii, wykonane w Niemczech odznaczają się minimalistycznym designem oraz wyjątkową trwałością i wydajnością. Efektywnie generują energię, w różnych warunkach oświetleniowych.
- **mikrofalowniki Enphase** – efektywnie wykorzystują energię. Impulsowy tryb pracy przy niskim napięciu zapewnia bezpieczny montaż i eksploatację. Podwójnie izolowana obudowa o wysokiej odporności oraz mniej niż o 75% elementów ruchomych, w porównaniu z konkurencyjnymi rozwiązaniami, gwarantują wyjątkową trwałość. Całość dopełnia **najwyższej jakości instalacja elektryczna** łącząca elementy systemu w perfekcyjnie działającą całość. Wszystkie komponenty perfekcyjnie pasują do siebie, są instalowane szybko i bezproblemowo na zasadzie „Plug & Play”. Umożliwiają bezpieczne użytkowanie i bezawaryjne działanie. Dodatkowo **wysokiej jakości elementy wykończeniowe** są dopasowane pod względem kolorystyki do paneli fotowoltaicznych, łączą funkcjonalność, styl i wytrzymałość.

Imponująca wydajność

VARIO o mocy 7,6 kWp oferuje aż o 12,5% wyższy uzysk energii w porównaniu ze standardową instalacją fotowoltaiczną takiej samej mocy opartą o falownik stringowy. Obliczenia produkcji energii w okresie 25 lat pracy instalacji wykonane zostały w programie PvSOL Premium 2024 (R4). System

VARIO pracuje z równą efektywnością przez całe dziesięciolecie, również w niekorzystnych warunkach oświetleniowych. Gwarancja wydajności modułów fotowoltaicznych, zgodnie z normą IEC 63202 według deklaracji producenta, po 25 latach wynosi aż 92%.

Precyzyjny montaż

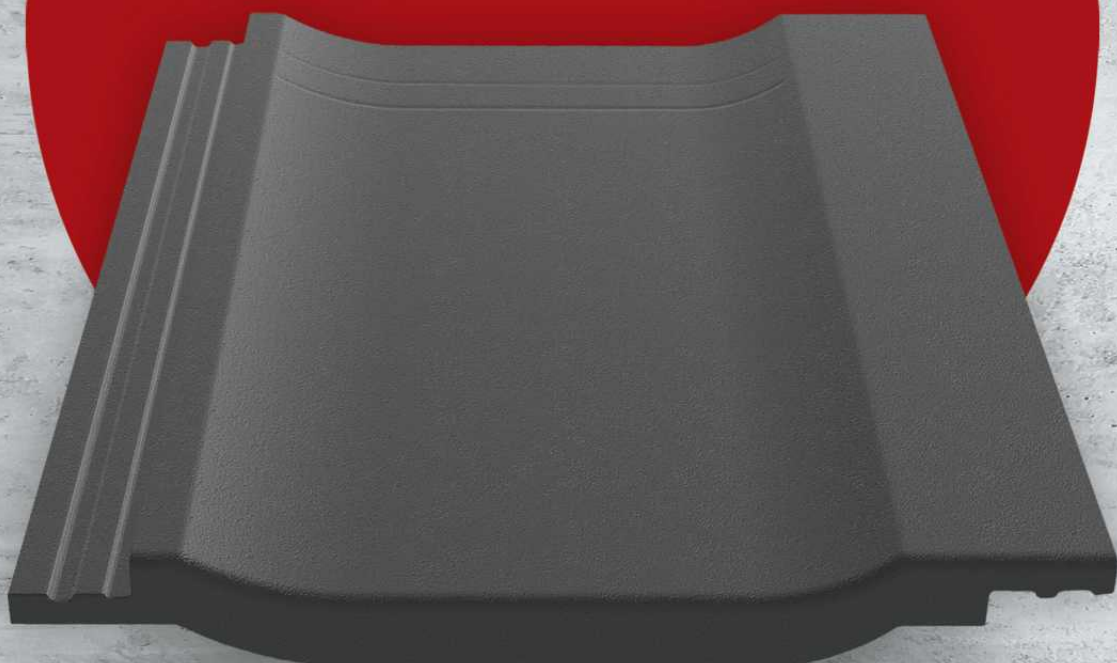
System VARIO pracuje przy niskim napięciu prądu stałego, dlatego montaż całego dachu – dachówki, akcesoria wraz z instalacją fotowoltaiczną VARIO wykonuje jedna ekipa dekarcka. Pozwala to uniknąć uszkodzenia połaci, a także oszczędzić czas i koszty wykonania całego dachu. Instalacja jest bezpieczna zarówno dla ekipy montującej, jak i dla inwestorów podczas późniejszej eksploatacji. Jej działanie można na bieżąco kontrolować na poziomie pojedynczych paneli fotowoltaicznych za pomocą intuicyjnej aplikacji.

Bezpłatną wycenę można zamówić na www.creaton.pl/fotowoltaika.

CREATON

KIOTO

Jedyna taka dachówka cementowa

Unikalna i nowoczesna, o wyważonych proporcjach. Zaprojektowana z pasją w najmniejszych detalach. Perfekcyjnie wykonana.

Taka właśnie jest KIOTO.

creaton.pl

NOWOŚĆ

Przejsście bez barier, czyli dlaczego warto postawić na drzwi przesuwne?

Imponujące przeszklenia stały się jednym ze znaków rozpoznawczych współczesnej architektury. Trend ten widać coraz częściej już nie tylko w przypadku obiektów komercyjnych, ale też inwestycji prywatnych.

Doskonałe doświetlenie wnętrza, optyczne powiększenie przestrzeni oraz dostęp do malowniczego widoku to bez wątpienia zalety, które przemawiają na korzyść wielkogabarytowych drzwi tarasowych. Podczas wyboru konkretnego produktu warto jednak zwrócić uwagę na sposób jego otwierania, który ma bezpośredni wpływ na funkcjonalność zastosowanego rozwiązania. W ostatnich latach na popularności zyskują drzwi przesuwne, które zdobyły uznanie nie tylko architektów czy deweloperów, ale też inwestorów indywidualnych.

Funkcjonalność i atrakcyjny design

Wymagania stawiane wielkogabarytowym drzwiom przesuwym w pełni spełnia nowoczesne rozwiązanie marki Aluprof – panoramiczny MB-SKYLINE TYPE R, które umożliwia projektowanie szklanych ścian o spektakularnych rozmiarach. Z ich pomocą możemy wykonać konstrukcję o wysokości nawet

4 metrów i wadze skrzydła do 1200 kg. Co więcej, dzięki zastosowaniu innowacyjnych siłowników, przesuwanie tak ogromnych i ciężkich elementów nie sprawia trudności, a mechanizm działa niemal bezszelestnie. Tym samym zyskujemy efektowne, panoramiczne okna, które łatwo się otwierają.

„Szerokie, komfortowe przejście to bez wątpienia podstawowy aspekt, na który warto zwrócić uwagę, wybierając drzwi tarasowe. To co równie istotne, a niestety bardzo często pomijane, to kwestia wysokości progu. W przypadku naszego nowatorskiego modelu MB-SKYLINE TYPE R ościeżnica nie wystaje ponad podłogę. Dodatkowo, mamy możliwość zlicowania progu z podłogą w pomieszczeniu oraz z tarasem, tworząc płynne i komfortowe przejście ze strefy domowej do ogrodu. W ten sposób uzyskujemy nie tylko atrakcyjny efekt wizualny, ale przede wszystkim zwiększamy bezpieczeństwo podczas codziennego użytkowania. Jest to istotne zwłaszcza w przypadku małych dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych. Efekt wizualny wzmacnia wąski słupek o szerokości 25 mm na połączeniu skrzydeł, który komponuje się z zabudową. Próg „zero-wy” zabudowany w podłodze znajdziemy również w drzwiach podnoszono-przesuwnych MB-82HS”, zaznacza Michał Marcinowski, dyrektor rozwoju systemów budowlanych z firmy Aluprof.

Panoramiczny widok bez kompromisów

Projektując duże przeszklenia z szerokim przejściem, oprócz aspektów estetycznych i aranżacyj-

nych, pod uwagę należy wziąć kwestie izolacyjności termicznej. Szklane ściany tworzą spektakularny efekt, jednak stanowią również potencjalne ryzyko zwiększonych strat ciepła. Nie oznacza to jednak, że wybór okna zapewniającego panoramiczny widok musi wiązać się z niską efektywnością energetyczną budynku i wysokimi rachunkami za jego ogrzewanie zimą czy chłodzenie latem. Wystarczy, że przed zakupem konkretnych drzwi dobrze zapoznamy się z jego z konstrukcją oraz parametrami, zwłaszcza w zakresie izolacyjności termicznej.

„Oczekiwania inwestorów dotyczące energooszczędności z pewnością spełnią drzwi przesuwne z ukrytą ramą MB-SKYLINE TYPE R, które dzięki zastosowaniu 3-szybowego szklenia o współczynniku Ug 0,5 W/(m²K) i ciepłej ramki dystansowej osiągają izolacyjność termiczną Uw od 0,80 W/(m²K)” – tłumaczy specjalista firmy Aluprof.

ALUPROF
SYSTEMY ALUMINIOWE

PANUJ NAD KLIMATEM
PANUJ NAD KOSZTAMI

OKNA | DRZWI | FASADY | OSŁONY PRZECIWSŁONECZNE

Szymon Marcinowski

www.aluprof.com/dom

SkyLine

Panoramiczne drzwi przesuwne z ukrytą ramą

ALUPROF
GRAMY FAIR Z NATURA

ALUPROF
WE PLAY FAIR WITH NATURE

NOWOŚĆ W OFERCIE ALUPROF! SKYTWIN

Innowacyjne rozwiązanie łączące roletę zewnętrzną i screen w jednym

Aluprof, lider w zakresie dostarczania systemów aluminiowych dla budownictwa, wprowadził na rynek kolejne nowatorskie rozwiązanie – SkyTwin.

Jest to pionierski system łączący w sobie funkcje rolety zewnętrznej i osłony przeciwsłonecznej typu screen.

Innowacyjność SkyTwin polega na integracji rolety zewnętrznej i screena. W przypadku ciepłego i słonecznego dnia, zastosowanie screena pozwala na utrzymanie odpowiedniego balansu pomiędzy światłem i cieniem przy zachowaniu widoczności na zewnątrz. Z kolei zastąpienie kurtyny rolety w chłodny wieczór umożliwia utrzymanie ciepła wewnątrz pomieszczenia. To sprawia, że system zapewnia doskonałą izolację termiczną obiektów przez cały rok, przyczyniając się do znaczących

oszczędności w zakresie ogrzewania i chłodzenia budynków. Produkt został zaprojektowany tak, aby nie ingerować w konstrukcję okna czy nadproża, co jest kluczowe dla zachowania optymalnego bilansu energetycznego nieruchomości. Przekłada się to również na kwestie estetyczne – system doskonale wpasowuje się w elewację, stając się jej integralną częścią.

Optymalne doświetlenie i energooszczędność

Atutem najnowszej propozycji marki Aluprof jest też jej duża funkcjonalność. SkyTwin wyposażony jest w dwa niezależne napędy umożliwiające oddzielne sterowanie roletą i screenem, co pozwala na indywidualne dostosowanie stopnia zaciemnienia oraz ochrony przeciwsłonecznej w zależności od aktualnych potrzeb. Co ważne, specjalnie zaprojektowane, wspólne dwuczęściowe prowadnice gwarantują bezkolizyjną pracę obu systemów. Warto także nadmienić, iż w przypadku zastosowania screena w technologii ZIP produkt może także pełnić funkcję moskitiery, chroniąc o wnętrza przed owadami, SkyTwin jest idealną propozycją dla osób, dla których istotna jest oszczędność energii. Dzięki wykorzystaniu screena użytkownik w upalny dzień jest w stanie obniżyć temperaturę w pomieszczeniu nawet o kilka stopni Celsjusza, uzyskując komfort termiczny przy równoczesnym zapewnieniu odpowiedniego widoku na zewnątrz i bez konieczności uruchamiania energochłonnej klimatyzacji. Z kolei zimą, gdy niskie temperatury sprzyjają szybkiemu wychładzaniu się pomieszczeń, roletę – screen sta-

nowi dodatkową izolację termiczną, która spowalnia ten proces. Potwierdzeniem energooszczędności rozwiązania są wyniki badań wykonanych przez Aluprof we współpracy z Politechniką Krakowską, które wykazały, że zamknięcie zarówno screena, jak i pancerza rolety może ograniczyć utratę ciepła przez okno nawet o 35% (poziom poprawy komfortu cieplnego uzależniony jest od współczynnika przenikania ciepła okna Uw). SkyTwin, jako jedyne tak wszechstronne rozwiązanie na rynku, pozwala na zmniejszenie ilości zużywanej energii przeznaczonej na chłodzenie i ogrzewanie, co w efekcie gwarantuje obniżenie kosztów eksploatacji budynków w trakcie roku nawet o 30%.

Komfort użytkowania i wiele więcej

Istotnym atutem najnowszej propozycji Aluprof jest również zwiększenie poczucia bezpieczeństwa domowników – opuszczona kurtyna rolety może działać zniechęcająco na potencjalnego włamywacza. Doceńnić należy także dodatkowe właściwości rozwiązania wpływające na jego funkcjonalność i komfort użytkowania – zapewnienie prywatności, ochrona stolarki okiennej przed czynnikami zewnętrznymi czy możliwość pełnienia funkcji moskitiery.

Wprowadzenie na rynek systemu SkyTwin to krok milowy w dziedzinie rozwiązań osłonowych. Oferując unikatowe połączenie ochrony termicznej, funkcjonalności i estetyki produkt Aluprof z pewnością zyska uznanie wśród inwestorów poszukujących nowoczesnych i energooszczędnych rozwiązań budowlanych, podnoszących standard życia i pracy w harmonii z otoczeniem.

ALUPROF
SYSTEMY ALUMINIOWE

PANUJ NAD KLIMATEM
PANUJ NAD KOSZTAMI

OKNA | DRZWI | FASADY | OSŁONY PRZECIWSŁONECZNE

SkyTwin

Pierwsza roleta
zewnętrzna
zintegrowana
ze screenem

*Szymon
Marciniak*

www.aluprof.com/dom

DRZWI ZEWNĘTRZNE STALPRODUKT-ZAMOŚĆ

Nowoczesność, Bezpieczeństwo i Estetyka

W dzisiejszych czasach, kiedy komfort, bezpieczeństwo i estetyka stają się priorytetami dla właścicieli domów i inwestorów, wybór odpowiednich drzwi zewnętrznych jest kluczowym elementem planowania budowy lub remontu.

Firma Stalprodukt-Zamość, z długoletnią tradycją i doświadczeniem w branży, oferuje drzwi zewnętrzne, które łączą nowoczesne technologie, wysoką jakość wykonania oraz estetyczne wzornictwo.

Innowacyjne Rozwiązania Techniczne

Drzwi zewnętrzne Stalprodukt-Zamość wyróżniają się na tle konkurencji dzięki zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań technicznych. Produkty tej firmy są wyposażone w nowoczesne systemy uszczeltek, które zapewniają doskonałą izolację termiczną lub akustyczną. Wysoka jakość materiałów użytych do produkcji, takich jak stal ocynkowana powleczana PCV, czy solidne rdzenie wypełnione pianką poliuretanową, gwarantuje długoletnią trwałość i odporność na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie warunków atmosferycznych.

Stalprodukt-Zamość kładzie szczególny nacisk na bezpieczeństwo. W drzwi zewnętrzne tej firmy można zainstalować zaawansowane systemy zam-

ków wielopunktowych, które znacznie podnoszą poziom ochrony przed włamaniem. Dodatkowo, możliwość wyboru drzwi z wkładkami antywłamaniowymi oraz przeszkleniem o zwiększonej odporności na stłuczenie zapewnia użytkownikom spokój i pewność, że ich dom jest dobrze zabezpieczony.

Estetyka i Design

Estetyka drzwi zewnętrznych Stalprodukt-Zamość jest równie imponująca jak ich funkcjonalność. Firma oferuje szeroką gamę wzorów i kolorów, które można dopasować do każdego stylu architektonicznego. Od eleganckich i nowoczesnych, po minimalistyczne wersje z wykończeniem w stali nierdzewnej – każda propozycja z katalogu Stalprodukt-Zamość jest dostosowana do indywidualnych potrzeb i preferencji klientów.

Ekspertki podkreślają, że dobrze dobrane drzwi zewnętrzne powinny harmonijnie współgrać z resztą elewacji budynku. Drzwi mogą stanowić zarówno subtelny akcent, jak i wyrazisty element wyróżniający się na tle ścian. Dzięki różnorodnym opcjom wykończenia, takie jak malowanie proszkowe czy okleiny dekoracyjne, klienci mogą znaleźć idealne rozwiązanie, które podkreśli charakter ich domu.

Jak Wybrać Idealne Drzwi Zewnętrzne?

Wybór drzwi zewnętrznych to nie tylko kwestia estetyki, ale przede wszystkim funkcjonalności i bezpieczeństwa. Kluczowe jest dopasowanie drzwi do specyfiki budynku oraz lokalnych warunków at-

mosferycznych. Przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na izolację termiczną – dobrze izolowane drzwi pomogą w obniżeniu kosztów ogrzewania i poprawią komfort w pomieszczeniach. Równie ważne jest, aby drzwi były wyposażone w solidne zamki i systemy zabezpieczeń, które ochronią nasz dom przed włamaniem. Warto również zastanowić się nad materiałem, z którego są wykonane, oraz nad ich odpornością na działanie warunków atmosferycznych.

Nawet najlepsze drzwi nie spełnią swojej roli, jeśli zostaną źle zamontowane. Dlatego zawsze warto skorzystać z usług wykwalifikowanych fachowców, którzy zapewnią prawidłowy montaż i dostosowanie drzwi do istniejących warunków.

Podsumowanie

Drzwi zewnętrzne firmy Stalprodukt-Zamość to doskonały wybór dla każdego, kto szuka połączenia nowoczesnych technologii, wysokiej jakości wykonania oraz estetycznego designu. Dzięki innowacyjnym rozwiązaniom technicznym, bogatej gamie wzorów oraz dbałości o bezpieczeństwo, produkty tej firmy stanowią inwestycję, która przyniesie wiele korzyści przez lata. Pamiętaj, że dobór odpowiednich drzwi zewnętrznych powinien być dobrze przemyślany, a porady ekspertów mogą znacząco ułatwić ten proces. Wybierając drzwi Stalprodukt-Zamość, możesz być pewien, że inwestujesz w produkt, który sprosta Twoim oczekiwaniom i zapewni komfort oraz bezpieczeństwo Twojego domu.

PRODUCENT
NOWOCZESNYCH
DRZWI STALOWYCH

ORAZ STOLARKI
ALUMINIOWEJ
I SEGMENTOWYCH
BRAM GARAŻOWYCH

Stalprodukt
ZAMOŚĆ Sp. z o.o.

futryna.com.pl

NOWA JAKOŚĆ NA RYNKU

Bramy garażowe FAKRO | INNOVIEW LINE

Zapewniające bezpieczeństwo, energooszczędne i trwałe, dostępne w wielu wymiarach, estetyczne i komfortowe, automatycznie sterowane – takie właśnie są bramy garażowe od FAKRO z serii INNOVIEW LINE.

Nie ulega wątpliwości, że bramy garażowe segmentowe stały się najczęściej wybieranym produktem do zamknięcia garażu. Wygoda płynąca z ich funkcjonalności stała się codziennym elementem życia w wielu domach na całym świecie.

Segmentowe bramy garażowe z serii INNOVIEW LINE od FAKRO to doskonałe uzupełnienie kompleksowej oferty stolarki do domu. Zaprojektowane z myślą o zupełnie nowym spojrzeniu na design i innowacyjność. Konstrukcja bram wykonana została z najwyższej jakości materiałów, co przekłada się na ich doskonałą termoizolacyjność, estetykę wykonania, bezpieczeństwo użytkowe i antywłamaniowe oraz nieodzowny komfort obsługi. Zbudowane z ciepłych paneli termoizolacyjnych o grubości 40mm, które zapewniają ciepło w garażu i w domu. Dostępne są w wersjach PRO-FI, PROFi+, STYLE, STYLE+, które oferują różne funkcjonalności i rozwiązania. Bramy garażowe stanowią jeden z najważniejszych elementów architektury budynku. To już nie tylko zamknięcie samochodu w garażu. Dzisiaj brama garażowa to również dopełnienie estetyki zewnętrznego wyglądu domu i pewnego rodzaju „portal” pomiędzy jego wnętrzem, a otoczeniem. Estetyka i jakość wykonania bramy mają bardzo istotne znaczenie,

ponieważ to właśnie brama garażowa jest wyraznym i mocnym akcentem w bryle budynku – wręcz wita domowników i gości. Często usytuowana od strony wejścia do domu stanowi swoistą wizytówkę nowoczesnego designu.

Bramy garażowe INNOVIEW LINE współgrają kolorystycznie i wzorniczo z pozostałymi produktami stolarki pionowej firmy FAKRO. Aluminiowo-drewniane okna pionowe, drzwi wejściowe czy markizy do okien pionowych tworzą całościową, a zarazem unikatową ofertę produktową. Ponadto w bramach tych zastosowano szereg rozwiązań, które wpływają na bezpieczeństwo ich użytkowania. Należą do nich m.in. zabezpieczenie przed pęknięciem sprężyn i linek, fotokomórki, które zatrzymują bramę jeśli w jej świetle wjazdu pojawi się jakaś przeszkoda, czy np. czujnik przeciążeniowy w automacie, który przy napotkaniu jakiegokolwiek oporu natychmiast zatrzyma płaszcz bramy lub cofnie ją do pozycji otwartej. W kwestii bezpieczeństwa warto także wspomnieć, że połączenia między panelami są w taki sposób zaprojektowane, że wykluczają możliwość przytrzaśnięcia palców.

Bramy garażowe INNOVIEW LINE posiadają szereg rozwiązań zwiększających ochronę przed włamaniem, a tym samym zapewniają lepszą ochronę naszych dóbr materialnych. Specjalna konstrukcja prowadnicy poziomej w bramach ręcznych uniemożliwia wepchnięcie górnego panelu do środka. W bramach automatycznych to napęd stanowi takie zabezpieczenie – po wykryciu próby siłowej otwarcia bramy, wręcz dopycha ją mocniej do podłoża. W tym miejscu podkreślić warto, że bramy garażowe FAKRO mają możliwość zastosowania technologii Z-Wave, co sprawia, że produkt ten może stanowić element smartHome. Jednocześnie pozwala to na sterowanie bramą garażową z dowolnego miejsca na ziemi za pomocą aplikacji.

W topowych modelach STYLE i STYLE+ bramy garażowe wyposażone są w szereg udogodnień i ulepszeń. Przede wszystkim stawiając na bezpieczeństwo użytkownika należy podkreślić, że bramy FAKRO posiadają osłony ruchomych elementów, takich jak rolki, czy sprężyny skretne i naciągowe. Ponadto zastosowanie podwójnych rolek w standardzie wpływa na kulturę pracy bramy garażowej. Ich zastosowanie obniża poziom hałasu i sprawia, że brama otwiera się płynnie, cicho i komfortowo.

Także płaskie i ciche zawiasy, które są zlicowane z bramą i posiadają element wyciszający w środku, nie powodują hałasu podczas otwierania i zamykania się płaszczu. Dla koneserów estetyki w FAKRO możliwe do zamówienia są modele, które mają malowane na biało wewnętrzne elementy – dotyczy to także automatyki, czyli zarówno szyna, jak i głowica automatu są również białe. Uzupełnieniem są stopki antykorozyjne, które izolują stalowe elementy bramy, prowadnice pionowe od wody, która nierzadko może gromadzić się w garażu. To zapewnia trwałość i dłuższą żywotność produktu.

Niekwestionowaną wartością oferty bram garażowych FAKRO jest fakt, że są dostępne w wielu wymiarach i kolorach. Klienci mogą wybierać kolor swojej bramy z całej palety RAL. Istnieje także możliwość wykończenia w strukturze drewnopodobnej, np. Złoty Dąb, Orzech, Winchester. Nowoczesne kolory jak i bardziej klasyczne faktury zapewniają szeroki wybór pomocny w kształtowaniu charakteru budynku, od klasycznego do bardzo nowoczesnego. Natomiast różne typy prowadzeń dostępne w ofercie producenta powodują, że bramę garażową dobierzemy odpowiednio do warunków montażowych panujących wewnątrz garażu.

www.fakro.pl

Segmentowe bramy garażowe z serii INNOVIEW zostały zaprojektowane i zbudowane „od nowa”. Z najwyższej jakości materiałów stworzona została unikatowa konstrukcja, która przełamuje dotychczasowe standardy gwarantując wysoki komfort obsługi i estetykę wykonania. Wyjątkowe rozwiązania potwierdzają bardzo dobrą termoizolacyjność oraz bezpieczeństwo użytkowe i antywłamaniowe.

OKNA | MARKIZY | DRZWI | BRAMY GARAŻOWE

innoview.pl

FAKRO | **INNOVIEW**
LINE

SYSTEM GRZEWCZY POD FACHOWĄ OPIEKĄ

Na co zwrócić uwagę wybierając urządzenie grzewcze?

Wybierając urządzenia grzewcze do domu należy zwrócić uwagę na jakość oferowanych przez producenta rozwiązań, ale również upewnić się, że zapewnia on profesjonalne wsparcie techniczno-serwisowe w czasie wieloletniego użytkowania domowego systemu.

Domowe systemy grzewcze odpowiadają nie tylko za komfort, ale i poczucie bezpieczeństwa jego użytkowników, którzy oczekują pewności, że w razie awarii lub problemów z obsługą nie zostaną pozostawieni bez wsparcia. W tym miejscu kluczową rolę odgrywiają producenci, którzy oprócz oferowania nowoczesnych rozwiązań grzewczych, powinni zapewniać także pełne wsparcie techniczne i serwisowe, bez względu na lokalizację instalacji. Kompleksowa obsługa posprzedażowa, zapewniająca m.in. szybki dostęp do fachowej pomocy, to gwarancja spokoju przez cały okres eksploatacji systemu.

Profesjonalne wsparcie serwisowe

W dobie rosnących kosztów energii nowoczesne kotły kondensacyjne i pompy ciepła zyskują na popularności jako rozwiązania efektywne. Jednym z kluczowych elementów zapewniającym ich bez-

waryjną, wydajną pracę przez długie lata użytkowania jest dostęp do fachowego zaplecza serwisowego. Przeglądy i konserwacje kotłów grzewczych oraz pomp ciepła należy powierzyć specjalistom, którzy posiadają odpowiednią wiedzę, uprawnienia, jak i doświadczenie w pracy z urządzeniami tego typu. Ich producent powinien zapewniać użytkownikom zaplecze serwisowe w postaci wykwalifikowanych serwisantów, którzy odbyli stosowne szkolenia, dysponują wysokim poziomem wiedzy w zakresie produktów marki oraz narzędziami, umożliwiającymi profesjonalną opiekę nad urządzeniami - zarówno w zakresie przeglądów eksploatacyjnych, konserwacji jak i napraw. Stawiając na producenta oferującego pełne wsparcie serwisowe użytkownicy domowych systemów grzewczych mogą być pewni, że ich urządzenia w razie potrzeby trafią w ręce ekspertów, którzy zadbają o ich efektywne i niezawodne działanie.

Rozbudowana sieć serwisowa na terenie całego kraju

Czas reakcji serwisanta na zgłoszenie awarii to ważny czynnik, decydujący o komforcie użytkownika systemu grzewczego. Dostęp do wykwalifikowanych firm serwisowych na terenie całego kraju to niezbędny element, który gwarantuje sprawną obsługę oraz pewność, że w razie usterek czy awarii można liczyć na szybką i fachową pomoc niezależnie od lokalizacji instalacji. Użytkownicy domowych systemów nie muszą tym samym obawiać się długotrwałych przestoju w pracy urządzenia.

Nowoczesne narzędzia zapewniające poczucie komfortu oraz bezpieczeństwa

Wartym uwagi uzupełnieniem wsparcia techniczno-serwisowego producentów urządzeń grzewczych są aplikacje przeznaczone do ich zdalnego monitorowania. Dzięki nim użytkownicy kotłów oraz pomp ciepła mogą nie tylko zdalnie sterować temperaturą w domu i optymalizować zużycie energii, ale również kontrolować pracę swoich instalacji. Zdalny monitoring systemu grzewczego za pomocą dedykowanej aplikacji mobilnej pozwala szybko reagować na wszelkie nieprawidłowości, co znacząco podnosi komfort i bezpieczeństwo użytkownika. Użytkownik jest także w stanie wykryć ewentualne nieprawidłowości na wczesnym etapie, co pozwala zapobiec większym awariom i zapewnia długie, bezawaryjne działanie systemu grzewczego.

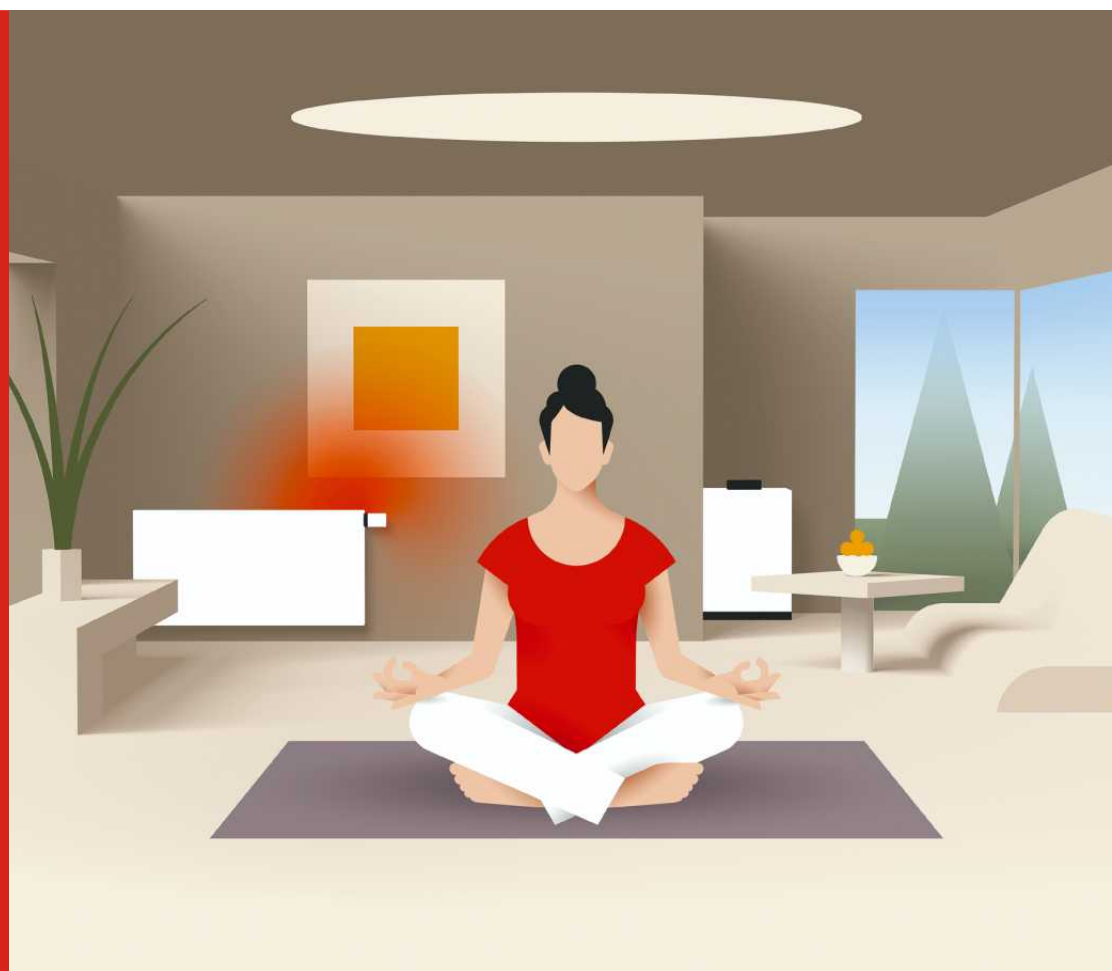
Ciepło, bezpiecznie, komfortowo!

Twoje bezpieczeństwo i komfort to dla nas priorytet. W Viessmann nie tylko produkujemy najwyższej jakości urządzenia grzewcze, ale także troszczymy się o ich niezawodność na każdym etapie użytkowania.

Nasze zaawansowane technologie, w połączeniu z kompleksową, profesjonalną obsługą posprzedażową, gwarantują, że zawsze możesz cieszyć się ciepłem i spokojem w swoim domu.

Masz pytania? Zadzwoń lub napisz do nas na stronie

☎ 801 0801 24

VIESSMANN

BIZNES LUBELSKI

aliplast
aluminium systems

Piątek, 27 września 2024

Redaktor prowadzący: Jacek Brzuszkiewicz

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Marcin Dmowski

Świdnik, fajne miejsce do życia

▶ 6-8

(Nie)obiektywnie

Polska drugą Japonią czyli silwersi góra!

Pastuszak

Proroczko brzmią słowa Prezydenta Lecha Wałęsy z 1980 r. „My nie będziemy rządzić gospodarką, my chcemy ją kontrolować [...] zbudujemy w naszym kraju drugą Japonię”.

Wałęsie chodziło o japoński dobrobyt i jakość, a nie o to, żeby Polska weszła na ścieżkę demograficzną, którą Japonia podąża od kilkudziesięciu lat. Ścieżkę starzejącego się społeczeństwa i konieczności aktywizacji zawodowej osób w wieku znacznie przekraczającym obecny wiek emerytalny w Polsce.

Wiek ten obniżono w 2017 r. decyzją rządu PiS do 60 l. dla kobiet i 65 l. dla mężczyzn, choć wcześniej (w 2012 r., gdy rządziły PO i PSL) został podwyższony do 67 lat dla kobiet i mężczyzn.

Jeśli „chęć kontrolowania” przez niezależne, samorządne związki zawodowe wieku emerytalnego w Polsce będzie dalej tak silna, jak uległość rządu Beaty Szydło wobec ich argumentacji, a rząd Donalda Tuska i jego następcy będą ulegać populistycznym argumentom konieczności

utrzymania wieku emerytalnego lub jeszcze szybszego przechodzenia na emeryturę, to czeka nas nieunikniona katastrofa.

Katastrofa mierzona ogromnymi problemami systemu emerytalnego oraz pogłębieniem niekorzystnych zmian demograficznych, które w perspektywie kilku dziesięcioleci mogą zagrozić dalszemu rozwojowi polskiego społeczeństwa i naszej państwowości.

W felietonie pt. „Łączmy się w pary, kochajmy się” (Biznes Lubelski, 29 marca 2024 r.) pisałem o wpływie fizycznego istnienia klientów na rozwój gospodarki. Ten tekst poświęcam demografii Lubelszczyzny, jednego z województw znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji demograficznej w kraju. Niezbędne jest podjęcie działań w celu odwrócenia tego trendu i wyeliminowania podobnych problemów w regionach, które na razie nie doświadczają tak silnego wpływu zmian demograficznych na działalność lokalnego biznesu i edukacji.

Z danych Eurostatu wynika, że w perspektywie 2100 r., liczba mieszkańców UE spadnie

W 2050 r. liczba ludności województwa lubelskiego wyniesie 1,7 mln, co oznacza spadek o 20,7 proc. w porównaniu z rokiem 2013

o 6 proc., czyli o 27 mln. Przewiduje się depopulację i starzenie się społeczeństwa, spadek udziału dzieci, młodzieży poniżej 20. roku życia i osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost odsetka osób w wieku 65+ (grupa ta będzie stanowić ok. 32 proc. populacji w porównaniu z 21 proc. w 2022 r.).

Z „Prognozy demograficznej GUS na lata 2014-2050 dla województwa lubelskiego” wynikają następujące fakty dotyczące perspektywy 2050 r.:

- 1 liczba ludności woj. lubelskiego wyniesie 1,7 mln (spadek o 20,7 proc. w porównaniu z 2013 r.);
- 2 pogłębi się ujemny przyrost naturalny i zmniejszy liczebność kobiet w wieku rozrodczym;
- 3 liczba ludności miast będzie o 27,6 proc. mniejsza niż w 2013 r., a wsi – o 14,7 proc.;
- 4 w miastach najbardziej zmniejszy się liczba osób w wieku 25-29 lat (o 60,6 proc.) i 30-34 lata (o 60,7 proc.), a na wsi w wieku 20-24 lata (o 49,5 proc.) i w wieku 25-29 l. (o 46,6 proc.);
- 5 największy wzrost liczby ludności nastąpi wśród osób w wieku 85 lat i więcej (o 304 proc. w miastach i o 126,4 proc. na wsi) oraz w wieku 70-74 l. (odpowiednio o 78,8 proc. i o 93,8 proc.);
- 6 proces starzenia się społeczeństwa przebiegać będzie najszybciej w Polsce;

www.e-swidnik.pl

➤ Liczba osób w wieku 65+ wzrosła się o 78,7 proc., a osób w wieku 80+ aż o 113 proc.; Indeks starości dla miast (tj. liczba osób w wieku 65+ przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat) osiągnie 360 w miastach, a 70 na wsi; Wystąpi zjawisko podwójnego starzenia się społeczeństwa (udział liczby ludności w wieku 80+ w liczbie ludności w wieku 65+); Nastąpi wzrost średniego wieku kobiet rodzących dzieci (z 29,2 lat w 2013 r. do 31,4 l. w 2050 r.); Prognozowany jest jeden z największych w skali kraju (po województwie opolskim i świętokrzyskim) spadek liczby dzieci i młodzieży w każdej grupie wiekowej; Przez cały prognozowany okres przewidywany jest ujemny przyrost naturalny rzędu 8,4 proc. w miastach (6,9 proc. ogółem).

Co z tego wynika? I jaki to ma związek z Lechem Wałęsą, drugą Japonią i wiekiem emerytalnym? Otóż wszystkie te elementy łączy tzw. współczynnik obciążenia demograficznego (age dependency ratio). Jest to stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata. Innymi słowy to liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na liczbę osób w wieku produkcyjnym. Im wyższy – tym większe problemy demograficzne kraju lub regionu.

Jako nieprodukcyjny przyjmuje się wiek 0-17 lat (przedprodukcyjny) oraz 60+ dla kobiet i 65+ dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny). Z kolei wiek produkcyjny to 18-59 l. dla kobiet i 18-64 l. dla mężczyzn. Jednak najważniejszy z punktu widzenia perspektyw rozwoju, a raczej nadciągających problemów systemów emerytalnych jest tzw. współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.

Z „Prognozy ludności rezydującej dla Polski na lata 2015-2050” GUS wynika, że współczynnik ten wynosił w 2010 r. 18,9, a w 2020 – już 28,2. Przy obniżanym wieku emerytalnym i zachowaniu tej tendencji – w 2030 r. jego wartość przekroczy 30, a w 2050 r. aż 50!

Oznacza to, że o ile w 2015 r. na jednego pracującego przypadało 19 emerytów, to w 2050 r. (jeśli nie się nie zmieni) będzie to 50 osób. Przy zachowaniu obecnego poziomu podatków i systemu składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, nasze dzieci i wnuki będą musiały pracować więcej na utrzymanie starszków i młodych emerytów niż na własne potrzeby.

Takie relacje społeczno-gospodarcze są destrukcyjne, hamują rozwój osobisty ludzi i rozwój państwa. Pracujący będą przeciążeni, będą otrzymywać niskie wynagrodzenia netto a ich perspektywy na przyszłość będą mało obiecujące.

Będzie to wzmacniać spadek dzietności, ruchy emigracyjne i dalszą depopulację regionów i kraju. Tego nie wytrzymają finansowo ani pracujący, ani państwo, ani beneficjenci świadczeń. Co z nami-emerytami będzie?

Określenie „srebrna gospodarka” (silver economy) powstało w latach 70. w Japonii w kontekście zwiększenia dostępności udogodnień dla seniorów. Mężczyźni żyją tam średnio 81 lat, a kobiety ponad 88. Prawie 2,65 mln Japończyków ma 90 i więcej lat (to 2,1 proc. populacji).

Srebrny rynek obejmuje dobra i usługi dla zamożnych osób starszych; rozwiązania w handlu umożliwiające dostosowanie się do starzejącej się siły roboczej oraz dostosowanie towarów i usług do osób w różnym wieku (age-friendly), w różnym stanie fizycznym i zdolnościach poznawczych w celu ich lepszej integracji społecznej.

Japoński Narodowy Instytut Badań Populacji i Bezpieczeństwa Społecznego spodziewa się, że w 2040 r. seniorzy będą stanowić 35 proc. społeczeństwa, co będzie skutkowało kryzysem demograficznym i kryzysem systemu ochrony zdrowia.

Według agencji Kyodo w Japonii od 21 lat nieprzerwanie rośnie liczba aktywnych zawodowo seniorów (w 2022 r. było to 9,12 mln, czyli 25 proc. osób 60+). Wskaźnik zatrudnienia seniorów w wieku 65-69 lat wyniósł tam 50,8 proc., a w grupie 70-74 l. aż 33,5 proc. W Polsce na koniec I kw. 2024 r. łączna liczba osób objętych ubezpieczeniem emerytalno-rentowym wyniosła 16,2 mln osób,

a liczba pracujących – 15,1 mln osób (pracujący emeryci to tylko 0,74 mln osób).

Jeśli porównamy Polskę i Japonię, to okaże się, że w Polsce na jednego pracującego przypada 0,05 pracującego emeryta a w Japonii 13,35 (68,3 mln osób pracujących i 9,12 mln pracujących emerytów). Wniosek? Populacja pracujących emerytów w Japonii jest 267 razy większa niż w Polsce. Jesteśmy już Japonią, czy ją przegoniliśmy?

Jeśli w Polsce nie zmieni się podejście młodej generacji do reprodukcji, jeśli młodzi nie będą się czuli bezpiecznie i swobodnie, jeśli nie zostaną wypracowane systemy wsparcia młodych małżeństw, rodziców, związków partnerskich, jeśli nie odciążymy systemu emerytalnego, nie będziemy ograniczać podatków i kosztów płacowych przedsiębiorstw, jeśli nie ograniczymy transferów społecznych, to w 2040-2050 r. pod znakiem zapytania stanie nie tylko dobro i przyszłość naszej ojczyzny, ale obecni 40-50-latkowie będą podejmować dodatkowe zatrudnienie nie dlatego że chcą, ale dlatego, żeby przeżyć kolejny miesiąc.

Wszak wielkość emerytury to tylko elektroniczny zapis na kontach ZUS-u, jej przyszła wartość zależy od wielu nieprzewidywalnych czynników, a sam wiek emerytalny to tylko zapis ustawowy, który można zmienić jedną ustawą.

A przecież „człowiek starzeje się gorzej i bardziej na portretach niż w rzeczywistości” jak pisał kiedyś Gabriel García Márquez.

Parafrazując – starzejemy się gorzej i bardziej w ocenie polityków skupionych przede wszystkim na wygodzie 4 lat swoich rządów niż na spokoju finansowym obecnie pracujących, czyli przyszłych emerytów.

Nie ulegajmy populistom. Obniżajmy podatki. Wspierajmy chętnych do pracy bardziej niż chętnych do bycia emerytami. Do pracy Rodacy! ●

Zbigniew Pastuszek*

Prof. Zbigniew Pastuszek jest wykładowcą UMCS, prorektorem ds. rozwoju i współpracy z gospodarką

EDACH

MIESZKANIA I LOKALE USŁUGOWE W DWÓCH ATRAKCYJNYCH LOKALIZACJACH LUBLINA:

Inwestycja przy
ul. PRZEMYSŁOWEJ 10

MEGA PROMOCJA

minus
1000
zł/m²

w terminie do
15 października 2024 r.

to trzypiętrowy budynek zawierający mieszkania 1-, 2- i 3 - pokojowe o powierzchni 28-85 m² w bliskim sąsiedztwie Katedry Lubelskiej, Bramy Krakowskiej, deptaka, Placu Litewskiego to gwarancja dostępności do najbardziej atrakcyjnych przestrzeni centrum miasta.

Inwestycja przy
ul. M. BIERNACKIEGO 17

MEGA PROMOCJA

minus
1000
zł/m²

w terminie do
15 października 2024 r.

to pięciopiętrowy budynek składający się z 34 mieszkań o powierzchni 37-65 m² w bezpośrednim sąsiedztwie przestrzeni akademickiej Uniwersytetu Medycznego i okolicznych klinik, bliskość Starego Miasta, Placu Litewskiego oraz kameralna atmosfera, przy jednocześnie dobrej komunikacji z Al. Solidarności.

Szczegóły w naszym Biurze Sprzedaży Mieszkań:

mieszkania@edach.eu, 668 208 208, 668 222 000, www.edach.eu

Świdnik

Stworzyć fajne miej

Bezemisyjna komunikacja miejska, dobra praca, rozwiązania ekologiczne, tańsze rachunki za energię, nowoczesna baza sportowa. To recepta władz Świdnika na miasto komfortowe do życia.

Jacek Brzuszkiewicz

Niespełna 40-tysięczny Świdnik to po Lublinie, Zamościu, Chełmie, Białej Podlaskiej i Puławach szóste pod względem liczby mieszkańców miasto Lubelszczyzny.

Oddalone o 15 km od centrum Lublina powiatowy Świdnik od lat był kojarzony z sypialnią stolicy regionu. Bo tutaj można kupić tańsze mieszkania. Kosztują średnio o jedną piątą mniej niż w Lublinie.

Dobra praca już jest

Jednak dotąd przyjęło się, że mieszkańcy Świdnika rano jadą do szkół, na studia, do pracy do Lublina. Bo tam są lepsze etaty, w urzędach, instytucjach, czy różnego rodzaju firmach.

Ale to od pewnego czasu się zmienia, bo w Świdniku ulokowały swoje siedziby największe światowe koncerny. A wszystko dzięki powstałej przed czterema laty świdnickiej strefie ekonomicznej (Strefa Aktywności Gospodarczej), która sąsiaduje z północną obwodnicą Lublina, czyli ekspresówką S12 i S17.

I tak, we wrześniu swoją fabrykę oficjalnie otworzył tam niemiecki Trilux, producent oświetlenia LED. Pracę znajdzie tam 250 osób. Ważne, że światowy koncern uruchomi w Świdniku także swój zakład badawczo-rozwojowy, gdzie będą wdrażane innowacyjne technologie.

W strefie swoją siedzibę ma logistyczny gigant firma DB Schenker, która jako pierwsza wprowadziła się do Świdnika.

Po sąsiedztwie z terenem należącym do DB Schenker produkowane są innowacyjne autobusy spółki Polski Autobus Wodorowy (Nesobus), czyli pojazdy całkowicie bezemisyjne. Biznes należy do właściciela Polساتu i Plus GSM Zygmunta Solorza. Firma będzie produkować finalnie do 500 pojazdów rocznie, przede wszystkim dla miejskich przewoźników.

Nie sposób nie wspomnieć o kolejnej fabryce powstającej w Świdniku, czyli o inwestycji grupy KOSTAL – Automobil Elektrik, gdzie będą powstawały zaawansowane technologicznie podzespoły elektroniczne, elektromechaniczne i mechatroniczne dla przemysłu motoryzacyjnego. Znajdzie tam zatrudnienie ok. 300 osób.

Świdnik to także centrum logistyczne firmy Blachy Pruszyński (pokrycia dachowe) i fabryka spółki AmerPharma (producent żywności funkcjonalnej i odżywek dla sportowców).

W powstałych i powstających w Świdniku firmach pracę znajdzie nawet dwa tysiące osób. A dodając do tego załogę fabryki helikopterów Leonardo (PZL) w mieście już teraz z dobrą pracą nie ma problemów.

Wodór, paliwo przyszłości

– Czas na zaprojektowanie miasta komfortowego dla życia, z którego mieszkańcy nie będą chcieli wyjeżdżać. A jeśli już to zrobią, to zawsze będą do niego wracać – mówi burmistrz Świdnika Marcin Dmowski, który kwietniu wygrał wybory.

• **Ceny mieszkań w Świdniku są znacznie tańsze od tych w Lublinie**

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Co ciekawe, Dmowski dotąd kojarzony był bardziej z prawą stroną sceny politycznej rządu miastem razem z Koalicją Obywatelską. – Bo samorząd nie ma legitymacji politycznej, razem można więcej – powtarza 40-letni Marcin Dmowski.

Świdnik stawia na ekologiczną, bezemisyjną komunikację, która połączy miasto z Lublinem. Pod koniec tego roku na ulice wyjadą trzy autobusy z napędem wodorowym marki ArthurBus. Właśnie firma mająca swoją fabrykę w Lublinie, po drugiej stronie obwodnicy wygrała autobusowy przetarg.

– Pojazdy zasilane są przez przekształcenie sprężonego wodoru w wyniku reak-

sce do życia

• **Multifunkcyjne Centrum Rozwoju pomieści 2-2,2 tys. widzów** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Burmistrz Świdnika Marcin Dmowski**

cji chemicznej w trakcie której powstaje prąd, następnie przekazywany jest na układ napędowy. Jest to w pełni bezpieczne rozwiązanie, certyfikowane przez homologację związaną z układem wodorowym – tłumaczył pod koniec sierpnia w Świdniku podczas oficjalnej prezentacji pojazdu Rafał Słomka, dyrektor techniczny firmy ArthurBus.

Do Świdnika trafią w najbliższym czasie trzy pojazdy, które będą przewozić pasażerów na trasach linii 5, 35 oraz 55, czyli tych kursujących do Lublina. Obecnie świdnicki magistrat przygotowuje umowę w tej sprawie. Wiadomo już, że autobusy będą się tankować w wybudowanej przy lubelskim MPK stacji wodorowej.

Środki na zakup autobusów przekazał gminie Świdnik Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska.

– Dlaczego wodór? Pojazdy elektryczne mogą być tylko etapem przejściowym, a paliwem przyszłości jest właśnie wodór – tłumaczy burmistrz Marcin Dmowski.

Zielone skwery i panele fotowoltaiczne

Świdnik chce być miastem zielonym, stąd kolejne nasadzenia i parki, jak ten niedawno otwarty na Brzezinach. A w planach są następne zielone, miejskie inwestycje.

Kolejnym wymiarem Świdnika, jako ekologicznego miasta jest fotowoltaika. Instalacje powstają na szkołach, przedszkolach, żłobkach, na kolejnych budynkach należących do samorządu.

Najlepszym przykładem jest budowane praktycznie od podstaw miejskie targowisko (Eko-Targ). Inwestycję najlepiej widać z wiaduktu drogowego prowadzącego w kierunku Portu Lotniczego

➤ Lublin. Jeszcze niedawno kryte brezentem, pstrokate, różnokolorowe wiaty targowe były elementem powszechnych drwin. Boksy będą tam estetyczne, targ posiadać będzie pełne zaplecze sanitarne a wszystko przykryte będzie tam dachem z instalacją fotowoltaiczną. W sumie Eko-Targ kosztować będzie ok. 13 mln zł.

– Będziemy produkować ekologiczną energię, która przede wszystkim będzie tańsza. Tak jak w przypadku instalacji fotowoltaicznych, które już powstają na niektórych blokach mieszkalnych – podkreśla burmistrz Dmowski.

W Świdniku brakuje miejsc do parkowania. Wjazdy na kolejne osiedlowe miejsca postojowe strzegą tam już szlabany. Dlatego magistrat przymierza się do budowy kilku parkingów wielopoziomowych. Oczywiście na dachach z instalacjami fotowoltaicznymi.

– Ale to nie wszystko. Zastanawiamy się, czy w takim budynku mógłby powstać schron dla mieszkańców. Ale zaznaczam, to na razie bardzo wstępna koncepcja. Ale nad nią się już zastanawiamy – zdradza Marcin Dmowski.

Dla siatkarzy i piłkarzy

Świdnik to sport. W latach 70. siatkarze Avii zdobywali medale mistrzostw Polski. W Świdniku grał Tomasz Wójtowicz, chyba najwybitniejszy polski siatkarz, mistrz olimpijski z Montrealu w 1976 r.

Stara hala sportowa, zlokalizowana niedaleko siedziby PZL Świdnik, gdzie swoje triumfy świętowali siatkarze Avii już nie istnieje. W tym miejscu powstał Park Avia, czyli kompleks basenów kąpielowych, które od czasu otwarcia w 2020 r. odwiedziło już blisko 800 tys. osób.

Dlatego siatkarze PZL Leonardo Avii Świdnik walczą o awans do Plus Ligi (sukcesy w niej święci już LUK Bogdanka Lublin) swoje mecze rozgrywają w jednej z miejskich szkół, „siódemce”.

Ale w perspektywie dwóch, trzech najbliższych lat to już będzie historią, bo przy ul. Generała „Grotę” -Roweckiego (boczna ul. Armii Krajowej) we wschodniej części miasta wkrótce rozpocznie się budowa supernowoczesnej hali, nie tylko dla siatkarzy.

Multifunkcyjne Centrum Rozwoju pomieści 2-2,2 tys. widzów, Będzie miało prawie 7 tys. m. kw. powierzchni i ponad

• **Autobus wodorowy na ulicach Świdnika** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Eko-Targ z instalacją fotowoltaiczną na dachu**

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

72 tys. m. sześć. przestrzeni. Obiekt znany dziś pod roboczą nazwą Świdnik Arena, oprócz imprez sportowych, służyć ma też do organizacji koncertów i imprez kulturalnych. Projekt hali jest już gotowy, a jego wartość szacuje się na ok. 80 mln zł. We wrześniu władze miasta chcą wyłonić generalnego wykonawcę.

– I jeszcze jedna sprawa. Projektując obiekt wsłuchaliśmy się w głos mieszkańców i odwróiliśmy obiekt w ten sposób, by fronton budynku z wejściami dla publiczności nie był skierowany bezpośrednio na zlokalizowane w sąsiedztwie budynki mieszkalne. Bo Świdnik ma być miastem dla ludzi – zaznacza burmistrz Marcin Dmowski.

Oprócz siatkówki Świdnik to także piłkarska Avia, która walczy o awans do drugiej ligi, czyli o szczebel centralny rozgrywek. Równy przed dziesięciu laty w mieście oddano zmodernizowany stadion, który może pomieścić ponad 2 tys. fanów futbolu. Jednak w międzyczasie zmieniły się standardy.

– Dlatego na stadionie potrzebna jest poważna kosmetyka. Część trybun zostanie zadaszonych. Zamontujemy także sztuczne oświetlenie, bo tego będzie wymagać od nas druga liga – zwraca uwagę burmistrz Świdnika, który nie zapomina o rozwoju sportu młodzieżowego, czyli piłkarskich i siatkarskich akademii. ●

Apartamenty na sprzedaż w centrum Lublina

AP
PÓŁNOCNA
APARTAMENTY
ETAP II

Apartamenty Północna umiejscowione w ścisłym śródmieściu Lublina kluczem do trafionej lokaty kapitału!

- ◆ Lokalizacja podnosząca atrakcyjność inwestycji
- ◆ Wysoka jakość wykonania, eleganckie klatki schodowe i wejścia nadające prestiżu inwestycji
- ◆ Bogata infrastruktura, liczne sklepy, punkty usługowe i gastronomiczne
- ◆ Gwarancja ceny przy podpisaniu umowy
- ◆ Pierwszy etap już zakończony!

Skontaktuj się z naszym działem sprzedaży i umów się na spotkanie:

 603 913 007
sprzedaz@apartus.info

#mieszkaj

#inwestuj

#wynajmuj

www.apartamentypolnocna.pl

Uczelnie wyższe

ZUL, czyli razem mo

Związek Uczelni Lubelskich to inicjatywa, która integruje środowisko akademickie Lublina i zacieśnia współpracę w zakresie kształcenia, dydaktyki, nauki i badań.

Jacek Brzuszkiewicz

ZUL to chyba jedyny tego typu Związek w skali kraju. Powstał w grudniu 2017 r. z inicjatywy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Politechniki Lubelskiej i Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Z czasem do Związku przystąpił Uniwersytet Medyczny w Lublinie. Na tym nie koniec, bo pod koniec września br. w skład Związku Uczelni Lubelskiej wejdzie także Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

A to oznacza, że uczelnie tworzące ZUL kształcić będą blisko 50 tys. studentów. Do tego trzeba dodać kilkudziesięcną kadrę naukową, administracyjną, ale też jedną z najnowocześniejszych w kraju baz dydaktycznych, laboratoriów, czy obiektów kulturalnych i sportowych.

Bo trzeba wiedzieć, że uczelnie wyższe to jedna z najważniejszych kół zamachowych nie tylko Lublina, ale też całej Lubelszczyzny.

Wirtualna Karta Biblioteczna

– Projekt przede wszystkim ma na celu wzmocnienie potencjału badawczego na-

• **Inauguracja Roku Akademickiego 2023. Uroczysty orszak przemierza centrum Lublina** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

szego regionu poprzez realizację wspólnych projektów, wykorzystanie aparatury, którą dysponują lubelskie uczelnie, a także wzmocnienie potencjału dydaktycznego. Ta innowacyjna inicjatywa integruje środowisko akademickie Lublina i zacieśnia współpracę w zakresie kształcenia, dydaktyki, nauki i badań, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a także kultury i sportu – podkreśla rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski.

Dotychczas uczelnie wyższe, w ramach ZUL zrealizowały wiele przedsięwzięć. Wśród nich już trzy edycje „Stażu za miedzą” i dwie edycje programu „Interprojekt”. Tylko podczas pierwszego naboru do organizatorów wpłynęło siedem projektów, zgłoszono 21 zespołów badawczych oraz aplikowało się 42 naukowców.

Istotnym projektem ułatwiającym funkcjonowanie uczelni jest Wirtualna Karta

Biblioteczna. Dzięki niej studenci, doktoranci i pracownicy lubelskich uczelni mogą nieodpłatnie, w prosty sposób, wypożyczać pozycje z bibliotek głównych na zasadach wzajemności. Uruchomienie tego programu było możliwe, dzięki stworzonemu przez lubelskie uczelnie wspólnemu systemowi. Działa on już bez zastrzeżeń od ponad dwóch lat.

LublinUP!

Kolejnym ważnym projektem odbywającym się w ramach Związku Uczelni Lubelskich jest Wademekum Patentowania.

– To cykliczne spotkanie z rzecznikiem patentowym PL i UE w temacie przybliżenia zagadnień w różnych dziedzinach, żywieniowej, medycznej, sztucznej inteligencji itp. Młodzi naukowcy dowiadują się tam o patentowych procedurach, czy terminach dotyczących zastrzeżenia wy-

żna więcej

nalazków – tłumaczy Dariusz Gaweł, koordynator projektu Związek Uczelni Lubelskich.

Do tej pory odbyły się już cztery tego typu wydarzenia. Piąte będzie miało miejsce w październiku. Odbędzie się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Z kolei organizatorem konkursu Lublin Up, oprócz czterech lubelskich uczelni – UMCS, UP, PL i UM – jest Miasto Lublin. Adresatami konkursu są studenci i doktoranci (w tym uczestnicy szkół doktorskich) uczelni wchodzących w skład ZUL. Także młodzi naukowcy z ww. uczelni, zrzeszeni w zespoły projektowe (2-5 osób).

– Pomysły biznesowe zgłaszane do konkursu muszą wpisywać się w co najmniej jedną z inteligentnych specjalizacji Miasta Lublin określonych w Strategii Lublin 2030. Chodzi o przemysł motoryzacyjny i maszynowy, zdrowe społeczeństwo, inteligentne sieci i ICT, zautomatyzowane przetwórstwo spożywcze i żywność funkcjonalna, procesy chemiczne i produkty chemii specjalistycznej, nowoczesne usługi biznesowe – wymienia Dariusz Gaweł.

W tym wypadku kapituła złożona z przedstawicieli uczelni i Miasta Lublin wybiera i nagradza najlepsze inicjatywy.

Inauguracja Roku Akademickiego

– Nie zapominamy również o budowaniu relacji i tworzeniu społeczności akademickiej o silnym poczuciu tożsamości z naciśnięciem na patriotyzm lokalny – podkreśla rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski.

We wtorek 1 października już po raz drugi odbędzie się w Lublinie Inauguracja Roku Akademickiego Związku Uczelni Lubelskich.

Wydarzenia rozpocznie się mszą św. w Archikatedrze. Następnie uroczysty orszak przejdzie ulicami miasta. Rektory, Senat uczelni, pracownicy i studen-

• ZUL to wspólne badania naukowe. Na zdjęciu: Gmach Ecotech-Complex UMCS

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• Lubelskie Dni Kultury Studenckiej Lublinalia 2024

FOT. JAKUB ORZECHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

ci dotrą Krakowskim Przedmieściem do Filharmonii Lubelskiej, gdzie odbędą się główne uroczystości.

W tym roku wykład inauguracyjny wygłosi znany językoznawca prof. Jerzy Bralczyk („Współpraca w języku. O pojęciu i działaniu”).

O tym, że wydarzenie wpisuje się już na stałe w scenariusz Lublina świadczy fakt, że Związek Uczelni Lubelskich zarezer-

wował na ten cel Filharmonię Lubelską aż do 2028 r.

ZUL to nie tylko nauka, odkrycia, wynalazki i start-upy. To także organizowany na początku czerwca Piknik Akademicki ZUL, podczas którego pracownicy uczelni wraz z rodzinami mogą się spotkać i integrować w urokliwej scenarii Ogrodu Botanicznego UMCS. Warto podkreślić, że w tegorocznym wydarzeniu wzięło ponad 7 tys. osób.

I jeszcze jedno. Samorządy studentów uczelni zrzeszonych w ZUL zorganizowały już po raz drugi wspólne Lubelskie Dni Kultury Studenckiej Lublinalia 2024.

– To zupełnie nowa formuła wydarzenia, którą kontynuowaliśmy w tym roku. Od lat działamy też pod hasłem „Akademicki Lublin – Gramy Razem”. Efekty tej współpracy są widoczne, pożyteczne i pożądane. Te kilka lat aktywnego współdziałania udowodniło, że razem możemy pracować na zdrowych zasadach, budować przyszłość akademicką naszego miasta, a także wyznaczać nowe standardy – podkreśla prof. Radosław Dobrowolski. ●

Port Lotniczy Lublin

Najlepsze wakacje w historii

Ponad 113 tys. pasażerów obsłużył podczas tegorocznych wakacji Port Lotniczy Lublin. To kilkunastoprocentowy wzrost w porównaniu z wakacjami 2023, dotychczas rekordowymi.

Jacek Brzuszkiewicz

Zacznijmy od rzeczy przyjemnych. Choć wakacje praktycznie już za nami, z satysfakcją możemy sięgnąć do lipcowych i sierpniowych lotniczych statystyk.

Setka w końcu przebita

W sierpniu 2023 r., po wielu miesiącach pandemicznych kłopotów, Port Lotniczy Lublin pobił w końcu rekord frekwencji. Lotnisko obsłużyło wtedy po raz pierwszy w historii ponad 50 tys. podróżnych. A to przełożyło się na najlepsze wakacje w historii. Przez PLL przewinęło się wówczas blisko 100 tys. podróżnych (szczegóły w ramce poniżej).

Już we wrześniu zeszłego roku, kiedy kolejne biura podróży informowały o nowych letnich kierunkach w sezonie 2024 było jasne, że zeszłorocznych rekord wcześniej, czy później zostanie pobity.

Tak się też stało. W lipcu tego roku PLL obsłużył rekordowe 56 353 podróżnych. W sierpniu lotnisko pochwaliło się jeszcze lepszymi statystykami odprawiając 56 892 osoby. W ten sposób padł kolejny wakacyjny rekord. PLL w lipcu i sierpniu obsłużyło – 113 245 pasażerów.

Bardzo długie wakacje

– Wpływ na rekordowe osiągnięcia miała przede wszystkim różnorodna oferta połączeń wakacyjnych. Razem z naszymi partnerami z branży turystycznej udało nam się zaproponować mieszkańcom

• Tunezja, to jeden z wakacyjnych hitów tegorocznego lata FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Port Lotniczy Lublin. Frekwencja

- 2012 r. – 5702*
- 2013 r. – 189 762
- 2014 r. – 187 595
- 2015 r. – 265 111
- 2016 r. – 377 606
- 2017 r. – 430 346
- 2018 r. – 455 188
- 2019 r. – 357 366
- 2020 r. – 124 199
- 2021 r. – 108 117
- 2022 r. – 330 064
- 2023 r. – 398 785
- 2024 r. – 291 808**

* lotnisko otwarte 17 grudnia 2012 r.

** dane po ośmiu miesiącach 2024 r.

Lubelskiego atrakcyjne kierunki na wakacje. Ciesząc się z tegorocznych osiągnięć, mogą tylko dodać, że już pracujemy nad tym, aby przyszłoroczna oferta była jeszcze ciekawsza – mówi prezes Portu Lotniczego Lublin Krzysztof Matuszczyk, który objął tę posadę na początku sierpnia.

Władze lotniska zwracają uwagę, że sezon na loty wakacyjne i czarterowe, rozpoczęty w tym roku wyjątkowo wcześniej, już pod koniec kwietnia, nadal trwa, aż do października.

– Z lubelskiego lotniska można polecieć do Turcji. Są loty do Grecji, na Rodos i Kretę. W ofercie jest także Tunezja i Egipt. Podróżni wybierają również loty do Chorwacji, Bułgarii i Włoch. Niezmiennie, od lat, ogromnym powodzeniem cieszą się loty nad polskie morze, do Gdańska – czytamy w komunikacie PLL.

Lotniska zwraca uwagę, że spędzenie urlopu z wylotem z PPL ofe-

wyborcza.biz/b2b

wyborcza.biz/b2b

Piszemy o tym, co ma znaczenie dla FIRM i INSTYTUCJI

ruje szereg biur podróży, w tym największy touroperatorzy jak ITAKA, Rainbow, TUI, Exim, Coral Travel Polska, Grecos, GTS Travel Polska.

Gdzie jest hub, gdzie jest Rzym?

Ale Port Lotniczy Lublin świętując kolejne rekordy frekwencji wpisuje się w stały trend na polskich lotniskach, gdzie podczas wakacji i lotom czarterowym systematycznie rośnie liczba podróży.

Wyjątkiem są jedynie dwa lotniska: Modlin i Mazury w Szymanach k. Olsztyna. Problem pierwszego wynika z ciągnącego się od miesięcy sporu finansowego z niskokosztowym Ryanair. Z kolei Szymany generują coraz większą stratę, zresztą podobnie jak większość małych lotnisk, jak Lublin, Bydgoszcz, Szczecin, Radom, czy Łódź.

Wróćmy do tego, co w Porcie Lotniczym Lublin zdarzy się po wakacjach, czyli w sezonie zimowym. A ten rozpoczyna się już pod koniec października i potrwa aż do ostatnich dni marca.

PLL obecnie obsługuje sześć stałych połączeń poza sezonowych. Chodzi o Londyn-Luton, Dublin, Bergamo i Gdańsk (Ryanair), Londyn-Luton (WizzAir) i Warszawa-Okęcie (LOT). W tej chwili wiadomo, że stracimy zimowe połączenie do Gdańska. Na szczęście utrzymamy pozostałe połączenia: Bergamo (dwa razy w tygodniu), Luton (Ryanair cztery razy w tygodniu, WizzAir od pięciu do siedmiu razy w tygodniu), Dublin (dwa razy w tygodniu) i Warszawa-Okęcie (cztery razy w tygodniu).

Oferta dość uboga. PLL od wielu lat walczy o powrót dwóch połączeń. Podstawa to loty do jednego z niemieckich hubów (Monachium, albo Frankfurt). Drugi wybór to połączenie do Rzymu. Jak na razie nic z tego nie wychodzi, bo wszystko rozbija się o pieniądze dla linii niskobudżetowych. A tych główni udziałowcy lotniska, czyli samorząd województwa lubelskiego i Miasto Lublin wyłożyć nie chcą.

Z tego powodu w tym roku o pobiciu rocznego rekordu frekwencji z 2018 r., kiedy PLL obsłużył 455 188 pasażerów możemy tylko pomarzyć. Przypomnijmy. Według wyliczeń ekspertów lubelskie lotnisko powinno zakończyć przynoszenie strat przy rocznej frekwencji minimum 700 tys. pasażerów. ●

• Poza sezonem letnim PLL obsługuje jedynie pięć stałych połączeń

FOT. JAKUB ORZECZOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Port Lotniczy Lublin. Wakacje

2024

- Lipiec: 56 353
- Sierpień: 56 892
- Wakacje: 113 245

2023

- Lipiec: 48 498
- Sierpień: 51 191
- Wakacje: 99 689

2022

- Lipiec: 43 569
- Sierpień: 47 828
- Wakacje: 91 397

2021

- Lipiec: 15 490
- Sierpień: 21 896
- Wakacje: 37 386

2020

- Lipiec: 14 761
- Sierpień: 19 347
- Wakacje: 34 108

2019

- Lipiec: 34 794
- Sierpień: 35 022
- Wakacje: 69 816

2018

- Lipiec: 42 889
- Sierpień: 44 549
- Wakacje: 87 438

2017

- Lipiec: 46 416
- Sierpień: 45 559
- Wakacje: 91 975

2016

- Lipiec: 39 221
- Sierpień: 40 372
- Wakacje: 79 593

2015

- Lipiec: 27 216
- Sierpień: 27 983
- Wakacje: 55 199

2014

- Lipiec: 21 940
- Sierpień: 23 666
- Wakacje: 45 606

2013

- Lipiec: 21 662
- Sierpień: 21 481
- Wakacje: 43 143

KAMERALNY
SŁAWIN

NOWOCZESNE OSIEDLE SMART HOME

www.kameralnyslawin.pl

BUKSZPANOWA
LUBLIN

NC
NOWY
CZECHÓW

PIERWSZY W LUBLINIE
BUDYNEK MIESZKALNY
Z CERTYFIKATEM

BREEAM[®]

www.nowyczechow.pl

KAMERALNA 3
LUBLIN

ZWIĄZKOWA
14

BUDYNEK
USŁUGOWO-BIUROWY

Lokale od 50 m² – 1500 m²

Idealne pod gabinety lekarskie,
biura, lokale handlowe

Bardzo duża ilość
miejsc postojowych

www.immobilia.com.pl

ZWIĄZKOWA 14
LUBLIN

IMMOBILIA

BIURO SPRZEDAŻY:

LUBLIN, SPOKOJNA 2/U3

500 267 778

aliplast
aluminium systems

- ▶ SYSTEMY OKIENNO-DRZWIOWE
- ▶ SYSTEMY FASADOWE
- ▶ SYSTEMY PRZESUWNE
- ▶ SYSTEMY HARMONIJKOWE
- ▶ SYSTEMY PRZECIWPOŻAROWE
- ▶ SYSTEMY OGRODÓW ZIMOWYCH
- ▶ SYSTEMY UZUPEŁNIAJĄCE
- ▶ SYSTEMY OSŁON ZEWNĘTRZNYCH
- ▶ PERGOLE BIOKLIMATYCZNE
- ▶ PROFILCON - PROFILE KONSTRUKCYJNE

www.aliplast.pl

Systemy i Profile ALUMINIOWE

— DLA BUDOWNICTWA —

Aby otrzymać wsparcie najlepszych ekspertów
zadzwoń lub napisz do nas:

||||| Marcin Kryspin tel.+48 603 667 723
marcin.kryspin@aliplast.pl

||||| Jerzy Bardoński tel.+48 885 770 008
jerzy.bardonski@aliplast.pl

||||| Joanna Domagała tel.+48 603 649 922
joanna.domagala@aliplast.pl

Zakupiono w NEXTO: 4061363